

proximū uero in deo amando et
sibi in aduersis tam spūalibz q̄
corpālibz cōpaciedo. in prosperis
aut quibuscūq; eidē congruē
do et inq̄tū facultas rerū sup
petit subueniendo. **H**umiliū etiā
p̄t deū diligendo. et si ex affū
eundē put amicu amare non
p̄t qd̄ ē p̄fōnis. debet tñ ab
odio illi⁹ p̄ quē offens⁹ ē se cō
tinere et de grā dei et gloria
ac cetis q̄ ad salutē illi⁹ p̄tinēt
sue sint spūalia siue corpalia
put aie ei⁹ expedit fauē. ei nō
iudē. ut p̄ma etna caritatē
habentibz p̄parata ualeat asse
qui et etnalit possidē. Si uō a
liq̄ ita paupes sunt qd̄ nō p̄nt
aliqd̄ beneficia corpale seu tē
porale proximis impendē sic
religiosi uel ceti paupes quibz
deest facultas rex t̄palū. **H**u
les debēt habē cōpassionē et bo
nā uolūtātē erga proximis il
lis si possent in ueritate subue
niedī. qz deo nū fert̄ dicitur
bona uolūtātē. **S**ed bona uolū
tas nūq; plene p̄ficiat. nisi hui⁹
mūdi cupiditas p̄fē deserat.
Un̄ uiri sc̄i ut proximis possint
p̄fē diligē. studuerūt in hoc
seculo nichil amare. **D**e ista bo
na uolūtātē et qualis esse de
beat. bt̄us gre⁹ in quadā ome
lia oūdit sic dices **A**n̄te dei o
culos nūq; ē uacua man⁹ a
munē. si archa cordis sit reple
ta bona uolūtātē. **N**il quippe of
fert̄ deo dicitur bona uolūtātē.
Volūtās at̄ bona ē. sic adūsa
alterius sicut nra p̄tmesce. sic

de prosperitate proximi sicut de
nro profectu gaude et gratulari.
Aliena dāpna nra credē aliena
lucra nra deputare. amicu nō
p̄t mūdū s̄ p̄t deū diligē. uiri
cū etiā amado tolerare. nulli qd̄
pati nō uis desideris face. qd̄
tibi iuste impedi denegare. neces
sitati p̄xiu iuxta uires cōcurrē.
s̄ p̄desse etiā ultra uires uelle.
Sed bone uolūtātis sacrificiū nū
qm̄ plene p̄soluit. nisi mūdi hui⁹
cupiditas p̄fē deserat. **N**ā q̄cū
i eo cōcupiscim⁹. hoc p̄culdubio
p̄xiu iudem⁹. **U**idet̄ enī qz
nobis desit qd̄ alē assequit. et
qz semp̄ iuidia a bona uolūtātē
discordat. mor ut her̄ mentē re
pit illa discedit. **U**n̄ et sc̄i ut pos
sent proximis p̄fē diligē. stu
duēt in hoc seculo nichil ama
re. nichil unq; appetē. **H**ec gre⁹
Et sic patet de dilcōne p̄xiu.
Habem⁹ itaq; nūc de gemina di
lcōne explanatū dei viz et prox
imi. et p̄tinēt sc̄do loco ad p̄fōs
qz ut patuit sup̄ius. status p̄fōz
cōsistat sc̄do loco in caritate dei
et dilcōne proximi. **D**istinctio
tra. filius

Distinctio for
mat⁹ sū de
caritate dei
et p̄xiu ac
alys q̄ pluri
bz que spec
tant sc̄do lo
co ad statu

p̄fōz. nūc de tercio in quo con
sistat seu finalit̄ dependent statu
eorūde p̄fōz de hoc cupio a te

o poter edoceri. **P.**

Cure debes q̄ status
p̄fectoy ut sup̄ius p̄
missu ē consistit ter
cio loco in dei con
tēplacōe. in qua vir
tute q̄nto quisq̄ ē feruētiōr tā
to ē p̄fior. **A**d contēpla
cōnis uero dulcedinē qui p̄ue
nire desiderat. nācē ē ut p̄ gra
dus aliarū virtutū p̄us cōscen
dere studeat ac p̄ficē. ut tā ex
cellente virtute demū apprehen
dē valeat ac degustare. **O**por
tet nāq̄ ut homo p̄ sacre scrip
ture lectionē. p̄ sanctā medita
cionē ac deuotā orōez nec nō
et bonoy opm̄ excitacōez ad cō
tēplacōis sublimitatē cōscēdat
et p̄ueniat. **D**e hoc hugo de scō
vict̄ sic ait. Quatuor sūt in q̄
bus nūc̄ exēct̄ vita iustoy et
quasi p̄ quosdā gradus ad fu
turā p̄fōnē subleuat. un̄ lectio
meditacō oracio et opacio. q̄n
ta dem̄ sequit̄ contēplacō. **D**e
hys quīq̄ gradibz p̄m̄ i lectio
īcapientū ē. sup̄m̄ i cōtēpla
cō p̄fōy. et de medijs quidē
q̄nto p̄lics quis ascenderit tā
to p̄fior. **V**erbi gr̄a. **P**mo lēō.
ītelligētiā dat. **S**ecō meditacō
cōsilū prestat. **T**ercio oracō
petit. **C**ūto opacio q̄rit. **Q**ū
to cōtēplacō iuenit. **H**ec hugo
Bēs etiā bernardus i libro de
scala claustralū de hoc sic di
cit. **H**ec ē scala claustralū qua
hoīes de trā ad celū subleuat̄.
sc̄z lēō meditacō orō et cōtēpla
cō. **H**ec uie dulcedinē lēō nūq̄

rit. meditacō iuehit. orō postu
lat. cōtēplacō degustat. **L**ēō q̄si
soli dū cibū orī apponit. medita
cō masticat et frīgit. orō sapo
rē acq̄rit. cōtēplacō ē ip̄a dul
cedo q̄ iocūdat et reficit. **H**ec
b̄n. **D**ebet ergo quilibz religiosus
i studio i lēōne sacre scripture
se exercē. q̄ delcācio diuinoy
eloquoy ē dulcedo cordis et
q̄dā sp̄ūalis refectio aīe. **A**d
hoc hortat̄ beatus auḡ sic
dices. **N**utri aīam tuā lēōnibz
diuis. p̄būt enī tibi mēsa sp̄ūa
lē. delcācio enī diuoy eloq̄oy
dulcedo ē palato cordis. **I**n lēō
nibz cognoscim̄ quid agē de
beam̄. i orōe eadē recipim̄ q̄
postulam̄. **I**git̄ in p̄nti vita
nūl puto iocūdius palulo scrip
turay. q̄ oīa mella superant.
Hec auḡ. **H**oc silē testat̄ hugo
sic dices. **N**ichil i hac vita dul
cū sentit̄. nichil audid̄ sumit̄.
nichil ita mētē ab amore mū
di sepat. nichil sic aīm contra
tēptacōes roborat. nichil ita ho
minē excitat et adiuuat ad
omē opus et ad omē laborē.
sicut studiū sacre scripture. **H**ec
hugo. **E**tia b̄tus ierō ad amo
rē sacre scripture monet cū di
cit. **A**ma scām scripturay. et
carnis uicia nō amabis. **N**ūq̄ de
manu tua et oculis recedat liber
fac etiā aliqd̄ liber. ut dyabolus
te semp̄ iueniat occupatū. **I**n de
siderijs enī ē oīs otiosus. **H**ec ierō.
Oīs ergo deuotus monachus i
studio lēōnis et orōnis se exer
cent. q̄ cū legit deus secū loquit̄.

eū uo orat ipe cū deo sermoanar
 Qui ergo vult semp eē cū deo fre
 quēter aut orat aut sacri lēoni
 intendat. De hoc ysidor⁹ sic
 dicit. Orōnibz mudamur. lēo
 nibz instruum. Utrūqz bonū
 si liceat. si non liceat. melius ē
 orare qm legere. Qui cū deo
 semp vult esse frequent⁹ debet
 orare frequent⁹ et legē. nā cū
 oram⁹ ipi cū deo loquim⁹. cū
 uo legim⁹ deus nobiscū loqui
 tur. Ois pfect⁹ ex lēone et me
 ditacōe procedit. q enū nescim⁹
 lēone discim⁹. q aut didicim⁹
 meditacōe conseruam⁹. Semi
 nū confert donū lēo scāz sep
 turarū. siue qz itellectū men
 tis erudit. seu qz a mūdi vani
 tatibz abstractū hoīem ad a
 more dei pducat. Exatati enī
 sepe illi⁹ sermone. subtrahim⁹
 a desiderio vite hūane. atqz ac
 censi in amore sapientie. tan
 to yana spes mortalitatis hui⁹
 ulesat nobis. quāto amplius
 legendo spes eterna clarient.
 Hec ysidor⁹. Certis itaqz horis
 ut ait beatus bernard⁹ lēoni va
 candū ē. s et de cotidiana lēo
 ne aliqd cotidie in ventre me
 morie dimittendū ē qd fideli⁹
 digerat⁹ et rursū reuocatū cre
 bri⁹ ruminet. qd pposito coue
 niat. qd monitioni proficiat. qd
 detineat aūm ut aliena cogita
 re nō libeat. Nauriend⁹ ē sepe
 de lēoīs serie affect⁹ et formā
 da oīo q lēoēz interrūpat. nec
 tam impediāt intrūpendo. q
 puriore cōtinuo aūm ad intel

ligenciā restituiat lēoīs. Hec bern.
 De utilitate etiā lēonū in sac
 scriptura scribit lētus gre⁹ y mo
 ral⁹ sic dices. Scriptura diuina
 mētis oculo quasi quoddā spe
 culū opponitur. ut intia nrā fa
 ces in ipā videat. Ibi etenū fe
 da. ibi pulchra nrā cognoscam⁹
 Narrat at gesta scōz et ad ymi
 tacōez puocant corda infimoz.
 dū q illoz victoria scā cōmemo
 rat. cont vicioz p̄lia debilia m̄a
 confinat. fitqz uerbis illi⁹ ut eo
 nun⁹ mens in cōtamine trepidet.
 quo an se p̄ntes tot viroz forqū
 triumphos videt. Hec gre⁹. **Q**
 Nōndū etiā q sunt nōnulli q
 mandata dei et sacra scripturā
 exquirūt et scrutant. nō ut fa
 ciant ea q legūt. s ut habeant
 q alyz dicant. De talibz beatus
 aug⁹ sic dicit. Quia spūs scūs
 p̄scuit multos p̄t aliud q qd
 constitutū ē a deo scrutari mā
 data uel testōnia dei. ideo per
 ps⁹ dicit. in toto corde exqui
 rūt eū. Aly enī scrutant nō q
 tam rē uiuāt. s ut fiant quō
 aly rē uiuē debeant. Aly scru
 tant. qz volūt magis esse doc
 ti q iusti. Aly aut ad hoc ut ha
 beant q dicant non q faciant.
 quoz nulli sunt beati. s soli illi
 qui toto corde sēz cū effectu ex
 quirūt ut custodiant et faciāt.
 Dñ scā viri non gaudēt qz sacra
 scripturā itelligūt. s pota⁹ cū illā
 per bona opa exequūt. De hoc
 beatus gre⁹ vuy moral⁹ sic ait.
 Non ē secura leticia in diuinis
 paginis uel forcia uel multa

N

cognoscere si cognita custodire?
 quanto enim intellectus lacus exten-
 dit: tanto ad explenda opera eni-
 us ligat. **S**icut etenim viri mune-
 erulant cum cognoscunt quod faciunt:
 si cum faciunt quod cognoverunt. **H**ec gre-
 gorius. **S**unt etiam nonnulli ut dicit idem
 beatus gregorius. qui propter huiusmodi scien-
 tiam inflantur et extolluntur: si vera
 scientia afficit non extollitur: nec super-
 bientes quos impleverit sed lamē-
 tantes facit: quia quisque cum reple-
 tus fuerit primo loco se scire appe-
 tit: et iam sui conscius: tanto pro illa
 robustus sapit: quanto se infirmum
 ex illa verius cognoscit: atque
 ad meliorem vitam huius scientie ipsa
 ei se humilitas aperit. **H**ec gregorius.
Deбет ergo quilibet religiosus
 in studio sacre scripture se exer-
 cere et illa que legit memorie com-
 mendare: et cum vacat a lectione
 mentem student occupare bona et
 fructuosa meditacione: quia medita-
 cio sancta que habet de rebus spiri-
 tualibus siue de eterna vita sunt hominum
 contempne concupiscentias huius seculi:
 et non gravari observantia man-
 datorum dei. **D**e hac me-
 ditacione sic dicit beatus bernardus.
 Felix cuius meditacio in conspectu
 domini semper est: qui in corde suo de-
 lectaciones dextere domini usque in fine
 sedula meditacione revolvit. **U**t
 enim illi grave potest videri: qui
 semper mente tractat quod non sint
 condigne passiones huius temporis ad
 futuram gloriam: **Q**uid concupiscentie
 poterit in seculo neque cuius oculus
 semper videt bona domini in ter-
 ra vivencium: semper videt primam

eterna. **H**ec bernardus. **E**t non dicitur quod
 ex studio lectionis et sancte medita-
 tionis componitur mens hominis et ef-
 fiat abilius et devocius ad ex-
 ercendum operibus salubre orationis: quia
 quanto quisque est diligentior in sa-
 cere scripture lectione et pia ac
 fructuosa meditacione: tanto
 primario cum habere potest et ex-
 pedicio ad fundendas preces
 devote orationis. **Q**uia
 autem secundum cassiodorum est pie me-
 titis et humilis ad deum conversio:
 fide spe et caritate subnixum.
Secundum vero beatus bernardus. oratio est devo-
 ta cordis in deum intencio: pro
 remouendis malis et bonis adi-
 piscendis. **U**bi unusquisque qui se sen-
 tit in aliqua tribulacione aut tem-
 ptacione seu necessitate constitutum:
 currat ad remedium orationis. **N**am
 ipse dominus dicit. **P**etite et accipietis:
 quoniam quante et iuemetis: pulsa-
 te et aperiet vobis. **N**isi enim
 omnipotens deus dona sue gratie et mi-
 sericordie petentibus se dare vel-
 let: nequaquam hortaret nos ad
 petendum. **D**e hoc dicit beatus
 augustinus. **N**on tamen hortaret nos
 dominus ut peterem: nisi dare vel-
 let. **E**rubescat igitur pigritia
 nostra: nam plus vult dare quam nos
 accipere: plus vult ille misereri
 quam nos a miseria liberari. **H**ec
 augustinus. **O**ratio autem ad hunc finem est
 inuenta et constituta: ut per eam
 venia peccatorum obtineat: pena e-
 uadatur: et gloria eterne vite ob-
 tineatur. **U**bi cassiodorus super psalmum
 sic dicit de hoc. **O**ratio posita est
 pro qua unum deum suspendit ut:

Ca. 1.

venia precatur. pena refugit.
 et p̄mox largitus ip̄erat. cū
 dño loquit̄ cū iudice fabulatur.
 p̄ntē sibi facit quē videre nō
 valet. ad penetralia iudicis
 p̄ntor admittit. et null⁹ in
 respuit nisi q̄ in ea tepidus
 iuenit. **Hec cassiod.** Debet
 ergo quilibz deuot⁹ intendē
 studio orōnis. qz ip̄a mentē ad
 celestia eleuat. et facit hoīez
 cū deo loqui. De hoc beatus
 bñ sic ait. **Oro ē homis deo**
adherētis affectio. et familiaris
q̄da et p̄a allocutio. et illūa
te mentis stacio ad fruendū
deo dulcit q̄ diu licet. Dicit
ecā de hoc beatus iero⁹. Nul
tū valet frequēs orō et deuo
ta. qz ip̄a hoīez a tra subleuat.
ad celestia vehit. et facit hoīez
cū deo loqui. grās ab eodem
obtinēt dumō fuerit in ea de
uocio myrta cū lacrimis. Nul
tū enī valet orō frequēs con
sper̄sa lacrimis. ad p̄merendū
diuinā demenciā. Hec iero⁹.
De efficacia ecā orōnis sic di
at bñs aug⁹. Oro ē aīe sacre
p̄sidū. angelo bono solaciū.
drabolo supplicū. deo gratū
obsequiū. Plerūqz at hoc nego
cū plus gemitibz qm sermo
nibz agitur. plus fletu q̄ af
fatu. Pura ecā orō vice boni
nūcy fungit̄ ad deū. Hec aug⁹.
Ergo ad orōne deuotā nos
hortat ysaac abbas ita dices.
Mūda tempm corā dño et sp̄
habeas memoriā ei⁹ in cor
de tuo. ne mora p̄trahēs ex

memoriā dei sine securitate fi
 as. qz securitas apud deū ex
 ip̄is frequē fit colloq̄o multaqz
 orōne. **Hec ysaac abbas. In ē**
qz dicit abbas effrem. Orōnes
demqz p̄froz q̄ ex toto corde
diligūt deū cū magna exulta
coe et ad deū celū ascendūt. an
geli ecā et archangeli cū gau
dio occurrūt eis. et suscipien
tes eas vsqz ad thronū sancti
p̄ducūt. Etenū magna gloria
scroz angeloz ē ineffabilis le
ucia. cū sanctissimas et purissi
mas orōnes obtulerūt. Hec ef
frem abbas. Hanc ecā utitē
orōnis comēdās beatus bñ sic
ait. Quid orōne p̄ciosus. que
deo ē sacrificiū. angelis organū
sanctis conuiuū. oratibz p̄sidū.
contritis unguentū. reis scutiū.
penitentibz remediū. hostibz ia
culū. teptatis oibus firmamē
tū. Hec bñ. Et notandū qz de
uota et hūilis orō cū ad deū
effusa fuerit celos penetrat.
atqz alia multa efficacit̄ bona
impetrabit. ut testat̄ bñs bñ
sic dices. Que fidelis hūilis
et ferues orō fuerit celū sine
dubio penetrabit. bñ vacua
redire nō poterit. p̄pterea sp̄
ad manū habeatis tutissimū
orōnis refugū. Nemo vestrū
p̄pendat orōne suā. Dico enī
vobis qz ip̄e ad que oramus
nō p̄pendit eā. Prius q̄ fit
ab ore nro ip̄e scribi iubet eā
in libro suo. et unū ex duobus
indubitant̄ sperare debemus.
qm̄ aut dabit qd̄ petim⁹. aut

qd nouit nobis utili? Nos em
 quid orem? sicut oportet nes
 cam? sed miseret ille sup igno
 rancia nra: et orone benigne
 suscipiens qd nobis aut omo
 no est utile. aut no tam cito
 dari nra e nime tribuit: oi
 no tn infructuosa no erit. qn
 quide tanta sup te cura e deo
 tuo: ut quociens ignoras que
 rit qd tibi iutile e. no te exau
 diat sup huiusmodi: si mutet il
 lud utiliori dono: Hec bn.

Qum itaq; filius. c. y
 magnu effectu habeat
 oro: desidero ut de orone dnica
 q ceteris e eminentior velis me
 informare. **Pater**

De orone dnica scire de
 bes. q ipa e qua xpūs
 insituit excellens omis alias i
 tribus. videlicet in dignitate.
 in breuitate. et fecunditate. In dig
 nitate pmo excellit. qz a dei fi
 lio edita e et docta. In breuita
 te excellit scdo: et hoc pte septe.
 Pmo ut sciat cito. scdo ut me
 lius memoret. tercio ut frequē
 ter dicat. quto ut dicens tedio
 no afficiat. quito ut nemo de
 ei? ignoracia exauset. sexto ut
 dñs exaudire cito ondat. sep
 timo ut magis affcu q voce ro
 getur. **Tercio** oro dnica
 alias orones pcellit in fe
 cunditate. qz in ea omia pete
 da continent. Na ois peticio
 aut e de bonis adipiscendis:
 aut de malis amouendis. Qe
 aut bonu aut e celeste: aut spn
 ritale aut tempale Celeste pe

tit ibi. Aduenat regnu tuu Spi
 ritale ibi fiat volutas tua sicut
 in celo et in tra. **Pent** etia tpale cu dr:
Dane urm cotidianu da nobis
 hodie. Et sic in hac orone peti
 ome bonu. Item ome malu aut
 e pntu. et hui? amocione petim?
 ibi. Dimitte nobis debita nra.
 Aut futurū au? comocao petitur
 ibi. S; libera nos a malo. Septima
 peticio e quasi oim confirmacio.
 Et notandu q p septe dona sps
 sancti et p septem peticoes in
 orone dnica vitant septe vi
 cia mortalia et impetrant septe
 btitudies. ideo de hys pauca sut
 dicenda. Pma igit peticio hec
 e. Sificet nome tuu. Tu q pater
 nr es au? nos filij. tu dñs au?
 nos serui. Confirmet in nobis
 hoc nome ut no possim? desine
 esse filij tui. No em pt esse bon?
 filij nisi pri se huiet. Phanc
 excludit ois supbia: et intro
 ducit timor qui e iuu sapie.
 In sequit pma vitis scz paup
 tas spūs. Et eq sequit pma mer
 ces scz regnu celoz. Scda peti
 cio hec e: Aduenat regnu tuu.
 hoc e veniat toto mud? ad reg
 nu tuu. Sic excludit iuidia que
 e dolor felicitatis aliene: et in
 troducit donu pietatis: et se
 quit scda vit? que e mansuetu
 do. et ipetunt possessione viue
 cu. Tercia peticio e: fiat volu
 tas tua sicut in celo et in terra.
 Hoc e. opto ut fiant hoies in ter
 ra sicut angeli in celo: et sic ex
 cludit ira q impedit ad cognos
 cendu q sit volutas dei: et in

troducat donū sciē q̄ docet eq̄
 numit cōuersari. In sequitur
 tertia vtr̄ sc̄z luctus pro peccis
 proprijs et alienis: et impetrat
 consolacionē eternā. Quarta
 peticio ē panē nr̄m cotidiana
 nū da nobis hodie. hoc ē oem̄
 abū qui ptinet ad refectio
 nē aie sic excludit accidia q̄
 ē fastidiū dñi verbi. et itro
 ducit donū fortitudis. et se
 quit q̄rta vtr̄ sc̄z esuries et
 sitis hic in p̄nti de tempali
 iusticia uel sp̄uali: ut impetret
 eterne b̄titudinis facietatē
 Quinta peticio ē. Et dimitte
 nobis debita nr̄a sicut r̄c. i.
 dimittim⁹ proximus debitū
 sicut nobis desideram⁹ a do
 dimitti. q̄ expellit auaricia
 itroducedo consiliū. qd̄ ē. vade
 et vende oia q̄ habes et da
 pauperibz. quā sequit quāta be
 atitudo q̄ ē miā. q̄ impetrat
 misericordiā dei. Sexta peti
 cio ē. Et ne nos iducas intep
 tacionē. et marie cōn gulam
 Vn̄ gula excludit. et introdu
 cat donū intelligēcie qd̄ ē
 sup̄ crapulā. et sequit sexta
 vtr̄ sc̄z mūdicia cordis. per
 quā visio dei impetrat. Sep
 tima peticio ē. Sed libera nos
 a malo. hoc ē cōn luxuriā.
 et sic excludit hoc vitū. q̄ p̄
 mulieres apostatāt etiā sapi
 entes. et introducat donū sa
 piē. et qui sapore hui⁹ gusta
 uerit a delcācionibz luxurie
 elongabit. et sequit pax int̄
 carnē et sp̄m et int̄ se et p̄

imū. p̄ quā adoncio filiorū
 dei impetrat. **H**ic igitur
 septenarius nūb. multū ē insig
 nis. Nā septē sunt sacramenta
 quibz aīa purgatur. Sunt et
 septē vtutes quibz aīa p̄fiat.
 Sūt septē dona sp̄s sc̄i. quibz
 aīa illustrat. Sunt septē beati
 tudines. quibz aīa beatificatur
 Sūt etiā septē peticoēs. quibz
 in domica orōne ad deū ac
 cedim⁹. quibz vnumur in p̄n
 ti p̄ graciā et in futuro per
 gloria. Dicam⁹ ergo p̄ nr̄.
 Domin⁹ quippe noster magis
 se voluit dici p̄m q̄ dñm.
 q̄ ip̄e a nobis amari appetit
 nō timeri. et ut quasi filij ab
 ip̄o celestia et sp̄ualia. nō tem
 poralia aut carnalia petam⁹
 De hoc sic dicit crisostim⁹.
 Dñs p̄m se magis voluit di
 ci q̄ dñm ut fiducia daret i
 petrandi. q̄ serui nō impetrāt
 qd̄ petūt. p̄m se vocat non
 dñm. ut ostendat non seruos
 s̄ filios esse. qui nō cū ysa
 hele mobilia s̄ imobilia cū y
 saac pape petūt. Hec crisostim⁹.
 Dicit etiā de eodē beato gre⁹
 Si filiū dei te credis illa pete
 q̄ tibi expediūt accipe. et illū
 decet dare. Si carnalia petis
 quō tibi illa prestabit. q̄ et si
 habes p̄cipit tibi ut contēp
 nas. Hec gre⁹. Nō vult ergo
 conditor ac p̄ nr̄ ut ab eo ca
 duca et tpalia petam⁹. s̄ pota⁹
 eterna et q̄ ad salute aīe p̄ti
 nent Vn̄ ysaac abbas super
 orōne dñica sic dicit. Videtis

igit qualis ab ipso q̄ p̄ illam exorā
 dus ē iudice. orōnis sit modulus
 et forma p̄posita. in qua nulla pe
 ticio diuiciarū. nulla memoria dig
 nitatū. nulla potentatū ac forti
 tudinis postulatio. nulla corpo
 ree sanitatis seu t̄p̄alis vite mē
 aio continet. Nichil enī caducū
 vult a se. nichil vile. nichil t̄p̄a
 le. et nitatis conditor īplorari.
Itaq; magnifice ei⁹ magnifice
 cie mariam urogabit iuriam.
 quisq; hys sempiternis peticio
 nibz p̄termisiss et t̄nsitorū ac
 caducū ab eo maluerit postula
 re. et offensam potius q̄ p̄piciacio
 nē iudicis vilitate orōnis iur
 rit. **H**ec ysaac abbas. **¶**
Ubi notandū q̄ multi sunt q̄
 vocant deū p̄rem et filij eius
 nō sunt s̄ potius dyaboli. au⁹ vo
 lūtate p̄uēse uiuendo faciūt.
 et tales in suis orōnibz nō exau
 diūt. De quibz nich de scō victōe
 sic dicit. Quā multa dei domū
 deū deprecantur ingrediūt. et q̄
 pauca exaudiūt. q̄ multi vocant
 deū in hac orōne p̄rem q̄ ei⁹ nō
 sunt filij. s̄ illi⁹ p̄ris de quo sc̄p̄
 tū ē. Vos ex p̄re dya estis. dei
 nō sunt filij. qui p̄diderūt grām
 Dyaboli sunt filij. q̄ genuit eos
 et nutrit p̄ culpā. **H**ec richard⁹.
¶ Per hoc etiā q̄ dñs ius
 sit se a suis fidelibz p̄rem appellari
 multa bona includit. que assequit
 hu q̄ diligūt deū. De hoc cris⁹
 sup̄ matheū sic ait. Dicendo p̄r
 n̄ et ueniā p̄ccōr et penam̄ ite
 ritū iustificacōis et liberaōnē
 ac filioz adopcione. hereditatē

T

D

dei atq; fraternitatē cū unigeni
 to copulatā. sanctiq; sp̄s dona
 largissima vno sermone signifi
 cauit. **H**ec cris⁹. Cū vō dñs in
 orōne dicit. n̄ v̄z p̄r et nō me⁹.
 p̄ hoc ondit q̄ nō vni⁹ s̄ multoz
 p̄r ē. **H**us enī erat p̄r vni⁹ sc̄p̄
 xp̄i p̄ natūā. s̄ ex t̄p̄e fact⁹ ē
 p̄ multoz p̄ graciā. **V**ult etiā
 de⁹ vocari ab oibz cor̄ p̄r. ne q̄s
 de nobilitate generis sup̄biat.
Un dicit b̄tus aug⁹. **P**er hoc q̄
 dicit n̄ iurat nos ad hūilitatē.
 ut nemo de nobilitate gr̄is sup̄
 biat. nemo aliū cōtēpnat. **O**m̄s
 enī filij dei sum⁹. **H**ec aug⁹. **E**t
 es in celis. v̄n thomas de agno
 le si dicerem⁹. da nobis qd̄ peti
 mus q̄ tu potēs es in aula celest̄
 ti. ubi om̄e bonū habūdāt et ef
 fluit. **I**tē de eodē idē thomas sic
 dicit. **C**ū de⁹ sit ubiq; dicit t̄n
 p̄pue in celis. p̄r tria. **P**mo
 ut in seruire sp̄s adoret. q̄ sp̄s
 ē de⁹. et qui adorāt eū in sp̄u
 et veritate oportet eū adorare.
Sed ut mens adorātis ad celest̄
 tia leuet. **H**oc idē sentit cris⁹.
 ita dices. **Q**ui es ī celis. nō ibi d̄m
 concludēs sic ait. s̄ a t̄m abducēs
 orantē hoc ait. et excelsis regio
 nibz affigens orantis mentē. **H**
 cris⁹. **D**icam⁹ igit p̄r n̄ q̄ es
 ī celis. sacrificet nomē tuū. **P**ma
 peticio id̄icat sup̄ hac dōct̄a orō
 ne. **y**saac abbas ī p̄ma sua colla
 cōe sic ait. **C**ū uniuersitatis deū
 ac dñm p̄rem n̄m esse voce p̄ia
 cōfitem⁹. de codicōe seruli in ad
 opcionē filioz nos p̄fitem⁹ assa
 tos. adicientes. **D**eim q̄ es ī celis.

Ca. ij

ut cōbracionē p̄ncis vite qua in
 hac degim⁹ ita velut pegrinā atq;
 a p̄re n̄rō nos longissime sepantē
 toto horrore vitates. ad illa poci⁹
 regionē i qua p̄rēm n̄rām cōmo
 vari fatemur sumo desiderio p̄pe
 rem⁹. nichil q̄ admittam⁹ eiusmōi
 q̄d indignos nos hac n̄rā p̄fessioē
 et nobilitate t̄ate adp̄cōis effi
 ciens. et hereditate p̄na velud
 degeneres p̄ruet. et itā faciet
 nos iusticie ei⁹ ac severitatis iaur
 rē. que filioꝝ ordine graduq; p̄
 uecti illa cōtinuo q̄ est in filijs bo
 nis pietate flagrabim⁹. ut iā nō
 pro n̄ris vilitatib; si pro n̄ri p̄ris
 gloria totū impendam⁹ aff̄m
 dicētes ei. **S**aficet nomē tuū.
 n̄rām desiderū n̄rām gaudū glo
 riā n̄ri p̄ris esse testantes. p̄mu
 tatores effecti illi⁹ qui dixit. **A**
 a semetip̄o loquit̄ gloria p̄p̄riā q̄
 ut. qui at̄ q̄rit gloria ei⁹ q̄ misit
 illū hoc verax ē et iusticia i eo nō
 ē. Deniq; vas elcōnis hoc replet⁹
 aff̄m. etiā anathema fieri optat
 a deo. dūmō ei familia multa
 acq̄rat ad gloria sui p̄ris. salus
 tota⁹ isrl̄itice plebis accrescat.
Hec ysaac albas. **D**ebem⁹ ergo
 desiderare ac petere cū dicam⁹
 saficet nomē tuū. ut sc̄tas dei
 ac ei⁹ gloria om̄ib; hom̄ib; ino
 tescat. nec quicq; sanctius a cre
 atura rōnabili extra deū estime
 tur uel habeat. **D**e hoc dicit b̄s
 aug⁹. **S**aficet nomē tuū. q̄sic
 nō petū quasi nō sit sc̄m dei no
 mē s; ut sanctū habeat in hoib;.
 et ita inotescat de⁹ ut nō estime
 tur aliquid sanctius. **H**ec aug⁹.

P̄t etiā hec peticio alit̄ recipi.
Vn̄ dicit b̄tus b̄nard⁹. **S**aficet
 nomē tuū. **Q**uō saficari p̄t
 ab hoīe q̄ saficat om̄s homines.
 aut sc̄m nomē quō p̄t saficari
 i quo saficant om̄s sancti. **S**ed
 saficam⁹ deū in nobis. q̄n̄
 scientes eū sanctū timem⁹. et sol
 licite vigilam⁹ ne forte inolem⁹
 nomē sc̄m ei⁹ i nobis p̄ mala
 opa. **H**ec b̄n̄. **D**icit etiā de hoc
 anselm⁹. **U**t saficet cotidie de
 p̄camur. opus ē enī nobis cōti
 nua saficacōe. ut q̄ cotidie delin
 q̄m⁹. delicta n̄rā saficacōe assi
 dua purgem⁹. **H**ec anselm⁹.
Saficet inq; nomē tuū. ut noīs
 tuū sanctificacō eo pleni⁹ cūctis
 inotescat. quo te p̄fatus cognoscē
 amare et reuereri possim⁹ et
 saficacōis tue silitudinē induedo
 tibi p̄i sicut veri filij cōformem⁹
 ut unū teū sp̄s efficiam⁹ in tuā
 tr̄sformata claritate. **I**ncipit sc̄da
 peticio. **A**dueniat regnū tuū. r̄g
 nū v̄z future glorie. **V**n̄ thomas
 de agno. **A**dueniat regnū tuū. id
 ē ecclesia militās v̄uat̄ tr̄uphā
 ti. **D**icit etiā de hoc ap̄rian⁹.
Regnū n̄rām petim⁹ aduenire a
 deo nobis rep̄romissū et xp̄i san
 guē acq̄sitū. ut q̄ in sc̄lo ei serui
 uim⁹ postmodū xp̄o regnate reg
 nem⁹. **E**t iterū thomas de agno.
Adueniat regnū tuū iocūdū sine
 p̄mutacōe. tr̄quillū sine p̄turbacōe.
 lectū sine amissione. et pl̄ene sine
 terminacōe. **V**bi erit vn⁹ amor
 oīm elcōꝝ. ubi erit deifica visio
 cū inēna mentis firuacōe q̄ est ip̄e
 de⁹. **H**ec thomas. **E**t non

f

dū q̄ triplex ē regnū dei. Unū ē
 futūre glorie: de quo mō dōm et
 p̄missū ē. Scdm ē qm̄ x̄p̄s ih̄abū
 tat et possidet corda fidelū per
 fidē et dilectionē suā. De hoc p̄
 ap̄lm̄ dicit. Regnū dei intra uos
 ē. Tercū ē qd̄ dabit̄ fidelibz cor
 poribz iā gloriōsissimis post finale
 iudiciū: de quo dicit. Venite be
 nedicti possidete regnū. Ista cō
 mēorat̄ ysaac abbas. in expositiōe
 orōnis dñice ita dicens. Scda pe
 ticio mentis purissime aduenire
 iā iamqz regnū sui p̄ris eroptat.
 illud s̄z quo cotidie x̄p̄s regnat
 in sanctis. Qd̄ ita fit. cū dyaboli
 imperio per extinctionē fetēcū
 uiciorū de m̄is cordibz expulso.
 de⁹ in nobis p̄ unitū bonā fra
 granciā cepit dñari. Et deuicta
 fornicatiōe castitas. sup̄ato furore.
 t̄nquillitas. calcata sup̄bia. hūili
 tas i n̄rā mēte regnauerit. Vel cte
 illud qd̄ p̄sentato t̄pe oibz ē p̄
 f̄cis ac dei filius gn̄alit̄ repromis
 sū in quo dicit̄ eis a x̄p̄o. Venu
 te b̄ndicti p̄ris mei. possidete pa
 t̄rū uobis regnū a cōstitutiōe mū
 di. Hec ysaac abbas. Et cōside
 randū q̄ aiā deuota quasi spon
 sa dei i x̄p̄o unico dilectō suo q̄es
 cē desiderās et ei⁹ s̄m̄ amplexibz
 ardent̄ s̄ciens. pro cui⁹ amore
 oīa ei iferozia viluerūt. qz deside
 ra sua aliū t̄pare nō sperat nisi
 tota illic t̄nsent ubi eū facie ad
 facie irrep̄cissa acie uideat fla
 gitādo p̄cat̄. ac⁹ hoc adimpleri.
 cū ap̄lo dissolu agnens et esse
 cū x̄p̄o. qz qm̄ dñi sum⁹ i hoc cor
 pe p̄grinamur a x̄p̄o dño. et

in multis offendim⁹ om̄ia ita ut
 si dixerem⁹ qz p̄cām nō habem⁹.
 nosmetip̄os seducim⁹. et ueritas
 i nobis nō sit. Cū enī p̄cām dica
 auersio a sumo bono ad malū
 inferus. inq̄tū in auertimur
 int̄m p̄cō non carem⁹. et q̄ ma
 gis auertit̄ magis peccat. et q̄
 min⁹ min⁹. Nō aut̄ inde auer
 ti nō ē p̄grināciū s̄ p̄uenien
 ciū. qz si uolūtatis itentio ut aiā
 adheret ei affect⁹ t̄n̄ sepi⁹ h̄ic
 in distrahit. mēoria multis a
 lys occupat. et itelligēcia cecu
 ciens ip̄am ueritatis lucē non
 pure intuet. et ex hys fit q̄ a
 liq̄m in istis iferozibz ip̄ingi
 m⁹ et ip̄ellim⁹ ut cadam⁹. nisi
 dñs manu suā ip̄onat ut nō
 collidam⁹. In gemens dicit.
 Sitiuit aiā mea ad deū fontē
 uiuū. Hoc orēm⁹ cū dicam⁹. Ad
 ueniat regnū tuū. Ac si dicam⁹.
 Ponde p̄cām et corpe p̄grina
 ti nō ualem⁹ ad illud uolare.
 Adueniat igit̄ regnū tuū et nos
 celet̄ hunc assumat. ut ab ista
 miseria liberem⁹. Interī in no
 bis op̄are tibi regnū in iusticia
 et pace et gaudio sp̄is sancti.
 ut eo liberem⁹ post hanc p̄gri
 natiōē celeste regnū possidea.
Incipit tertia peticio
 sicut uolūtatis tua sicut in celo
 et in t̄ra. Sup̄ quo ūbo thomas
 dicit. id ē. Sicut i ciuibz celi ita
 et i ciuibz t̄re. hoc ē sicut con
 formāt uolūtate suā uolūtati
 diuine. sic faciāt om̄s hoīes ex
 istētes in terrestri habitatiōe.
 Hec thomas. Dicit etiā de hoc

aris? fiat voluntas tua. 2c. quasi
 dicat. Presta nobis dñe cōuersa
 cione ymutari celestē. quaten⁹ qd
 aūq; tu vis etiā uelim⁹. Et bñs
 aug⁹. fiat voluntas tua. 2c. ut que
 odis odiam⁹ et q; amas diligam⁹.
 et q; p̄cipis impleam⁹ et sic volūta
 ti tue erim⁹ conformes. Hec aug⁹.
 De hac tertia petitione etiā y
 saac abbas in collatioe p̄m sic
 dicit. Tercia peticio filioꝝ ē. fiat
 voluntas tua 2c. Nō p̄t iā eē ma
 ior oratio. q̄ optare ut terrena
 mereant iam celestibz coequari.
 Nā quid ē aliud dicē fiat voluntas
 tua 2c. q̄ ut sint hoīes siles ange
 lus. Et sicut voluntas dei ab illis
 implet in celo ita et hi qui in ter
 ra sunt nō suā s̄ ei⁹ unūsi faci
 ant voluntate. Hoc q̄ nemo ex af
 fā dice p̄ualebit nisi is sol⁹ qui
 deū credit oīa q̄ vident uel ad
 uersa uel prospera pro nr̄is uti
 litatibz dispensare. magis q̄ ei⁹ p̄
 suoz salute et imodis p̄uidū atq;
 sollicitū q̄ nos ip̄os eē pro nobis.
 Hec ysaac abbas. Et notandū
 pro ut dicit bñs aug⁹. Et in illo
 bñitudis regno vita beata p̄ficiat
 in sanctis. sicut nūc in celestibz
 angelis. Et ideo post illā peti
 onē qua dicam⁹. adueniat reg
 nū tuū. sequit fiat uozē. Sicut
 enī in angelis qui sunt in celis
 voluntas tua fit ut te fruant nullo
 errore obnubilatē eoz sapentiā.
 nulla miseria impediēte eoz bea
 titudinē. ita fiat in sanctis tuis
 q̄ in terra sunt. et de t̄ra q̄tū ad
 corp⁹ p̄tinet fci sūt. Hec aug⁹.
 Vbi considerādū q̄ quilibz reli

gios⁹ ac deuot⁹ hō q̄si filius p̄ri
 p̄ omīa patē et placē affctis pa
 trē deuote orat ut eū a voluntatis
 sue bñplacito ī nullo discrepare pa
 ciat. in actibz in voluntatibz ī mo
 ribz sibi ita cōformē faciens ut ni
 hil in eo p̄nos oculos offendat.
 hoc solū sibi reputās solaciū et
 sup oīa desiderās ut p̄ celestis
 tm̄ suā cū eo voluntate p̄ficiat. siue
 excedo in aduersis. siue cōsolā
 do in prosperis. uel quāq; alio mō
 sibi magis placet. Vere filialis et
 fidelis affect⁹ ē nulla q̄ sua sunt
 q̄rere. nō imoda nō honores nō
 cōsolacōes s̄ solū placitū patris.
 Magnū hoc ē a deo petē et mag
 nū obtinere. ut tales in hoc p̄ri
 corpe faciat. ut illi sūme ueritati
 placeam⁹. et ab ei⁹ dicitōis regu
 la nō deuem⁹. Nichil meli⁹ nichil
 utili⁹ ī mūdo posset nobis confer
 re sūm⁹ p̄. q̄ tales nos facere ut
 ei per oīa placeam⁹. Hoc igit pe
 tum⁹ cū dicam⁹. fiat voluntas tua
 sicut in celo et in t̄ra. ut sicut illi
 sup̄ni cūes ad voluntatē tuā dispo
 siti sunt. ita et nos pro modulo
 nr̄o ad voluntatis tue beneplacitū
 disponam⁹. Incipit q̄rtā peticio.
 Panē nostrū cotidianū da nobis
 hodie. Sup̄ quo v̄bo thomas de aq;
 no sic dicit. Panis qui hic petit⁹
 ē deus. q̄ est cib⁹ angeloz et re
 fectio beatoꝝ. qui de celo datur
 et in t̄ra imedit. quo q̄ usus fue
 rit mortē eternū nō gustabit.
 Nā ip̄e ait. Ego sū panis uiuus
 q̄ de celo descendi. Si quis man
 ducauerit ex hoc pane uiuit in
 et̄nū. Hec igit ille. Quia igitur
 per peccatū uulnerati sum⁹ et

cotidie vulneram: necesse est ut medi-
 cina spiritalis nostris vulneribus adhibe-
 amur. **Medicina** uero summa est venera-
 bile sacramentum corporis domini nostri
 ihesu christi. **De hoc** dicit beatus bernardus.
Qui vulnerum habet: medicinam querat.
Vulnerum enim habemus dum sub peccatis
 sumus. **Medicina** est venerabile sa-
 cramentum. quod si cotidie accipis. co-
 tidie curaberis. **Hec** beatus bernardus. **Hoc** intel-
 ligendum est de illis qui continent peccatis
 mortalibus et in statu gratie exis-
 tentes. secus uero facientes et indig-
 ne accedentes non salutem: sed potius
 damnationem incurruunt. **Unde** orandum
 est dominus ut panem huius uite det nobis
 cum pura conscientia sic in presenti uita su-
 mere: ut participes illius in eterna
 patria existere valeamus. **De hoc** y-
 saac abbas sic ait. **Panem** nostrum
 superbialem da nobis hodie: dum in
 hoc seculo commoramur. presta nobis
 hunc panem. **Novimus** enim huius qui
 eum meruerit: a te et in te futurum
 esse prestandum: sed rogamus ut eum
 nobis hodie largiamur: quia nisi eum
 percipere quis in hac uita meruit.
 in illa enim participare esse non poterit.
Hec ysaac abbas. **Debet** ergo
 quilibet deuotus quasi mendicis
 et pauperum coram diuite et benigno
 patre precibus et iocundis suis osten-
 dens flagitare ab ipso: ut panem
 gratie amplioris quo quis con-
 fortetur quo consoletur et sustente-
 tur ad resistendum malis sibi per-
 tate dignetur. **Triplici** namque pa-
 ne indigemus quem nobis a domino
 deo nostro instanti postulare de-
 bemus. **hoc** est celesti. spiritali et
 terrestri. **Celeste** est corpus christi

de quo metipse dominus ait. **Pater**
 meus dat uobis panem de celo
 uerum **Spiritalis** est uerbum dei
 et gratia interna mente ab interiorum
 inedia. uirtutum et donorum refici-
 ens alimentum. **De hoc** per psalmum
 dicitur. **Et** panis cor hominis con-
 firmet. **Terrestis** est uictus et ali-
 mentum: quo hoc corpus necesse habet
 sustentari. **De quo** dicit crisostomus.
Pater hic panis sumi materialiter
 quem non solum petimus ut habeamus
 quod comedere iustis et peccatoribus: sed ut
 quod manducamus de manu dei ac-
 cipiamus. quod est tantum bonorum. **Na** illi
 deus dat panem: qui cum iusticia ac-
 quirunt panem. **Illi** uero dyaboli: qui
 cum uisum acquirunt panem. **Hec** crisostomus.
Et quod cum hora indigemus aut ce-
 lesti aut spiritali aut corporali pa-
 ne: ideo semper iubemus et postula-
 re panem tantum interioris quam exter-
 rioris hominis: cum in oratione domini
 ca dicimus. **Panem** nostrum coti-
 dianum da nobis hodie. **¶**
Sequitur quinta petitio. **Et** dimittite
 nobis debita nostra: sicut et nos
 dimittimus. **Super** quo uerbo thomas
 de aquino sic dicit. **Debita** dicuntur
 peccata que nos debitores pene con-
 stituunt: que nobis a deo dimitti
 petimus. **si** in nobis peccantibus
 offensas relaxamus. **Hec** thomas.
Et notandum sicut ait beatus
 augustinus. **si** debitoribus nostris. id est
 eis que in nos peccant non dimittimus
 tantum ipsa nostra oratione incul-
 pam: et deum aduersum nos in
 iracundia excitamus: et ipsi super
 nos inducimus maledictionem po-
 tius quam benedictionem. **sic** que fit ut

Ca. 4

oratio cui debeat esse salubris
 fit noxia, et peccata que debuerunt mi-
 nuere orando augentur. **Hec aug.**
Dicit etiam de hoc crisostomus. Qui in
 iniqua in corde et in ore seruat
 aduersus ledentem. non deum orat si-
 irritat ipsum. apud deum gratia non
 obtinet. sed etiam damnationem sibi
 postulat. **Hec crisostomus.** Inde est quod
 ait beatus bernardus. Venia dei peccato-
 ri non datur. tunc cor rancore aut
 luore iudicis afficit. Si igitur vis
 ut tibi peccata a deo dimittantur.
 omnis rancore et indignatio a cor-
 de tuo euellat. **Hec bernardus.** Dicit
 etiam de hoc beatus gregorius. Quis
 orat. qui iracundia aduersus prox-
 imum portat. Non enim speret apud
 dominum veniam delictorum. nisi prius
 ex corde indulerit proximo
 offensa culpam. **Na pro ut ait**
ysidorus. Sicut nulli proficit in vul-
 nere medicamentum si ferrum adhuc
 in eo sit. sic nichil proficit oratio illi
 cuius ad huc dolus est in mente
 uel odium in pectore. **Hec ysidorus.**
Sup hac etiam clausula. Dimitte
 nobis debita nostra ysaac abbas
 in collatione. primum sic ait. O ineffabilis
 dei clementia. que non solum nobis ora-
 tionis tradidit formam et accepta-
 bilem sibi in nobis morum nostrorum
 instituit disciplinam ac per necessita-
 tem tradidit formulam qua se peccat-
 ur a nobis semper orari. ut
 per ac tristitiam euellit radices.
 sed etiam occasione rogantibus tri-
 buit eis que referat viam qua de-
 mens ac pius erga se probent
 dei iudicium promulgari. et quodam-
 modo potestate tribuit. qua ui-

diaboli non possumus sententiam tpa-
 re ad veniam delictorum nostrorum.
 exemplo cum in remissionis hor-
 tantes dum dicimus ei. Dimitte no-
 bis debita nostra sicut et. Itaque secu-
 rus huius orationis fiducia de suis ad-
 missis veniam postulabit. quisque re-
 missus erga suos duntaxat non
 erga sui domini extiterit debitorum.
Solem. etenim nonnulli quod est deterius
 erga illa quidem que admittunt ad
 iniuriam dei quam magnorum sit criminum.
 placidos nos et clementissimos ex-
 hibere. erga nostram uero uel puissimam
 offensionum debita exactores inu-
 tes atque inexorabiles uenerunt. **Et**
 quis igitur in se delinquenti fratri non
 ex corde remiserit non indulgen-
 tia sed condempnationem de peccato hac
 sibi immet ipetrabit. suamque professione
 semetipsum poscat durum iudicari di-
 ces. remitte michi sicut et ego re-
 misi. **Ideoque si clementer uolumus iu-**
dicari. nos quoque erga illos qui in
 nos deliquerunt oportet esse clemen-
 tes. Tantum enim remittetur nobis.
 quantum nos remiserimus eis qui nos
 quacumque malignitate nocuerunt.
Hec ysaac. **Un ea benignitate de-**
bemus dimittere in nos quolibet
modo peccatoribus. qua nobis deside-
 ramus dimitti quod peccauimus. ut
 eo habundantior indulgentiam pec-
 caminum nostrorum ab ipso domino consequi
 mereamur. **¶ Sequitur sexta pe-**
tratio. Et ne nos inducas in temptatio-
 nem. **¶** **Ad exponens thomas de aquino**
 sic dicit. id est non permittas nos suc-
 cubere in temptatione. **¶** **Non enim peti-**
mus ut non temptemur. quia temptari non
 est malum sed magis est ad uitium erer-

D

tiam qm vult resistere qd da
 uid dicebat. Proba me dñe et tēp
 ta me. Et petim⁹ ne i tēptacione
 inducam⁹. Et ne ab ipā tēptacōe
 deuincam⁹. Hec thomas. Dicit etiā
 beatus aug⁹. Nō oram⁹ ut tēpta
 cōes nō veniant sed ne ducamur
 in tēptacionē qd ē succubere. quia
 tēptacio cui resistit nō est pccm
 s; materia ex tēde vitutis. Hec
 aug⁹. **E**t notandū q sine
 dei adiutorio ipis tēptacionibz
 resistere nō valent. et ideo a no
 bis de⁹ vult rogari ne iducam⁹
 i tēptacōez. ut erepti a casu temp
 tacionū hoc bñficiū ab ipō nos
 habere recognoscim⁹. Ad affir
 mat beatus ambri. ita dices. Nichil
 fit nisi qd deus facit aut fieri p
 mittit. Potens est ergo et a malo
 in bonū flectere. ac volūtates nos
 tras in lapsū pronas cōuertere
 ac dirigere in se planū ingressū.
Voluit ergo deus a se positi ne in
 feram⁹ in tēptacione. q; voluit nos
 docē q; ab ipō hoc bñficiū accipi
 m⁹. qm dyabolu supam⁹ in temp
 tacionibz. Hec ambri. Un scdm an
 selmū. Nos mouem⁹ hic dicē et
 petere. ne derelicti adiutorio dei
 alicui dyabolice tēptacioni uel
 consenciam⁹ decepti uel cedam⁹
 afflicti. S; q; a dyabolo nō temp
 tari scōs in pñti vita ē imposs
 lile. et ideo ne i tēptacionibz de
 linguam⁹ hoc a deo flagitem⁹.
 q; resistē dyabolo nō est nostre
 virtutis sed diuine ptātis. De
 hoc dicit fulgenci⁹. Mandat
 dñs ut petam⁹ ne inducam⁹ p
 consensu in delacionē. s; mudi

carnis et dyaboli. **S**up quo etiā
 verbo ēt ne nos iducas i. ysaac
 abbas i coll pzm sic dicit. Si
 em oram⁹ ne pmuttem tēpta
 ri un erit in nobis vrs constā
 cie cōprobada scdm illa sentēcia.
Ois vir q nō ē tēptat⁹ nō est
 probat⁹. Nō ergo hoc sonat. Ne
 iducas nos i tēptacōez. id ē non
 pmittas nos aliqui tēptari. sed
 ne pmittas nos i tēptacōe po
 sitos supari. Tēptat⁹ ē em iob s;
 nō iduct⁹ i tēptacōez. nō em de
 dit isipencia deo. nec ad illā ad
 quā traherat tēptatoris volū
 tate ore ipō blasphem⁹ intuit
 Tēptat⁹ ē abrahā. Tēptat⁹ est
 ioseph. s; neut illoz inductus ē
 i tēptacōez q; null⁹ illoz cōsen
 sū pbiuit tēptatori. Hec ysaac ab
 bas. **C**onsiderandū at q; p
 ifernale dāpnacionē nulla ira
 dei ē grauior q; nō defendē a
 pccō. Hanc vō maxie meret⁹ su
 pbia. i gratitudo et incuria. ut
 homo. p fundi⁹ cadē pmittatur.
Hoc ē em qd oram⁹. Et ne nos
 iducas i tēptacionē. id ē ne p
 mittas nos cadē in cōsensu pccō.
Inducē de⁹ dicit cū nō custodit.
 ne inducam⁹ sicut idurare di
 cor pccōris cū hoc p; gratiā nō
 enollit sue intne vñtionis. Hoc
 ergo ipugnacōis et tribulacōis
 on⁹ a nobis timendū ē ne suo
 pondere nos opprimat. et p cō
 sequēs ad etiā dāpnacionē p
 ducat. **S**equit septia petico.
S; libera nos a malo. Ad ex
 ponēs thomas de agnosic dicit.
 id ē a pccō originali et actuali.

ff

f

6

ab amore mundi appio sensu et
 ppria voluntate. quibz depositis
 fit homo paup spū. qd totū fit
 p spū timoris. **U**n cū dicitur
 libera nos a malo. rognis tibi
 dari spū timoris p que factus pau
 per spū liberatus es a malo. **H**ec
 thomas. **I**te sup eodē dicit bñs
 aug. **L**ibera nos a malo. id ē a
 mūdo ul' pccō ul' a purgatorio
 uel ab inferno. **E**t nōndū
 q multa sunt mala quibz huma
 na condicio subiacet. et quoz p
 suā per se nūme euadere valet.
Que gñalit' cōsiderata. sex modis
 distinguere possum. **N**ā aliud ē
 malū corpis. aliud aīe. **I**te aliud
 ē malū qd ē culpa. aliud qd est
 pena. **I**te aliud ē malū pntis se
 culi. aliud ē malū futuri. **A**b oī
 bz istis et ab alijs q per ista cō
 prehēdūt' ul' ab istis cōtinent'
 petim' liberari. qm oram' dice
 tes **L**ibera nos a malo. **S**up q etiā
 vbo theophil' sic dicit. **A** malo
 bz culpe et pene. **C**ulpe quo ad
 grāciā. pene quo ad etnā pe
 nā. **E**t sic i hac orōne petim'
 ab oī malo liberari. s; i pnti p
 terito et futuro. et sumo bono
 vniū qd ē ipē de' i secula bñ
 dict' **A**mē. **A**mē at nec grecū
 nec latinū s; hebraycū ē et qm
 accipit' vbalit' pro fiat. ut i fine
 orōnis dicam' amē id ē fiat no
 bis deus qd hūilit' a te petim'.
Qūq; accipit' adverbialit' ut xps ait.
Amēamē dico vobis. id ē firmiter
 et fidelit'. **U**n dicit aug'. **A**mē
 id ē vere uel fidelit'. vere quo ad
 intellectū. fidelit' quo ad affectū.

Et ideo dñs ponit in fine Amen:
 qz hec orō potissime et itellai
 et affectū dicenda ē amē. **E**t sic pa
 tet explanatū de orōne domūca
Deñ nōndū q etiā alie diuerse
 species sūt orōnū. scdm statū cō
 ditionē seu idigenciā diuersoz
 homī. **A**lit' enī supplicat' qd cū alac'
 ē. **A**lit' cū tristitie desparōis pon
 dere pgrauat'. **A**lit' cū spūalibus
 successibz viget. **A**lit' cū ipugnacio
 nū mole depmit'. **A**lit' cū veniā pec
 cator'. **A**lit' cū acq'sicione grē seu
 cui libet vtiutis exposat. uel certe
 extinctionē cui libet vici depre
 cat'. **A**lit' cū cōsideratiōe gehenne
 ac futurū iudiciū timore cōpūgit'.
Alit' cū spe futurorū bonoz deside
 roq; iflāmat'. **A**lit' cū neccitatibz
 ac pcculis. **A**lit' cū insecūritate et
 tñquillitate versat'. **A**lit' cū in sac
 mentoz celestū reuelacōibz illus
 trat'. **A**lit' cū sterilitate vtiutū ac
 sensuū ariditate cōstringit'. **U**n a
 plūs paul' orōnū species qdū
 pnta rōne distingrit dicēs. **D**ep
 cor itaq; pmū oīm fieri obsecra
 cōes orōnes postulacōes grānū
 actiones. **O**bsecracō enī ē p pccis
 iplozacō. qua pro pntibz et pre
 teritis admissis suis vnusquisq;
 cōpūct' veniā depcat'. **O**rōnes
 sūt quibz aliqd in pccē dño offe
 rim' uel vouem' deo. **N**ā oracō
 ē mentis deuocō. id ē cōuersio i
 deū per pū et hūilē affectū. **A**f
 fect' vō ē spontanea quedā ac
 dulcis ipm' aīmū iclīnacō quo
 mouet' ad orandū deū. et istud
 agit' p orōne q scdm damascenū
 ē ascens' mētis i deū. **D**e qua

etiam beatus augustinus sic dicit **O**ratio
 est ascensio anime de terrestribus ad ce-
 lestia: inquisicio supernorum: invisibilium
 desiderium. **N**ihil autem ita deum incli-
 nat ad pietatem et misericordiam ex-
 hibendam homini: quem admodum purus
 mentis affectus quem homo gerit et
 gratia deum. **O**ramus etiam cum renunciamus
 huic mundo: et spondemus nos tota
 intentione domino servituros. **O**ramus
 cum pollicemur secularem honorem con-
 tempto ac terrenis operibus fixatis in
 omni contractione cordis ac paupertate
 firmis nos domino cohesuros. **T**ertio lo-
 co ponuntur postulationes quas pro a-
 liis quoque dum sumus in fervore spiritus
 constituti solemus emittere: vel pro
 caris sanctis nostris vel totius mundi pa-
 ce poscentes: vel autem secundum verba apostoli
 pro omnibus hominibus qui in sublimita-
 te sunt positi supplicamus: vel cum
 petimus affectionem alicuius boni:
 vel alicuius mali nos perturbantis
 evasione. **I**n quarto loco gratiarum
 actiones ponuntur quas mens vel
 cum preterita dei recolit beneficia
 vel cum presentia contemplant: seu cum in
 futurum que et quanta preparentur
 de his que diligunt eum: perficitur gratias
 domino refert. **A**d gratiarum etiam
 actiones pertinet beneficia que acci-
 pimus diligenter recollere: subtiliter
 intelligere: fideliter continere: stu-
 diose conservare: beneficia diligenter
 ac dei offensam cavere et gratiam
 acceptam non otiose negligere.
Debeat namque quilibet devotus
 preponderare beneficia dei tam eximia:
 per que in nobis salutem operatur
Ad autem potest dignus aut sublimis
 esse que corpus et sanguis christi vel

gratia spiritus sancti: et gloria regni
 celestis: que dat fidelibus suis. **P**re-
 terea alia que ab ipso percipiuntur: ut est
 iustificatio a peccato: gratia sanctita-
 tis: adoptio filiorum dei: consolatio
 interna: defensio a periculis: conse-
 cratio angelorum: et beatitudo corporis
 et anime ex visionis dei fructu.
Pro his igitur omnibus gratias agamus
 domino deo nostro: non solum autem secula
 pro aliis bonis donis ac beneficiis
 que deus suis electis cotidie con-
 fert: gratiarum actio illi est persolvenda.
Ex quibus quedam bona commemo-
 rat beatus bernardus ita dicens **Q**uo-
 aiens temptatio superat: aut vicium
 subviat: aut immanes pericula
 declinat: aut laqueus insidiantis
 deprehendit: aut anosa et iuete-
 rata quicquam anime passio semel per-
 freta sanat: aut multum diuque
 concupita: et sepe petita virtus
 tandem aliquando dei munere obtinet:
 toties personare debet gratiarum ac-
 tio et ad singula queque beneficia
 debet benedici deus in donis
 suis. **H**ec bernardus. **S**unt et alia quedam
 a domino valde accepta: ut vox
 laudis **D**e qua per dicitur per in
 persona domini **S**acrificium laudis ho-
 norificabit me. **I**stud vero sac-
 rificium deo nostro persolvimus: quando eum
 in psalmis dauidicis: ymnis lau-
 damus seu canticis. **Q**uid enim
 dignius et acceptius ob carnis
 ymnis domino potest deponere quam psal-
 mos deum magnificantes decan-
 tare: per quos creatura tam rationalis
 quam irrationalis ad laudandum
 deum exartat: cum dicit: laudate
 dominum de celis. **U**el cum dicit

Et

Benedicite oia opa dñi dño 2°
Vel qñ dicit. **Te** deū laudam⁹
 2° **Vel** filia q̄ in psalmis aut
 cantias ymus q̄ continent. per
 que cōditōr n̄r sume laudat.

Un scā ecclā horas canonicas
 decantare statuit. in quibus
 maxie psalmi p̄ni et cātica cō
 prehēdūt. sūt fideles in hac
 pegrinacōe positi laudantes
 et bñdicētes deū. Post hoc exi
 lū in celesti patria eo p̄fectus
 cū angelis et ceteris sanctis ibi
 de laudare ip̄m valeant ueter

nū. De quibz omibz p̄ ps̄ dicit
Beati qui habitant in domo
 tua dñe. in scā saloz laudabūt te

Filius Capti cāu

Habita informacōe de
 domica orōne alijs q̄
 speciebz orōnū. nūc de distincti
 one mētis et alijs ipedimentis
 eiusdē orōnis q̄ orantibz occur
 rit cupio edoceri. **¶**

De hoc qd̄ q̄ris scire de
 bes q̄ quidā sunt qui
 orant nullo corde. quidā cū me
 dio corde. quidā aut cū toto cor
 de. Illi enī orāt corde nullo. q̄
 in orōne positi nec habēt ibi
 itellectū per intencionē. nec af
 fctm p̄ deuocōne. De talibz di
 ps̄are xxxix. **¶** Plus iste labijs suis
 glorificat me. cor at̄ eoz longe
 ē a me. Quidā sunt q̄ orant me
 dio corde. qui salicet ad ea que
 dicūt habent itellectū. s̄ nō hnt
 affectū. De quibz dicit orōe 1°
Diuisu ē cor eoz. **¶** Et q̄ i corde
 sunt itellects et affects. igitur
 illi orāt in toto corde qui orāt

cū attentioe et cū affectioe. q̄ atte
 te intelligūt que dicūt. et afficiūt
 ad ea que dicūt. Talis erat beatus
 paulus qui dicebat. **Orabo spū.**
 orabo et mente. **¶** **U**bi tñ
 diligent̄ est considerandū q̄ tri
 plex ē effectus orōnis. **¶** P̄mo ef
 fctus ē cōis oibus actibz caritatis
 et informatis qd̄ ē mereri. ad
 hūc effectū nō ex necessitate requi
 rit q̄ attentio assit orōni per
 totū. s̄ vs p̄me intencionis qua
 aliquis accedit ad orandū red
 dit totā orōne meritoria. sic ac
 cidit in alijs actibz meritorijs

Sedus affectus orōnis ē p̄p̄ius
 qd̄ ē impetrāe. et ad hūc effctm
 sufficit p̄ma itenacō qua deus
 p̄ncipalit̄ intendit fieri. si aut̄
 p̄ma intenacō desit orō nec me
 ritoria ē nec ipetratua. **¶** Illā ora
 cionē de⁹ nō audit. cū ille qui
 orat nō intendit. **¶** Tercia⁹ uō orō
 nis effectus ē que p̄ncipalit̄ effiat
 quedā spūalis refectio mentis.
 et ad hoc de necessitate requirit̄
 i orōne attentio. **¶** Et sciendū q̄
 triplex ē attentio q̄ orōni vo
 cali p̄t adhiberi. una quidē qua
 attendit̄ ad ūba ne quis i eis
 erret. scda qua attendit̄ ad sen
 sū ūboz. t̄tia qua attendit̄ ad fi
 nē orōnis. scz ad deū et ad rem
 pro qua orat. que qdē maxie
 ē necessaria. **¶** In spū ergo et ūcu
 te orat qui ex instinctu sp̄s ad
 orandū accedit. etiā si aliqua
 ifirmitate mens postmodū eua
 get. **¶** Si quis aut̄ ex p̄posito i orō
 ne mente euaget. hoc peccatū
 ē et impedit orōnis fructū.

M

Euagacio uo que fit pter pposi-
tu oronus fructu no tollit. Unde
basilius dicit Si debilitate a pec-
cato fixe nequis orare qntu po-
tes teipm colibeas et de ignos-
cet. eo q no ex negligencia si
ex fragilitate non potes ut opaz
ret assiste cora dno. Hec basilius.

¶

¶ Un euagacio mentis i oro-
ne pacm e qn fit ex pposito uel
negligencia. scs e qn fit preter
ppositu. et cu mente quis colu-
bet qntu pt. Et nondu sedm qd
dicit petrus damiani. Cu ad ec-
clesia oratur et psallitur festi-
nam. illic tenebrar pncipes
aduersu nos feralit dimicant.
ut p illusionem fantasmatu ab-
hys que per labia refluunt uaga-
bundas mentes euertant. Hec
petrus damiani. Na sunt nonul-
li ut dicit beda in quadam ome-
lia. q itates ecclesia sermonu-
bz multis orone et psalmo-
dia plongat sed alibi corde i-
tendedo nec ipi quid dicunt re-
colat. ore quide orates si mente
foris uagantes. omi oronus se-
fructu pnat. putates a deo pce
exaudiri qua nec ipi q fundit
auduit. Edantiq hostis fieri in-
fructu nemo qui cu aduertere
neqat. sciens em ualitate ora-
di et iudes homibz gracia ipe-
tradi. imittit orantibz multimo-
da cogitacionu leuiu et aliqui
etia turpiu nocentiuq fantasma-
ta quibz orone impediunt. adeo
ut no nuq tales tantos q discer-
renciu cogitacionu fluctu pstra-
ti in orone tollerem. quales

nec in lecto iacentes tollerare no-
uerim. Un necesse e ut agnita
dyaboli aurem supare malicia.
et ipi uiz cum ab huiusmodi nebu-
lis quas hostis asperge gaudet
inquitu possum serenado. et p
defensoru petuu flagitudo sub-
sidu qui potens e qualibz indig-
nis peccatibz et pure orandi. et
pfe impetradi concedere gracia
Hec beda. No solu at hec distinc-
tio que fit i oronibz gnat ex
deceptionibz demonu. ueruetia
ex ppria negligencia hoim. na
cu ante temp oronus occupa-
m nos cu uanitatibz mundi. u-
bis aut factis. eade etia tempe
oronus occurrunt nobis. et cu
assidue cogitamus trena q co-
pistam. hec eade in orone to-
leram. etia cu nolimus. De hoc
beatus gre sic dicit. Max naq
reru quas agim et in usu ha-
bem ymagines nobis versant
i mente. et puritate intencionis
et deuocois impediunt orone. Et
recto quide iudicio qd uolentes
pius foris egim. hoc demu ite-
ri paciam uiui. Et mes ma-
q trena assidue cogitat cu uult.
hec etia tolet in orone cu non
uult. Un multi sut inclusi i mo-
nasterijs aut in cellis. q tn cu
toto mundo p metis distractione
et iutile occupacione fabulant.
et ideo longe e a deo eoz cum.
quia in orone positi cogitacionibz
se occupant secularibz. De talibz
sic dicit bts iero. Incongruu e
latere corpe. et mente undiq
euagari. Multi sut inclusi in

ordine. qui tñ fabulant cū toto
mūdo. Vñ fieri nō p̄t ut cū deo
aliqui loquat: qui tacēs cū toto
mūdo fabulat. **Hec iero?**
Et sciendū q̄ hanc mentis ista
bilitatē hūmānū gen⁹ p̄t p̄uari
cacionē p̄mū hōis patitur. qui
p̄iect⁹ a facie dñi p̄t p̄ctm̄ rō
bediencie eo p̄fundis ad deside
ria trena ē inclinatus. quo ma
gis gustu signoz bonoz ē p̄uatus.
De hoc hugo de scō victore in
libro de archa noe. sic ait. Vnde
dū nobis ē vñ tanta ī corde ho
mīs instabilitas et inconstitudo o
rat. P̄mo itaq; hō ad hoc cō
dit⁹ fut. ut si nō peccasset. P̄
cōtemplacōis p̄ncipā vultu con
dit⁹ suū semp̄ assisteret. et
eū semp̄ videndo semp̄ amaret.
p̄ amado p̄t ei adherēt. p̄t ei
adherēdo qui īmōris ē etiam
p̄t intā sine tñio possideret.
p̄ p̄iect⁹ ē a facie dñi qñ p̄pter
p̄ctm̄ ceitate ignorācie p̄missa.
ab itima cōtemplacōe ill⁹ lucis
foras vēit. atq; p̄fundis ad desi
deria trena mentē inclinavit.
quo magis signoz dulcedinē
quoz iā gustū p̄diderat obliuis
ci cepit. Sicq; fact⁹ ē vagus et
p̄fug⁹ sup̄ trā. Vagus vñ p̄t
īordinatā cōcupiscenciā p̄fug⁹
p̄t peccatrice īsaeciā. Cor er
go hōis qd̄ p̄us diuino amore
affixū stabile p̄stat et vñū
amado vñū p̄māsit. postq; p̄
desideria trena defluere cepit
quasi in tot diuisū ē. quot ea
sunt q̄ cōcupiscit. Sicq; fit ut
mens q̄ verū bonū amare nes

cit nūq̄ valeat eē stabilis. quia
desideriū suū finē in hys q̄ am
plexat nō iueniēs dū p̄t desi
derio se extendit. sequēs qd̄ cō
seq̄ nō valet nūq̄ req̄esat. **Hic**
ergo nascit motus sine stabi
litate. labor sine requie. cursus
sine puencōe. ita ut semp̄ sit in
quietū cor n̄m̄ donec illi adhe
rete cepit. ubi et desiderio suo
nūq̄ deesse gaudeat. et ea q̄
diligit semp̄ māsura cōfidat.
Hec hugo. Ex quibz v̄bis colli
gere possum⁹ q̄ instabilitas me
tis maxie causat ex carencia
diuini amoris. quia q̄nto des
min⁹ diligit. tanto magis res
trene ac sensibiles amant que
sunt occasiones distractionis
ipsius mentis. q̄nto v̄o magis
diligit des. tāto cū trāquilliore
ac stabilitate ip̄e dñs exoratur.
De hoc maximo sic dicit. Qui
familiarit̄ deū amat. hic sine oc
cupacione orat. Non aut̄ orat
sine occupacione. qui aliau trenom̄
habet mentē affixā. Non ergo
diligit deū. qui mēte trenom̄ alli
gat. Mens enī īmōris rei tre
ne siue sensibili. oīno viciū habi
ad eā. et nisi rem illā despiciat
a vicio liberari nō p̄t. Hec max
imo. Nōndū tñ q̄ q̄m̄
diu homo in p̄grinacōe hui⁹
vite morat⁹ distractioē mentis
infra dñū cultū ul' orōneā. p̄
frē carē nō p̄t. quia corp⁹ istud
corruptibile qd̄ portam⁹ aggra
uat aīam et dep̄mit sensū ml
ta cogitacōe. Hoc affirmat be
at⁹ aug⁹ in glosa sup̄ ps̄. ita
hic & deū p̄cordialit̄ amat

dicens. Ecce homo stat. cunctat
deo aliqui. plerumque. et sepe labia
mouent ad cantum. cogitatio autem
nescit per que desideria volat.

Stat ergo mens nostra quodammodo ad
laudem dei. et anima nostra per diuersas
cupiditates uel curas negotiorum
hac illacque fluctat. Et quasi de
super attendit mens ipsa hac atque
illac. et ad eius iniquitatem quasi
conuersa loquitur. lauda anima mea
dominum. Quid est quod de alijs rebus
agis? Quid est quod te occupat cura
rerum terrenarum atque mortalium? Ita
mentem lauda dominum. Et quasi ipsa
anima pergrauata et non valens ita
consistere ut dignum est respondet me-
ti. Laudabo dominum in vita mea.

Quid est in vita mea? Non in mor-
te mea sum. laudo quantum possum.
tenuit exiit. infinitum. Quare?
Quia quod diu sumus in corpore. peg-
nam a domino. Quare sic laudas
dominum non perfecte non stabilis? Interroga
scripturam. Quia corpus quod corru-
pit aggrauat animam. et depmit
terrena et inhabitatio sensum multa
cogitantem. Colle nudum corpus quod
aggrauat animam. et laudabo dominum.
Colle nudum terrenam inhabitacionem
depmentem. sensum multa cogitan-
tem. et a multis in unum fluam et lau-
do dominum. Quam diu autem ita sum. non
possum pergrauari. Hec augustinus. Qua-
uis igitur mens nostra non possit esse
stabilis in orationibus suis. non tamen
propter hoc est despiciendum sed de mag-
na misericordia dei est confiden-
dum. quia habundat etiam et eius mise-
ricordia. quam frequenter exhibet
nobis et omnibus fidelibus suis. De

hoc igitur beatus augustinus in glosa super
psalmum sic dicit. Attendat quisque et
videat quantum agunt in corde huma-
no. quemadmodum ipse plerumque oratio-
nes impediunt uanis cogitationibus.
ita ut uix stet cor ad deum suum. et
uult se tenere ut stet et quodam-
modo fugit a se. Nec uenit can-
cellos in quibus se includit. aut
obices quosdam quibus retineat a-
uolaciones suas et uagos quosdam
motus. et stet iocundari deo suo.
Vix est ut curat talis oratio uel
multas orationes. Et tamen tollerat
deus tot corda perancum et diuer-
sas res cogitantium. obmitto dice-
re et notias inuicatas. obmitto di-
cere aliqui pueras et inuicatas
deo ipsas superfluas cogitare in-
iuria est ei cum quo loqui incipias
Oratio tua locutio est ad deum. quoniam
legis deus tibi loquitur. quoniam oras
deo loquaris. Sed nunquam despiciendum
est de genere humano. et dicendum iam
ad damnacionem peccatorum hominem
cui surrepserit aliqua cogitatio
oranti et intrinsecus oratione eius.
Si hoc dixerim? si fratres. que
spes remaneat non video. Por-
ro quia est aliqua spes ad deum. quia
est magna misericordia eius. Di-
camus ei illud psalmus. Iustificam
seruum tuum. quoniam ad te domine animam
meam leuauit. Et quoniam eam leuauit
quomodo potui. quomodo tu inires dedis-
ti. quoniam eam fugientem apprehendere
uolui. Sed quia ut ait psalmus. Sua-
uis es et mitis tolerabis me
et egritudine defluo. cura et et
stabo. confirmata et firmus ero.
donec autem facias toleras me.

Ca. iij

qua tu suavis es dñe ac mitis
 et multū misericors. Habundat
 enī iniquitas mea: habundat et
 misericordia tua. **Hec aug.** Nō
 ergo ualde cōtristandū est: si q̄s
 i orōne distrahit. Sed sicut ait
 ihoēs abbas motus synag. Certa
 inquit et lucta. mentē. racionē
 et intencionē meditandō ad te
 ip̄m congregās idesinent con
 gregare. et easdē reuocare dis
 tractas et reuocatas ne cesses.
Nō enī distractū et recuruata
de? ab obedientibz requirit ora
 cione. **Nō cōtristeris** in orōne
 distractiones mētis passus. sed
 bono aīo esto itellectū semper
 reuocās. et ad ip̄m leuās. An
 geli enī soli? esse est ip̄redabi
 le. **Agoniza** ergo meditationē
 sursum ferre et mentē reducere
 in uerbis orōnis. et q̄uis atto
 nita p̄t puerile cadat. iterū
 eā sursum age. qm̄ p̄riū ē men
 tis instabile esse. s̄ in deo ē uni
 uersa posse stabilire. **Si igitur**
s̄p̄ studueris mentē a deo non
 elongare. et in mēse apposicioē
 p̄ te erit: si aut sine prohibi
 cōe errat. nūq̄ tecū p̄manere
 ualebit. **Et quid sublimi?** bo
 nū q̄ adherē dñō. et indefinē
 ter apud deū in unione p̄sue
 rāe. **Hec ihoēs abbas.** Quia
 igit corde stabiles esse nō possum?
 nec mens nr̄a in eodē ualet s̄p̄
 consistere. interī tñ q̄ diu i hac
 p̄grinacōe sum? saltē ab imo
 derata distractioē corda nr̄a col
 ligam? ut eo expedicius et de
 uocius p̄ces ad dominū fundere

possim? **De hīs refert hugo de scō**
victore in q̄rto libro de archa noe
 sic dices. **Qu** igit corda nr̄a ad
 appetitū terrenū rerū imoderate
 laxam? oborta mox iamū cogita
 tionū turba ita in diuersa mens
 nostra rapit: ut ip̄e quoq; natu
 ralis discreciōis ordo p̄turbetur.
Nā quia res mūdane quas
 iordinate appetim? infinite sunt.
 Cogitacōes quoq; quas ex ip̄arū
 rerū memoria intrinsecō cōcipim?
 finite esse nō possunt. **Nā** dū per
 singula momēta alie ex alijs ori
 unt. multiplicat̄ p̄deunt. nec ip̄a
 cōprehendere ualem? quo ordi
 ne uel quo mō ad cor ueniūt. a
 corde recedūt. **Qu**inde si ordi
 natis et stabiles et quietas co
 gitacōes habere uolum? ab hac
 imoderata distractione corda nos
 tra colligere studeam?. **Hoc aut**
 fieri poterit. si certas quasdā et
 determinatas res nobis p̄scribam?
 in quibz assidue intencio cordis
 nostra uersari et meditacio exer
 cere possit. **Tria enī sunt.** id ē p̄
 ifinita distrahi. in eodē semper
 p̄sistere. moderate uagari. quoz
 unū habere nō possum?. unū ha
 bere nō debem?. et ideo hoc solū
 sup̄ ē. ut quia uere corde stabiles
 esse nō possum?. interī saltē ab
 imoderata distractioē corda nos
 tra colligam?. ut dū semper ni
 tinur min? istabiles fieri. semp
 magis ac magis uie uerā per
 hoc stabilitatē mutari. **Omnipo**
tens enī de? cui nichil ip̄ossibi
 le est. posset utiq; si uellet. eis
 quibz misereri p̄posuit. de laboribz

et enipnis. et de pualis vite pntis
q̄ tēptacoibz plena ē. subito et absq̄
dilacone ad etne vite stabilitate
tūfferre. **S**z vult ut electi sui p̄ va
rias tribulacoēs et tēptacoēs plu
rimas purgandi transeant. et cū
per multos dolores ad deū redeūt.
discant q̄ longe ab eo peccando
discesserūt. **Hec hugo.** **¶** Et nōn
dū q̄ ad mentis cōposicione mul
tū valet ut an̄ temp⁹ orōnis a cu
ris rerū t̄palū et a cogitacoibz i
mūdis et iordinatis nō custodiam⁹.
quia i q̄buscūq; mens nostra an̄
horā orōnis se occupauerit. **hec en**
dē nobis orantibz p̄ recordacionē
se igerūt. et in orōne ipediūt. **¶** Nō
quales volum⁹ iueniri tales an̄
orōnis temp⁹ nos p̄parae debem⁹.
vz abstrahedo nos ab actibz illicitis
a sermonibz ociosis. a leuitatibz
et a ceteris oibz q̄ nos t̄pe orō
nis ipediue p̄nt. **De quo habe⁹**
sana doctrina in collacioibz p̄m.
ubi ysaac abbas i p̄ma sua collo
caoē sic ait. **¶** Et o seruoze et pu
ritate qua debet. emitti possēt
oracio. **hec sunt oīno obseruanda**
p̄mo sollicitudo rerū t̄palū et car
nalū generalit̄ abscededa ē. deīn
null⁹ negocij cause ne nō solū cu
ra s̄ nec mēoria penit⁹ admittē
da. detractioēs. vaniloq̄a seu mul
tiloq̄a scurrilitates q̄ silic̄ ampu
tāde. Ire p̄ omibz siue tristitiae p̄tur
bacio fundit⁹ eriuenda. cōcupiscē
cie carnalis affect⁹. ac philargi
ti⁹. noxius fomes radiat⁹ euellē
duō. et ita hys et silibz vicis ex
trusis penit⁹ et abstas. taliqz
emedacioē p̄missa. iacienda sunt

p̄mū. p̄funde hūilitatis incōcus
sa fundamēta. q̄ s̄z utratūā ce
los valeat sustine. **Deīn suppo**
nēda vitū spūalis extinctio.
et ab omī discursu atqz euanga
cōe lubrica. animus ihubend⁹. ut
ita paulatī ad cōtemplacionē
icupnat sublimari. **¶** Ad qd̄ enī an̄
orōnis horā aīa nrā cōcepit. ne
cesse ē ut hoc orātibz nobis per
igestione recordacois occurrat.
¶ **q̄obre q̄les orātes volum⁹ iue**
niri. tales nos an̄ orōnis temp⁹
p̄parare debem⁹. **¶** **Ex p̄cedenti enī**
statu mens i supplicacoē format⁹
eorūdeqz actiū. p̄cubentibz nobis
ad p̄cem v̄boz q̄ sensuū an̄ ocu
los ymago plūdens. aut irasci
nos scdm̄ p̄cedentē qualitatē a
tristitū. aut cōcupiscencias cau
sas ve retractiōe aut p̄iores fa
ciet volutare disausa. **¶ Et idē**
q̄qz orātibz nobis nolū⁹ ut ir
repat. an̄ orōne de abditis nrā
pectoris extrude festinem⁹. ut
ita illud apostolicū possim⁹ imple.
Sine int̄missioē orate. et in omī
loco leuātes puras man⁹ sine
ira et discrepacoē. Alias nāqz
mādatū p̄ istud p̄ficē nō ualem⁹.
nisi mens nostra ab omī vicioz
purificata cōtagio vitūtibz tm̄
velut nālibz bonus dedita. iugi
oipotentis dei cōtemplacoē pas
cat. **¶ Etenū qualitas aīe. subti**
lissime plume seu p̄nule leuis
sie cōpat. q̄ si hūozis cuiuspiā
extrinsec⁹ accedētis corrupcioē
iniciata nō fuerit uel infusa. mo
bilitate substācie sue. tenuissimi
spūs adiūmeto uelut naturalit̄

ad sublimia celestiaq; sustollit.
In uero hūoris cuiuspiā asyggine
 uel infusione fuerit p̄grauata?
 nō mō in nullos are aereos vo-
 lat⁹ naturali mobilitate rapta
 bit: s; etiā ad yma t̄re concepti
 hūoris pondē depmet. Ita mēs
 q; nr̄a si accedentib; uicys cu-
 risq; mudanis aggrauata nō
 fuerit. norieq; libidinis hūore
 corupta. uelut naturali purita-
 tis sue bñficio subleuata. leuis-
 simo sp̄ritalis meditacōis af-
 flatu sublimabit⁹ ad sup̄na. et
 hūilia deserens atq; t̄rena ad
 illa celestia et iūsibilia t̄r̄sset.
Un̄ pp̄rie satis p̄ceptis dn̄icis
 admonem. uidete neqñ ḡuent
 corda v̄ra in crapula et ebrie-
 tate. et curis seculanib;. Et id
 circo curem⁹ mentē ab om̄ib;
 t̄renis uicys expurgatā. cūctis
 q; mudatā fecib; passionū ad
 sublimitatē p̄ducē naturalem:
 ut ita ad deū orō ei⁹ nullo vi-
 cioꝝ pondē p̄grauata cōscēdat.
Hec ysaac abbas. Et de eodē di-
 cit beda in quadā omelia. Nul-
 tū uiuat orōnis puritatē. si in
 om̄i loco ul' t̄pe nos ab actibus
 tempem⁹ illicitis: si semp ab oc-
 osis sermonib; auditū p̄t casti-
 gem⁹ et lingua: si in lege dn̄i
 ambulare. et testōnia ei⁹ assues-
 cam⁹ toto corde scrutari. Que
 cūq; enī sepi⁹ agere loqui uel
 audire solem⁹: necē ē eadē sepi⁹
 ad aīm quasi solutā pp̄riāq; re-
 aurāt ad sedē. etiā t̄pe orōnis.
Hec beda. Et ergo scdm̄ beatū
 augustinū Quicūq; puras af-

fectioēs erigē vult in deū: disū-
 gat⁹ a sensib;. recedat a corp̄alib;:
 claudat a uocab;. In istis enī sūt
 om̄s corp̄is passioēs: in q̄b; dea-
 pim⁹ et illudim⁹ tota die. **H**ec aug⁹

¶ Et nōndū q; si quid de ho-
 ris ad quas tenent⁹ hū q̄sacris
 ordinib; sunt cōstituti. int̄missū
 fuerit uel negligent̄ cōpletū ul'
 pp̄t sap̄molentiā obmissū: tempe
 oportuno nequaq; t̄r̄seat hoc ir-
 recōpensatū: qz ab horis canoni-
 cis nullus p̄t absolui. **U**n̄ b̄s b̄nd⁹
 dicit Si quid aliqñ int̄missū fue-
 rit. si qd̄ ip̄sem: suo loco. suo mō.
 suo t̄pe. non transeat ip̄unitū. uel
 etiā irrecōpensatū. **H**ec b̄n. **¶**

Nōndū etiā scdm̄ qd̄ dicit beatus
 gre⁹ v̄v̄ moral. q; uera oratio
 siue postulatio que fit ad deū
 nō est in oris uocab;. sed i cogita-
 cōib; cordis. Valenciores nāq; vo-
 ces apud secretissimas aures dei
 nō faciūt uerba m̄n. sed deside-
 ria. Etenī et̄nā uitā. si ore peti-
 m⁹. nec tñ corde desideram⁹. da-
 mates tacem⁹. Si uō desideram⁹
 ex corde. etiā si ore cōticescim⁹. ta-
 centes clamam⁹. Intus est ergo
 in desiderio clamor secret⁹. qui ad
 hūanas aures nō puenit. et tamē
 auditū conditoris replet. **H**ec gre⁹
Multi nāq; ut dicit beatus aug⁹
 uoce sonāt et corde muti sunt. et
 q; multi tacēt labijs et clamāt af-
 fectū. quia ad cor hon̄is aures
 dei **M**ulti ergo clauso ore exau-
 diūt: et multi magnis clamorib;
 nō exaudiūt. **U**n̄ affc̄ib; orare de-
 bem⁹. **H**ec aug⁹. **I**deo amor et de-
 sideriū faciūt purā orōne: et diri-

T.

V.

gūt ea ad dñm. Si quis igit semp
 vult orare. semp debet desiderare:
 quia cōtinuū desiderū cōtinua
 ē oratio. De hoc beatus aug⁹ in
 glosa sup ps sic dicit. Sine intus
 sione orantes nuq̄ sine intus
 sione genua flectim⁹ corpus pster
 num⁹ aut man⁹ leuam⁹. nō pos
 sum⁹ hoc face. Est alia interior
 sine intussioe orō. que ē deside
 riu. **Q**uod aliud agis. si deside
 ras nō intmittis orare. Si non
 vis intmittere orare. noli intmit
 tere desiderare. Continuuū deside
 riu tuū. cōtinua oratio tua et vox
 tua ē. **T**acebis cū amare desiteris:
 q̄ incuerit de quibz dñm ē. **C**ū
 habūdauit mīctas. refrigescet ml
 toz caritas. **F**rigus caritatis silē
 cū cordis ē. **F**ragrācia caritatis
 clamor cordis ē. **S**i semp manet
 caritas semp clamor. **S**i semp cla
 mor semp desideras. **H**ec aug⁹
Vn scdm bñm bñ. **N**ō clamor s̄
 amor clamat in aure dei. **R**ec tñ
 p̄ hoc p̄pendēda ē etiā oris
 modulacio: quia hec dca doctor
 scoz ideo p̄missa sunt. ut i dno
 officio magis semp intedamus
 deuocioni q̄ clamori. **N**ā
 qd̄ p̄ officiu oris laudand⁹ sit ip̄e
 de⁹. De hoc hoc p̄ p̄phaz dicit.
Confitemū illi in voce labiozū
 vestroz. **E**t iterū ps. **C**antate ei
 cantiaū nouū. bñ psallite ei i vo
 aseracoe. **V**n cū cantam⁹ a psal
 lum⁹. hoc ip̄m agam⁹ cū discre
 cioe et moderamē. nō nimis cla
 mado s̄ p̄o ut decet religiosos
 mediu modū tenedo. quia deus
 magis attendit cordis deuocio

F

ne et puritate q̄ vocis sonoritate.
Et cū cantam⁹ et psallim⁹. cor
 nostrū q̄ntū possum⁹ dei adu
 torio a cogitacoibz et distracti
 onibz iutilibz reuocem⁹ et cōpo
 nam. **U**t fructū spūale ex hoc
 p̄cipe valeam⁹. **N**ā dicit beatus
 gre⁹. **V**ox psalmodie cū p̄ iten
 cione cordis agit. p̄ hanc oīpo
 tenti deo deo it̄ pat̄. ut itente
 menti uel p̄phie mysteria uel ḡ
 cia cōpūctionis infundat. **H**ec
 gre⁹. **E**rgo iterū sciendū. q̄ nō
 solū desiderū s̄m cord̄ laudat
 deū. sed etiā bona vita et iusta
 in qua homo se exercet laudat
 deū. **Q**uod egerim⁹ bene agam⁹.
 cū timore dñi illud faciam. **E**t lau
 dam⁹ deū. **I**lle enī semp laudat
 deū. q̄ nō cessat bene viuē. **N**ā tūc
 desinit deū quisq̄ laudare. cū ce
 pit a iusticia declinare. **I**ta cō
 memorat beatus aug⁹ in glosa se
 ps sic dicit. **T**ota die laudat deū
 quis dicit. **S**uggero ergo remediū.
 vñ tota die laudes deū si vis. **Q**uod
 egeris bene age et laudasti deū.
 qm̄ cantas vñū laudas lingua tua.
 quid agit nisi laudet et cōscia tua
Tu cessasti ab ip̄no cantand⁹. disce
 dis ut reficiaris. noli iehuari et
 laudasti deū. **D**isce dis ut dormi
 as. noli surgere ad maledicēdū.
 et laudasti deū. **N**egociū agis.
 noli fraude agere. et laudasti
 deū. **A**grū colis. noli limite mo
 uere. et laudasti deū. **I**nnocēcia
 opm̄ tuoz p̄paras te ad laudan
 dū deū tota die. **I**lle enī semper
 laudat deū. qui nō cessat bene
 face. **T**ūc desinit laudat deū.

A.

quā a iusticia et ab eo quod illi placet declinas. Nā si a vita bona nunquam declines: lingua tua tacet. vita tua clamat. et aures dei ad cor tuū. Quō enim aures nr̄e ad cor nr̄m: sic aures dñi ad cogitacōes nostras. Non autē potest fieri ut habeat mala sc̄a: quā habet bonas cogitacōes. sc̄a enim de cogitacōe procedūt. Nec quisquē potest aliquid facere aut ad aliquid faciendū membra mouē: nisi primo processerit iussio cogitacōis. Ergo fratres nō solū ad sonū attendite: cū laudatis deū toti laudate. Cantet vox. cantet vita. cantet sc̄a. et si ad huc ē gemitus et tribulatio temptatio: spera. transitura omnia et illū venturū diē. quo sine defectū laudabim⁹. Hec aug⁹.

Etiam sc̄dm dictū venerabilis be-
de illud p̄ceptū aplicū quo ait:
Sine iurmissione orate. p̄ficē non
ualem⁹. nisi om̄s act⁹ sermo-
nes. cogitat⁹. ip̄a etiā silencia
nostra ita dño donante diriga-
m⁹. ut singula hec cū timoris
ill⁹ respicū temperent: cuncta pe-
tue nostre saluti pro futura
reddant. Hec beda. Sed ad hoc
nōndū quod om̄ps de⁹ p̄ces ill⁹
nō audit quod suis p̄ceptis obedi-
re cōtempnit. nā ubi praua est
actio ibi etiā ianis ē oratio.
De hoc beatus greg⁹ sic dicit. Si
id quod p̄cipit de⁹ faciam⁹. id quod
petim⁹ obtinem⁹. Valde namque
apud deū utraq; hec sibi neces-
sario cōgruūt. ut et orōne opa-
tio. et op̄acōe fulciat⁹ oratio.
Nā ill⁹ clamorē tpe angustie

nō audit dñs: quā in p̄ceptis suis
clamātē dñm nō audiuit. Ergo
qui ad aures dei viā p̄cabz fa-
cere desiderat voces actibz mu-
nere festinet. quia ianis ē orō
ubi praua ē actio. Hec greg⁹.
Dñi necesse ē se i suis p̄cabz et ora-
tioibz exaudiri desiderat. ut pec-
catū cōmissū p̄us p̄ penitentiā
deleat et a silibus caueat. ac
p̄ceptis dñi obediat. Ista cōme-
morat beatus greg⁹ x^o moral' ex-
ponēs illud verbū. Si nō man-
serit in tabernaculo tuo i iusti-
cia. tūc leuāe poteris faciē tuā
absq; macula: sic dices. Intēna
facies hominis mens ē: in qua ni-
mirū recognoscim⁹ ut ab auc-
tore diligam⁹. Si eleuata faciē
macula inqnat. si intendētē
mētē reat⁹ sui cōsciencia accu-
sat. Diffidit namque accipe se pos-
se quod appetit. qui p̄fctō remiserit
nolle se adhuc facere quod diuinit⁹
audiuit. Hinc salomon ait. Qui
auertit aurē suā ne audiat le-
gē. orō ei⁹ execrabilis ē. Cor
quippe in petitione reprehendit
cū resistē se p̄ceptis ei⁹ quē pos-
tulat memūt. et orō eius erit
execrabilis cū a censuris auer-
tit legis. quod dignū p̄fctō est
ut ab ei⁹ bñficiis sit quisq; ex-
neus. cui⁹ nimirū iussionibus
nō vult esse subiect⁹. Quia i re
hoc ē salubre remediū. ut cū
mens se ex memoria culpe rep̄-
hendit. hoc p̄us i orōne deflectat
quod errauit. quaten⁹ error et
macula cū fletibz tergit. in pe-
titiōe suacordis facies ab autōe
mūda videat. Sed curandum

numus e ne ad hoc rursus puz
 at qd se mudasse fleatibz exultat?
 ne du deplorata iteru culpa co
 mittit in conspu dnu iudias.
 ipa eia lameta leuent. Solle
 ter quippe debem memisse qd
 dicit. No ites vbu in tua orone.
 Quo videlicet dco vir sapiens
 nequaq nos phibet sepe venia
 petere. sed culpas iterae. ac si
 apte dicat. Cu mala gesta de
 fleueris. nequaq rursu facias
 qd in pibz itm plangas. Ut go
 ad pces facies sine macula leuet
 an oronis tpa debet semp sollici
 te cōpessa qd pōt in orōne rep
 bari. taleq se mens et cū ab ora
 cōe cessat exhibe festinet. qual
 appere iudici in ipō orōnis tpe
 exoptat. *Hec gre?*

P: Caplm iij

Uellem scire cur omps ds
 nonuq eia deuotozu
 hominu orones exaudire dissi
 mulat.

Sicut hoc debes q plures
 sunt cause. quare de? no
 statu exaudiat pces clamacu
 ad se. Una causa e. ppe elacio
 ne mentis qua incide posset
 si effm peticois sue cito obti
 nerent. et hoc maxie i vtutibz
 et rebz spualibz. Alia causa est.
 quia post assecuacione donozu
 possent negligenciozes existe.
 De hoc iohes abbas motis symai
 sic ait. No cotristem du aliqd
 postulates et in longis tempibz
 no exauditi. oms postulantes
 et postulatōes ex deo no penit
 repositates ppe vna haru cau
 saru no suscipiūt postulata.

C

ul quia an temp? petūt. uel
 qz idigne et vane glōse. seu qz
 suscipientes futuri erat i sup
 bia extollit. ut deinceps post
 peticois possessione uiue negli
 gent. *Hec iohes abbas.* Differt
 ergo deus dare qd rogat. ut
 postq donatu fuerit custodiat
 diligencia et huilius conseruet.
Hoc affinat cassiod sic dicens.
Sicut ignis flatu et ventis ipel
lit ut uiuacius aimet. sic oō
differt ut postea exaudita gra
ciaz iueiat. Differt ergo de?
dare qd petit. ut dilatu petat
ardencia. collatu seruet. Dili
gencia. et habeat huilius. Hec
cassiodoz. Et ideo ut dicit qda
 glosa. De? sepe petita no ex
 hibet quia meliora prouidet.
 Un dem e paulo. Sufficit tibi
 gra mea ad vincedu stimulu
 que refugis. que ad auferedu
 petis. qz vltus spūs et mentis
 pficiat infirmitate carnis saluz
 edocta et expta ad resistendu.
Hec glosa. Eia ut dicit beatus
 iero. dñs nō sciens demēcie
 sue pondera atqz mensuras.
 mēdu nō exaudit clamate ut
 eū pbet et magis prouocet
 ad rogandū. et quasi igne ex
 coctū puriore et iusticie fa
 ciat. *Hec iero.* Beatus eia gre
 ruy moral' de hoc sic dicit.
 Omps de? quid nob pfutur
 ee valeat sciens. dissilat audi
 re dolencū voce. ut auget
 valitate ut purget mta p pe
 na. et qetis tñquillitas que
 hic iueniri nō valeat alibi q
 rat. Et hōc dispēsacōis gracia

nonnulli eam fidelium ignorant.
Hec gre. Et ergo ut dicit idem
 beatus gre. xxv moral. Nemo
 diffidere debet quod tardius au-
 dit a domino: nec credat quod super-
 na cura negligat. **Sepe enim**
 nostra desideria quod celeriter non
 fuerunt exaudita: et quod implere
 ceterum petimus ex ipsa melius tar-
 ditate prospere desideria itaque
 nostra dilacione extenduntur ut profici-
 aiant ut ad hoc quod preceptura se-
 coualescant: prius in retributione la-
 borum pertrahit pugne ut crescat
 corona victoriae. **Suos ergo dominus**
 cum uelociter non exaudit: quo re-
 pelle credit trahit. **Intens** quippe
 est medicus et peccatorum in nobis
 contagia que iesse medullis re-
 probat secant: abscondit virus
 putredinis ferro tribulacionis: et
 quo uoces egri audire diffilant
 eo egritudinis fine parcat. **Hinc**
 enim propheta ait. **Clamabo per diem**
 et non exaudies: et nocte et non
 ad insipientiam michi. **Ac si dicat.**
Nequaquam michi ad insipientiam per-
ficiat quod die ac i nocte clamate
 me continue non exaudis: quia
 unde me in tribulacione temporalis quasi
 deseris unde ad eterna sapientiam
 plus erudis. **Hic etiam dicit.** Ad-
 uitorum in oportunitatibus in tribula-
 cione: tribulacionem quippe datur oportu-
 nitatem promissit: quod sepe et in tri-
 bulacione coterim: et tamen oportu-
 nitatem nondum est: ut desiderio erep-
 tione adiuuemus. **Et cum clamor**
 noster quasi negligit: spes que cordi
 ierit confirmat: et superna ad-
 iutoria de futura credimus quod
 tardius impetramus. **Sed cum nos**

despacionis precella perturbat concussa
 mens ceterum in portum spei se collo-
 cat si causas suas subtiliter cum domino
 pensat: si bona eius ad memoria
 reuocat si mala que bonis eius red-
 didit apud semetipsum callide non
 excusat. **Si impendit quid ab eo**
 iuste meruit et quid dementer
 accepit. **Si uitam suam uiuat** dis-
 cutit et ante dei oculos omne quod
 agit examans semetipsum sibi met
 non abscondit: si facta que non erat
 mentis: si illudata se atque subleua-
 ta que in tenebris iacebat agnos-
 cat. **Hec ergo in semetipsa cuncta**
 recolliges dum bona accepta con-
 siderat: aduersa que tolerat non ac-
 cusat: nec despacione frangit que
 tantorum munerum consolacione robo-
 rat: quod spem de futuris recipit
 dum transacta beneficia recognoscit.
Pensandum igitur quatenus est periculi
 transacta munera ceterum et futura
 despare: quatenus est periculi si in hac per-
 cella tribulacionum despacionis nau-
 fragio frangimur: qui ad portum spei
 velut in tenebris fimbriis perieritis bo-
 nis ligamur. **Hec gre.** **Plu-**
res etiam sunt cause quare oran-
tes in suis precibus non exaudiuntur.
Prima est propter excessum culpe: sicut
 sunt illi qui sunt in peccatis mortali-
 bus constituti. **De quibus dicit psalme**
 v. **Cum multiplicaueritis orationes:**
 non exaudiam uos. **Et subiungit**
 causa. **Non enim uere sanguine**
 plene sunt. **Item propter teporem orationis:**
 quod feruent et deuote non orant.
Unde ieremye u. **Orabitis et non**
 exaudiam uos cum quasi fueritis me in
 toto corde uro: quasi dicat non alius:
 nam si queritis me oratio tepide

et negligent' nō eraudia. **Ite** quia
 orans nō p̄seuerat orando donec
 obtineat. **Luce xj.** Si p̄seuerauerit
 pulsas p̄t' ip̄bitatē ei⁹ surget
 et dabit. **Et iudith iij.** Satote
 q̄ eraudiet p̄ces vr̄as. si p̄māseri
 tis i ieiunijs et orōibz i cōspectu
 dñi. **Ite** p̄t' diffidēciā erauditois.
Vñ dicit iac v. Qui enī hesitat:
 nō existimet q̄ accipiet aliq̄ a
 dño. **Et eccl xviij.** An orōne p̄parā
 ciām tuā. et noli esse quasi homo
 q̄ reptat deū s̄z si velit audire.
Ite ex eo q̄ nocuū et idiscretū ē
 qd̄ petit: ut filij zebeder de quibz
 dicit. **Desatis qd̄ petatis.** Et iac
 iij. **Petitis et nō accipietis.** eo q̄
 male petatis. **Ite** ut hūillet orans
 dū tardis eraudit: et sic duo bona
 pueniūt. ut viz insolēs rep̄mat e
 lacio. et tñ petitiōis effect⁹ nō cas
 set. uel ut i aliud t̄ps eraudicō dif
 ferat magis cōgruū et uale petē
 ti. **Ite** aliqñ negat vñ qd̄ forte
 min⁹ expedit ut pro eo det aliq̄
 ual⁹ et meli⁹. ut paulo cōtigit
 cui stimulus carnis nō ē ablat⁹:
 ut v̄tō i infirmitate p̄ficeret in eo.
Utilior ē enī sepe ex̄citacō tribu
 laciōis q̄ quies p̄spirat̄is: licet hāc
 plus optem⁹. **Sed** sublatis istis
 et alijs ip̄edimētis que possunt
 orōnis bonū ip̄edire. absq̄ omī
 hesitaciōis ifidelitate p̄abz ē insis
 tendū nobis: obtēturosq̄ nos eoz
 uigilate cūcta q̄ scdm̄ deū popos
 ceim⁹ mūme dubitandū. **Horat**
 enī nos dñs volēs ea q̄ sūt et̄na
 celestiaq̄ p̄stare. ut eū importu
 nitate nostra quodāmo coarctem⁹:
 q̄ importunos nos nō solū non

despicit nec refutat. sed eā iūtat.
 et laudat eisq̄ p̄staturū se q̄qd̄
 p̄seuerant orātes sperauerit benignis
 nissis pollicet dices. **Petite et ac
 cipietis** q̄rite et iuenietis. **pulsate**
 et **ap̄iet** uobis. **Et iterū.** Omnia
 q̄cuq̄ petentis i orōne credētes
 accipietis. et nichil impossibile erit
 uobis. **Et ideo** pro cō eraudiedū
 se supplicās quisq̄ nō dubitet. cū
 se dubitauerit eraudiri. **¶ Vñ**
 i orōne duo sūt nōcia maxime. viz
 p̄seuerācia et cōfidēcia. **P̄seuerācia**
 ut cōstant' in p̄abz p̄seuerem⁹.
Cōfidēcia ut illa q̄ petim⁹ nos
 a dño obtinere nō diffidam⁹. **Sic**
 igit' agentes orōnis fructu neq̄
 q̄ puabim⁹. **Et nōndū** q̄ miseri
 cors d̄s aliqñ uidet' benigne de
 uote orantē respicere et clementer
 eius orōibz assensu p̄be. et fauo
 rabilit' anuere desiderio obseruā
 tis: et hec deuote mentis cōfiden
 cia solet iudiciū eraudicōis esse.
Nā cū orātes nos nulla int̄pella
 uerit hesitaciō. et fiducia nre peti
 tiōis nulla despectio deiecerit. sed
 obtinuisse nos in ip̄a orōnis ef
 fusione qd̄ posam⁹ senserim⁹: nō
 ambigam⁹ p̄ces nostras ad deū
 efficacit penetrasse. **Tantū** enī q̄s
 eraudiri atq̄ obtinere merebit:
 q̄ntū uel respici se a deo uel deū
 crediderit posse p̄stare. **Inretac**
 tabilis nāq̄ ē dñi mī illa sn̄a.
Quēcuq̄ orātes petitis credite
 quia accipietis et euenient uob.
Hec aut' eraudicōis fiducia max
 ime de cōsciencie puritate p̄ce
 dit: quia q̄nto quis magis pur
 gatu cor habuerit. t̄nto maiorē

confidentiā et in orōnū suarū ob-
 tentu habebit. **N**ec tñ diffidat de
 exaudiciōe qñ no statī pro voto
 succedit oranti. sed p̄seuerare de-
 bet pulsando donec amicus q̄si
 cōmotus īp̄bitata supplicatiōe det
 ei qd̄ postulat. **N**ōndū etiā.
 q̄ nōnūq̄ t̄pe orōnis mentē hoīs
 cogitaciōes imūde et cure seclares
 occupant et impediūt. **H**oc enī cō-
 tingit int̄dū p̄p̄t̄ peccā p̄us cōmis-
 sū. interdū ex negligēcia p̄p̄t̄. it̄
 dū etiā p̄p̄t̄ tēptamēta dyabolica.
Per peccā nāq̄ p̄tenta tale īpedimē-
 tū euenire solet. quia nouit ad deū
 p̄ penitētiā cōuersus dū orōni
 insistat mala p̄uis gesta ad aīm
 veniūt. que mentē eius cōfundūt
 et multū īpediūt. **D**e hoc beatus
 greg. in quadā omelia sic dicit.
Dū ab hoc mūdo ardēcius aīm ad
 deū mutam. dū ad orōnis opus
 cōuertim. ip̄a q̄ p̄uis delēbilis
 gessim. īportua atq̄ gr̄mua pos-
 tea ī orōne toleram. **H**ic eorū
 cogitaciō manu sancti deside-
 ri ab oculis cordis abigit. **H**ic
 eorū fantasmatū p̄ penitēcie la-
 mēta supant. **S**z q̄nto gr̄uiozu
 tumultu cogitaciōnū carnalū
 p̄mū. tanto orōni īsiste ardē-
 cius debem. **H**ec gre. **E**x negli-
 geāciā uō. ip̄ia talia īpedimenta
 eueniūt qñ aliq̄s certū orōne
 p̄positus illicitis se occupaciōibz
 occupat et mentē suā cūis secl-
 laribz īplicat. cū aut ad orōne
 reuertit. p̄us cogitata ad mē-
 riā reuocant. et idēo p̄ easdē
 cogitaciōes orōnis deuotio īpe-
 dit. **H**oc tangit beatus gre. 1°
 moral' sic dices. **S**epe nāq̄ imū-

114
 da et illicita qd̄a in aīo uersam
 quociens a p̄abz uacam. sed cū
 se mens ad studiū orōnis erer-
 erit. eay rerū ymagines reube-
 rata patit quibz libent' p̄uis
 ociosa p̄mebat. et quasi iā faci-
 em ad deū leuare nō sufficit.
 quia ī se īgnata mente nimirū
 maculas pollute cogitaciōis
 erubescit. **S**epe curis mūdi libe-
 ter occupam. **C**ūq̄ post hoc studio
 orōnis utendum. nequaquā se mēs
 ad celestia erigit. quia pond' hāc
 t̄rene sollicitudis in profundū mer-
 sit. et ī p̄ce facies mūda nō osten-
 dit. quia cogitaciōis īsine luto ma-
 cular. **H**ec greg. **I**mūde etiā co-
 gitaciōes deuotis uiris p̄ tēptamē-
 ta dyabolica ē eorū cordibz t̄pe orō-
 nis imittūt. et quāuis illis repug-
 nēt. tñ p̄p̄t̄ hoc in sua deuotioe īpe-
 diunt. **D**e hoc idē beatus greg. 1°
 moral' sic dicit. **N**ā itaq̄ īuten-
 dū est cū rē agim. ut omē q̄uis-
 ti uiuim. ex hūilitate custodiam.
Sz plerūq̄ ip̄a nra depeccāciō tam
 multas cogitaciōnū tēptaciōibz qua-
 tit. ut pene a consp̄cū iudicis re-
 pulsa uident. **E**t sepe hanc crea-
 tor misericors p̄cipit. sed quia illi-
 bātā se ut uult exere nō ualet.
 siq̄ se iudiciū reprobaciōis pauet.
Un per iob dicit. **E**t cū iuocante
 me exaudierit. nō credo q̄ exnu-
 dierit uocē meā. **P**lerūq̄ etenū
 mens igne dīni amoris stimula-
 ta accendit. atq̄ int̄uenda celestia
 et archana subleuat. **S**z repen-
 tina tēptaciōe p̄cissa q̄ intencōe
 forti erecta in deo fuerat ab or-
 tis cogitaciōibz t̄sfixa curuatur
 ita ut seip̄am discernē nequeat

atq; inter vicia virtutes q; dephe-
 sa ex qua pte sit balencior nō ag-
 noscat. nā sepe ad hoc usq; pducit.
 ut miret quō tam summa cōprehe-
 dit quā cogitatio illicita polluit.
 et rursū quō illicitā cogitacōez
 recipit quā ad summa valide fer-
 uor spūs rapit. Quos alternantes
 cogitacōnū motus in aīo bñ pō
 intūēs ait. Ascendūt usq; ad ce-
 los. et descendūt usq; ad abyssos.
 usq; ad celos quippe ascendim⁹
 cū summa penetram⁹. s; et ad ab-
 yssos usq; descendim⁹ cū repen-
 te a contēplacōis culmīe p tur-
 pia tēptamenta deicam. Motus
 itaq; aīe dū int vōta et vicia al-
 tnanit. nūmū sibi vītudīe ex-
 audicōis obnubilant. **Rōe** ergo
 dicit. Et cū iuocantē me exaudi-
 erit r. quia mens ex ipā sua mu-
 tabilitate fit tēpida. et p hoc qd
 nolens patit repulsam se abiec-
 tāq; suspicat. **Hec greg.** Tales
 aut male cogitacōes ut dicit q
 dā glosa. dūmō resistat eis et q
 sunt preter volūtatē nō frustāt
 nec tollūt fructū orōnis. faciūt
 tū ispidā deuocōez. **Hec glosa.**
Sciendū etiā sedm bñm gregorū
 xxxij moral. q; sūt nōnulli int
 sanctā ecclesiā qui prolixas p-
 ces ad dñm habent. sed vitā et
 mores depcantiū nō habet. Nā
 celestia promissa peticōib; se-
 quūt. opib; fugiūt. **H**y etiā nō
 nūq; lacrimas in orōne papiūt.
 s; si post orōnis tpa eoz mentē
 supbia pulsauerit illico fastu
 elacōis itumescūt. Cū auaricia
 instigat. mox auide p icendia

cogitacōis exstuant. Cū luxuria
 tēptauerit. illicitis desideriis an-
 helant. Cū ira exarserit. mox
 māsuetudinē mentis flāma īsa-
 nie concenat. **U**t ergo dixim⁹
 fletus in peccē papiūt. sed ex-
 pletis pab; cū viciōz suggesti-
 one pulsant. nequaquā pro etnū
 regnū desiderio se fleuisse mem-
 nerūt. **V**irtus ergo pond⁹ oracō
 nō habet. quā nequaquā pseue-
 rancia cōtinuū amoris tenet. **U**e-
 riat etiā oracō. ē amarus cōpū-
 tionis gemitus et nō cōposita
 verba sonare. **Hec gre.** Qui e-
 etiā patit tēptacōne quocūq;
 mō ut dicit ysidorus. ille toties
 orōne fundat. quia frequēs orō
 ipugnacionē viciōz extinguit.
Hec ysidor. Dicit etiā beatus
 ambrosi⁹. Bonū scitū ē orō. quo
 aduer sary ignita spūcula repel-
 lunt. **U**n dñs monet dicens.
Vigilate et orate. ne intretis
 it in tēptacōez. **Vigilate** inq; in-
 rilut ipugnacionē repellendo. et
 orate diuinū auxiliū iplozando.
 ut nō intretis in tēptacōez pccō
 cōsentiendo. **Q**uociens etiā ut
 dicit crisostim⁹. i orōne sum⁹
 positi. nō voce clamosa de⁹ est
 orand⁹. quia nō ē vocis sed cor-
 dis adiutor. **O**rans nichil nouū
 faciat v; aliquos gestus nota-
 biles q; aspiciat hoīes. nec voce
 clamet nec man⁹ expandet.
 nec oculos tollat ut notabilis fi-
 at. **O**rō enī ē quasi quoddā tri-
 butū spūale qd aīa offert de vis-
 cerib; suis. quōto ergo gloriofior
 ē tanto caucius seruāda. ne pnt

6

hominēs viz vanā gloriā uilescat.
 hec ratio? **¶** Non aut solū ppter
 vanā gloriā euitandā cū silencio
 ē orandū: sed etiā ppter alias
 causas quas cōmēorat cyprian⁹
 ita dicens. **Nō** clamosa uoce o
 rem⁹ deū: sed tacito corde ppter
 tria. **¶** Pmo. nō uocis clamose ē
 auditor de⁹: sed magis cordis: et
 ergo conscia pura et trā in orō
 ne ē pulsand⁹. **¶** Secdo quia secre
 tas peticoēs nō oportet alterū
 scire. nisi te et deū. **¶** Tercio qz cla
 mose orās nō pmittis alterū
 iuxta te orare. **¶** Hec cyprian⁹.
¶ Debem⁹ ergo clauso ostio et cū
 silencio patrē dñm nostrū oro
 rare. **¶** Et quomō hoc fieri debeat
 ysaac abbas in collac. pzm de
 clarat sic dicens. Sane an oīa
 illud pceptū euāgelicū obseruā
 dū est diligenti⁹. ut intrātes
 cubiculū nostrū clauso ostio ore
 m⁹ patrē nostrū: qd a nobis
 tūc implet si int⁹ cordis cubicu
 lū supplicam⁹: et cū ab omī co
 gitacōnū siue sollicitudinū stre
 pitu cor nostrū penitus amo
 uentes: secreto quodāmo ac
 familiarit pces nostras do
 mō referam⁹. **¶** Et clauso ostio
 oram⁹ cū strictis labijs omīqz
 silencio supplicam⁹: nō uocum
 sed cordū sed cordū scrutato
 ri. **¶** In abscondito oram⁹ qn cor
 de tm et intenta mente peti
 ones nostras soli pādum⁹ deo:
 ita ut ne ipse quidē aduerse
 valeant pates genus nostre
 peticois agnoscere. **¶** Pter qd
 cū sumo ē orandū silencio: **Nō**
 solū ne frēs orantes nostris

sufurris uel clamoribz auocem⁹
 et orancū sensibz obstrepam⁹:
 sed ut ipos quoqz iūucos nros
 qui orantibz nobis mariē insi
 diant: lateat nre peticois iten
 cio. **¶** Hec ysaac abbas. **¶** Hoc
 etiā sciendū qz quatuor sunt
 que orōne deo appinquare et
 ad ipm puenire faciūt. **¶** Pmo re
 quirūt uite merita. **¶** Dñ act x.
¶ Orōnes tue et elemosine ascē
 derūt ante deū. **¶** De hoc dicit
 beatus ambrosi⁹. **¶** Bona uita
 uolare scūt orōne ad deū: et dat
 spirituales alas p̄tibz quibz ad
 deū scā orō puehat. **¶** Secdo mē
 tis mudicia: quia qnto mens
 purior tnto oracio deo p̄pingor
¶ Dñ beatus augustin⁹ sup illud
 ps̄. Clamaui toto corde et rau
 di me dñe. **¶** Tūc in toto corde
 clamat: qn in orōne aliūde nō
 cogitat. **¶** Tercio orandi istancia:
 quia quasi diffidit qui instare
 obmittit. **¶** Dñ dñs dicit. **¶** Quiqt
 orantes petitis credite quia ac
 cipietis. **¶** Dicit aut iac v. **¶** Mul
 tū ualeat depncio iusti assidua.
¶ Quarto cordis huilitas. **¶** De hoc
 dicit eusebi⁹. **¶** Secur⁹ de p̄cū
 suarū obtentu ad xpm pt acce
 dere: qui se idigni non cessa
 uerit a estimare. **¶** Et de dño
 p ps̄ dicit. **¶** Resperit i orōne
 huiliū: et nō spreuit precē eorū.
¶ Dñ scdm dictū bti greg⁹. **¶** Ille
 uerā orōne exhibet qui semet
 ipm huiliat quia puluis est.
 qui huilit̄ uidet: qui nichil si
 bi uirtutis tribuit: qui bona q
 agit esse de miā dei agnoscat.
¶ Hec greg⁹. **¶** **¶** Et hoc cōside

K

randū. q̄ tres sunt modi oradi.
Pr̄m̄ fit p̄ v̄ba cōposita et vsi
 tata. cū ps̄. p̄pnos et collēns.
 alias q̄ orōnes uel laudes cōpo
 sitas ad excitandā deuocōez. ul'
 ad soluendū debitū v̄z horarū
 canonocarū recitam̄. legimus
 et decātam. **Sec̄s** mod̄ oradi
 qui fit p̄ v̄ba ex p̄p̄io affcū for
 mata. et ē etiā efficacior. ut
 qm̄ homo familiarit̄ cū deo sabu
 lat v̄bis affcū suo cōsonantibz.
 quasi cū deo p̄nte cor suū effū
 dens v̄l ncc̄itates suas ei cōgr̄es.
 v̄l pcc̄ā cōfiteb̄ v̄l m̄iaz postu
 las. gr̄acia petes v̄l auxiliū i
 ploras. cōn tēptacōnū picula
 et t̄bulacōnū ḡuam̄ia. ul' quas
 aiq̄ suas v̄l suoz ncc̄itates.
Hic mod̄ oradi requir̄ oportū
 tatē solitudis ul' silēcy c̄ra se
 et ocū. ut eo plēn̄ et secur̄
 suū in deū affcū effundat. **Ter
 cī** mod̄ orandi ē mentalis.
 cū tacito ore sola mens deside
 riu suū pandit et affcū cordis
 effudit. et eū int̄ p̄ amore ā
 plectit. v̄ cū reuerētia adorat
 v̄ venerat. tāto lac̄ se i deū
 effundes. q̄nto plura valet
 affect̄ cōprehendē q̄ exp̄mē
 dicēs. **Onē** ante te om̄e deside
 riu meū. v̄ gemit̄ meū nō ē
 a te nō ē abscondit̄. **De** hoc
 dñs dicit. **Veri** adoratores
 adorabūt patre i spū v̄ veri
 tate. **Spūs** ē dē. et qui adorat
 eū in spū oportet adorāe. **Et**
 hec oratio magis videt̄ p̄p̄iatū
 dē magis cor attendat q̄ v̄
 ba. **S; v̄ba** ideo apponim̄. ut

cū mens pigra ē ad se eleuādū
 i deū. p̄ v̄ba suffulta iuuēt. ut
 mēoria deo iherēat. **Intellect̄**
 suū tendat. affect̄ p̄ deuocō
 nē iplamāt̄ gustet. q̄ suauis
 ē dñs ex itencōe sacre orōnis
 i flat̄. **Valde** etiā delcāt̄ dē
 i hoc ut oret p̄ multiplicē oran
 tis utilitatē. s; ut deo idesinet̄
 iherēat qd̄ sume ē hōi v̄tile int̄
 oia. **Iurta** illud. maia optima p̄te
 elegit. **Itē** ut habūdācōi affcū
 deuocōis i amore dei excreseat.
 ideo benigne prouidet nob̄ occa
 sionē qua ad orōnē sepī stimu
 lamur siue pro nobisq̄s siue
 pro alijs orando. aut pro mal'
 amouēdis aut pro bonis cōse
 quēdis ut cū mēs et affect̄ de
 uocōis tepesat ad unū in alio
 recalescat. sicut ignis subiacēdo
 ligna cōtinue ne deficiat restau
 rat. **Magna** silua et habūde
 ligna supplicacōnū m̄str̄as. sūt
 cotidiana pcc̄ā et antiq̄. **Maḡ**
 silua negligēcie m̄e et miserie.
 et defect̄ v̄tutū et gr̄ay. et vi
 cia tā spūalia q̄ carnalia. tēp
 tacōes ac v̄arij eūct̄ quibz pul
 sam. icōmoda q̄ patim̄ et tiem̄
 et pro quibz dolem̄ tā pro no
 bis q̄ pro alijs quoz miserijs
 cōpatim̄. **Hec** sūt q̄ multa de
 uocōis materia q̄ p̄petui ignis
 nutrimēta m̄strāt. q̄ supposito o
 pis holocaustū odore reddat sua
 uitatis. **Affect̄** eū amoris et sa
 timoris cū feruōe bone volūtatis.
 i spū hūilitatis et motu pietatis.
 et gaudio sp̄ei nūq̄ debet i cor
 de dei serui dei extigui. **Ista** nūq̄
 sūt i quibz v̄z deuocōis maxime

Ca. v

consistat. Semp eam debet mens p
 aliqua pna occupatoez assuescere
 se ad deu erige: orando, supplicado.
 gras agendo, laudando, pro diuer
 sis causis se oi tpe offerentibus.
 Jura illud. Oportet semp orare
 et no deficere. Et ps. Benedicā dnm
 i oi tpe. semp laus ei i ore meo.
 Qnto em plus quis frequēa o
 rat. tato fit ei oratio delcabilior.
 et qnto rari? tato ispidior fit et
 tepidiosior sicut experientia sepe do
 cet. Qui ergo oroni vult utende
 assuescat pmo aliquā oroni vaca
 re. dein sepi9 ad oronē recurrē.
 postea diuici9 i orōe psistē. eadē
 frequēt i orōe orōi icūbe. nec p
 fastidio ul' leuitate desistere. n
 qn carnalis debilitas ul' vrgēs
 nātis aut rōnabilis valitas in
 auocat. et iterū ruerat iudipm
 ne p diutina abstractionē rede
 at i dissuetudine oradi et refri
 gescat affect9. Paurat eam ad
 singulos modos oradi. et diuer
 sis modis peticoēs suas formet
 ac diuisas peticoēs atceptet. ut
 tandē i aliq deuocōe affectū cō
 cipiat et illi ihēat q diu sapiat.
 Si at debilitas capitis aut toa9
 corpis ipedit. tūc breui9 et sepi9
 oret et euagatioēs mētis colibe
 at. et sensus exteriores sub disa
 plina retineat et dei auxiliū ad
 singula hūilit iuocet. ut paciēt
 si pro voto assidue nō succedit
 sustineat. ac i orōis loco et tpe
 pseueret cōgruo iugiter **filius**

Desidero eam Ca. v

Desidero eam **Ca. v**
 scire aliq de deuocōe ac
 amorosa cōpūctioē. q solent ex
 orōnis v̄tute nōnūq generari

siue procedere. Pater

Scare debes q deuocō sepe
 solet exatari tpe orōnis. p
 cupue cū hūiles ad deu fudent
 orōnes. Est aut deuocō ipa. pi9
 et hūilis affect9 i deu. hūilis ex
 cōscia pnie ifumitatis. Pius et
 cōfideacōe dīne demēre. De qua
 dicit rich de scō vict. Deuocō
 ē feruida mentis i deu dīctio. q
 v̄tus magna ē. Nā v̄tus vere de
 uocōis hōinē filiū dei facit. aūm
 hūanū deo cōiūgit. et cū eo q v̄nū
 spm effiat. Qui eī adhet deo.
 v̄n9 spūs ē. **Et** nōndū q de
 uocō cordis multū valet ad op9
 orōnis. qz ipa. pces q orādo offe
 rim reddūt valde acceptibiles co
 trā deo. Nā mēs deuota ut dicit
 beatus gre9 xv moral. In p̄cib9
 ad auctoris sui specie specie anhe
 lat. dīnis desiderijs i flāmata sup
 nis cōiūgit ab iferocib9 sepat.
 amore feruoris sui se apit ut ca
 piat et accipies i flāmat i supna
 amare iā surfū ue ē. dūq magno
 desiderio ad celestia ihat. nūro mō
 hoc ipm qd accipe qrit degustat.
 Hec gre9. Inde eam ē qd dicit b̄s
 ambrosi9. Cū aīe deuocōne cog
 nouent xps. veit et pulsat ianuā
 dīcēs. Aperi michi soror mea. et
 b̄n soror. qā nuptie spūales sūt ubi
 atqz aīe. Aut ergo. Aperi michi. Noli
 apire adūsario. nec locū des dyabo
 lo. Aperi tepās michi. noli coartari.
 s̄ dilatiē et adiplebo te. Et qā de
 curso orbe tiranū plus molestiarū et
 offensiois repi nec facile habui ubi
 rehescere. iō Aperi tu michi. ut in
 te fili9 hōis caput reclinet cū nō
 ē requies nisi sup hūilē atqz mā sue

1

12

tu. et si adhuc i corpe michi adesse
 no uales. mete adesto. michi eni oes
 pntes sut quoz fides meti e. Adest
 michi. q erit de selo. Adest michi q
 me cogitat. me iuet. De me sperat.
 cui ego pccio su. **Hec abrosi.** Et
 notadu q no solu deuocio e ncia
 i actu oronis. veru etia ome op
 bonu qd exrem necesse e ut deuo
 cois gra ipiguet. et i humilitate
 cordis oia faciam. **S.** q hac gra
 cia habere desiderat oportz ut se
 culana desideria deliquat. qa no
 pnt miseri vera vanus. etna cadu
 cis. spualia coepalibz. bono mo. Un
 aim scdaribz et carnalibz desideris
 pccupatur. deuoco et spiritalis
 delectaco dedinat. De hoc beatus
 bn ita dicit. **Necessse e ut qrat de**
 uocois gracia quisqs sciauerit bo
 naz opm semia. ut bona opa fer
 uore deuocois et dulcedie spuali
 codiant. **Primum** pnie opa et la
 bozes abstineat. deuocois gracia
 necesse e ipinguari. **Oportet eni**
 ut i hilaritate oia faciam. nepe
 res cordis e gra deuocois. si hoc
 munie ipe se fraudat q inenu ei
 dissilat receptaculu exhub. **Poc**
 cupatu nepe scdaribz desideris
 aim delectaco sca dedinat. n mis
 ceri poterit vera vanus. etna ca
 ducis. spualia coepalibz. suma p
 mis. ut pit sapias q susu sut et
 q sup tra. **Renuat** aia tua i alyo
 cosolai. si vis i dei meoria delec
 tai. **Piosa** qde dina cosolacio e.
 nec oino tribuit admittentibz a
 lienai. au mens ad alienas coso
 lacois ihat et no penit. renuit in
 caducis et tristitoyis cosolai. ipe sibi

pfco subitit gracia celestis cosola
 cois. **Errat** ois si qs celeste dulcedi
 ne huc cineri. dinu illud balsamu
 huc veneno. carismata illa sps mis
 ceri posse hui mundi illecebris ar
 bitrat. **No** ergo putes te posse illum
 meruissimu spm suscipere. nisi car
 nis istis cosolacoibz renuaueris.
Hec bn. **Nulla** etia ut dicit eusebius
 excogitari poterit in hac vita ve
 riora gaudia. q sint mentis ipa
 tripudia. q ex deuocois uita et ex
 laude contingit diuina. **Hec eusebius.**
Et notadu q pfa deuocois tuc
 pfat in hoie. cu pfa fuerit po
 tentie aie rolis. hoc e cu racio fuit
 veritatis luce illustrata. volutas af
 fectioe caritatis iplamata. memo
 ria vo i deo stabilit. put i via licet
 quietata. **Na** in creatioe hois ro
 ei data fuerat ut deu cognosceret. vo
 lutas ut deu ignitu diligeret. me
 moria ut in deo cognito et ama
 to dulat regesceret. **S.** p peccatu
 racio facta e ceca ut sepe velit ma
 lu pro bono. volutas feda et meo
 ria instabilis. ut magis velit i fedis
 delam et vilibz occupari q deo
 vacare. **Hec** uo tres potencie aie sic
 deformatate cu p spualia etna et
 cotinuu conatu bonoz opm refor
 mate fuerit. tuc dicit deuocio ho
 nis iterio esse pfa. **Est** at
 racio pfa reformata cu p metis
 excessu sup se rapit. et luce dine
 itelligencie illustrata purissima me
 te deu qntu in hoc mortu corpe pos
 sibile fuerit contemplat. **Silit** vo
 lutas pfa reformabit cu ipa trismu
 tata in amore dei fuerit. et deo ad
 heres p conformitate volutatis un
 cu eo sps effiat. **Ite** meorie refor

macio tunc plene proficiat. cum tota ho-
 minis memoria in deo est absorpta per
 mentis excessum quantum in hac peregrina-
 tione possibile est. Sicut ipse et
 omnia que sunt oblita. vera iam gustat
 sapientiam. et tebrata ab ubertate
 domus dei in deo felicitate requiescat.

¶ Deum videndum est de concupiscentia
 que etiam frequenter generari solet
 ex virtute orationis. Homo namque devotus
 cum actu orationis fuerit constitutus.
 concupiscit mentem eius per peccata peccata per
 quibus concupiscit. vel si iam purgatus
 est ab eisdem facinoribus tunc concupiscit
 spem futurorum bonorum. et magno
 desiderio afficitur divine caritatis.

¶ Nam quisque ad deum convertitur. plus
 timore pene. deum amore celestis
 patrie concupiscit. De hoc in quodam
 sermone sic dicit. Quisquis domino
 per conversionem concupiscit. prius timore
 tormentorum. post amore primorum
 concupiscit. Unde peccata nostra fletibus ama-
 rissimis diluamur. ut in spe venie
 robusti consurgamus. Cuius longo
 usu penitentia munitur. fuit mentis pe-
 narum. succedit desiderium sedum be-
 atarum. et concupiscit illapsu suavissi-
 mo cor nostrum totum impetitur divine
 caritatis. quod plus totum non admi-
 sit pondus formidolositatis. Unde
 considerandum quod post peccata perpetrata
 secundum magis et minus. requiritur
 penitentia et concupiscentia seu effusio lac-
 rimarum. antequam homo reformetur ad spem
 venie et ad fiduciam beatitudinis eterne.
¶ Habita vero fiducia. multo anxius
 et vehementer ingemiscit ex deside-
 rio futurorum bonorum. quam prius fecerat
 ex formidine malorum aliquam commu-
 nicat. Hoc affirmat richardus de sancto vic-
 ita dicit. Post multas penitentiarum lac-

rimas tandem ad spem venie reducitur.
 et vix aliquando multis fletibus gemitibus
 et suspiriis inenarrabilibus ad beatitudi-
 dine reformatur. Semel autem superata
 etiam fiducia. multo anxius multo
 ubertius ingemiscit et fletum quam
 prius fecerat sub formidine malorum.
 quam cupimus dissolui et esse cum christo
 et de reposita nobis corona iusti-
 tie. Anxius enim lacrimis et gemitibus af-
 ficiunt et ubertius currunt. Hinc per
 quedam dicit. Ecce in pace amari-
 tudo mea amarissima. Magna
 namque amaritudo est in conversione.
 quam quis renuncians seculo ad religi-
 one convertitur. Namque autem in tempta-
 tione. quam abnegans semetipsum inu-
 meris inimicis temptationibus fatigatur.
¶ Maxima autem in eterne ac vitae dul-
 cedinis expectatione et in impatientis
 desiderii dilacione. quam pace illa que
 exsuperat omnem sensum ex parte de-
 gustata ad illam tamen plene non ad-
 mittit. Nullum quidem verat homi-
 nem cum relinquitur amor mundi. multo
 amplius tamen cruciat cum calcatur amor
 sui. veritatem super omnia tamen insigit
 et penetrat cor hominis. et excoquit
 desiderii estibus. amor dei. Unde est
 vox illa. Sequitur anima mea ad deum
 fontem vivum. Hec richardus. **¶** Huius
 etiam gratia de hac duplici concupiscentia
 sic ait. Nonnullum quod principaliora ge-
 nera concupiscentiarum sunt duo. quia deum
 sciens anima plus timore concupiscit.
 postea amore. Prius enim sese in la-
 crimis afficit. quia dum malorum suorum
 recollit pro his pati supplicia et
 na perimescat. Sed cum longa memo-
 ris anxietate formido fuerit. Super-
 ta. quedam iam de presumpcione venie se-
 curitas nascitur. et in amore gau-

duorum celestium animam inflammat: et qui prius flebat ne duceret ad supplicium: postmodum flere amarissime incipit quia differt a regno. Contemplatur enim mens qui sunt illi angelorum choros: quod quia societas beatorum spirituum: que maiestas intus visionis dei: et amplius plangit quia a bonis plene est: quod flebat prius cum mala eterna metuebat: si quis fit ut perfectam concupiscentia formidat: trahat animam ad concupiscentiam dilectionis. **S**icut ipsa gratia lacrimarum querenda est a creatore nostro cum magno gemitu cordis. **Hec gre?** Non dum etiam quod concupiscentia timoris amaritudinem habet. Concupiscentia vero amoris dulcedinem. Nam concupiscentia timoris tristes lacrimas producit: amor autem letas lacrimas mouet. De hoc dicit richardus de sancto victore. Prius omnis homo concupiscentia timore: postmodum vero concupiscentia ex amore. Concupiscentia timoris amaritudinem habet: concupiscentia amoris dulcedinem habet. Qui igitur solo adhuc timore concupiscentia pugnat: ab eis quod de spiritualibus minime tamen dulcibus patitur. Qui vero iam eternorum gaudiorum desiderio lacrimas fundit: iste perfectus dulcibus ab eis spiritualibus se reficit. Cum ergo cepit homo ille interiorum domesticorum suorum talibus ab eis reficere: potest de eo veraciter psallere. Qui mentem dulces capiebat cibos. Talibus ergo studiis quanto magis homo ad puritatem amplius proficiat: tanto magis alacris currit. **Hec richardus.** Beatus etiam gregorius de hoc sic dicit. **M**entem enim quisque concupiscentia cum intus intuentis malorum suorum pauore tremit:

aliter cum gaudia eterna percipiens spe quadam et securitate roboratur. **I**lla concupiscentia afflicta ac tristes: **H**ec vero letas lacrimas mouet. **Q**uod namque dominus vult mentem nostram visitans ad amorem suum sublimiter erigit: in hanc per lacrimas suauiter affligit: et dum per fletus mentis ad summa rapit: penam suam libere gaudens quod miratur: ut dulcat crucietur et penam consoletur. **C**oncupiscentia etiam cordis nostri dies festus est domino: cum in lacrimas pro amore eius afflictae mens mouet. **Hec gre?** **E**t hoc considerandum quod lacrimae deuotionis non querunt remissionem peccatorum: sed potius beneplacitum et gratiam dei patris. **B**ene dicitur enim ut lacrimas deuotionis: et lacrimas penitentiae et confessionis. **L**onge tamen amplius precellunt lacrimae quae procedunt ex affectu sine compassionis. **D**e hoc beatus benedictus sic dicit. **I**n lacrimis deuotionis non indulgentia peccatorum sed beneplacitum querit dei patris: cum descendit in nos spiritus adoptionis filiorum: testimonium perhibens spirituum nostrorum quod filii dei sumus: et melliflua de celo mentem vocem audire: quia vere deus pater in nobis complacet sibi. **N**ec parum distat inter lacrimas deuotionis: atque lacrimas penitentiae et confessionis. **B**ene tamen longe amplius utrisque precellunt aliae quaedam lacrimae quibus infunditur sapor vini. **N**am non lacrimas in vinum mutari dixerunt: quae sine compassionis affectu in feruore procedunt caritatis: pro qua etiam ad horam tunc in memoriam esse sobria quadam ebrietas videtur. **Hec benedictus.** **T**este namque

bto gre. Qui pro peccatis alienis
 intuentur et copugunt. sua an
 dei oculos tergent. quia ipa cari
 tate se iustificat. qua pro alie
 nis uigantibus se i lacrimis mactat.
Nec duru debet esse pro alienis
 peccatis lacrimas fundere. qa xps
 nostra portauit in cruce. **H**ec
 gre. **A**ccipior ergo est oratio
 cora dno qua no nocitas f ca
 ritas finitatis no trismitit. **O**n
 criso sup mathi de hoc sic dicit.
Pro se nocitas orare cogit. pro
 alijs at caritas finitatis hoz
 tat. dulcior aut e an deu oro
 q no nocitas trismitit. sed cari
 tas finitatis comedat. **H**ec cfo.
Sunt ena quatuor genera
 copuotionu quibz aia iusti behe
 ment affiat. **D**e quibz bto gre
 xxvii moral sic ait. Quatuor
 quippe sut qlitates quibz iusti
 uiri aia in copuotione uehemet
 affiat. cu aut maloz suoru re
 muniscat consideras ubi fuit. a
 iudicioz dei suam metues et
 secu qrens cogitat ubi erit. **A**ut
 cu mala uite pntis sollerter i
 tendes meret consideras ubi e.
Aut cu bona supne pne contemplat
 que qa needu adipisat luges
 conspnat ubi no est. **M**aloz suo
 ru paul meinerat. et ex eis se
 in quibz fuerat affligebat cu di
 ceret. **N**o su dignu vocari aplo.
 qa psecutus su ecclesia dei. **R**ur
 su diu uidiu pensans. i fu
 turo male esse metuebat dices.
Castigo corp meum et in serui
 tute redigo. **u** r. **R**ursu ma
 la pntis uite pensas ait. **D**u

sum in corpe. pegrinam a dno.
Et iteru. **V**ideo alia lege in me
 bris meis. repugnante legi men
 tis mee. **E**t rursu bona etne ui
 te considerabat dicens. **V**idem
 nuc p speculu et in enigmate.
 tuc aut facie ad facie. **N**uc cog
 nosco ex pre. tuc at cognosca sicut
 et cognitus su. **H**ec gre. **E**t
 nondu q per hec duo viz p fer
 uida deuotione et p amozosam
 copuotione sentit. et agnoscatu
 de aduenisse. et pncialit ad ee
 in corde et aia uniuscui qz hois
 deuoti. **H**uc dilem dnm suu ad
 uenisse senserit. cu in deuocoe
 feruida esset constitutus. **b**to aug.
 cu sic dicit. **Q**uid e illud dulce
 qd in recordacoe dei mei me tan
 gere solet. et ta suauit afficere.
 ut ia totu quodamo a memetipso
 alienari. et nescio quo abstractu
 icapna. **S**bito inuoz et totu i
 mutor. et bn nichil esse incipit
 ultra q dice sufficiat. exhilarant
 conscia. in obliuione uenit ois
 pteritoz dolor miseria. erulent
 aim. durescat intellect. cor illu
 niat. desideria iocudant. iaiaqz
 alibi nescio ubi me esse uideo. et
 qsi amplexibus amozis int tene
 or. et nescio quid illud sit. et illud
 tn retine et nuq perdere toto
 nisu laboro. **L**uctat quodamo
 delectabiliter libere aim ne rece
 dat ab eo qd amplecti desiderant.
 quasi in illo desiderioz oim fine
 iuenerit. sume et ineffabiliter exul
 tat nichil amplis qrens nichil
 ultra appetens. semp sic esse vo
 lens. **N**uq ille est dilectus. Vere

ille ē dilectus meus qui visitare me venit. Si venit iuisibilis, venit occultus, venit ut tangat me et nō videat a me, venit nō ut totū infundat, sed ut gustandū p̄beat, nō ut impleat desiderū sicut ut trahat affec̄m. **Hec aug.** Et etiā amosa cōpūctio sit signū aduentus dñi in aīaz. De hoc bñ dñs in tractatu de scala claustralū sic ait. **Ostende qñ hec facies, qñ opiem et qd signū aduentus tui.** **Aug.** huius cōsolacōis et leticie nūci et testes sūt suspiria et lacrime. **Et si ita ē, noua ē ista significacō et uisitatō q̄ ē cōuēcio cōsolacōis ad suspiria, et leticie ad lacrimas.** Si tñ iste sūt lacrimae, et nō pota vobis interioris desup infusi supflues habūdācia ad interioris hōis indicū, et exterioris hōis expurgametū. **Un̄ sicut in baptismo puuloy p̄ exterioris hōis ablucōne figurat et significat interioris aīe ablucō: ita eōuerso ex interioris ablucōe exterioris procedit purgacō.** **O felices lacrimae, p̄ quas interioris macule purgantur: p̄ quas peccōy icendia extinguitur.** **Bñ qui sic lugetis q̄ ridebitis.** In hys lacrimis agnosce aīa sponsū tuū, aplectere desideratū: nūc torrete voluptatis te iebria, fuge ab ubere cōsolacōis lac et mel. **Hec sūt ei munda munuscula et solacia q̄ tibi cōtulit sponsus, sicut gemitus et lacrimae, et attulit tibi potū in hys lacrimis i mensura.** **Hec lacrimae sūt panes tibi die**

ac nocte, panes itaq; cōfirmātes cor hominis et dulciores supermel et fauū. **O dñe ihu si adeo sūt dulces iste lacrimae que ex memoria tua et desiderio tuo exatant, q̄ dulce erit gaudiū qd ex manifesta tua visione capi et.** **Si adeo dulce ē flere de te, qñ dulce erit gaudere.** **Hec bñ.**

Quo at̄ hec vix feruida deuocō et amozosa cōpūctio marie p̄net ad arā desponsacōis, que gerit int̄ xpm et aīaz. **Nā ille qui in futuro se nobis ad vidēdū et p̄petuo ad possidēdū dabit, nūc in p̄nti vita aliquū ut q̄ dulcis sit agnoscam, se nobis in gaudiū p̄bet, ut eo feruēcius eū in hac p̄grinacōe diligam, et ad eū p̄ueire ac p̄sū eternalit̄ possidere cōcupiscam.**

Considerandū etiā q̄ cū sūt mltā deuocōnū ul' cōpūctōnū genera, Possūt tñ in septē distingui dñas, iuxta singularū affectionū varietates. **Aut enī surgit deuocō ex timore, aut ex dolore, aut ex desiderio, aut ex cōpassione, aut ex amore, aut ex gaudio, aut ex admiracōis stupore.** **Ex timore, ut cū qd cōpūgit timore futuri supplicij, uel cū timet dereliqui p̄t̄ demeritū peccōy suoy, dices deo. Re remiscaris dñe peccā mea, neq; vīdētā sumas de peccāis meis.**

Secdo ex dolore, cū quis dolet se offendisse deū et graciā ei⁹ amississe, ul' cū dolet se tā parū p̄fēcisse et tā p̄uī meriti se esse apud deū et in tantis dei oculis

displicere. Tercio ex desiderio: cum suspirat et anhelat ad gratiam virtutum ampliorum, et ad firmitatem diuine suauitatis, et ad christi presentiam in celo vel ad celestia sancta desideria adimplenda. Quarto ex compassione, ut christo passo participatum, ut gladius ille animam deo fidelem transfuerat et vulnerat, qui mare nostrum pertransiuit animam. Aut cum proximorum incommodis aut animam periculis compatitur, et zelus domini dei et iurare deo illate credunt eam, nec sinit eam dormire somno dissilacis, quin urat ad singulorum scandala et torquet ad singulorum calamitates. Quinto ex amore diuino, cum recolat quod benigne secum egerit et gratiam beneficium sibi indigno et imerito contulerit, vel cum pensat generalia beneficia omni humano generi impensa, per incarnationis et passionis beneficia, et sacramenta altaris et spiritus sancti sacrosanctam confirmationem. Sexto ex gaudio surgit deuotio, cum homo exultat in domino memor beneficiorum eius, vel cum in spe gratie eius confidit se esse de numero saluandorum, vel gratulatur saluti et profectui proximorum, vel exultatione spiritus cogaudet glorie beatorum. Septimo ex admirationis stupore, cum illuminato intellectu fulgore sapientie, stupet magnitudine potentie dei, profunditate sapientie, et suauitate benignitatis eius, vel distractione iudiciorum eius, et quicquid de natura diuinitatis eius, et glorie maiestatis eius menti occurrerit, ex tali inquam consideratione obstupescit animus, et pro quodammodo affatu erga deum accedit et afficitur.

Sed et hoc non dicitur, quod plerumque homines deuoti etiam dum magis conantur habere gratiam deuotiois minus habent, et arduiores et diuiores corde fiunt, et multi ex hoc grauius contristantur interpretantes et asserentes quod forte indigni sunt uisitacione diuina. Sed cum homo incertus sit an sit dignus amore dei vel odio, possumus tamen secundum coniecturas aliquas colligere rationes, cur deus tunc subtrahat gratiam bonis deuotiois, cum ea libenter haberet et ista causa queritur. Et possunt super hoc quatuor assignari rationes. Prima est humiliacio, quia magis humiliat homo cum non habet deuotiois gratiam quam cum ea diligenter querit et eam desiderat habere, ut puta in diebus sollempnibus vel quando uult conuincere, nam tali tempore in seipso confunditur, propter carenciam gratie et ideo humiliatur.

Secunda ratio est purgacio peccati, quia forte per aliquam exheraciam minus purgatus est homo, vel aliquis habet delicta que non recolat, et ut dignus accedat ad eucharistiam et amplius purgetur a peccato in hoc punitur in quo magis dolet, quia quilibet deuotus maxime dolet de substractioe gratie, et ideo quanto dolor est grauior tanto purgacio est efficacior, et maxime quia forte alio tempore minus studiose quesuit deuotiois gratiam vel oblatam negligenter recepit, nec dignas pro ea gratiam actiones retulit, punitur modo in quo peccauit, ut tunc illa careat gratia cum desiderat, quam ante neglexit, cum habere poterat, et caucioe de cetero in hac parte fiat. Tercia ratio

ē. ut ex p̄uacōe gr̄acie fiat eru
 dias magna hōi. q̄ a deo sit ip̄a
 gr̄a nō ab hōi. et q̄ nō potest
 eā homo p̄o volūate arbitri
 sui habere. sed a deo qui dat ex
 se et q̄n vult infudit et q̄ndo
 vult subtrahit p̄o ut sibi pla
 cet. et p̄o ut accipienti videt
 cōuenire. Ergo ex gr̄a sua dat
 affectū deuocōis nō p̄o merito
 hominis. q̄a si semp̄ daret cū que
 rit et nō daret nisi q̄eretur.
 putaret ideo dare tm̄ q̄ntū me
 rita requeret et nō scdm̄ gr̄acie
 libertate. ideo q̄nq; studiose q̄
 rentib; negat ex iusticia. et nō
 querentib; q̄nq; dat ex gr̄a ut
 ad se trahat. Quarta ratio
 negate deuocōis ē. cū q̄nq; ve
 hemēcia et studiosius querit
 q̄ querēda ē. q̄a q̄nq; ex ipe
 tuoso cordis conatu libertas
 mentis cōstruit. dū quasi per
 violentiā et extorsioē; accēle
 rat affectū deuocōis exp̄mē;
 et si nō iuxta desiderū cordis
 statū p̄t elicere gr̄aciā q̄sitā
 contristat et ampli⁹ ex hoc idu
 rat. et quo ip̄etuosia se cupit ad
 deuocōne cogere. min⁹ p̄ofi
 cit et ampli⁹ aresat. sicut qui
 botros ī torculari et oliuas in
 p̄lo subito et vehemēt̄ xp̄mit
 liquor magis turbid⁹ et isipi
 dus fluit. q̄m si paulatī et mo
 deraci⁹ cōpressisset. Duo eī
 liberior eo pinguior deuocōis
 affect⁹. Ideo alio tpe sepi⁹ est
 homo deuocior. q̄a tūc sp̄s suc
 libertati relict⁹ sponte se ele
 uat in sublime. Volenta nāq;

acceleratio p̄foat sp̄m̄. sicut in
 coepe morosa respunctio cordis
 refrigeratio ē. Quinta ratio
 p̄t esse meritū maioris gr̄acie
 et gl̄e. dū desiderū nō adiple
 tū affligendo purgat aiām
 p̄ pacienciā desolacōis. q̄a hū
 lis sustinēcia meritis. quasi
 lima reddit aiām clariorē et
 magis susceptibile splendoris
 diuini. et aplioris gr̄e et gl̄e ca
 pace. Lux enī vult⁹ dei et ful
 gor claritatis ei⁹ oib; equalit̄
 sup̄fulget. qui at purior. et a
 vicio obscurate liberior magis
 capax ē lucis et illuacōis de
 sup̄ ifluētis. sicut vitru clarū
 ul' metallū bñ limatū et poli
 tū radios lucis ampli⁹ recipit
 et splendidi⁹ effiat. Quia er
 go afflictio ē lima aiē q̄ rubi
 ginē viciōy abradit. ita deter
 so p̄o qd̄ sua obscuritate ra
 dios diuini fulgoris velut obex
 ab aiā excluderat. lucē gr̄acie
 recuperat. Purgat enī deus
 aliqui deuotōy corda p̄ substrac
 tionē gr̄e et illi⁹ cōsolacōis. cui⁹
 carenciā maxia ē afflictio. ut
 sic purgati ap̄iores fiant ha
 būdaci⁹ gr̄e recipiende in
 p̄nti et gl̄e in futuro. si tm̄ afflic
 tionē hanc quā patit hō p̄pter
 carenciā deuocōis specialis cul
 pe meritū seu negligenciā
 p̄p̄ia nō contraxit. **filij Ca. iii**

Habita iformacōe de v
 tute orōis et quibusdā
 alijs que nā dant ad
 actū cōtēplacōis. Aduc de ipsa
 vita cōtēplatiua cupio edoceri.

De vita contemplatiua
 sup qua iformari deside
 ras primo hoc scire debes. q̄ du
 plex ē vita. actiua viz et cōtepla
 tiua. De qua vita duplici beda
 in quadā omelia sic dicit. Actiua
 vita ē studiosū xp̄i fr̄ulū insis
 tere iustis laboribz. et pius quide
 sc̄ipm ab hoc s̄do imaculatū cus
 todire. mente. manū. linguā ac
 cetā corpis mēbra ab oī inq̄na
 mēto culpe tēptantis continere.
 ac dino p̄petuo subiugare serui
 cio. Dein proximi necessitatibz
 succurre. esuriēti cibū. potū si
 cienti. algenti vestitū m̄strādo.
 ac cetis se mācapado sine dilcō
 nis obsequiis. Cōteplatiā at̄ vita
 ē cū longo quis bone actionis
 erāo edoctus. diuine orōis dul
 cedie istructus. crebra lacrimarū
 cōpuctioe assuefactus. cūctis mū
 di negociis vacare. et in sola
 dei dilcōe mentis oculū itende
 didicēit. gaudiūq̄ p̄petue beatit
 dinis qd̄ in futuro p̄ceptū ē
 vita. etiā i p̄nci cepit ardent
 desiderādo p̄gustare. et aliqn̄
 etiā q̄ntū mortalibz fas ē. in ex
 cessu mentis sublimit̄ eleuari.
 Hec beda. Isidorus etiā de hac
 duplici vita sic ait. Actiua vi
 ta ē. q̄ in opibz iusticie et p̄rimi
 utilitate vsat. Cōteplatiua ē.
 q̄ vacans ab oī negotio in sola
 dilcōne dei figit. Una i ope bo
 ne cōuersaciōis. altera i contē
 placōe imutabilis veritatis.
 Actiua vita mūdānis rebus be
 ne vitatur. Cōteplatiā uō mū
 do renūciāns soli deo viuere

delectat. Hec isidorus. Vbi cōsi
 derandū q̄ qui ad vitā cōtepla
 tiuā desiderat conscende. oport
 tet ut pius i vita actiua se exerce
 at. quia merito ad vitū contē
 placōis suscollit. qui i actiua
 vita utilis iueit. De quo idē
 isidorus sic ait. Actiua vita ino
 cēcia ē b̄tōy opm. Cōteplatiā
 speculatio sup̄nox. Illa ei cōis
 multoy ē. ista uō paucoy. Ac
 tiua vita rebz mūdānis bene
 vitat. Cōteplatiā uō mūdo re
 nūciāns soli deo viuere delectat.
 Qui pius i actiua vita proficit.
 ad cōteplacionē bene conscen
 dit. Merito em̄ in ista suscollit.
 q̄ in illa utilis iueit. In ista
 em̄ pius p̄ exercitiū boni cūctā ex
 haurienda sūt vicia. ut illā iā
 pura mentis acie ad cōteplā
 dū deū quisq̄ p̄t̄iseat. Et licet
 cōuersus statū ad cōuersionē
 conscende cupiat. tñ mōde cogit
 ut pius in actiue vite opacōe vi
 set. Hec isidorus. Et nōndū. p̄
 ut dicit beatus gre. q̄ sine cō
 teplatiā vita possunt intrare
 hoies ad celestē patriā. q̄ bona
 que possunt opari nō negligūt.
 Sine actiua aut̄ intrare non
 p̄nt. si negligūt opari bona q̄
 possunt. Et tñ cōteplatiā vi
 ta maior ē merito q̄ actiua. q̄
 actiua i vsu p̄ntis t̄pis labōat.
 Cōteplatiua uō sapore itimo
 venturā iā requie degustat.
 Quō cōteplatiā vita maior
 sit merito q̄ actiua. factis etiā
 gely v̄bis ostendit. in quo due
 mulieres diuersa egisse mēorat.

Maria quippe redeptoris nra
 verba audiens ad pedes illius
 residebat. Martha autem corporalibus
 ministeriis insistebat. Cumque contem-
 mane oculum martha conquiret:
 audiuit. Martha martha sol-
 licitata es. et turbaris erga plu-
 rima. Quid enim per maria que ubi
 domini residens audiebat. nisi
 contemplativa vita exprimitur. Ad
 per martha exterioribus obsequiis
 occupata nisi activa designat.
 Sed marthe cura non reprehen-
 dit. Marie vero laudat. quia mag-
 na active vite merita. si contempla-
 tive potiora. Unde nec auferri unquam
 marie per dicit. quia active vite
 opera cum corpore trahunt. Contempla-
 tive vero gaudia melius ex fine conua-
 lescent. Ad bene ac breuiter exequi
 propheta exprimit. cum volancia anima
 contemplativa aut similitudo ma-
 nis hominis sub penis eorum erat.
 Quid enim per penas animalium. nisi
 contemplationes possunt sentire
 scorum. quibus ad summa trahuntur
 et terrena deserentes se se in ce-
 lestibus librant. Quid per manum
 nisi operationes accipiunt. quia cum in
 proximi amore se dilatant bo-
 na que pugnent etiam corporaliter ad-
 ministrant. Sed manus eorum sub pe-
 nis sunt. quia actionis sue opera
 virtute contemplationis vincunt. Nec
 grege. Sed et hoc nondum quod
 in omnibus vita activa nec etiam con-
 templativa eque expedit. quia multi-
 tudo quietas mentes habet qui
 si laboribus et occupationibus exte-
 rioribus implicent. in suis actionibus
 succumbant. Sic e converso multi

sunt ita inquieti. ut si eos vacare
 congerit grauius laborent. Ergo
 quietis cordibus vita contemplativa
 expedit. Inquietis vero mentibus con-
 uenit vita activa. De hoc dicit
 beatus Gregorius in libro moralium. Valde
 multum se diuersere sunt conspersiones
 animorum. Nonnulli namque hominum ita oc-
 cioso mentis sunt. ut si eos labor
 occupationis extirpat. in ipsa operis
 inchoatione succumbant. Et nonnulli
 ita inquieti sunt ut si occupationes
 laboris non habuerint grauius labo-
 rent. quia tanto deterioribus cordis
 tumultibus tollerant. quanto eis liber-
 tas ad cogitationes vacat. Unde ne-
 cesse est ut nec quiescens mens ad
 excitationes se immoderata operis di-
 latet. nec inquietas ad studium con-
 templationis angustet. Sepe enim
 qui contemplari deum quieti pote-
 rant. occupationibus pressi cadunt.
 et sepe qui occupati bene humanis
 vitiis viuunt. gladio sue quietis
 extincti sunt. Nec Gregorius. **Alius**
Sare etiam velle quod **Ca. viii**
 est quod impedit vitam con-
 templatiuam. **¶ Pater**
De hoc scire debes. quod vita
 contemplatiua marie impe-
 dit vita ociosa. Qui enim ut ait quid-
 dam ad apicem diuine contemplationis
 aspirat. necesse est ut se ab omnibus
 periculis et vitiis debeat se elon-
 gare. omnia terrena sub pedibus con-
 calcare. bonis operibus se excitare.
 affectum suum sanctis desiderijs in-
 flamare. crebris suspirijs eua-
 gationibus mentis ad deum reuocare.
 et hac gratia contemplationis spiritus
 aspirare et visitationes sancti spiritus

vehement' desiderare. et hys oibz
 quousq; accipiat contentiose labo
 rare. **Hec ille.** **Uñ** homo deuotus
 contēplacōi insistes sola celestia
 meditat. sepat a terrenis. a turba
 carnaliū cogitacionū longe. dul
 ces carnis refugit affectus. vagos
 sensū motus restringit. in dño de
 lectat angelicā dulcedine fruit.
Et ergo q̄ dum sopore p̄mit sce
 lerū. illā inestimabile iocūditā
 tē celestū nec desiderare n̄ gus
 tare poterit inetnū. **Oportet** na
 q̄ scdm dictū cassianū om̄s sensus
 velari. carnē macerari. cōsciam
 purgari. anq̄ aīa celestia valet
 meditari ac dei dulcedine oblectari.
Hec solū a liatis. verūcā a ne
 cessariis nōnūq; cum carnis est
 postionēda. ut hūan⁹ affectus co
 liberi⁹ celestia possit contēplari.
Nā putat dicit rich de scō victore.
 Nūq; hūan⁹ affectus ad eternita
 tis desiderū p̄fē inflammat. nūq;
 hūan⁹ intellectus ad et̄noꝝ contē
 placionē plene acuit. nisi carnis
 cura in rebz etiā liatis multūq;
 necessariis frequēter fortit⁹ re
 pellat. **Hec rich.** **Deat** etiā ber
 nard⁹ quedā enumerat q̄ mundi
 cā carnis cordis effice solent. ita
 dicens. **Ad** verū lumē contēpla
 dū que oculos mentis emūdant
 ut ad lumē verū subleuari pos
 sit. sunt hec. **Secularis** vite ab
 scōsio. carnis afflictio. cordis con
 tritio. frequēs lacrimaz fletus. pura
 delicti cōfessio. **Et** cū foris emis
 sa fuerit oīs imūditia. sursum eos
 extollūt meditacō admirabilis
 dei et caste veritatis inspectio.

oracō nuda et valida. iubilis
 laudis et desiderū ardens in
 deū. **Hec bñ.** **Dicit** etiā hugo
 tertio capitulo angelice perarchie.
Oportet inq; q̄ mens q̄ deū
 vult contēplari p̄mū purge
 tur. postea illūet. deū p̄ficiat.
 q̄a nisi p̄cedet purgacō nō se
 queret illūacō. et nisi esset
 illūacō nō veniret cōsumacō
 siue p̄fāo. **Et** tales magis ap
 p̄inquāt diuinitati. et q̄nto
 magis app̄inquāt tanto ver⁹
 contēplant. **Hec hugo.** **¶**
Et nōndū q̄ ad actū cōtempla
 cōis multū valet iocūditas int
 ne deuocōis. s̄ illā frequent' i
 pedit leticia siue cōsolacōis
 t̄p̄alis delacō. **Uñ** dicit bñs
 theonim⁹. **Substitit** tibi cōso
 lacō dīna. si cōsolacōe t̄p̄ali
 gaudes. **Dicit** etiā de hoc ful
 gena⁹. **Dulcedine** iocūditatis
 int̄ne. sola rep̄mit dulcedo vo
 luptatis illicitate. et imūde. **Nā**
 ut dicit orasi⁹. **Iuste** ei dulcis
 dei cōsolacō denegat. qui in
 hūano solūmō solacō delcāt.
Hec orasi⁹. **S̄** valde diligēda
 ē et q̄renda deuocō cordis. q̄a
 nūq; p̄t homo bona t̄p̄alia con
 tēpnere. nisi it̄iora bona per
 gustū spūalē meruerit sentire.
De hoc rich de scō vict sic dicit.
Nō p̄t ad p̄fem bonoz exterioroz
 fastidiū p̄tingē. qui interiorū
 bonoz dulcedine nōdū meruit
 gustando sentire. **Puto** q̄ p̄p̄a
 nisi pius degustasset q̄ suauis
 ē dñs et q̄ magna multitudo
 dulcedis ei⁹. puto nisi hoc per

expimentū didicisset: illud oīno
 ex sententia dicere nō posset: te-
 nuūt cōsolari aīa mea. **Hec richi.**
Oportet ergo ut nō solū a gra-
 uioribz verūcū a leuioribz pec-
 catis abstineat q̄s: q̄ in hac pe-
 grinacōe spūali dulcedie me-
 briari desiderat. **Testat hoc idē**
richi sic dices. Nil leuitatis in se
 habeat. nil caduū. nil carnale
 sapiat. et ad magnā maturitatis
 grauitatē aīm cōponat: qui esunt
 et sint de petra melle saturati:
 de torrente voluptatis in via bi-
 bere et inebriari. **Hec richi.**
Et cōsiderandū scdm dictū beati
 greg. q̄ int̄ delicias cordis et
 corpis hoc distare solet. q̄ corpa-
 les delicie cū nō habent graue
 in se desiderū accendūt. Cū vō
 habite edūt. cōcedente p̄tinē i fas-
 tidū p̄ facietatē vertūt. **Ac cont̄**
spūales delicie cū nō habent in
fastidio sūt. cū vō habent in desi-
derio: tātōq; a nō cōcedente ampli⁹
esunt: q̄nto ab esuriente āplī⁹ co-
medit. In illis appetit⁹ placet ex-
 p̄riencia displicet. In istis aut̄ appe-
 tit⁹ vilis ē. exp̄riencia magis pla-
 cet. In illis appetit⁹ fame. satur-
 tas fastidiū generat. In istis aut̄
 saturitate appetit⁹. saturitas aut̄
 appetitū parit. **Augent enī spūa-**
les delicie desiderū in mēte dū sa-
ciāt: quia q̄nto magis earū sapor
p̄cipit eo āplī⁹ cognoscat q̄ audi⁹
amet: et id cō nō habite amari
nō p̄nt q̄ earū sapor ignoratur.
Quis enī amare valeat qd̄ ignorat.
Dū nos p̄s amonet dices. Gusta-
te et videte: qm̄ suauis ē dñs. Hec
gre⁹. Et sup̄ hoc v̄bo p̄s te p̄seq̄t
quedā glosa sic dices. Gustate. 2c:

H

quasi sic dicat: id ē exp̄imentū p̄ba-
 te qm̄ suauis ē dñs: et loquit̄ ad
 modū hōim dulcedinē vini po-
 tanciū. q̄ p̄mo modiciū gustant:
 et ex hoc cognita ei⁹ dulcedine
 allucūt ad ampli⁹ degustandū.
Sic homīes deuoti p̄mo papientes
aliq̄ de dulcedie: allucūt ad āplī⁹
seneciendū. S; aiaduertendū q̄ p̄o-
bantes dulcedinē vini. illud modiciū
q̄s degustant sup̄ lignū dñi retinet
Sic seneciētes dñā dulcedinē de-
bent eā qm̄ dū possunt retinere. q̄a
hec dulcedo ē quoddā plūdū b̄n-
tudis future. Nā talis p̄gustatio
dñe dulcedis auget sp̄m b̄tūdīs
future: et talibz ex eo q̄ senaciūt in se
dñā p̄mā sufficit eis p̄o omī bono:
p̄mo alia bona eis desipiūt nisi q̄
tū necessitas exigit. Hec glosa.
Cū vero dulcedinē dñe gr̄e de-
gustant hī vōs frequent̄ in dño gau-
dent: q̄a eorū gaudiū ip̄e de⁹ est.
De hoc beatus aug⁹ i libro cōfessio-
nū sic ait. Absit ut quocūq; gau-
dio gaudeā. b̄tm me putem. Est
enī gaudiū qd̄ nō dat̄ ip̄us. sed
eis qui te gratis colūt. quoz gau-
dū tuip̄e es. et ip̄a ē beata vita:
gaudere de te ad te. de te p̄t te:
ip̄a ē et nō altera. Dñā quippe in
ta ē gaudiū de veritate: hoc ē enī
gaudiū de te qui veritas es. et
vera vita de⁹ me⁹: tu dulce lumē.
verū bonū. secuta suauitas. et sa-
lus aīe mee. Quēbā enī sine offen-
sione iocūdari. et ubi hoc possem
nō iueri. p̄ter te dñe. Hec aug⁹.
Hoc ē enī verū gaudiū: v̄z. i dño
gaudere. Ad hq̄ hortat̄ ap̄ls di-
cēs. Gaudete in dño. leticia v̄o
sclī p̄ ut dicit̄ b̄s aug⁹. qd̄ ē nisi

impunita nequa. Luxuriam iebria
 ti. comessacomb; vacans. vanitatib;
 itendē. et pro hys nul in hac vita
 sustine. securitas e. Putant eni se
 cuos se mali esse i delicijs cu no
 cogunt. et ignorat qa nul i fe
 licitate felicitate peccatiu. Un scdm
 btm bernardu. Tuderet et gaude
 cu hoc sclo no e homis sensati sed
 frenetia. qa mudu cor no cu hoc
 sculo si cu deo iocudu e et letu.
 Na illud solu veru e gaudiu. qd
 no de creatura si de creatore qui
 omis res condidit coapit ac ha
 bet. De hoc ide btm bernardus sic
 ait. Illud reuera veru e gaudiu et
 solu. qd no de creatura si de crea
 tore coapit. qd cu coapit et pos
 sedens nemo tollet a te. tuu coapa
 ta ois aliunde iocunditas metoz e.
 et ois suauitas dolor. et omē dul
 ce amaru e. et omē decore sedu
 e. et omē aliud qd delcāi possit
 molestū. **Her bern.** Bonu e ergo
 gaude in dno cu ipe sol' cor ho
 nis facere pt et no creatura.
Teste hugone q sic dicit. Ois io
 cunditas. ois suauitas. ois opule
 tia creature affice cor huānu
 pnt. facere no pnt. **Her hugo.**
Et qa sine deo esse no possum?
 nec e ut illi per fide et dilcōne
 inheam. ac in ipso gaudeam?
 ut eu nobiscū semp habe valea?
Na put dicit btm aug. Magna
 hois miseria e cu illo no esse in
 quo no ee pt. i quo eni e pauldu
 bio sine illo no e. et tn si ei non
 memit eūq no itelligit nec dili
 git cu illo no e. **Her aug.**

Sare ena offer
 to que sut illa q ppant
 mente homis ad diuinoy cōtem

placōne. et sup hoc a te pater pe
 to informari. **H**oc contemplacōe diuinoy
 sex sut ppantia. Prmu e exercita
 cio in opib; actiue vite. qa non
 pt aliqs ad dei cōtemplacōne p
 ueire. nisi prius in boīs opib; se stu
 duent exerce. Un dicit psidoz.
No pdest face bonu nisi correctu
fuerit malu. nec pt quisq ad cō
templacōne dei pface. nisi se prius
studuerit i bonis actib; exercere.
Her psid. Et btm gre? vj moral.
 Prius mens ab appetitu glē tpalis
 atq; ab oī carnalis cōcupie delcā
 cōe tergeda e. et tūc ad acie con
 templacōis erigenda. Qui igit p
 fcoīs culme apphēde nitit. cu
 cōtemplacōis arte tenē desiderat
 prius se i cōpo p exācū opib; pbet.
 ut sollicitate sciāt si ulla iā mala
 prois irogat. si irogata a prois
 equumit portat. si obiectis boīs tpa
 lib; neq; mens leticia soluit. si sb
 tractis no nimio metoze sauciat.
 ac deū ppendat. si ai ad seipos
 itrozsus redeūt i eo q spiritalia
 timat nequaq; secu verū corpaliū
 vmbraz trahūt. v' fortasse tractis
 manu discretōis abigūt. si icūscp
 tū lumē vidē cupietes cūctas artū
 scpōis sue ymagies depmūt. et
 pro eo q supra cōtingē appetūt. bi
 tant qd sunt. **Un quippe pscō prius**
actiue vite opa cōgregat. et post
modū carnis sensu p cōtemplacōez
mortuū huic mudo fudit occultat.
Her gre. **S**ecudu q disponit
 ad grām cōtemplacōis e solitudo
 sue vita solitaria. q apta e ad spie
 ad culādū suē cōtemplādū. Un dz
 ozee ij ca. **Ducā eā i solitudine. et**
loquat ad cor ei. **ps ena vidēs no**

k

posse vacare orōi in turba: Ideo di-
 cit: **E**longam fugies, et mansi in
 solitudine. **A**d hanc vitam solitaria
 sequeda beatus bernardus vnaquaq;
 deuota aiām hortat, ita dicens.
Oscā aiā sola esto ut soli creatori
 oim serues tempam, que ex omibz
 tibi elegisti, publicū fuge, fuge
 et ipos domesticos, secede ab amicis.
An nefas veadū te habē sponsū,
 qui nequaq; suā tibi poterit idul-
 gere pñciā pñtibz ceteris. **H**ec ber-
 nardus. **O**portet igit qui deside-
 rat vacare deo ut turbas hoim
 fugiat et curas seu occupacoēs
 tēnas abiciat, ut eo liberus pos-
 sit mēte contēplacōi insistere.
Ad hoc faciendū monet anselmus
 cū sic ait. **E**ra nūc homūcio fu-
 ge paululū occupacoēs tuas, ab-
 sconde te modicū a cogitacoibus
 tuis, abice nūc onerosas curas,
 vaca aliquitū dō tua, fuge occu-
 pacōēs opancū in homie exte-
 riore, abice curas rōnis, postpōe
 dissensiones voluntatis, ut possis
 aliquitū mente vacare deo.
Vaca igit ut videas, vide intellectu
 ut cōcupiscas affai. **H**ec anselmus.
Tercū q; pmonet ad grām
 contēplacōis, ē mentis hūilitas. **N**ā
 cordis hūilitas libent a spū sancto
 inhabitat, et ideo p suā pñciā mē-
 tes hoim quas vsunt erigit ad di-
 uina contēplada. **V**n ipē dñs ait:
Confiteor tibi dñe pater qā abscon-
 disti her a sapientibz et prudentibz,
 et reuelasti ea puulis. **S**apientes
 vō et prudentes itelligūt supbi; per
 puulos vō hūiles, quibz dñs p suā
 grām reuelat ea q; sūt spūalia et ad
 actū contēplacōis pñciā. **D**e hoc
 beatus bñ sic dicit. **S**upbo oculo de-

nō videt, si nō patet. **A**bscondit
 enī a sapientibz et prudentibz, et re-
 uelat puulis. **M**agna fies magna
 et sublimis vō hūilitatis, q; pmet
 qd nō docet, digna adipisa qd nō
 valet addiscā, digna a vō et de vō
 cōspe qd suis ipā vōis nō p̄t expli-
 cāre. **H**ec bñ dñs. **E**tā de hoc i libro
 iob sic dicit. **N**ō audebūt enī con-
 tēplari om̄s, qui sibi vident eē sapi-
 entes. **A**d exponēs beatus gre; sic
 ait. **C**ontēplari dei sapiām nō p̄t
 q; sibi sapientes eē vident, qā tanto
 ab e; luce lōge sūt, qnto ad semet
 ipos hūiles nō sūt, qā dū in eorū
 mētibz tumor elacois crescit acie
 cōtēplacōis claudit, et vñ p̄ ceteris
 luce estimat, in se luce veritatis p̄-
 uat. **S**i ergo ueracit sapientes esse
 atq; ipsā sapienciā contēplari ap-
 petim; stultos nos hūilit cognos-
 cam;. **H**ec gre;. **E**tā qd ted-
 dit hoies abile ad actū contēpla-
 cōis, ē puritas seu mundicia cordis.
Vn dicit mathei v. **B**ñ mudo cor
 de, qm ipi deū videbūt. **O**portet
 nāq; ut cor mudū habeat qui in
 sumū bonū hoc ē in deū mentis
 itutū figere desiderat, qā scdm qd
 dicit beatus aug;. **S**umū bonū nō
 nisi mētibz purgatissis cernit. **M**ē-
 tis enī huāne acies iualida i tōm
 excellēt luce nō figit, nisi p̄ iusti-
 ciā fidei vegetet. **H**ec aug;. **V**n
 ut dicit ysidor;. **N**on p̄t ad cōtem-
 pladū deū mens esse liba q; deside-
 rys hūi; mudi et cupiditatibz illi-
 at, nec ei alia i spicere potit ocul;
 que puluis claudit. **H**ec ysid;. **V**bi
 nōndū scdm qd habet in libro de
 spū et aiā. **E**x ocul; aiē ē mēs ab
 oī labe corpis pūm; mēns aspect;
 ē rō; intellect; visio. **T**ria her sūt

1

M

aie nara ut sanos oculos habeat: ut
 afficiat ut videat. **S**anos oculos
 habet, ai a morali cupiditatibus est
 purgata atq; remota. **A**fficiat ai i
 dei luce et cōtemplacōe oculos figit:
 videt ai i illa cōtemplacōe respiciat:
 quia sint gaudia, quia leticia, quā
 ta serenitas quā iocunditas. **S**ere
 nitatis facit illa securitas: aspectus ver
 itatis visio beatitudinis. **C**ū enī ab oī fere fu
 erit libera maculisq; delota: tūc i
 gēn quada et incredibili fiducia
 pgit in deū id ē in ipā cōtempla
 cōe veritatis. **H**ec in libro de spū
 et aīa. **I**stos oculos hoīs iterioris
 sui id ē aīe. **H**is aug⁹ mundan et il
 lūari a dno desiderabat: cū in lib^o
 soliloq; sic dicit. **Q**uis ē iste ignis
 qui calefacit cor meū: nōne tu es
 dñe. **O**ignis q̄ semp ardes et nō
 exstinguens: accende me. **O** lux qui
 semp lutes illūa me: o vtrūq; ar
 dere ex te. **I**gnis scē qm̄ dulat ar
 des q̄ secreta lutes: q̄ desiderant
 aduris. **V**e hīs q̄ nō illūant ex te:
 ve caliginitibus oculis q̄ te videre nō
 possunt. **V**e auertentibus oculos ut
 nō videant veritate: et nō auerte
 tibz ut nō videat vanitate. **N**equint
 enī oculi tenebris cōsueti. **S**unos
 veritatis radios intueri: nec scūt
 de luce aliqd aut sentūt quoz ē
 i tenebris habitatio. **O** lux beatissima
 q̄ nō nisi a purgatissis oculis videri
 potes. **M**uda ergo oculos meos ut
 sanus te cōtemplēz oculis que non
 nisi sanū inuent oculi. **A**ufer squa
 mas antiq; caligis radius illūacōis
 tue splendorē iaccessibilis: ut te vi
 dere valeā unreueratis obtutibus.
 et in luce tuo videā lumē. **H**ec aug⁹
A **Q**uātu qd̄ disponit hoīe

ad grācia cōtemplacōis: ē seruior
 caritatis. **V**n̄ dicit hīs aug⁹. **D**uo
 multū p̄ant ad cōtemplacōe: sc̄
 puritas et serues caritas. **D**ebet
 nāq; semetipm̄ diligent̄ discere
 quātu amat: quisq; ad cōtemplacōis
 studiū festinat ac puenire desiderat.
De hoc hīs gre⁹ vj moral' sic ait.
Necessē ē ut quisq; ad cōtemplacōis studiū
 p̄perit: semetipm̄ p̄us subalut̄ int̄
 roget quātu amet. **M**achina quippe
 mentis ē vis amoris: q̄ hāc dū a
 mudo extirpat̄ i alta sustollit.
Prius ergo disciat si sūma iq̄
 res diligit: si diligēs timet: si nō
 ut icognita aut amado xp̄ien
 de. a nō xp̄hensa venerit. **I**n cō
 templacōe: etenim mente si amor nō
 exatit: corpore suū obscurat. **H**ec
 gre⁹. **Q**uāto at̄ p̄p̄ius ē amās ama
 to: tāto ven⁹ subalut̄ et p̄fecti⁹ sibi
 reuelat amatum. **V**n̄ hugo i vj libro
 angel' ierarch' de hoc sic dicit. **C**ō
 stat q̄ qui ardēa⁹ diligit. p̄fū
 dūs fiāt p̄p̄icūt et subalut̄ dis
 certūt: et qui euano magis resp̄n
 aut̄ pauldubio euideā⁹ cognoscūt:
 ergo rāssime. quāto etna magis
 amant tāto p̄fecti⁹ cognoscūt.
Hec hugo. **E**t nōndū scdm̄ eūdē
 hugonē. q̄ p̄ studiū dīne lectiōis
 apit̄ via cordi nro usq; ad cōtemplā
 dū lumē dīnitatis: ut illuc q̄si
 de fonte vite aq̄ spūalū donoz
 descēdat p̄ radiū cōtemplacōis ad
 irrigandū et iplendū sinū mē
 tis nre. **H**ec hugo. **S**ertū qd̄
 valet ad virtutē cōtemplacōis. ē mē
 tis stabilitas: q̄a mens distincta
 p̄ frenas cupiditates seu occupā
 cōes nō ē abilis ad spūalū rectū
 cōtemplacōe: nā ai p̄ diuersas cau
 p̄fēcias rapit. p̄ ml̄tas etiā sp̄es

Ve hīs q̄ nō
 ardet ex te.

A

Q

a semetipia caduca dissipat. De hoc
 bis gre? xxxi moral' sic ait. **C**ū mēs
 torpore fragescat intus, amore
 dampnabili mollescat foris, se qz ipaz
 cōsiderne nō ualet. qā cogitare se
 mūne studet. cogitāe vō se nō p̄t
 qā tota apud se ipaz nō ē. totā uō
 apud se ipaz esse nō suffiat. qā p̄
 qz cupias rapit. p̄ tota se ipsa
 spēs dissipat. et spersa ī finis iacet.
 que collecta ad summa cōsurgēt si
 uellet. **V**n iustoz mens qā p̄ custo
 diā discipline a cūctoz visibiliū
 fluxu appetitu cōstrigit. collatā apd
 semetipaz mens intus integratur.
 qualis qz deo esse debeat penes se
 cōspiciat. qā nū suū exten? deliqz.
 et qūto ab exteriōz abstracta cō
 pesat. tāto aucta in īfinis īplāma
 tur. **H**ec gre?. **O**poret ergo ut mēs
 a distractiōe rerū mutabiliū se ex
 tuciat. et hec īfima deserēs. pau
 latiqz se ī unū colligat. ut tandē ali
 qn ī dīne cōtemplacōis lūe intutū
 figere ualeat. De hoc habet sic ī
 libro de spū et aīa. **D**e? ē ī sumo.
 mūd? ī ymo. **I**lle in eodē statu eter
 nitatis sue semp̄ asistit. **I**ste cursu
 mutabilitatis sue semp̄ instabilis
 fluit. **Q**uāz nūm? qz ī quadā
 collocat? cōditiōis sue excellētia
 et huc mutabilitati sue qz deorsū
 ē supeminet. qz ad illā qz ē apud deū
 verā īmutabilitatē nec dū p̄tingit.
Si vō hys qz deorsū intēnt se p̄ cupi
 ditatē īmersent. statū p̄ īfinitas dis
 tractiōes rapiet. et a semetipō qdā
 mō diuis? dissipat. **S**i at ab hac
 īfinita distractiōe qz deorsū ē se erex
 erit. et hec īfinita deserēs. atqz pau
 latā in unū colligēs secū oē diducit.
Tanto apil? ī unū colliget. qūto ma

gis cogitacōe et desiderio susu ele
 uabit. donec tandē oīno īmutabil'
 sit. et ad illā verā et unā qz est apd
 deū īmutabilitatē p̄ueniat. ubi p̄e
 tuo sine oī mutabilitatis īassidūe
 req̄scat. **A**b hui? mōi ergo mūdī dis
 tractiōibz cor nostrū colligat? et ad
 intna gaudia reuocem?. et si cor
 nostrū semp̄ retinē nō possum? sal
 tē ab illicitis et uanis cogitacōibz
 restrigat? ut aliqui ī dīne cōempla
 cōis acie figere ualeam?. **H**ec est
 enī req̄es cordis nrī. cū ī dei amōe
 p̄ desiderū figit. **H**ec ē uita cor
 dis nrī cū deū suū cōtemplat. et ipā
 sua cōtemplacōe suauit? reficit. et dul
 ce ē illi semp̄ ad desiderandū. ad a
 madū. ad laudandū ē semp̄ suauē.
Nū enī ad beatā uitā p̄stantia?
 eē uidet. q̄uelut clausis carnalibz
 sensibz extra carnē nūdiqz affectū
 quēpnā intna semetipsū uertit. alie
 nūqz effcā a mortalibz cupiditatibz.
 sibi soli et deo loqz. **H**ec ī libro de
 spū et aīa. **R**ichard? enā de sacro
 victōe de hoc sic dicit. **C**ū diu acē
 ad mlta sp̄erit? et ad yma denuat.
 nūqz ad plenā pacē cor p̄duat. nū
 qm ad uere serenitatis tūq̄llatē
 serenat. **O** aīa īfely et miserā. vsqz
 qz solliatā es et turbans erga plū
 ma. **P**orro cū unū sit necessariū. tā
 dē aliqui fige desiderū. dilige unū.
Hec rich. **S**ūt et alia qdā que
 p̄mouēt ad cōtemplacōē dīnoz. quoz
 p̄mū ē cōsideracō creaturā quas
 de? cōdidit. **N**ā cū aīa p̄ oculos cor
 pis respiciēs creaturā pulchritu
 dinē et ex tali īnutu ītelligit deū
 qui illā creauit. opa ei? mirat? lau
 datqz eū qz cūcta plasmauit. **A**d hui?
 mōi aīam uita īgredit? p̄ fenestras

oculor. Hoc testat origenes sup can
sic dicit. Cū aīa intus mundi orna
mentū et pulchritudinē creaturā
coditorē oīm intelligit deū et opa ei
munt laudatq; opm creatore. Ad
hac aīam vta igredit p fenestras o
culor. **Hec orig.** De hoc eadē bñs
berñ sup can sic ait. Quid hec tāta
formatū varietas et numeros spe
cietū in rebz coditis sūt. nisi quidā
radu dinitatis demonstrates quide
qā vere ē a quo sūt. nō tñ quid sit
diffinietes. Itaq; de ipō vides. sed
nō ipm. **Vñ hoc gen⁹ videri cōe**
ē in pmpu. ut uxta aplm omī v
tē vō īvisibilia dei p ea q; fca sūt
itellā possint spicē. **Hec bñ.** Et
nōndū pro ut dicit hugo de facto
vnt. **Ex tria sūt īvisibilia dei.** viz
potētia. sapiā. benignitas. **Poten**
ciā manifestat creaturā īmesitas.
sapiā decōr. benignitatē vtilitas.
īmesitas creaturā cōstat ī mul
titudie et magnitudie. decōr crea
turā ē in situ motu spene et qua
litate. vtilitas creaturā sūt in
grato et apto modo et necessario.
Vñ mūd⁹ iste sensibilis qī quidā
liber ē sept⁹ digito dei. hoc ē vūte
diuina creat⁹ et singule creature
qī figure. **Vñ duo sūt genera**
replacōis. Vñū qd pmiū ē et īa
pnenā. ī creaturā cōsideracōe.
Aliud qd vltimū et pfiōz ē. ī cōm
placōe cōsistat creatoris. **Species**
enī rerū visibilū qī bene quedā
tīmō sūt. p quas īvisibilis pulch
tudo se manifestas ad nos vsq; ema
nat. et ideo cū ita sensū rōm atq; af
fectū ualēt puocat. nō quide desi
deriū replent. sed ad īquēdā cōdito
nis spene et ei⁹ pulchritudinē cō
cupiscēdā uritāt. **Hec hugo. Saen**

dū enā ut dicit ysidor⁹ ī libro de
sumo bono. **Ex** sicut ars laudē tor
quet ī artifice. ita rerū creator per
creaturā suā laudat. et quō sit ex
cellēcie ex ipā opis cōdicōe. mōstrat
ex pulchritudinē circūspēte creature.
Pulchritudinē suā que circūscribi ne
quit facit deus itelligi. ut ipis vesti
gys reuertat homo ad deū quibz
auerfus ē. ut qā per amorē pulch
ritudis creatūe a creatoris forma se
abstulit. rursū per creature decōrē
ad creatoris pulchritudinē reuertat
quibusdā gradibz itelligēcie. **P** crea
turā enī p gredit homo ad itellige
dū deū creatorē. id ē ab īsensibilibz
surgēs ad sensibilibz. a sensibilibz
surgēs ad rōnabilibz. a rōnabilibz
surgēs ad creatorē. **Intelligibilia** per
se collaudāt deū. irōnabilia et visi
bilia nō per se sed p nos. dū ea cōside
rātes deū laudam. **Et dicit** lauda
te ipā. quia eandē laudē eoz pūnt
causa. **Hec ysid.** **C** ite scdm qd p
monet ad diuor replacōe. ē sui ipm
cognicō. **Vñ dicit beatus bñ.** **C**ūto
in cōgnicōe mei pfiō. tñ ad cōgnicōe
dei accedo. **Scdm** interiorē hōmē tria
in mente mea iueiā. p que deū recolo.
cōfessio. et cōcupisio. **Sūt** at hec tria.
mēoria. itelligēcia et volūtas siue
amor. **Per** mēoria remiscō. p itellōm
itueo. p volūtatē aplector. **Per** mēo
riā pēi silēs sum. p itelligēcia filio.
spūi scō nichil ī nobis silē ē. qī volūtas
siue amor. **Hec bñ.** **S** i igit ex cō
sideracōe creaturā irōnabilū ipē
des itelligi siue cōgnosci pōt. quō gō
homo magis p sui ipm cōgnicōe qui
ad ymaginē dei creat⁹ ē pōt puer
te ad cōgnicōe dei. **Ipē** nāq; homo
pro ut dicit glosa ī libro de diuis
noibz. nō solū ex cōsilio scē trinitatis

a ditate dicitur e. s. ead ad ymaginē
 et similitudinē suā creator omni eū crea
 uit. qd nulli alii ex creaturis dona
 uit. q ymago diligētius iterioris ho
 mīnis nobilitate cōsideranda ē. Na sicut
 de vno semp ubiq totū ē. sic aīa
 in suo corpore. et sicut nec crescētibz
 creaturis deo crescit. nec decrescētibz
 creaturis decrescit. sic aīa nec mi
 nutis mēbris minuit. nec adau
 ctis auget. **Hec glosa.** **U**n yma
 go dei cōsistit i aīa qntū ad pte
 tates nales. scz mēoria intelligētia
 et volūtatē. Similitudo at i gratuitis
 ē: iō similitudo ē quedā pfectio ymagis.
 qā grā pfiat naturā. Et at aīa sit
 creata ad ymaginē et similitudinē scē
 trinitatis. bernardus ita dicit. **B**eā illa
 et sempiterna trinitas pī et fili⁹ et spūs
 sanct⁹ vno de⁹ scz sūma potentia
 sūma sapientia sūma benignitas.
 creauit quādā trinitatē ad ymagi
 nē et similitudinē suā. aīam videt
 rōnabile. q in eo pferit vestigiū qd
 dā illi sūme trinitatis. qd ex mēoria
 rōne et volūtatē cōsistit. **S**ic hec tri
 tas creata cecidit p suggestione
 delationē et consensū ab illa sū
 ma et pulchra trinitate. scz potētia
 sapiā et puritate in quāda ari
 am et fedā trinitatē. scz infirmita
 tē accitātē et imundiciā. **M**emo
 ria eū facta ē impotēs et infirma.
 Ratio imprudēs et tenebrosa. Vo
 lūntas impura. **Hec Bern**
Cisq; igitur desiderat cordis oca
 lū erigere ad videndū deū pus
 discat agnoscere seipm. pūc hec
 et quedam alia cōmēorat. **K**irch
 de sancto vicit in libro sup. **B**eyamy
 adolescentul. ita dicens. **F**rustra cor
 dis oculū erigit ad videndū deū.

S

qui nondū pdoncus ad videndū se
 metipm. Prus dicitur homo agnos
 ce iuisibilia sua. q presumat ag
 noscere iuisibilia diuina. Si vero nō
 potes agnoscere qua fronte p̄su
 mus ea apprehende que sunt sup
 te. **P**rimipale enī speculū ad
 videndū deū absq dubio ē aīa
 rationalis inueniens seipā. **S**i
 n iuisibilia dei p ea que facta
 sunt conspiciunt. **U**bi queso q
 in eius ymaginē cognitiōnis
 vestigia expressius ipressa repi
 rent. **H**ocm. n. scdm aīa ad di
 similitudinē fām et legimus et cre
 dum. **I**deo qdū p fidē et non
 p speculū ambulamus. et adhuc
 p speculū et in enigmate videt
 ad eius ut ita dixerim ymagna
 riā visionē apcius speculū qm
 spm rōnalem inuenire nō possit.
Tergat ergo speculū mundet q
 spm suū. quisq; sicut vidē deū.
Hoc itaq; non desinit verus pe
 nitens tenē tergere et indefinet
 inspicere. **T**eneat ne desursū corru
 ens tē p amorē inhecat. **T**erge
 ne ianuum cogitationū puluē
 soedescat. **I**nspicere ne ad ianua
 studia intentionis sue oculū reflec
 tat. **E**xterso autē hoc speculo ac
 mudato et diligēt inspecto. ita
 pūc ei quedā diuini lumūs clar
 tas interluce. et imensus quidā
 insolite visionis radius oculis
 eius appere. **H**oc lumē oculos ei⁹
 irradiauerat. qui dicebat. **S**igna
 tū ē sup nos lumē volūtu tuū dñe.
 de leticiā in corde meo. **E**x huius
 igitur lumūs visionē quā ad
 mirat aīa in se. mirū in modū

accidit animus: et aiat ad vi-
dendū lumē qd̄ ē sup̄ se. **H**is ḡ.
vide deū: disc̄e agnoscere temetip̄.
Vides igit̄ qm̄ utilis sit sup̄is
plena cognitio. Sed ad celsitudinē
huius agnitionis sine tripliā stu-
dio nō pducam: sc̄z p̄ studiū op̄is.
p̄ studiū meditacōnis. p̄ studiū
orōnis. **I**sta paulatim pmoue-
m̄ et quādoq; pducam̄ ad p̄-
fōnē agnitionis. **M**ulta enī exp̄im̄
opand̄: multa iueniū iuestigan-
do: multa extorq̄imus orando.
Inuiā siquidē que nec p̄ exp̄ie-
tiā op̄is nec p̄ iuestigatiōis rōnis
iuenire valēm̄: p̄ optuitatem
orōnis edocēi mereamur ex r̄ue-
lacione diuine inspiracōnis. **I**n
qd̄e q̄ multos videmus studio-
sos in lōne: desidiōsos in opere.
tepidos in orōne: p̄sumentes in
cognitiōne sup̄is posse apprehēde-
re. **J**ungat igit̄ studio lōnis stu-
diū op̄is et orōnis: qui puenire
cupit ad sup̄is cognitiōnē. **S**ic
tandē ad dei contēplacōnē
Sed sciendū qd̄ qui adhuc cogita-
tiōe vel cōuersacōne i vno sūt:
huius muneris dignatōe idig-
nos se eē ostēdit. **N**am mēs q̄
adhuc sp̄git̄ p̄ varia desideria.
que vanis cogitacōib; huc il-
lic qd̄ distrahit: qm̄ putas hāc
graciā accipē mēbit: que nodū
p̄t serpari in vniū colligē. que
nodū nouit ad serpari n̄rē. qm̄
poterit ad ea que sup̄ se sūt cō-
tēplacōne ascendē. **D**eudeat gō
euagacōnes mentis restringere:
assuefc̄at in intimis suis vno

rari. exterioza oīa obliuisci: qui
ad celestū contēplacōnē anhe-
lat qui in d̄inorū noticiā sus-
pirat. **D**iscat p̄m bonū solū a-
mare: et ipm̄ indefinēt̄ cogitacōe.
Et se senseris desideria tua circa
delcaciones exteriores affia. et
cogitacōnes tuas in eis iugit̄
occupā: cū magna sollicitudinē
cōpelle m̄rē. **E**uocēs n̄ euaga-
cōnes mēt̄s i vniū colligim̄.
et omēs motus cordis in vno et
nitatis desiderio figim̄: qd̄ aliud
qm̄ de illa mitna familia syna-
goga i cōgregacōne fecim̄. **S**
cū illa desideriorū nrōz cogitacō-
nū qd̄ frequētia illius m̄rē dul-
cedinis degustacōe allcā. ad m̄rē
rōnis sponte occ̄rē et i intimis
fixa stare didicē: ecclia i cōuoca-
cio digne censer̄ poterit. **D**isca-
mus ergo sola interiora bona ama-
re: discamus sola illa frequētia
cogitare: et ecclia: in nobis deo
efficiam̄. **I**n hac siquidē ecclia r̄s
libent̄ imorat̄: et mirabilē de-
lectat̄. **V**n̄ ip̄e p̄ sapientē d̄. **D**eli-
cie mee sunt eē cū filiis hominū. **H**ec
Rich̄. **S**ed et hoc attendendū
diligent̄ qd̄ aīa deū et cōtem-
platiua p̄ desiderū sp̄ d̄ se ad
sup̄na extendē. d̄ineq; visitacōis
hora oī tpe expectat̄: prout h̄
et alia quēda Rich̄ de sc̄o vit̄
in c̄o h̄ cōtēplōis sic cōmēmoat̄
dicens. **D**emus cordis nr̄i alas
sp̄ p̄ desiderū extendē et d̄ine r̄-
uelacionis hora sub oī hora vno
sub omī momēto expectat̄: ut
quacūq; hora diuine inspiracōis
aura mentis nr̄e nubila deter-

T

serit. veri q; solis radios amota oī
 caliginis nube deterrerit. excussis
 statū cōtemplacōnis sue alis mens
 se ad alta eleuet et auolet. & se
 obtutab; ī illud cōtuitatis lumē
 qd̄ desup radiat in aquile volan
 tis īpetu oīa mūdane volubili
 tatis nubila trīsuolet atq; trīscē
 dat: ut cū tempus bñplacitū dñi
 adueniēt & aura aspirātis grē
 afflauit ydoneus possit ueniri
 qui ad illud dinorū spectaclū
 secretorū d; admitti. **O**eb; n̄ aīa
 scā et veri sponsi aīa ad dilectū
 sui aduētū semp cū desiderio in
 h̄are: pata sp̄ et vocanti occrē.
 & pulsanti apur. **O**z inq; semp
 in hoc sollicita eē et p̄pata iue
 niri: ne subito et īopināte adue
 niens minus ornata iueniat:
 vel diu exclusus diuitine prestō
 lacōnis nullā molestiā sustineat
Molestia satis verba estuanti q;
 desiderio multū onerosa **M**anda
 remanda expecta r̄expecta modi
 cū ibi modicū ibi: ūba sūt sane
 aīe pigre aīe repide minus cū
 specte & minus inq̄te **O** aīa vocē
 audi dilectū tuū pulsantis **A**pi in
 foro: mea: aīa mea colūba mea
 Audi vocantē: api pulsanti **C**ur
 nō statim exibis: occris appre
 hendis et osculā uigis. **Q**uid ad
 huc dias expecta: **E**cce utin̄ vōt
 Surge p̄pera aīa mea formosa
 mea & veni **Q**id tu dias r̄ceptā
 adhuc modicū: **O** aīa m̄gta.
 o viscera dura: vsq; quo fatigas
 dilectū tuū: **P**ulsat et nō vis
 apire: vocat et nō vis exire.
Pulsat semel et utin̄: et tu aī

expectāe et r̄expectare iubes: mo
 dicū et modicū peralhis ī longū
Et in huc modū fraudas aīcū
 tuū: et fatigas dilectū tuū. **T**a
 ceo de illis qui foras sūt. qui spū
 alē dilcōnē necdū scire potuerūt:
 qui dñi mandata ex doctorū dic
 tis audiūt cotidie. nec tñ acqui
 esant: cotidie petāntes. cotidie pe
 nitēat tpa sibi dari prestolātes.
Et quib; dū quidā verba vite
 libent̄ audiūt: quid aliud per
 studiū n̄ mada r̄mada dicit?
Et cotidie petis p̄cā accumulāt.
 quid aliud q; expecta r̄expecta
 p̄ desiderū clamat: cotidie spacū
 p̄nē postulantēs: & r̄spicendi
 tēpus cotidie postponentes cotidie
 prolongantes **C**erte ad faciendū
 desiderū suū: totū huius vite spa
 cū c̄nālī mētī videt̄ p̄ modicū
Et cū cuiusmōi aīa mō in vno vi
 cio. mō in alio m̄lta tpa expendit̄
 totūq; tñ velud momentaneū reputat:
 qd̄ queso aliud in dine paciē au
 re q; modicū ibi modicū ibi re
 sonat. **S**ed de istis interī tacen
 tes quid de nobis obsecro dicitur su
 mus. qui h̄itū religionis suscepim̄
 qui spūalib; exercitijs mācipati sum̄.
 q; diuine dilcōnis assidue velud
 quasdā arras accepim̄. q; nil
 aliud iūcti officij h̄emus n̄ lege
 p̄falle orac̄ meditari sperulāi &
 cōtemplari vacare et vidē q; sua
 uis ē dñs. **S**iquid nā nos non
 pudebit eadē dicē et dilectū n̄r̄
 in h̄is v̄bis fatigāe: mada r̄mā
 da r̄. **I**unc fit sepe ut vitā n̄rā
 corrigē disponam̄ sed tñ diffe
 rim̄. et dū in futū p̄ponim̄ fit
 ut illud futū sp̄ sit futū v̄mo
 fortassis nūq; futū **D**epe aut

U

aliqd' certū futūm detiat' quo
 corrigat' vita nr̄a. et di' interi
 dilecto nr̄o expectat'. et tū illud
 futūm in p̄ns vertit' itē in aliud
 futūm tūssert' et dicit' reexpecta
 Sed v̄e dilectā aīa et veri dilecti
 amica ut dicit' ē sup̄ p̄mpta ee
 detz sp̄ et patā. et pulsantē amī
 cū absq' vlla dilacionis iūria
 suscipe. et vocanti cū omī alac
 tate occurrere. **S**am̄ aut' quia
 singularis amor consortē non
 recipit. locū nō admittit. Vide
 q' ne tūc p̄mū incipias p̄stre
 penam turbas eice velle. cū iā
 ip̄e cepit ad ostiū pulsare. **A**
 oq̄m qd' eris deura cū apud te
 tūc t̄pis fucit' h̄oī turba iūcta.
 qd' mō' eris deura nisi expecta.
Exp̄tandū sane. itēq' reexpectā
 du. ad eiciendā turbā exneorū.
 ad eiciendā familiā tuorū. **O**m
 nes cogitatus tam boni q' nōm
 exna iudicandi st'. qui nulle
 nr̄e vtilitati deseruiūt. **C**ū vō
 singularis amor solitudinē a
 mat' solitariū locū q̄rit'. totam
 h̄mōī turbā nō solū cogitacōnū
 verū etiā affcōnū optet eicere.
 vt dilecti nr̄i āpleribz quanto
 liberius tanto iocūdius luxat
 ih̄er' h' Ruch'. **Ca. x. filius**

Habitā informacōe de
 h̄is que disponit' et p̄
 parat' ad virtutē cōte
 placionis. **N**ūc de ip̄a vita cō
 tēplatiā et quid sit cōtēplacō
 sup̄ h̄is peto informari.
Cure des q' cōtēplacō h̄m
 Aug' ē mentis in deum
 suspensē quedā eleuacō. etne
 dulcedinis gaudia degustans
Vita cōtēplatiua ut d' t'
 prosp' dicit' ee rerū latētū fu'

turoz q' noticiā. siue varatio ab
 omibz mūdi occupacionibz. si
 dinarū studiū h̄az. siue quod
 h̄is probat' p̄fectus dei visio
De cōtēplatiua etiā vita Greg
 sup̄ Ezech' sic dicit' Cōtēplati
 ua vita ē caritatē quidē dei et
 p̄mi retinē s' ab exteriori ac
 tione quiescē. soli desiderio condi
 toris adherē ut nichil iā agē
 libeat'. sed calcatis auris omibz
 ad videndā faciē sui creatoris.
 ai' mar' descat. ita ut iā nouit
 carnis corruptibilis pond' cū
 merōe pōire. totus desideris app
 petē illis vniuersis choris nit
 esse. admiscē celestibz. tūbz de
 mēna icorruptōne i' asprū dei
 gaude. **C**ontēplatiua etiā
 vita amabilis valde dulcedo ē.
 que semp ad sc̄pam rapit aīa.
 celestia apit. trena aut' debe
 ee conceptū ont'. sp̄italia mē
 tis oculis patefacit. carnalia ab
 scondit. **H**ec Greg'. **C**ū igit'
 etna felicitas in visione dei consist'
 nūc q' ē ut dicit' Damascenus.
 ut qualis in futo ee debeat t̄lz
 i' p̄m se sp̄ exhibeat. et cū futū
 nr̄a felicitas i' cōtēplacōe diue
 cencie existat. ad hoc nūc ē ut
 i' cōtēplacōe q̄sq' se eritāt. **H**
 Damasc'. **E**t notandū q' de
 caribz oculis nō consp̄iat. s'
 mēte. et iō deū vidē itūtu mē
 tis quantū possibile ē potēim'.
 si cor purgatū et mūdū habue
 rim'. **O**z confirmat' ih̄es Anacho
 rita sic dicens. **I**n mūdi corde
 an' deū steteim'. deū vidē potēim'
 quātū ē possi' cū vidē. **V**idēim'
 it' eū iuisibile mēte nō corpe. fac
 mēte nō carnis asprū. **S**eo n.
 putet se posse ip̄a. sicut ē dīna
 substantia uiuari. ita ut sp̄ez

A.

sibi aliqua vel ymaginē corporeā
 in corde figuet. Nulla n̄ for̄ in deo
 ē nulla cōceptio: sed sensus & mēs
 qui sentiri quidē possit et mētis
 affectu p̄stringi: nec carne p̄pre
 hendi aut describi a' enarrari.
 Jō o: cū oī rucnā et mēte accede
 ad deū et ita vibrare i cū mētē
 intuitū: ut q̄p̄ p̄t splendoris cla
 ritatis maiestatis mēs huāna
 conspire. sup̄ h' oīa sentiet eū sp̄
 Optet aut vacare. **Un̄ vacate et**
videte qm̄ ego sū deus. Et quāto
 purior i eo mēns fuit: tāto plūa
 ei ruelabit deus et misteria ei
 agnoscet. **1° Jō.** Ergo put̄ d' glō
 sup̄ ix li^o celestis. **Jerachie.** In
 tellaiālis visio ē mētis itelligē
 cia: qua diuī lumē iuisibilū vi
 det. Dicit igit̄ lucē visibile va
 lencius conspiciat q̄ saniores habz
 oclōs. q̄ aut aliquātulū debiles
 mīns acute xtemplat̄ eā. qui vō
 ceus ē pene. vix eā tenuit̄ videt.
 qui aut ex toto ceus ē nec i mo
 dico valet eā cernē. q̄p̄ lux ipā
 quātū in se equaliter oibz luce
 at. Sic de creatoris lucē senācēdū
 ē. **Rā** diuina et p̄ria bonitas in
 se ē sup̄habundās. sui tñ lucē dō
 vniūqz put̄ dignius ē distribu
 it. **Rā** h̄m vniūqz qz mōēs ac
 studiū vniūqz deus adiacet: et
 sicut maḡ vel mīns quisqz de deo
 intelligit. sic et lux diuina iū ma
 ior ē illi vel mīor. **Cui** vō deum
 ignorat: lucis eius splendorē n̄
 in modico videt. **Hec glō.** **Unde**
om̄ps deus mētē nr̄e que ob cul
pā cecata ē et ad verū lumē cō
spiciendū inualida. ignē cōpue
tionis et tbulacōnis imittit:
 ut oīs impuritas vicioz i ea c
 met̄: et sic mīoribz oclis mū
 datis postmodū manifestis post

B.

celestia cōtemplari. **De h' Grego**
xxm̄ moral' sic ait. **Meni** nr̄e
 deus cōsideacōe cecitatis sue p̄
 us ignis tbulacōnis imittitur
 ut oīs vicioz ougo inaremet̄: et
 tūc mudatis oclis cord̄: illa le
 ticia priē celestis apit̄: ut pus
 purgem̄ lugendo quod fens et
 postmodū manifestus cōceptem̄
 p̄ gaudia qd' q̄ramz. **Bus em̄**
 mētis acie exurgente t̄stia
 mēpōita maloz caligo detergit̄:
 et tūc resplendente rapti chorū
 cacōe iūcūscpti lucē illustrat̄:
 quo ut cūqz cōspecto i gaudio cu
 llydā securitatis absorbet̄: et
 q̄ post defm̄ p̄ncis vite vlc̄ se
 rapta aliq̄ mō i quādā nouita
 te recreat̄. **Ibi** mēns ex imenso
 fonte m̄fusioē sup̄ni rois asp̄qz:
 se ibi nō suffice ad id qd' rapta ē
 cōceptat̄: et veritate senācēdo vix
 qz quōta ē ipā veritas nō videt.
Cui veritati tantom̄gis se longe
 existimat: quāto magis app̄m̄qz
Quia iuisibilia ut cūqz cōspicit
 ea conspice se nō posse sentiet.
Annus q' ai cū illo tendit̄ t̄mē
 sitate eius choruscātē crūstat̄: et
 idcirco mēns nr̄a neqz se dei cōpre
 hendendā mētisc̄pta s̄bām dila
 tat̄: qz eā in ope sue cōceptōnes
 angustat̄. **Un̄** et ad semetip̄m̄ ci
 aqz labit̄: et p̄spectis q̄ quibusdā
 veritatis fastigijs ad suā ymagi
 nē ruocat̄. **Hec Grego.** **De hac**
 etiā cōpuctioē qz sit via ad grāz
 cōceptōnis. **Hugo de s̄o victo** i **sic dicit**
 m̄ li^o de Archa noe. **Cōpuctio**
 ē q̄ palus acut̄ q̄ trā nr̄i cor
 dis fodit̄: et q̄ ignis rubignē ex
 urit̄: et q̄ splendor tēbras pellit̄.
Postqz autē p̄ ignē cōpuctōnis

rubigo p̄ti a mēte fuit cōsumpta.
 & ille int̄nus fulgor ī corde m̄t̄ae
 cepit. cōfessi aī i quādā cōp̄cti
 oīs speculā subleuat. ubiq; qdā
 serpo alior; effectus quādā ut ita
 dixerī lucida r̄gionē et trā no
 uā c̄minis cōspiciat. q̄le nūq; a
 tea vel vidisse mem̄it se. vel eē
 estimat. Murat et ip̄e qui vid̄.
 et p̄ ḡudio p̄ntis lūis p̄t̄as
 ignorācie sue tēbras accusat.
 mirat̄ sub̄ se ī ymo quo p̄
 stratus iacuit. mirat̄ sup̄ se ī
 sūmo quo eleuatus tendit. Et
 sic gr̄a dina aspirāte ut aīms
 p̄f̄e a corp̄is passionib; et trā
 desiderijs eructo fuit. quādā statū
 iōlita leticia p̄fundat. ut eo ā
 plius am̄ar eē ignoscat qd̄ dese
 ruit q̄ magis dulcē sentit qd̄ iucit.
Sopito etiā t̄renorū desideriorū
 strepitu. cōtinuo mēs ad q̄tē ī
 t̄ne pacis cōponit. & ut capax
 eē possit celestis gr̄ae ex ip̄a sua
 t̄nquillitate p̄para. **S**ap̄ia n̄
 q̄ ē x̄ h̄it̄ae nescit n̄ ī corpe paci
 fico. Et iō illi ī quib; t̄rena desi
 deria adhuc p̄strepit que sit dul
 cedo gr̄e dei nō nouerūt. **H**u
 go. **O**ptet q̄ cōtēplacōi
 vacare desiderat. ut cogitacōnes
 mūdanas & desideria t̄palia post
 p̄t. **U**n d̄ h̄es Grego. **P**acē ē ut
 cor intus heat. q̄ lūmē cōtēpla
 cōis h̄re desiderat. **P**ā qui ext̄iora
 adhuc im̄odiāus cogitat. q̄ s̄t
 de c̄no lūe r̄me cōtēplacōis ^{ignorat}
 quia dū solū visibilia cogitant.
 lūmē īvisibile ad mēte nō ad
 mittit. **S**i q̄ m̄tia cōtēplari
 volum; ab ext̄na īplicacōe dor
 miāms. quia di secreta nō ignos
 cim; si ī t̄renis desiderijs vigi

lenius. **H** Grego. **E**t nōndū q̄
 ompnis deus mentes elcōrū ad
 cognoscenda celestia secreta illu
 minat. s; a r̄probōrū cordib; iusto
 suo iudicio occultat. **D**e h̄ h̄es Grego
 r̄r̄ moral' exponēs ī verba. **E**t
 enarrabit celozū rōnē & cōcentū
 celi q̄s dormiē facit. sic aut. **C**e
 lozū rōnē d̄ns narrat. dū nūc
 insinuādo sup̄na secreta elcōz suo
 rū mentes illuminat. **C**oncētū
 vō celi dormiēre fuit. dū r̄cordes y
 nos angeloz atq; illa celestia v
 tutū gaudia. r̄p̄bōz cordib; iusto
 iudicio abscondit. **C**ui cōcentus
 celi q̄ius ī se m̄t̄isecus vigilet.
 ī ip̄a t̄n r̄probōz ignorācia ex
 tr̄isecō dormiē. **N**arrat q̄ seacē
 celestis rō rō. et t̄n cōcentū celi
 dormiē p̄mittit. **Q**uia et alijs
 p̄ īspiracōe sup̄ne r̄tribucōis
 sc̄ia pandit. et alijs q̄ sit m̄ne
 laudis suauitas occultat. **N**ar
 rat celozū rō. **E**t a elcōz mentib;
 q̄ sit c̄na sū sup̄na r̄tribucō ī
 desinent' ap̄t. ut nūmū sū ces
 sacōne proficiat. & tr̄isecentes visi
 bilia sese ad īuisibilia extendant.
Qm̄ n̄ īuisibile qd̄ ī hac vita
 r̄probos fugit. hoc elcōs ad alia
 īpellit. **Q**uia dū bona que facta
 s̄t respiciūt ī eū a q̄ facta s̄t ī
 audeant. t̄ntoq; eū prestācia a
 mat. q̄nto illi h̄ qd̄ ip̄e bonū cō
 didit p̄ire considerat. **L**oquet h̄
 quippe eis m̄t̄isecō silenter īuisi
 bilis lūgua cōp̄uctionis. **Q**uia tā
 to plenus itus audiūt quāto ab
 ext̄iorū desideriorū strepitu p̄fectis
 auertūt. **H**is nāq; cōcentus
 celi nō dormiē. quia corū mēs q̄
 sit laudis sup̄ne suauitas appo
 sita amois aīue cognoscat. **I**nt̄
 n̄ qd̄ appetat audiūt. & celestū

bonorum primis ipso divinitatis de
 fideio instruit. Vn pntē vitā
 nō solū adūsantē s̄ etiā fauente
 giur̄ tolerant. Quia eis oncosū
 est oē qd̄ cūct̄ dū ab eo qd̄ mlt̄
 audiūt differunt. oē qd̄ sibi p̄sto
 ē ḡue estimat. q̄ illud nō ē ad qd̄
 anhelat. Qui tñ concētus ep̄bis
 dormit. quia eoz cordibz nequaq̄
 p̄ vocē copūctōnis inotefat. Nō
 n̄ illā considerāre desiderabile su
 p̄noz cuius frequentiā studet. nul
 lo ardōis radio illa solep̄nitatē
 mēte festa cōspiciūt. nulla ī m
 tunis cōtēplacōnis pēna suble
 uant. **D**olis nāq̄ visibilibz ser
 uūt. et idēo nul sup̄ne suauita
 tis intrinsec̄ audiūt. quia eos ī
 tūmētus p̄mit. **H**ec Gregorius
Et cōsiderandū ē put̄ d̄ h̄uch
 de sc̄o vic̄. **Q** multi sūt q̄ si fa
 at vacāe coepe mūne tñ pua
 lent vacāe cor̄ d̄. nescientes fa
 ce sabb̄in ex sabb̄o. idēo nō va
 lentes īplē qd̄ legit̄ m̄ p̄o. Vacā
 te et videte qm̄ ego sū deus. va
 cantes siquidē coepe s̄ vagantes
 vbiq̄ corde. nequaq̄ vidē merent̄
 q̄ d̄ilas ē d̄ns. et q̄ bonus isrl̄
 deus h̄ns q̄ r̄o sūt corde. **V**ide
 nātē ē ut discant r̄quiescē nō s̄
 lū ab opibz malis s̄ etiā a cogi
 taciōibz sup̄uacuis. ut possit eo
 liberius deo vacāe. **N**ā absq̄ du
 bio nichil sic cor̄ ab oī mūda
 no amore mūdāt nichil sic aīm
 ad celestū amore inflāmat. q̄
 admodū cōtēplacō. **I**pā ita
 q̄ ē q̄ emūdāt. ipā q̄ s̄ificat. ut
 p̄ assiduā veritatis cōtēplacōez fi
 at. mūd̄ p̄ cōceptū mūdi. et sc̄o
 p̄ dilcōne dei. **H**ec Rych̄

E

f

hō etiā sensus suos extiores ab
 illicitis istringit et sempm̄ ī vnū
 collige. **D**em̄ vide qualis sit colligē
 ut possit aīa eius siue mēs sup̄
 sempam surgē et cōtēplacōi sui
 auctōis intēde. **I**sta cōmemo
 rat̄ h̄s Greḡ sup̄ eccl̄ sic di
 ces. **D**e voluminis oīpotētis di
 nam̄ iuisiblez considerāre et ne
 q̄q̄ valems atq̄ ip̄is difficulta
 tibz fatigata aīa a semetipā r̄
 cedit sibiq̄ de sempā gradū ascē
 sionis ponit ut p̄mū semetipā
 si valet consideret. et tuc illā nāz
 que sup̄ ipām ē ī quātū potue
 rit iuestiget. **D**es si c̄inalibz
 ymaginibz fuit sp̄sa. nequaq̄ vl
 se vel aīe natura considerāre suf
 fiat. q̄ p̄ q̄ cogitaciōes ducit q̄
 p̄ tot obstaculā cecat̄. **P**rimus
 q̄ gradus ē ut se ad se colligat.
S ut videat qualis sit collecta.
Tercius ut sup̄ sempā surgat ac
 se auctōis iuisibilis cōtēplacōi at
 tendendo subiacat. **D**es se ad se
 nullomō colligit. n̄ p̄is didicit
 t̄renarū atq̄ celestū ymaginū
 fantasmata ab oculis mēns r̄p̄e
 ce. **Q**uidq̄ de visu quidd̄ de au
 ditu quidd̄ de adoratu de tactu
 et gustu cogitaciōni occ̄rit. r̄es
 p̄uere atq̄ calcare debem̄. **H**ec
 Greḡ. **E**t sciendū q̄ h̄uāna aīa
 p̄mōzū homi viciō a paradisi gau
 dijs expulsa lucē iuisibilū poi
 dit et totā se ī amore visibilū
 fudit. tantoq̄ ab mēna specula
 cōe cecata ē quātō foras deformit
 sp̄rsa. **V**n̄ fit cū nulla nouit n̄
 ea q̄ corp̄is oculis ut ita dixerim
 palpando agnoscit. **H**ō n̄ q̄ si p̄
 ceptū suae voluiss̄ etiā c̄ine spi
 rituali fuis̄ fuat. p̄cūndo etiā
 fact̄ ē mēte carnalis ut sola

S

Ca. ix.

cogitet q̄ ad aum̄ p̄ ymagines
 coepeas trahit. Corpus quippe
 ē ali et t̄re agru aialui auctaz
 q̄ r̄u visibiliū q̄s indefinēt
 intuet̄ si q̄ly dū totā se mēs delcā
 ta mēs p̄iat. ab int̄ne intelligē
 ac subtilitate gressessit. et q̄ iō
 ad sum̄a erigi nō v̄; i h̄ys ifinuis
 libent̄ iacet. Cū vō miris conat̄
 bz ab h̄ys erurgē n̄t̄. magnū
 valde ē si ad cogitōne sua re
 p̄ssa carnali spe aīa p̄ducatur. ut
 semetip̄az sine coepea ymagine
 cogitet et cogitādo se s̄ via vsq̄
 ad consideranda c̄ritatis celsi
 tudine paret. Hoc igit̄ mō q̄
 quādā scala exhib̄; p̄ quā ab ex
 tioribz ascēdēdo in se t̄n̄scat. et
 a se i auctōem tendat. Cū em̄ cor
 poreas ymagines desit̄ i semet
 ip̄az venies nō modicū ascendit.
 nec t̄n̄; aīa ibi quiescē s̄ debet
 vlt̄; p̄cedē. scōrū angeloz agni
 na r̄mado qualia s̄. et q̄ sit i
 eis sine sine festiuitas visionis
 dei. q̄ leticia sine def̄t̄. et quō cō
 tēplando semp̄ c̄ritate sunt c̄ni
 D; et hos v̄; choros angeloz t̄n̄
 scat. et oē qd̄ creatū ē desens v̄
 timo i solo condito is lūe fidei
 oculos figat. et i eius cōtēplacōe
 dulat̄ requiescat. Istos eoz as
 census sū q̄d̄us tangit b̄s Greg
 exponēs illa ezech̄. Cū fiet vox
 sup̄ finamētū qd̄ erat sup̄ caput
 eoz. stabat et submittebat alas
 suas. ita dicens. Querendū est
 nobis. que sit vox q̄ sup̄ finamē
 tū sit. Sed eandē voce melius i
 telligim̄; si ab ymis ad sup̄na h̄
 dientes q̄ quibusdā passibz ascē
 dam̄. Dicit̄. n. audito corp̄is ex
 citat̄ voce. Ita sensus mentis ex
 citat̄ intellā. Vox ergo i mētē ē

q̄ quidā sonus intelligētiē D;
 sciendū ē q̄ nris sensibz aliq̄n
 vox c̄rus loquit̄. aliq̄n vox
 aīe. aliq̄n vox finamēt̄. aliq̄n
 vox q̄ sup̄ finamētū ē. Adm̄
 n̄ an̄ oculos q̄ quispiā sit lesus
 a p̄mo. q̄ ex voe huana cogi
 tat̄ vt vice lesioni reddat. ma
 lū pro malo t̄buat. Huius vox
 carnis loquit̄ in mētē. q̄ cū
 dina mādata p̄cipiat b̄n nos
 facē h̄ys qui oderūt nos. q̄squis
 male se facē odientibz cogitat̄. i
 eius aīo vox carnis clamat. Al
 ta eā t̄rena cotidie agim̄; p̄
 h̄ ad orōem redim̄; accendim̄
 ad cōpuctiō; n̄m̄; h̄ carū rerū q̄s
 egim̄; ymagines vsant̄ i mētē
 et int̄tione cōpuctiōis p̄cedit
 in orōe. et qd̄ volentes suis egim̄;
 h̄ mēt̄; patim̄ iūta. vt qdā
 cogitacōm fantasimā mētē p̄ y
 magines coepeas dissipat̄ ne
 structa se totā i orōne colligat. h̄
 q̄ vox c̄rus ē. Cū vero ex ista
 subigim̄; atq̄ ab ocul̄ mēt̄; cur
 tas ymagines coepeas effugam̄.
 ip̄am̄ in nobismetip̄is natura
 aīe q̄rentes q̄lis sit q̄ carne viu
 ficat̄ p̄. iuenim̄; quēdā intel
 lauale sp̄m̄ p̄ creatōis potētiā
 viuente corp̄is qd̄ sustinet viu
 ficantē. h̄ in obliuioi subditū. m̄
 bilitati subiectū. que sepe timor
 affiat. leticia extollit. Ipe naq̄
 intellēs aīe vox eius ē. q̄ sonat.
 que t̄n̄ sub finamētō adhuc vox
 ē. h̄ t̄n̄scēdentes aīa; voce de f
 namētō q̄rim̄; cū illa sanctorū
 angeloz inuīa multatudo i orpo
 tentis d̄ni cōspēū qual̄ sit inuesti
 gam̄; q̄ sit i eis in sine festiui
 tas visionis dei. q̄ leticia de sine de
 factū. qui amoris ardor nō cru

cians sed delectans: quān̄ in eis
 sic desiderū visionis dei cū face
 tate. facietas quanta cū desiderio:
 in quib; nec desiderū pena ge
 nerat nec facietas fastidiū parit:
 quō inheudo fuit bti. quō contē
 plando sp̄ etnitate fuit etnū. quō
 cōiuncti vero lūm̄ fci sint lux: quō
 aspicientes sp̄ immutabile mu
 tati s̄ i incommutabile. Sed
 cū ista de angelis cogitam; ad
 huc vox de firmamento ē nō
 sup̄ firmamētū. Transcat q̄
 anim; et ab ip̄o trāscat oē quod
 ē creatū: i solo creatoris suis lūe
 fidei oculos figat. Et vnus vni
 fiet oīa qui creauit deus. q̄ v
 biq; ē et vbiq; totus ē. q̄ ic̄ūsc̄p
 tus ac ic̄onphensibil' sentari p̄
 videri nō p̄t. q̄ nūsq; deest et tū
 ab iūguorū cordib; et cogitatio
 bus longe est: q̄ nec ibi deest vbi
 longe ē quia ibi deest p̄ gram
 adest p̄ v̄ndictā. Et oīa tangit:
 nec tamē oīa equalit' tangit.
 Quedā n̄ ut sint viuāt sentiāt
 nec tū vt discernant: ut bruta
 aīalia. Quedā n̄ vt sint n̄ vt
 viuāt vel sentiāt: sicut s̄ cūcta
 insensibilia. Quedā tangit vt
 sint viuāt sentiāt et discernant.
 sicut hūana nā et angelica: cū
 ip̄e nūq; sp̄i s̄t dissilis. Similit'
 tū tangit dissilia: q̄ vbiq; pre
 sens ē et iueniri vix p̄t: q̄ stā
 te sequimur et apprehēde non va
 lem; Nonam; ergo ante oculos
 mētis que illa nā sit q̄ tenet o
 nia et iplet oīa: cūplectit' oīa.
 supercedit oīa: nec alia ex pte
 sustinet neq; alia supercedit. Ne
 q; alia ex pte sustinet iplet
 atq; alia cūplectit'. S; cūplec
 tendo iplet. iplendo cūplectit'.
 sustinedo supercedit: supercedēdo

sustinet. Huius nē potentia cū
 scete i ea cogitat anim; vox sup̄
 firmamētū fit: q̄ eius intellect; cō
 concipit qui et angelorū sensu
 sua incōprehensibilitate trāscē
 dit. Cū ergo vox sup̄ firmamētū
 fit: stant aīalia et submitunt
 alas suas: q̄ scōz mētēs cū crea
 toris sui potentia intentā cōtem
 placōe considerant. vilisat' cor
 aū v̄tutes quas hnt: et tāto fuit
 apud se humiles. quātū eis ill'
 altū ē qd' sup̄ angelos sonat. **H**
Grego Non dū eā q̄ q̄nta
 lib; se intencōe mens humana
 extendit: eā si iā fantasias yma
 giniū corpaliū a cogitacōe cō
 pesiat. si iā om̄s ic̄ūsc̄p̄os sp̄s
 ab ocul' cordis amoueat. Adhuc
 tamē i cōne mōili poita. videre
 glāz dei nō valet sicut ē. Vnde
 paul; dicit. Vide nūc p̄ specim
 et i enigmatē. Neq; n̄ omps
 deus iā in sua claritate conspi
 cit: s; quedā sub ill; i p̄nta vita
 specular' aīa. vñ rēxata et ē
 fecta. p̄ficiat. et post r̄solucōne
 corpis ad visionis eius glām
 p̄tūgat. De h' b̄s. **Bn'** dicit
 Quidq; in dei visioe huc fideli
 bz i p̄t' specular' ē et enigma:
 tantū distans a futā vita q̄
 tū a vitate fides. tempus ab et
 nitate. et h̄sp̄m breuit' et capri
De hoc eā dicit b̄s Grego
 vñ moral' sup̄ i. **U**squeq; nō
 p̄cis in nec d̄mittis me ut glu
 cia saluā meā. Salua in
 os ex capite labit: ab oē vco ad
 ventrē ducit' dū glūcit'. Cū
 itaq; ē caput n̄m n̄ d̄mittas: qd'
 aut vent' n̄ nisi mes. quid sa
 lue n̄ē nisi sapor t̄tine con
 templacōis accipit'. Sed salua

quidē ad os labit: ut vō ad ven-
trē veniat gluat: quia dimit-
tis cōtemplatio sensū tangit s̄
plene mente nō r̄fiat: quia ai-
p̄fecte conspice nō valet. q̄ ad
huc quia caligo corruptōis p̄pe-
dit raptū videt. **Ecce** n̄ electorū
mens iā trena desideria subiat:
iā aucta que considerat p̄terire
tr̄scendit. iā ab actiōi delcāciōe
suspendit. et q̄ sint bona iusibi-
lia r̄imat: atq; hec agens ple-
tūq; i dulcedine sup̄ne cōtempla-
ciōis rapit. Jamq; de itinis ali-
q̄ q̄ p̄ caliginē conspiciat. et can-
denti desiderio m̄ceē spiritalib; an-
gelozū m̄sterns conat: gustu itū
s̄pti lūis pasat: et vlt̄ se vecta ad
seip̄s ilabi dedignat. **S; q̄** cor-
pus q̄ corrupit aggruat aiām:
mh̄ere diu lūa nō valet quā rap-
ti videt. **Ip̄a** q̄pe carnis infini-
tas tr̄scendit se aiā r̄bit: at
q̄ ad cogitanda ymā ac n̄cia
susp̄rantē r̄duat. **Salua** ergo de-
fluens de capite os tangit s̄ ad
ventrē manū puenit: quia rigōe
sup̄ne cōtemplaciōis iā quidem
intellectus n̄ infundit: s̄ nequaq;
mēs plene faciat. **In ore** gustus
ē m̄ venire sacetas. **Salua** igit̄
gluat nō possu: quia sup̄ne cla-
ritatis bono saciat nō p̄mittim
q̄ adhuc ex tenuitate gustam.
Sed q̄ hocip̄m q̄ vtrūq; iā sup̄-
na cognoscimus ex pietate p̄ren-
tis ē. **Et** vō h̄ papē p̄fecte non
possu: et pena adhuc est vetuste
dāpnaciōis. **Hec** Grego. **Vnde** ut
d̄ idē b̄s Grego r̄xi moral' ex-
ponendo illud. **Oculi** eius delo-
ge p̄spiciūt. **Quātilib; i** hac vi-
ta positus quisq; p̄fecit: nec dū
deū p̄ sp̄m s̄ p̄ enigma et p̄ sp̄e

clm videt. **Enigma** nōq; cū respici-
verius cūmuis: cū vō longius a
ac̄ tendim; sub m̄cto caligamus.
Quia igitur facti vni i alta cō-
teplacōe se erigūt et t̄m deū sicut
ē vide nō p̄nt: bene dicit. **Oculi**
eius de longe p̄spiciūt. **Ac** si dicit
Intenciones aiē fortit̄ tendit s̄ n̄
dū p̄mquū aspiciūt. **Et** clarita-
tis magnitudinē ut ē penetrac̄
nequaq; p̄nt. **Aluce** n̄ icorrupti-
bili caligo nos n̄ corrupciōis
obscurat. **Cūq;** et videt aliq̄tenus
p̄t et t̄m videt lūa ip̄a sicut ē nō
p̄t: q̄ longe sit indicat q̄ si mēs
vtrūq; nō c̄net: nec quā longe ē
videt: si aut̄ p̄fecte iā c̄net p̄fec-
to hac q̄ p̄ caliginē nō videret.
Igitur q̄ nec oīno c̄net: nec oī-
no nō c̄net: r̄c̄ dictū ē. q̄ delo-
ge deus videt. **Hec** Grego. **Et**
q̄ deus p̄ quasda ymagines in
hac corruptibili vita videri p̄t:
s̄ p̄ n̄e sue sp̄m videri nō p̄t. **Si**
vero a quibusda p̄t in hac corrupti-
bili adhuc carne viuētib; quo-
da cōtemplōis acūmē dei clari-
tas videt: optet ut d̄c̄s iestimabi-
li v̄tute polleant. **Sed** quisq; deū
quātilib; i lūe cōteplaciōis videt:
huc mudo funditus morit̄: nec
vlt̄ eius am̄q; tenet. **Ista** cōme-
morat b̄s Grego r̄xi moral'.
sic dices. **Quā** dū h̄ mōd̄iter
viuit̄ videri p̄ quasda ymagines
deus p̄t: s̄ p̄ ip̄am n̄e sue sp̄e
nō p̄t: ut aiā gr̄a sp̄us efflata
p̄ figuras quasda deū videat:
s̄ ad ip̄az v̄m d̄ c̄ncie nō p̄-
tingat. **Quia** in hac mōd̄i car-
ne consistētib; et videt p̄t per
quasda cūsp̄tas ymagines: et
videri nō p̄t p̄ m̄c̄is̄ptū lūmē
et̄nitatis. **Si** vō a quibusda p̄t
i hac adhuc corruptibili carne

R.

uiuentib; s; tamē inestimabili
 uirtute crescentib; quodā cōte-
 placōnis acunūc etna dei clari-
 tas uidei. **S;** quisq; deū i quā-
 tū fas ē uidet; huc uite fundit;
 morit; nec eius amore tenet. **Paul-**
lus quippe eū uidet q; adhuc car-
 naliū uiuit; quia nullus potest
 amplecti deū simul + seculū. **Et**
 eū deū uidet; eo ipō morit; quo ul-
 timēaone cordis ul' effū opīs ab
 huius uite delectacionib; tota
 mente sepat. **Nullus** unq; deū
 uidet spiritalit; et mundo car-
 naliū uiuit. **Unde** paul⁹ qui
 adhuc de uisibilib; sicut ipse
 expte testat; agnouerat; iam
 huc mundo totū se mortuū pli-
 bebat dicens. **Nichi** mundus
 crucifixus ē et ego mundo. **Hec**
Greg⁹. **Et** quū secundū cōez
 cursū dina cēcia i pnti uita
 conspici non ualeat; tamē illā
 crede et ardentē cōcupiscē quodā
 ē illā uide. **Ad** cōfirmat beatus
Aug⁹ sic dicens. **Quūq;** illa
 sūma et imutabilis cēcia lux
 uā lux indeficiens angelorū a
 nemie conspici ualeat i hac
 uita que solis scis reseruat; in
 celesti pria. **Illud** crede + intelli-
 gē sentire et ardentē cōcupiscē
 uel inhare. quodāmo illud ē
 nē et tenē ē. **Hec** Aug⁹. **De** cō-
 tēplacōe dei etiā dicit. **Moyse**
 abh; i pma colloc. **Cōtēplacō**
 inq; dei multifarie concipit. **Nā**
 deus nō solū iprehensibil' illi⁹
 sue substantie amiracōe agnos-
 cit; qd' adhuc i spe promissiois
 absconditū ē. **Sed** etiā creaturā

suarū magnitudine uel equita-
 tis sue consideracōne uel coti-
 diane dispefacōis auxilio p-
 uidet; qn' s; que cū scis p sm-
 gulas gnacōnes egeit mente
 purissima plustramus. **Cum**
 potentia eius qua uniuersa qu-
 bnat moderat; ac regit. **Cū** inē-
 sitate scie eius + oculū que se-
 arcta cordū late nō pnt tranē-
 ti cōde miram. **Cū** arenā ma-
 ris undarūq; nūm dimensū et
 agnitiū ei cogitamus. **Cū** plu-
 uiazū guttas. **Cū** sciloz dies
 et horas. cū pnta futura ue u-
 niuersa obstupescentes scie ei⁹
 assiste cōtemplam. **Cū** messa-
 bilem clemētia eius q; inuā fla-
 grica q; singlis quibus q; mo-
 mentis sub ipius cōmittit; as-
 pū indefessa longuitate suste-
 tat. **Cū** uocatione q; nos nullis
 pcedentib; meritis gracia sue
 miseracōnis assaut. **Cū** deniq;
 q; occasioes salutis tēuit ad
 optandis. cū quodā amiracōis
 intuem' excessū. q; ita nos nasa
 pcepit ut ab ipis amabilis g-
 cia nobis. legis q; sue noticia
 tradet; q; ipse aduersariū uin-
 cens in nobis p solo bonitatis
 assensu etna bñtitudine ac ppe-
 tius nos pmissis nūnerat. **Ac**
 postremo dispensacōe; icarna-
 cōnis sue pro nra salute susce-
 pit; ac mirabilia misterioz suo-
 rū i cūctis gentib; dilatauit.
Dut aut' alie q; hmoi inuē. **o**
 templacōes que pro qualitate
 uite ac pro puitate cordis in-
 nris sensib; oriūt; quib; deus

vel videt mundis obtutib; vl' tenet. **C**is profecto nullus ppe tuo r'entabit in quo adhuc aliqd' a'nalui viuit affectuum **Q**uia no' potis aut d'ns videre facie mea. no' eni videbit me homo et uiuet. s; mundo huc deditus affectib; q; t'renis **H**e Moyses Abbas **D**ed ad hoc considerandu' q' pfecti v'ia cu' i' oroe vel gra' cont'placoi's st' constituti. si mentib; coru' mte ri' cogitaco'es vane vl' i'probe occurrunt. valde moleste h' ferunt. et io' quidqd' ab illo v'eo lumen' mentis aspan' r'hit' exccrant' fastidiunt. n' vniusa i' quib; mundus iste v'sat' n'p'ole' e' ut no' ad cu' v'z mundu' tpe oronis vl' cont'placoi's vel breui cogitaco'm rapiant' excessu' **D**e h' q' quibusda' alijs Cassian' in collationib; p'm sic ait **Q**uo n' b'ro Paulo que ad sumu' p'fronis culme' cu' e' puenisse id' potuit' iuenire qd' d' **N**on n' facio bonu' qd' volo r'e. **D**ed qd' sit p'ncipalit' bonu' qd' Ap'ls no' potuit' p'fice cu' vellet. dilig'nt' eius indagemus **E**st eni bona caritas. laudabil' continencia. miranda p'uidencia. larga humanitas. c'uspecta sobrietas. modesta t'p'ancia sca' iusticia. q' oia m' Ap'lo eius q; consortib; ita plena atq; p'fecta fuisse no' dubiu' est. ut virtutu' p'ocuis q; v'bozu' magisterio ab eis religio docet' **S** vna et sola e' theozia i' cont'placoi' dei cui merito oia

iustificacionu' merita vniusa v' tutu' studia postponunt. et eius spacioe fuscant' **B**onu' go' sumu' e' dei consp'cu' frui' x'po iugit' inh'ere. qd' ut p'fice Ap'ls possit adipsi' dissolui optat' corpore. qd' caduca' et malu' fragilitatis sue n'citatib; i'peditu' no' p' a' x'pi conforas no' auelli **N**o' p' t'nax sca'ru' studiu'. qd' arduu' p' t'ce p'p'it'u'. au' no' aliqn' ille versutus insidiator illudat'. **C**is itaq; solitudin'e sectatus e'. ut nu'q' in cogitaco'nib; sup'fluis laberet'. **C**is ca' familiaris e' deo taq; co'iu'ctus. qui aplici' illud i'peru' q' sine m'c'missio'e orare nos p'cipit' vel vno die gaudeat se exercitu'. **E**cce s' oia nonnullis qui st' g'iu' orib; v'icis i'voluti' leuia atq; a' p'ca' pena aliena videant'. scien' tib; tamen' p'fronis bonu' ca'ia' m' max' i'ru' grauissima e' multu' do' **M**ltis q; sibi maculis vident' asp'cti. si no' dica' vane cogitaco'is i'pbitas i' ata' mentis irrep'at'. sed vel psalmi qui dicitur e' r'cordacio oronis tpe m'tencio'es supplicantis au'it' **N**ec leui' p'cato' astringit'. q' deo p'ce' fundens subito a' consp'cu' eius q' ab ocul' no' videntis vl' audie'tis cogitaco'is m'p'be v'antate' secuti' abesseit' **V**nde q' summa' totius voluptatis gaudiu' et beatitudinis sue i' d'ina'z sp'ualiu' veru' tm' cont'placoi'e' constitu' ut. cu' ab ea vel i'uti' vl' paululu' violent' cogitaco'nib; s' b' trahunt' s' velut' quoddam i' se sa'

D. 3.

arlegi genus pntis penitendi
nis punitur vltimo: ac vilissima
creacione ad qua fit detortus
mentis intuitus creatori suo ptu
lisse se lugentes pene ipietatis
sibi crime assarbitur. Et quid qd
ab illo vo lumine mentis aspan
retrahit excreant. Fastidiunt
ergo vniusa i quibz mundus iste
versat. Impossibile est ut no
ad eu ul' i breui cogitacionum
rapiant excessu. Nullus q; eia
nuc homi excepto saluatoe nro
nalem puagacoem mentis ita
defusus i dei contemplacoem ita d
tinuit. ut nuq; ab ea raptus
mundaneq; cuiusda rei dilectioe
peccat. dicente scriptura. **De**
ra ipa non se munda in spicu
eius: et me sanctos eius nemo
mundo. Cu ergo semetipos co
tidie sentiant sancti cogitaco
nis trene pondere pregrauatos
ab illa mentis sublimitate de
cidere. i iuue ymo eia nescien
in lege pccati mortis q; tridua:
habet profecto pro quibz ad
deu iugit ingemiscat. et i vi
tate humiliati atq; copucti ad
gracia dei q; impios iustificat
couolantes cu. **Aplo.** prestans.
Infelix ego homo q; me libe
rabit de morte corpis huius. et
condelectant. quidem legi dei
secundu intiore hoem qui vi
sibilia vniusa triscendens co
nat. deo semp vnur. sed videt
alia lege in membris suis. **De**
n. lex pccati e qua humano ge
neri puaricatio indurit. qua

maledicta tra in opibz nris p
agnicione boni & mali cogita
cionu spinas cepit ac tribulos
gmiare. Quaru aculeis nalu
virtutu semina suffocant et p
focant. ne illu pane qui de ce
lo descendit et confortat ex ho
mus ede absq; vultus nri su
doe possimus. **Hoc** ergo ieu
table corpus e mortis. p qd p
fecti quiq; qui gustauerunt q
dulcis e dno cotidie sentiunt cu
ppha q; malu sibi et amaru
e descende a dno deo suo. **Hoc**
e corpus mortis qd a celesti e
os intuitu irrahens ad terre
na rduat. qd psallentes eos vl
ozoni prostratos vel humanas
effigies ul' sermones vl' nego
cia vel actus facit supfluos r
tractat. et volentes deo iugit
mhere p fione ti huius boni
quia mortis corpus obsistit i
uenie no pnt sed facit malu
qd noluit. et rduat mete eia
ad illa q ad profectu no ptunt.
Hoc cotidiano suspirijs sue
fragilitatis copucti. du cogita
cionu varietates & conscie la
tebras psarucant suppliciter
clamant. **Non** metes in iudi
ciu cu seruo t r. **Et** illud **Os**
glorabitur castu se hie coc. et
ita infirma homi unperfecta
q; iusticia ac sine mra da sp
indigna ee senserut. **Pro**inde
quia hns omibz ociosis ac sup
fluis vtz volutee humanae me
tis exausu fatem care non
posse. p hoc vtiq; conr sui pccati

Caix

nos non esse veraciter confitemur. Quato magis profecerit in eis humana et ad interiora perveniat puritate contemplationis. tanto se invidiosius quam per speculum sue puritatis inspicit. quia necesse est ut dum animus ad sublimiora se tendit intuitu. ad maiora quam agit prospiciens concupiscat illa in quibus est. ut inferiora seipsum ac viliora despicat. Plura siquidem denotat sincerior obitus. proque maiore reprehensionis dolore irreprensibilis vita. et multiplicat gemitus atque suspiria emendatio morum et emulatio attentam virtutum. Nemo enim illo in quo est pro se contentus. et quanto fuerit quos mente purgator. tanto se sordidius videns magis humilitatis quam elationis inveniet causas. Quatoque magis ad sublimiora conscenderit. tanto amplius proinde sibi super se quo tendat. Denique qui carne crucifixerunt cum vitis et concupiscens. et quibus ut crucifixus est mundus. cum de suis cordibus non solum radiatus via universa conuulserunt. verum etiam cogitationes ac mediam peccatorum concitavit excludit. Nichilominus in cotidie fideliter profitentur ne una quidem hora macula se posse carere peccati. nec tamen ex eo debemus a divina condicione suspenderi quia nos agnoscamus peccatores. sed ad eam magis ac magis est propter autem mediana et purificatione spiritus animi de festinandum. Verum tamen

ea humilitate mentis ac fide. ut indignos preceptione tanquam gre iudicantes potius nris remedia vulneribus expecta. Alioquin nec universa quidem digna presumenda est condicio. ut quidam faciunt. qui ita sacrorum celestium dignitate et sanctitatem ac meritum metuntur ut estiment ea non nisi sanctos et immaculatos debere presumere. et non potius ut sanctos mundos quam nos sua preceptione perficiant. Cui profecto maiorem arrogantiam presumptio quam dedinare sibi videntur merentur. quia tamen ea precepit dignos se eorum preceptione dividant. Multo autem iustius est ut cum cordis humilitate credamus et fateamur illa sacrosancta mysteria nunquam pro merito nos posse contingere. quam ut vanam persuasionem cordis elati vel post annum dignos eorum preceptione nos esse credamus. Hec Cassianus. Debent ergo etiam hi qui contemplationi intendunt curam magnopere ut mentem in humilitate semper custodiant. ne propter elationem gratiam contemplationis amittant. Ad hoc hortatur beatus Gregorius super Ezechiel dicens. Quisquis iam lumen contemplationis intendit. curam magnopere debet ut mentem in humilitate semper custodiat. nunquam se de gratia infundit extollat. quia hi qui vel speculatores sunt seipsum sensu in humilitate custodiunt. atque ad eorum mentes intelligentiam con-

Id

templacois intrat. sed iactantia
 exelacois nō intrat. qz et apta
 ē in mentalibz grā qua iplent
 et tñ aduersariū ingredi per
 supbiam nō pmutat. Nullū
 etiam donū se veri lumis esti
 met habet. quia eo qd se habere
 papiū estimat. sepe alt e dia
 or. que habere apud se boni a
 liq nō putat. **Hec Gregorius**

Om filius Ca. x
Quāqz contemplaco si
 aut ex pcedentibz intelli
 go sit quedā mētis directio sū
 intuitus in deū. Nūc ergo desūo
 ut de deo trino et vno velis m
 aliqua enarrare. **Pater**

De deo trino et vno ut in
 formacoē sanā habeas.
 Primo scie debes. qz summa con
 templaco nū gnā sūz duo. P
 mū versat̄ circa diuinitatis vni
 tate. 2^m vō circa psonarū tri
 tate. De hoc Richardus de scō
 victōe sic ait. Summa contēplacō
 nū gnā sunt duo p duo Cheru
 bin designata. q̄ extēta fuerūt
 sup ppiatorū. Pmū ē supra
 roēm nec tñ pter roēm. Sed m
 vō est sup roēm et videt̄ eē p̄
 roēm. Pmū vsat̄ circa diu
 nitatis vnitatē. scdm autē circa
 psonarū trinitatē. Illa sane sup
 roēm sed pter roēm non st. que
 q̄ius patit̄ eē. nulla tñ huma
 na roē iuestigari pnt. ut ē de v
 tute deitatis. Ista autē diuina
 et sup roēm et pter roēm eē q̄bz
 videtur oīs humana rō contine:

qualia sunt ea que de trinitatis
 vnitatis credimus et multa que
 de corpe xpi indubitata fidei auctō
 tenemus. **Qz** cū in vna sim
 plici eētia tplex psona sit. vel
 qz vnu idēqz corpus eode tēpō
 in diuersis locis eē p̄. nulla hu
 mana rō patit̄. et hys assertō
 nibz omīs absqz dubio rocinacō
 eclamaē videt̄. **Hec hych. Sic**
 igit̄ videntū ē de pmo genere
 contēplacois. v. de diuinitatis
 vnitatis. De hoc idē hych. m. li
 de contēplacōe sic ait. Pmū ge
 nus cōtēplacois versat̄ circa di
 nitatis vnitatē. Deus n̄ sum
 sume vnu. et in illo vno sum
 plici bono ē omē bonū. Quā
 tū ad eētia nichil illo simpli
 cius. quātū ad efficacā nichil
 illo multiplicius. Deus quippe
 omps est et vbiqz potētiaaliter.
 ergo vbiqz et vbi locus ē. Si vero
 potētiaaliter. et eētiaaliter. quia nō
 ē alia eius eētia et ei⁹ potētia.
 Eētiaaliter g^o ē mē oīa et ex oīa.
 infra oīa et sup oīa. Si mē oīa
 nichil illo fecerit. Si ex oīa
 nichil illo emouit. Si infra oīa
 nichil illo occultauit. Si sup oīa
 nichil illo sublimius. Quid g^o
 illo incomprehensibilis ul⁹ se
 cretus ul⁹ emouit ul⁹ occultus
 vel sublimius. Itē si nō ē aliud
 eius ptas et aliud eius felicitas.
 vbiqz sūma ptas ibi et sūma
 felicitas. sūma g^o felicitas vbi
 qz ē. Quō ergo in mēio sume
 miserie locus eē p̄. uel p̄ quisqz

miser et: tu suma felicitas nunq̄
 deesse p̄t nunquā abesse. **Hec** oīa
 mira et v̄e incōprehensibilia s̄t:
 multa et pene inuicabilia curā di
 nitatis v̄nitatē et v̄e v̄nitatis
 consideracōne cō approbat cū tñ
 nō cōprehendat. **Hec** hich' **Bēs**
 etia bernardus de deo et de ei9
 effectibz ad Eugenū p̄m sic
 ait. **Quid** ē deus? **Voluntas**
 on̄ipotens. beniuolentissima v̄t.
 lumē et̄nū. incōmutabilis cō.
 suma b̄tudo. creans mētēs
 ad se p̄cipiandū. viuificans
 ad sentiendū. efficiens ad ap
 petendū. dilatans ad capiendū.
 iustificans ad promerendū. ac
 cendens ad zelū. feruēdas ad fructū.
 dirigens ad equitatē. for̄ns
 ad beniuolentiā. moderans ad
 sapiām. roborans ad virtutē. vi
 sitans ad consolacōne. illuāns ad
 ad ignitiōne. p̄petuas ad imorta
 litatē. implens ad felicitatē. t̄raū
 dans ad securitatē. **Hec** **Her'**
De deo etia p̄ quēdā sic dicit.
Deus ē cuius et totū ē insepa
 bilē. quoddā sine fine substācie
 pelagus. nullis t̄minis null
 limitibz circūdatū. oem sensū
 oem natūā. omē tēpus sup̄gre
 diens. **Nec** enī p̄t augeri qui
 imensus ē. nec minui q̄ v̄ns ē.
 nec loco mūeri qui ubiq̄ ē. nec
 tēpe qui et̄nus ē. nec cogitacōne
 qui sapientissimus ē: nec affcū
 qui optimus ē. **Ipe** longitu
 do p̄ et̄nitatē inc̄terminabilem.
 latitudo p̄pter caritatē inensu
 rabile. sublimitas p̄pter maies

tate inattingibile: profunditas
 p̄pter sapiām in̄scrutabile. **Hoc** factū
 secundu Aplm cōprehendit. **H'**
ille **Inde** ē quod d' **Bēs** **Augo**
Nichil dignū de te deo huānus
 sermo loquit: q̄a nec scdm quali
 tate aut quantitacōe sitū vl' ha
 bitū seu motū ad dignas de te
 di. **Et** tñ latitudo longitudo al
 titudo et profunditas t̄ mee q̄
 dānō legunt. **Sed** latitudo car
 tatis qua nos ab errore colligis
 et cōtines ī veritate: **Longitudo**
 v̄o qua nos tua longitūate ma
 los peccatos donec emēdatos fute
 patrie restituas. **Altitudo** autē
 qua oem sensū et homin et ange
 lozū inēsitare sc̄e supercellis.
Profunditas q̄ qua dāpnatos
 in̄fius v̄re equitate disponis
 atq̄ cō iudicio iudex iustus p̄
 ordinas. **Oem** igitur sup̄grediat
 creatam et mētēs inc̄cutū v̄tera
 oīa dirigat: qui aliqd voluit de
 tua pl̄bāe p̄petate summa boni
 deitas. **Secundu** gen' **steplatois**
Fm r̄ych. de s' **v̄e** **ver** **fat** **ar** **ca** **p**
sona **trinitate** **trinitatis** **q̄** **spe**
culacōne: nā multa firmū **cre**
dūt: **veracit** **asserūt**: que tñ nō
 solū sup̄ voem sed etia cōn voem
 eē vident. **Credimus** v̄nū deū
 p̄rē et filiū et sp̄m sanctū. p̄rē
 a nullo. filiū a p̄rē solo. sp̄ritū
 sanctū a p̄rē et a filio: filium
 nascendo. sp̄ritū sanctū proce
 derido. **Credimus** itaq̄ v̄num
 eundēq̄ ī p̄sonis et̄nū et in s̄bā
 v̄nū. v̄nde alius ē p̄rē alius ē
 filius alius ē sp̄s sancto: nec tñ
 aliud p̄rē q̄ filius nec aliud p̄rē

ul' filius q̄ ambocū sp̄s Nam
 alia ē p̄sona patris alia filij alia
 sp̄us sancti: cū sit om̄ibz vna s̄b̄a.
 eadē eētia et sola natura. Hec
 oīa credimus h' oīa profitemur
 et constant veniat eē. et tamē
 in om̄ibz si uir humanā estima
 cōne pensent videt huāna rō
 fortit' v̄pugnare. Hec Ezechas
Et nōndū q̄ p̄r qui ē fonta
 lis om̄i bonitas quia potuit et
 voluit. filiū dilectū genuit: cū
 b̄titudinis sue delicias plenissie
 cōtāuit. Coetnū genuit: quia
 sine illo nūq̄ fuit. Consubstan
 tialē q̄: ne diuinitatis s̄b̄a dupli
 cet. Dicit tñ p̄r genuisse alte
 rū se. sc̄z alterā p̄sonā que est
 h' qd̄ ip̄e. Et v̄roqz etiā sp̄s. p̄c
 dit: ut ambo se mutuo diligentes
 terciū qz condilam haberent cū
 caritatis sue delicias cōtārent:
 in quo etiā et p̄r quē creatē rōna
 les p̄ modulo sue capacitatis e
 ip̄dē p̄ciparet. Ip̄e enī ē caritas
 v̄trūqz cōiungens. nos qz subiun
 gens. A fonte igitur bonitatis
 qui p̄r ē procedit donū amoris.
 qui amor sp̄s ē. Si autē a patre
 p̄r et a filio: quia pat̄ nichil si
 bi r̄tinuit qd̄ nō filio suo gignē
 do dedit sicut ip̄e ait. Oīa q̄ h̄z
 pater mea s̄t: p̄pterea dixi de meo
 accipiet et anūciabit vob. Est
 autē sp̄s sanctus equalis v̄trūqz:
 quia ex sumā liberalitate optu
 it sumū donū procedē. ergo et
 sumū bonū. Et etiā deus. qz etiā
 donū intrinsecū ē et qd̄qd̄ ē in deo
 deus ob hoc. Et v̄trūqz coetnū est qz

donū intrinsecū plus in deo fuit q̄
 eē v̄l aliud qd̄qd̄ creaturis cot
 caret exius et distibuet. **D**e
 p̄prietatibz p̄sonarū q̄ i dīna nā
 p̄sistūt. Thomas de aqno sic di
 cit. In dīna nā tres p̄sone subsis
 tūt: et hęc tres s̄t vnus deus: et
 solis r̄lationibz distinguitur.
Pat̄ritas vocē filiacionis. Pat̄
 autē et filius a sp̄u sancto sp̄i
 racōe. ut ita dicat sp̄ritus sc̄s
 a pat̄re et a filio sp̄uacōe p̄ocē
 sione amoris q̄ ab v̄trūqz proced
 it. **P**at̄ritas h̄as nō ē et gr̄ca in dīna
 nā ponē p̄sonā. Dicit etiā de
 hoc Auḡs in libro de v̄bis Apli.
Audiamus dñm dicentē. E
 go sū qui sū: et deus sūme bonus
 est. Cū audis deus sūme bonus
 ē. noli putāre de deo tñ p̄r dic
 tū: sed de deo p̄r et filio et sp̄ri
 tu sac̄to. Hec. n. trinitas vnū est:
 et vnus deus ē. et sūme bonus
 ē. Ita plane vnus ē deus: ut
 qñ de ip̄a trinitate m̄rogaris.
 hoc r̄ndēas ne forte cū audieris
 vnus ē deus putes ip̄m eē p̄r
 ip̄m eē filiū ip̄m eē sp̄m sc̄m.
Non ita ē. s̄ qui p̄r est in illa
 trinitate non est filius. qui fi
 lius ē in illa trinitate nō est
 pat̄r. qui sp̄us sanctus i illa
 trinitate ē. nec filius ē. nec pat̄r.
 s̄ sp̄us pat̄ris idēqz sp̄us filij. Ip̄
 se ē. n. vnus sp̄ritus s̄z pat̄ris et
 filij. coetnū p̄r et filio constā
 lis et equal. Hec tota trinitas
 vnus deus sūme bonus ē. h.
 Auḡs. Est igitur solus et ve
 rus deus. eternus im̄sus icōmu
 tabilis om̄nis ineffabil' pat̄r

et filius et sps sanctus. tres qui
 de psona sed vna cencia substan-
 tia seu natura simpliciter oino. p-
 a nullo. filius a patre solo. sp-
 ritus sanctus ab utroq. absq. in-
 ito et absq. fine. Pat. generas
 et filius nascens. sps sanctus
 a pre et filio. procedens. Hec tres
 psonae sunt et consubstantiales coet-
 ne omnipotentes coegales. vnu
 vniuersoru pncipiu. creator o-
 niu visibilium et invisibilium spi-
 ritualium et corporalium aialium
 creaturaru. Hec aute facta t-
 rinitas sedm sua cencia est in-
 diuidua. et sedm psonales pp-
 tates est discreta. et in nature
 sue simplicitate non admittes
 diuisione. nec i psonali pp-
 tate recipies vnitatem. Sed semp i
 cencia vnitatis et in psonis pluri-
 tas iuenit. a qua omnis confu-
 sio et mutua comixtio rimouet.
 quia ai alius sit pat. alius fi-
 lius alius sps sanctus. pr no
 poterit ee filius nec sps sanctus.
 sicut nec eonuerso spiritus scs
 no pt ee filius vel pr. nec filius
 pat. vel sps sanctus. Est ergo
 pat qui gnat. filius q gignit.
 sps sanctus qui procedit. ut si-
 plex distinctio sit in psonis. et
 in natura vnitatis teneat. Unde
 licet alius sit pat. ali filius ali
 sps sanctus. no tame aliud. et a
 ide qd e pat. e filius et sps
 sanctus. Pr vo generando. tota
 sbas ei dedit sine diuisione. et in
 tota etiuuit sine diminutione.
 et sic vna et eade res e pater
 gignes et filius nascens. et
 sps sanctus factus ab utroq. proce-

dens. De hac sancta trinitate
 beatus Aug. sic dicit Trinitas
 psonaru dinari. e sumu bonu.
 et purgatissimus mentalis cuit.
 Vna e n indiuisibil cencia pso-
 ne tres. et hec tres psonae sunt
 vna cencia et vnus deus. et q
 libz earu e vna cencia et vnus
 deus. pr a nullo. filius a p. a tre
 nascendo. sps sanctus a patre
 p filiu procedendo. pr filiu gnat.
 filius gignit. pr ai filio spri-
 tu san spuat. et q filius spm
 sanctu spuat. hoc habet a pre.
 Quidam eni psona ht vel fa-
 cit. hoc eia habet psona a qua
 e. et io quia filius est a patre
 et ab ipso omnia habet. et quia
 sps sanctus e a pre et filio. et
 io ht qd ht cor ab utroq. sed
 pp hmoi nasabilitate pat.
 no e maior filio nascente. vel
 spu sancto procedente. quia v-
 nitas diue cencie e equalit in
 ipis. **U.** Aug. Et noindū q
 qdqd ad se dnr pater scz et filius
 no dicit alter sine altero. i qdqd
 dnr qd sbam coru ondat. siml
 dicunt. Non ergo pater e sine
 filio nec filius sine pre. sed am-
 bo simul deus. eia et vnus deus.
 Quocia quidqd sedm substancia
 vel cecitate de eis dia pr. am-
 bo simul st. Et qius de filio di-
 catur deus de deo lumen de lumi-
 ne. ambo tm siml et semp vnus
 deus et vnu lumen. Unde sacri-
 du q prem et filiu et spm san
 vnus ee nalis deu. nec tm ipm
 prez ee qui filius. nec filiu ipm
 esse q pat est. nec spm san ee
 ipm qui pat e aut filius. Vna

T

U.

est enim cetera patris et filii et spiritus
 sancti. in qua non est aliud primum aliud
 filius aliud spiritus sanctus. quibus perso-
 nalius alius sit pater. alius sit
 filius. alius sit spiritus sanctus. Et no-
 tandum quod tota deitas est in patre
 tota in filio tota in spiritu sancto.
 nec minor est in patre solo. quam simul
 in patre et filio et spiritu sancto. sicut
 de filio et de spiritu sancto intelli-
 gendum est. De hoc et de quibus-
 da aliis ad sanctam trinitatem spec-
 tantibus. Hugo in libro de sacramen-
 tis sic ait. Creatorem omnium rerum
 unum confitemur et etiam trinum in
 personis quia cetera deitatis v-
 na est. et in cetera una personae tres
 patris et filius et spiritus sanctus. tri-
 nus est sine divisione unitatis.
 et unus est sine confusione trinitatis.
 Tres autem personae nihil est
 quod cetera una. quia tribus esse
 unus est unum est et una est. Quia
 propter tres unum sunt sed tres unum
 non sunt. quia si tres unum non es-
 set una cetera trinum non esset. si
 tres unus essent tres non essent.
 Idcirco tres unum sunt ne substantia di-
 vidatur. et tres unus non sunt ne
 personae confundantur. Quod ergo
 pater est filius est. quia una est cetera
 patris et filii et spiritus sancti. sed
 non qui pater est filius est. quia al-
 ia est persona patris alia filii. Ita
 que de deo secundum substantiam dicuntur
 equaliter domino de patre et filio et
 spiritu sancto. quoniam substantia patris et filii et
 spiritus sancti una est. et equaliter est de-
 us nomen est substantiae. et hoc deo esse
 quod substantia est. id est pater deus est fi-
 lius deus est. spiritus sanctus deus est.
 et non tres domini sed unus est.

deus quoniam una est substantia. Et sicut a-
 lia quae de deo secundum substantiam
 dicuntur equaliter domino et de omni-
 bus similibus non pluraliter sed singu-
 lariter et equaliter. et cum de singu-
 lis singulariter dicuntur. non minus
 dicuntur quam cum dicuntur pater et filius
 et spiritus sanctus est deus. tota enim
 deitas in patre et tota in filio et
 tota in spiritu sancto est. nec minor
 in patre solo quam simul in patre et
 filio et spiritu sancto intelligendum
 est. Notandum etiam cum potentia
 patris aliud non sit quam cetera
 eius. nec sapientia filii aliud
 quam cetera eius. nec amor spiritus
 sancti aliud quam cetera eius. ne-
 cesse omnino est. ubi una est cetera.
 una est potentia et sapientia et
 una dilectione. Dicitur enim pater po-
 tens. et non solus potens pater.
 quia potens est pater et filius et spiritus
 sanctus. et non tres potentes sed unus
 potens. quia potentia una in natura
 una est substantia una. Et est filius sa-
 piens sed non solus. quia sapiens
 est pater et filius et spiritus sanctus.
 et non tres sapientes. sed unus
 sapiens. quia sapientia una in natura
 una est substantia una. Et dicitur spiritus sanctus
 benignus et bonus. est quidem
 benignus et bonus spiritus sanctus
 sed non solus. quia benignus et
 bonus est pater et filius et spiritus
 sanctus. nec tamen tres benigni et
 tres boni. sed unus benignus et
 unus bonus. quia benignitas
 una est bonitas una in natura
 una est substantia una. Ita Hugo
 dicitur etiam quod pater non est maior
 filio. nec et pater et filius ma-
 ior spiritu sancto. nec maior alius

f

.Ca. x.

due p[er]sone sunt sicut quod una. nec
 tres simul maius aliquid quam due:
 nec maior est eternitas in tribus
 quam in duobus: nec in duobus quam in
 una: quia tota est in singulis
Unde damascenus ait **C**onfi-
 temur divinitatis naturam
 omnem perfecte esse in singulari sua
 tunc proposita. et personarum: deus in
 patre omnem in filio omnem in spiritu sancto
Ideoque perfectus deus pater. perfectus
 deus filius. perfectus deus spiritus sanctus
Et in eo quod pater dicitur esse in filio
 et filius in patre. et spiritus sanctus in pa-
 tre et in filio et singulus in singulis
Unde Augustinus in libro de fide ad
 petrum sic dicit **P**ater unita-
 te non totus pater in filio et spi-
 ritu sancto est. totus quod spiritus sanctus in
 patre et filio est: nullus eorum est
 quelibet illorem est propter non di-
 vinitate **E**cce hic apparet ali-
 quatenus non enim plene potest tan-
 tum referri ab homine archano:
 et quia intelligentia dicitur sin-
 gula personarum tota esse in aliis
Unde etiam Hilarius **I**sta in-
 terius patens in libro in moralibus
 de unitate ait. **A**fferit plerisque
 obscuritate sermo domini cum dicit
Ego in patre. pater in me est. **N**ec in-
 merito **N**atura non intelligentie
 humane videri huius non capit
 deum: nec exemplum aliquid rebus di-
 nis spatio humana prestabit:
 sed quod in intelligibile est homini. deo
 possibile est **C**ognoscendum itaque
 atque intelligendum est quid sit illud
Ego in patre et pater in me est: sed tamen
 comprehendere hoc ita ut est non
 valebimus: pater ergo in filio et
 filium in patre esse: plenitudo in utroque

divinitatis perfecta est **U**nde eadem
 in utroque et virtutis similitudine
 et divinitatis plenitudine confi-
 temur **O**mnino enim filius accepit a
 patre: nam si patrem eiusdem qui genuit
 accepit. neuter ergo perfectus est:
 deest enim ei vnde decessit. nec pleni-
 tudo incipit. qui ex potestate consti-
 teit. **N**ec ergo perfectus est: si ple-
 nitudinem suam et qui genuit
 amittit. nec qui natus est conse-
 quitur **C**ateamus ergo quod pater
 est in filio et filius est in patre. deus
 in deo **E**t hinc verbis. patet huma-
 na immittit infirmitas potest
 intelligi: ex quo sensu dixerit
 christus se esse in patre et patrem in se **E**t
 eodem sensu etiam intelligitur spiritus
 sanctus esse in utroque et singula
 personarum in singulis: quia scilicet in
 singulis est eadem plenitudo di-
 vinitatis: quia non est maior divina
 natura in aliquo harum personarum.
 sed unum et indifferens ne sunt hec
 tres persone **I**deo aliter et aliter et
 dicitur ut predictum est **U**nde beatus
 Ambrosius predictorum verborum sen-
 tentiam nobis aperit super illud verbum
Deus erat in mundo et
 lians sibi: ait **P** hoc intelligit
 pater esse in filio et filius in patre.
 quia una est eorum substantia: ubi enim est
 unitas ubi nulla divinitas **E**t
 ce tunc illustri videri testimonis
 scilicet Augustini Hilarii atque Am-
 brosii. in idem concurrentibus. ruc-
 lace spiritus sancti in eis loquentis
 patre credere volentibus ostendit:
 tamen quasi per speculum et in enigmate:
 qualiter accipiendum sit cum dicitur pater
 in filio vel filius in patre vel spiri-
 tus sanctus in utroque: nec etiam est aliq[ui]d

a

triu psonaru ps dei vel dine esse
 ae. quia singula harz verus & ple
 nus deus e. et to et plena diuina
 ecnna. et io nulla istaz i truita
 te ps **H**ij ergo tres vni st. ppe
 ineffabilem conuictione diuina
 tis qua ineffabiliter copulant
 vnus deus est. ps ergo truitatis
 ce pt quicunq; est vnus i tribz
In truitate q' qui deus e & pat
 deus est et filius deus e et sps
 factus deus e. et simul h' tres
 vnus deus. nec huius truitatis
 tra ps est vnus nec mai' aliqd
 duo q' vnus e ibi. nec maius a
 liqd sut omis q' singule. qa spi
 ritualis no corpalis e illa mag
 nitudo **Q**ui potest cope capiat
 qui aut no pt credat. et oret ut
 qd' credit etiā intelligat **V**erū
 e n qd' p ppham dicit. Nisi cre
 dideritis no intelligetis **N**ā
 scdm btm Aug' **I**nquire de t
 nitate pusa curiositas e. crede
 et tene sicut sacra ecclia docet
 fides et scuitas e. videre aut ea
 sicut e summa et psta felicitas e
Hec Aug' **U**nde sciendū q'
 acies mentis huane iualida e
 ad cōcipiendā diuine maiesta
 tis excellentissimā lucē. nisi ius
 titie fidei. et dulcōnis. dina do
 nate grā illustret splendore
Quapp diuina votis omibz
 postulanda e grā. ut mūdenē
 oculi cordis ad videndū q' ppe
 trinitas sit vnus deus et solus
 et verus deus. et q' vō filius
 et sps sancts vni' eusdem
 et substācie ul' ecnnae dicat
 credat' intelligat' **A**d huius
 sacratissie v'sione b'itudinis

B

no b'ij

C

nemo nisi p fide mudato corde
 attinge pt. dicere ipa veritate
Hecati mūdo corde. qm ipi de
 u videbut. **E**t quia p fide ve
 nit' ad ignicōne. ergo put hor
 tat' b'is Aug' **C**redendū e pte
 i prez et filii et cozi spm. et in
 singlos. et simul i tres. quia pat
 singulus. filius singulus. et si
 gulus cozi sps e summa ecnna.
 et simul pater et filius tū spū
 sanato sut vna eadēq; summa es
 senca. i quā solā ois homo debz
 crede. quia Est solus finis que
 i omi cogitatu actuz suo p
 amore debz intēde **H**ec Aug'
Hac sumā truitate idē b'is Au
 gusti' i suo speculo confiter' se
 dicit. **C**onfiteor te p're et fili
 ū et spm factū i psonis triu. i
 sba vni. verū deum omnipotē
 te. visibilū et iuisibilū condi
 tore. no corpus a i corpe positū.
 nec ex diuersis speciebz admix
 tū. a mēbroz copagūbz effi
 giatū. sed vnus simplicis ipe
 porce iuisibil' et icōscipte nē.
Et quide vni prez sumē bonita
 tis et toaus diuinitatis pncipi
 um. icōscipte et ingēute ma
 iestatis deū. ex nullo iūū ducē
 te. s' omibz iūū dante. **C**redo
 et confiteor. no corpali. pgenie
 neq; extrinsecus. no nccitate neq;
 volūrate. s' natura filii gnante
Confiteor et vni te filii ex p're
 sine iūo ieffabilit' v'z deum
 vni'gentū. p que oia facta st
 et verbū p'ris v'bu no factū
 no aratu no adoptiuū sed ge
 nitū. et vnus ai p're s'c. atq;

ita p oia equalē deo p̄i ut nec
 tpe nec gradu nec p̄tate esse
 possit inferior: tantūq; te et cō
 fiteor qui genitus es. quātū
 ē ip̄e qui genuit te. No autē
 quia dico genitū q̄ p̄rē filiū
 dicitur & ineffabili gnacōi aliqd̄ cō
 pus asseribo: sed nec p̄rē ali
 quādo cepisse nec te filiū q̄ sp̄
 fuit pater: nūquā igit̄ no fu
 isti filius: nō n̄ alit̄ confiteri
 possum⁹ cōnū p̄rē: nisi te etiā
 confiteam⁹ cōcōnū filiū. Ex fi
 lio enī pat̄ dicit̄: et quia sem
 p̄ pater fuit sp̄ habuisse fili
 um dubiū non ē. Te quoq; ar
 do sp̄m sem̄ verū deū nō fac
 tū nec creatū nec genitū: sic
 q̄ īgenitū. s̄ ex patre filioq; ī
 menarrabiliter p̄cedente: et in
 p̄rē simulq; filio s̄baliter p̄ma
 nente. Sic igit̄ ab utroq; p̄ce
 dis. ut inseparabiliter ī utroq; p̄
 maneas. Atq; ita p̄ oia deo
 p̄ri et filio equalē cōcōnū et cō
 s̄balē: ut neq; ī p̄tate neq; vo
 lūtate neq; cōnūtate neq; s̄bā
 diffiri possis ab eis ul' p̄cedi
 a quibz p̄cedis. Igitur cōnū
 p̄rē sine natiuitate. cōnū fili
 ū ai natiuitate. cōnū sp̄m s̄c̄
 tū p̄cessione sine natiuitate. to
 tū p̄rē in filio et sp̄ū s̄c̄to. to
 tū filiū ī p̄rē et sp̄ū s̄c̄to. to
 tū sp̄m s̄c̄m ī p̄rē et filio p̄ma
 nente. Pat̄rē et filiū et sp̄ū
 s̄c̄tū factū unū deū oīpotentem.
 vna p̄tate. vnoq; regno. vna
 maiestate. vna cōnūtate. et n̄c
 et semp̄ et ubiq; cōregnāte: cō
 de credo ore confiteor et mēte

diligo. **Hec Aug⁹.** Unde scdm̄
 qd̄ d̄t̄ **kych⁹** de scō vitē ī m̄li
 de contemplacōe. Cautē nob̄
 ē obseruandū et diligētē p̄ca
 uendū: ut sic ī sūmis illis et di
 uinis asseruam⁹ s̄bē vnitatē ut
 tū nō euacuem⁹ p̄sonarū trinita
 tē: et sic confirmem⁹ p̄sonarū
 trinitatē ut nō dissipem⁹ s̄bē v
 nitatē. Cōm multa ī eo qd̄ de
 sūme diuitatis vnitatē sequit̄:
 verā trinitatis fidē euacuācō
 tendit. Et qd̄ multi ī eo qd̄ de
 trinitate asserūt: dicit̄ certāe v
 nitatē dissipare volūt. Arri⁹ d̄t̄
Alud ē pat̄ alud ē filius et ali
 ē sp̄s s̄c̄ctus. **hic quidē dicit̄:** si
 alius dicit̄ et nō aliud. Is vti
 q; ī eo qd̄ dicit̄ aliud: diuitatē
 vnitatē dissoluit. **Dabellus d̄t̄**
Idē deus qm̄ vlt̄ pat̄ ē qm̄ vlt̄
filius ē qm̄ vlt̄ sp̄ū s̄c̄ctus s̄c̄s est:
ip̄e tū vnus ē. Iste autē ī eo qd̄
 loquit̄: v̄e trinitatis fidē euacu
 are conat̄. **Debet itaq; dicit̄**
 illi cherubin p̄ quos designant̄
 duo sūma gnā cōtēplacionū.
 seipos mutuo respicere. nec vl
 la intelligēcie sue consideracōe
 a mutuo cōcordie consensu spe
 culacionis sue oculos ī contra
 diuertē. Sed scdm̄ p̄dictos he
 reticos. Cherubin n̄rī ab al
 tero asp̄ū faciē auertūt:
 q̄ cōn̄ria assercōe mltū di
 uersis et sibiip̄is itendūt et
 atq; s̄c̄tū. **Scdm̄ p̄m Cherub**
dicit̄ qd̄ vnus et solus de⁹
ē q̄ cūcta ex nichilo creauit
hic sc̄d̄ cherub affina⁹. qd̄
alius ē qui genuit. Alius ē

D.

E

Oppositas

que genuit. et alius e qui ab
 vtroq. patet. **D**e cherubin isti
 duo respiciat se mutuo. et dicitur
 mus quia vnus idemq. deus e
 sbalic vnus r psonalit trinus
Dicimus scdm pnu cherubin q
 pat et filius et sps factus vnu
 sut. in sba vna. in ecclia vna.
 i na vna **D**icimus vix cherub
 scdm. q: alius e pat i psona.
 alius e filius i psona. alius e
 sps sancts i psona. **R**espiciat
 se Cherubin mutuo et profite
 m' absq. dubio quia no sunt
 aliud pat et filius et sps scs.
 qnis veracit sit alius atq. a
 llus. Alius itaq. e pat alius
 filius alius sps sancts iuxta
 Cherub scdm. nec tn aliud e
 pat aliud filius aliud sps scs
 i vix cherub pnu. ai scz mu
 tuu respam veracit assumez.
 quia pater et filius et sps scs
 no tres dn sed vnus deus **I**ux
 ta scdm Cherub cofitem quia
 filij sba nre sbe i vna psona
 vnita e. **I**ux Cherub pnu i
 dubitant affmamy quia pa
 tris et filij et sps sancti sba
 vna et idiuidua e. veru tn vix
 mutuū respam pfitem q: so
 lus filius vaciter incarnat9 e
Cherub itaq. cherub respicit?
 qn vnus dicit alius no condi
 at. et illa q sue consideracois se
 sic vnus asserit ut tamen que
 alterius sut oino euacuare no
 lit **C**herubin se mutuo respi
 ciunt. qn suma duo gna cote
 placionu iuxta sibi occurrunt.
 et mutua sibi veritatis coto

dia alludunt **E**t notandum si il
 la q de psonaru trinitate et sub
 stantiae vnitare i deo credimus
 p metis excessu vide r pua p
 spicua q intelligencia capere ne
 qm9. **N**ichilomin9 tn ea q i ca
 tholica tradicoe accepim9 fide te
 nea9 put nob' possibile e i fre
 quete consideracone adducay
 ut cuiusmō studio dinaz ruc
 laconu copia pmeri possimus.
 pruto siquide q dinaz ruc la
 conu cosolaco no oino pegrina
 erit eis qui dinaz sacroz ar
 chana fidei oculo ta frequet
 q libent aspiciunt. quato mag
 illis marie familiaris erit qui
 ea intelligeat oculo assidue
 replando. p metis excessu sepe
 videndo desiderio suo satisfac
 no pnt. **H**ec **R**ichardus **E**t
 notandum in scdm **C**hos de a
 gno. q deus cu oino sit invisibi
 lis et simplex. no determinat
 ad aliquē locū ut ee dicit vbi
 q. q vix vna ps eius sit hic
 et alia illic. s imesitate vni
 tatis sue attingit oia que st
 i loco cu sit vniuersalis ea cen
 di. **M**oues au et motu oportet
 ee simul. **D**eus aut oia mouz
 ad suas opacones. e igit i o
 bz **U**nde sciendū q res corpo
 ra e in aliquo loco scdm xar
 tu quantitate dimensue. sed
 res incorporea p tactu virtutis
 tu caret qntitate dimensua
Si aut ee aliqd cor9 habes
 quantitate dimensua ifinita
 oportet illud ee vbiq. q si a

liqua res incorporea hinc virtute i
finita oportet qd sit ubiq. deus
aut e hmoi ergo e ubiq. **H** Tho
mas Et quous sit ubiq. tamen
a nullo eoz que fut comprehē
dit. Unde dicit Scotus. Deus
n i omibz sup oia. ipse quide
centia oim e qui ve solus. &
ai i omibz totus sit. ex omnia
totus ee no desinit. Qu eni
p oia que fut diffundit. a
nullo eoz que fut xprehe
dit. quia ee quide de eo p dicit
tur. quid aut sit ignorat. **H**
Scotus Ergo put dicit bē
Aug. Intelligam deū si pos
sum. quatu possum. sine q
litate bonū sine quāitate
magnū. sine indigētia crea
toz. sine situ pntem. sine hī
tu oia stinentē. sine loco ubi
q totū. sine tpe sempiternū. in
vlla sui mutacōe inuābilis
facientē nichilq. patientē. **H**
Aug. De hoc aut quō de
volūtate sua aucta creauit. &
quō i ipso oia fuerūt anq ad
formarū suarū visibiles p
cederet spes. et quō p mole cor
pis nusq. e. et tū p iactū sp
tā sbam nusq. deest. De hīs
et quibusdā alijs ad diruta
tis potētia pntentibz. Petrus
damianū sic ait. Volūtas dei
oim verū visibilū siue inuisi
bilū causa e ut existant a de
o. ut condita queq. anq ad
formarū suarū visibiles pce
dent species. iā veraciter at
q. essentialit. vixeret i sui o
pificis voluntate. qd factū

est i ipso vita erat. Et idē i Apo
calipsi. Tu creasti oia. et ppter
tuā voluntatē. crant & creata
st. Quia q. fons expressa sunt
p condicione opis. iā intus e
rat i prouidētia & consilio co
ditoris. Constat itaq. deū omū
potentē omnia solū sue mēte
sapie thesauo cludē. ut nec
ad se quid accede. n. a se quidd
p tpm valeat momenta trāire
Illa igit. i ineffabili sue ma
iestatis aucte psistens. sic i oia
i pncie sue constituta cōspec
tu vno ac simplia. pteplatur
intuitu. ut sibi nuq. penitus
vel pccita trāseant vel futua
succedant. Cui dū semp ee ad
idē ee e p etnitate. dum oē qd
labit. trāserit. int. semetipm
oim cursus tpm claudit. et si
ait int. se sine trāitu cohīb. o
nia tpa. Ita nichiloq. int. se
sine spacio vniuersa. xing. loca
hinc e quod ait. Celi et
tra ego impleo. Itē p. ppheta di
at. Celi michi sedes e. tra at
scabellū pedū meozū. huiusq.
de. eo scptū est. Celi metitū
palmo. et oim tra pugillo cō
cludit. Dedi quippe aū p. sidz.
intioz et supioz manet. Itā
celū palmo metiens. & tra pu
gillo cludens. ondit. q. p. sit
tūcūquaq. rez. cunctis q. ar
aut exteoz. Id nāq. qd itē
concludit. a concludente exte
rius continet. V sedē g. aū
p. sidz. ee interius ac supra p.
dit. p. pugillū vō quō aucta
esse exteoz suboz significat.

quia enim ipse manet in omnia
 ipse extra omnia. ipse infra omnia
 et superior est per potentiam. et infe-
 rior est per sustentationem. et ex-
 terior est per magnitudinem et interior
 per subtilitatem. **Ubi** ergo fit
 aliquid absque eo. qui cum per mo-
 le corpis nusquam est. per mensuram
 tantum substantiam nusquam deest. **De**
 quo ait **Ap[osto]lus** **Quia** in ipso
 stant omnia. **Et** rursum. quoniam ex
 ipso et per ipsum et in ipso sunt
 omnia. **Est** enim ut ita dixerim locus
 localis. qui sic in se tenet om-
 nia loca. ut non moueat ipse per
 loca. **Et** cum omnia simul impleat. non
 per partes sui occupat partes loci. sed
 totus ubique est. nec per ampliora dis-
 trahitur. nec per angustiora loca
 contractior. nec alacior in excel-
 sis. nec plus humiliatus in infinis.
 nec maior in magnis. sed vnus
 idemque simplex et equalis ubique.
 nulla indigens creatura. **Et**
 et antiquas virtutes angelicas
 didisset. antiquas temperantiam
 aliquid extitisset. plenas atque per-
 fectas immortalitatis gratie dei
 diuicias possidebat. **Ad** cre-
 andum igitur quod non erat non
 eum aliam rationem necessitas impulit.
 sed sola ipse clemencie bonitas. per
 uocauit. nec breuitatis rerum
 iudicio confite aliquid potuit. cum
 ita per se et in se sit plenus atque per-
 fectus. ut nec creante creatura aliquid
 sibi accedat. nec ea perente de-
 cedat. **Hec** Petrus Damiani.
Ubi considerandum quod deus non
 loco tenetur. ipse enim sibi ipse

locus est. quia in se habitat et exis-
 tit. et ideo in se tenetur omnia loca.
 nec tunc variatur. nec alibi est.
 quia corpus non est. sed omnia in ipso
 et ipse in omnibus non partialiter di-
 uisus sed ubique totus. in omnia
 non inclusus. extra omnia non exclu-
 sus. super omnia non elatus. infra
 omnia non depressus. **Ubi**que namque
 est per diuinitatis presentiam. in sacris at-
 familiariter per inhiationem. propterea
 quod non dicimus patrem nisi qui est
 ubique licet et hoc vni sit. sed
 qui est in celis. in sacris quodam
 excellenciae modo. **Celi** autem
 quod dicitur trinitatis non est locus
 aliquid corpus extra mundum vel
 in se. **Ubi** habitat trinitas sicut
 angeli in Empyreo. sed est propria tri-
 nitati excellens maiestas que
 ubique est et omnia implet. tenetur
 et excedit. ac superat omnia. non
 loca positione sed ne dignitate.
 ac omnipotentie sublimitate.
Ubi Iuaser ait. **In** celum ascen-
 da. et ad equalitatem dei. **Et**
 sciendum quod deus incommutabiliter
 in se existens. presentialem presentialem
 ponitur est in omni natura sui sine dif-
 finitione. et in omni loco sine con-
 trictione. et in omni tempore sine su-
 mutabilitate. **Ubi** Iudith in
 libro de summo bono. **Quine**
 magnitudinis inmensitas ista est.
 ut intelligamus eam in omnia
 sed non inclusa. et ideo extior.
 ut inmensitate magnitudinis sit
 inmensitate omnia concludit. **Ubi**
 ergo quod extior est ostendit et extior.
Ubi id vobis quod interior gubernat de

oia demerit: ac ne ea que cre-
ata sunt sine deo cent int' oia
deus e. Veru ne extra deum cent
deus extior e: ut oia excludant
ab eo. Et nondum q' intelligi-
bilis quoda' modo mo. di cen-
cia facti du' ee credit' pt. **H**
Ypsid. **S**ciendum etia' ut dicit
bis Greg' xvi moral. **D**e om-
nipotes deus sic intedit omibz
ut assit singulis. et simul oibz
nisiq' desit. **N**am et si quosdam
penitentes deserit. eisdem tñ adest
p' iudiciu. quibz deest erit p'
adiuuametu. **S**ic itaqz exte-
riora cõdat ut interiora imple-
at: sic interiora implet ut exteriora
cõdat. sic summa igit ut yma-
no deserat. sic vnus pns e' ut
a superioribz nõ recedat. sic latet
in sua spe ut inde agnoscat
i' opaco'e. sic agnoscat' in suo o-
pe ut tñ oprehendi nõ valeat
a cognoscen'ibz estimaco'e. sic
adest vt videi neqat: sic videi
nõ valet ut inde eius pñcia
ipa sua iudicia testent'. **S**ic
se nobis ad intelligendu' pñz
ut tñ ipm nobis radu' sui i-
tella' obnubilet. et cursu' sic
caligine ignoracie nos vpmis.
ut tñ menti nre claritatis sue
radns intinuet. **Q**uare' et
subleua' quippia videat et v-
uerberata' tremiscat. et q' cu'
sicut e' videi nõ p't alii viden-
do agnoscat. **H**ec Grego' **E**t
hoc etia' q' deus vbiqz e'. mtra
oia. et oia. sup oia. et infra o-
nia. **D**e hoc bis Grego' n' mo-
ral' expones illud dcm. **E**gres-
sus e' sathan a facie dñi: sic

aut **Q**uid est q' sathan a fa-
cie dñi egressus dicit. **Q**uo n-
eritur ab eo qui vbiqz e'. **I**pe
enim manet et int' oia et ext'
omnia: ipse sup oia ipse infra
omnia: et supior e' p' potentia.
et infior p' sustentaco'ne. et
exterior p' magnitudine. et
interior p' subtilitate: sursum y-
gens et deorsu' stans. **E**t
circudans. **I**nterius penetrans:
nec alia ex pte supior. **A**lia
inferior. **A**ut alia ex pte exte-
rior. **A**tqz et alia manet inte-
rior: sed vnus idemqz totus.
vbiqz p'sidendo sustinens. susti-
nendo p'sidens. circudando pe-
netrans penetrando circudans.
In supius p'sidens. i' inferius
sustinens. **E**t vnde exterioris a-
biens inde interioris implens.
Dine i' quietudine supius regit.
sine labore inferius sustinens:
interius sine extenuaco'e pene-
trans. exterioris sine extensio'e e-
cudans. **E**st itaqz supior: et i' fe-
rior sine loco: e' amplior sine
latitudine: e' subtilis sine ex-
tenuaco'ne. **Q**uo enim circur
ab eo: qui du' p' mole' corpis nus-
q' e'. et p' m'it'is p'ta' s'ba' nus-
q' deest. **H**ec Gregorius **I**n
secundu' dictu' Augusti. **D**iuine
dignitatis excellencia tanta
e'. q' mens de deo cogitans desi-
at. cu' sit incõprehensibilis:
sensus nõ papit. cu' sit inuisi-
bilis: lingua nõ explicat. cu'
sit ineffabilis: tempus cu' non
mesurat. cu' sit inestimabilis:
saptura nõ notificat. cu' sit

inestimabilis: locus nō attingit cū sit inaccessibilis: desideria et vota trāsgreditur cū sit incōpabilis **Hec Aug⁹** Et go ut dicit Damasc⁹: Solus de⁹ pfectus sumptus deceptor: ē: lucē n. hītat iaccessibile. quā nulla ignitō valet attingere pūre vū creature **Qñ** nōn dū ē. q. deū i via ignoscē possum⁹ q. ē. in priā vō sicut est: sed nec hic nec illic id quod ē. **Nā** id qd' deus ē: nō solū hōm sed etiā angeloz supgreditur intellā. **De hoc Aug⁹** in li. soliloqozū sic dicit. Nemo nō ut pū: nisi filius et eozū sps **Soli** quidē t. sola trinitas ite gre nota ē. **Sca** trinitas supna. supnēnarrabilis et supin pscrutabilis et supinaccessibilis et supinprehensibil' et supintelligibilis et supēnāaliter et supans oem sensū. oē. vōnē. oem itellctū oem intelligētiā oem cētiā supcelestiū aiorū: quā neq. dice neq. cogitāe neq. intelligē neq. ignoscē possibile ē etiā oculis angeloz. **Hec Aug⁹** **Dicit** etiā Hilarius de hoc. Pfecta scā ē sic deū sive: ut licet nō ignorabile. tñ iaphensibile scias **Est** enī pgenes igeniti. vnus ab vno. vntus vnt⁹. sapnā sapiētiē. glā gloriē. gnacōnis h⁹ sacmētū ego nescio. nō rquiro. et cōsolabor me: q. archangeli nesciūt. Angeli nō audierūt. scia nō tenet. pphā nō sensit. Aplē nō mērogauit: filius nō edidit

1

M

Hec Hilarius **Oporet** ergo ut dicit glō. sup dyonisiū de diuinis noibz: deo attribue tāq. sibi soli ignitā supsbāle de seipō scām. q. ē ignitāā nūā respā sbalutatis q. ē in abditis. p. inaccessibile quā in hītat lucē: sup oē. vōm et intellctū et sbām crīte **Igit** gnus iste modus ignoscendi impossibilis sit omi creature: tñ ignitōni viatoris mō suo p. et possibilis **Ideo** auctoritas Dyonisi⁹ quā dicit **Sp̄s** supēnāalis r. intelligenda ē de ignitōe vie. quā intellctū viatoris videt deū p aliquā formā: q. illa forma deficiat a rpnitacōe dyuine nē: et p eā nō p. videri s. tñ ignoscit q. deus ē sup illud qd' de ipō intellctū rpnitat **Qñ** illud qd' ē rmanet occultū: et hīc ē nobilissim⁹ modus ignitōis ad que possumus pūnie in via. et iō nō ignoscim⁹ quid sed quid nō ē **Et** nōndū q. scūs Dyonisi⁹ tractaturus de diuinis noibz ad superrelentē nō attingit veritatē dyuine noiācōnis. attingit tñ ad vitatē hōmū possibilem: rcentus ignitōnis tūmū. di na. prudētiā hōmūz adhuc exulātibz p. **Quia** illa vō creaturazū spēs eius ita solitudinē apprimat: ut iō qd' verus deus ē expresse et secūdū ppetatē ostendat **Nō** ergo verū deū dicim⁹ dū ali quid eozū q. st. cū cē affma⁹

A

Nulla siquidem cetera est illa
 bonitas: quia supercencialis et
 plus q̄ bonitas et sup̄ oē quod
 dicitur aut intelligit exaltat
 P̄ca negatiua i diuinus sig
 ficacoib; p̄ponit affinitate: et
 vere diam⁹ ipam deitate que
 superuinet oia nō eē aliqd e
 oz que st: quia ignoramus
 qd ipa sit eius supercencalita
 et iuisibilitas ⁊ ineffabilitas
 et infinalitas **Qd** enī infi
 nitū e sacra huana estimā
 nō p̄: qd ineffabile e nō dicit:
 qd iuisibile nō ignoscat: qd
 vō supercenciale nō p̄prehendi
 Cui vō vō vocandi itine
 deū q̄rit. eū sup̄ oia sublima
 tū eē ignoscat: **Ac** p̄ hoc eozū
 ignorācia vā e sapiencia: et
 nesciendo deū in hys que st.
 melius eū scūt sup̄ oia q̄ st
 et nō sūt **Vñ** Aug⁹ Cui
 melius nesciendo scit: **Et** Dy
 onisius Cuius ignorācia vā
 e sapia: quia createis imen
 sitas oem create impossibilita
 te trāscendit: cū ad semetipoz
 p̄hendendā nequaquā createa
 sufficiat **De** nō ergo aliqd
 mens huana capē p̄ ipm nō
 p̄: qd nulla cō vel intellect⁹
 e: qui similitudine ipius qm̄ icō
 pabilis e attingere possit **De**
 serit qd et vilescat ois createa
 visibilis et iuisibilis: dū p̄pat
 sume et insupnāli nē q̄ e sup̄
 oia **Deus** enim nichil e aliud
 q̄ infinitū pelagus quoddā
 p̄fōnis: i quo reseruat eē et
 vidē et itelligē et simul omēs
 p̄fōnes **Et** quia itellcūs nū

nō p̄ apprehendē illud eē diu
 nū qd e infinitū pelagus v
 no cōceptu: vocat eū ipm ml
 tis nominib; Nūc ipm vide
 nūc ipm itelligē ⁊c **Nā** nul
 la res createa p̄ accipē illud
 pelagus infinitū p̄fōnis: si
 cut nec tota aqua maris se
 comedat modico vasi: s̄ vna
 q̄q̄ createa deesse rapit scdm̄
 modū suū **Nā** ignis ipē diu
 nus illucet quidē mētib; via
 torū: s̄ p̄manet inoiābilis ut
 pote iuisibil **Nā** qui e in ef
 fāib; suis quia e multiplicat
 distat: quid scdm̄ naturā sit
 ignoscat **Hec** glō **Et** notā
 dū qd cū aliqua corpalia in
 sacra sc̄ptura dicunt de deo
 utputa de oculis et de aurib;
 ⁊c ut eā p̄ ait: **Oculi** dñi
 sup̄ iustos et aures eius i p̄
 ces e: **Hec** et h̄mōi occulta
 quanda et sp̄iale itelligē
 cā hnt **Vñ** Damascenus
De deo loquēs: appellat dei
 oculos et palpebras. conside
 vatiuā vtute vniūsoz: **Au**
 res et auditū eius p̄p̄iacoz
 et nre deprecacois receptōne:
Os et loquelā voluntatis sue
 demōstrāone: **Cibū** et potū. nos
 trū ad eius voluntatē cōaw
 sū: **Odoatū** eius acceptāone:
 sciat. eius p̄ opacoēs demō
 cōne **Manus** eius p̄ opaco
 nē p̄fōne: **Dextera** eius
 auxiliū i p̄p̄is: **Palpacōne**.
 eius deuocōne. et acquisicōne
 coeū q̄ apud nos sūt: **Pedes**
 et incessū. auxiliū indigen
 tū v̄l vlcōne imūcozū: **Ju**

2

ramentū aut. intransmutabilitate
 consilij eius et voluntatis. Ira
 et furore. conversione ad
 malicia et iniquitate vindi-
 candi. Oblivione aut et sop-
 nū et dormitione. dilacionem
 vltionis eius que e ad timore.
 et auxilij recordacione. Et sim-
 pliciter dicendo. oia q corpali-
 ter dicunt de deo. occulta habent
 quada intelligencia ex hinc
 que st apud nos. ea q sut sup
 nos edocente. Ad de angelis
 sili mo suo. sed icorpabilitate
 riori intelligendu est. h. Da-
 mas. **E**t no q eia e sciendu
 q i homie q ad ymaginē dei
 e creatus duo sut sensus. vna
 exterior et alius interior. et v-
 terq bonū suū hē in quo vesti-
 at. Sensus extior vestiat in
 contēplacione humanitatis.
 itior vō vestiat i contēplacione
 diuinitatis. **P**roea em deus
 homo factus est ut totū hoīne
 bnficaret et tota cōuersio ei-
 eet ad ipm et tota delicia ei-
 us i ipm. ai assensu carnis
 videt p carnē. et assensu mē-
 tis videt p contēplacionē ho-
 ē totū bonū homis. ut siue
 ingredet siū egredet pascha i
 suo frōre iueniret. Pascha fo-
 ris i carne saluatoris. Pascha
 iterius i deitate creatoris.
Cū aut homo existat ex carne
 et aia. et i carne sut quinque
 sensus. scz visus. auditus. gus-
 tus. olfactus et tactus. quos
 tū nō mouet siue aie societa-
 te. Ita aia simili mo hē qui-
 qz sensus suo mo. quia spua

p

les res nō carnalibz sed spiri-
 tualibz sensibz rimande sut
Vni diuina vox in deit. aut
 Videte q ego sum solus deus
 ecce spūalis visus. Et in Apoc
 Cui hz aures audiendi au-
 diat quid sps di. zc. Ecce spūa-
 lis auditus. Et ps Custate et
 videte qm suauis e dñs Ecce
 gustus spūalis. Et Apis. **X**pi
 bonus odor sumus. Ecce olfactus
 spūalis. Et in euangelio. **M**u-
 lierē fide se tetigisse inq q cor-
 pōe ont. dicens. Cuius mē te-
 tigit. Ecce tactus spūalis. **S**
 ergo ai omī cautela obserua-
 dum e. quid ad corpis sensus
 et qd ad dignitatē aie p̄tinet
Ex hinc plane patet q sicut
 experientia corpaliū fit sensibz
 corpaliū. Ita experientia spūa-
 liū fit i mēte sensibz spūaliū
Vnde sicut gustus exterior ai
 attingit gustabile uel attingit
 ab illo tūc vē hz noticiā
 experientialē illius. Sic e de
 gustu iterior et alijs sensibus
 spūaliū. **N**ā ai aliquis le-
 git uel audit ab aliquo
 q dulcis sit deus. p̄ hoc nō
 hz noticiā experientialē de
 hoc. nisi gustus spūalis attingat
 dulcedine diuina ut di-
 ce possit. **I**fructus eius dulcis
 gutturi meo. **C**an. **v**. vbi lo-
 quit de gustu spūali ut di-
 cit glō. **Q**uid nāq̄ prodest
 multa ignoscere. nec illa expi-
 uri nec ad aliquē vsū illa hē.
Ad hanc experientia hortatur
Petrus i sua **C**an. **i** dicens.
Si tamē gustastis quonia

q

h

dulas ē dñs. Isti autē sensus
nri spūales impediūt ab illa
expimētali notitia et hoc du
plia ipediētō: vñū ipediēt
tū pcedit ex natura corrupta;
aliud ex negligentia ppa. De un
pediētō nō dicit bñs bñer
sup Can. Saporē intiorē p di
dignus ab ipō pene excedio
gnis nri. Et quo cordis palatū
sensu carnis pualente ifecerat
vixus serpētis antiqui et p
nō sapere bonū. ac sapor nor
uis subintrare. et insipientia
mulieis et sensualitatis sa
porē boni excludit: quia ser
pentis malicia et astutia
mulieris insipientia et iue
nit. Hec bñer. ¶ Ille nāq; mor
sus serpentinus. fecit sensus
languescē intiores et tabesce
re. tunc enī visus spūalis i
terior tenebrescit. Auditus sur
desat. Olfactus tabesat. Gustus
amaresat. Tactus grossesat.
Vñ dicitur ppha. Oculos
hnt et nō videbūt. Auris hnt
et nō audient. Tales enī
manēt i tenebris exterioribus
carnis. De 2o ipediētō dicit
i libro de spū et aīa. Hoc bo
nū magnū qd habuit homo
ex duplii sensu sc; exteriori et
intiori bñ ordinato. magnū
malū secutū ē: qm p dōtō bono
qd int erat egressa ē aīa ad
bona aliena que fors erat. et
partū fecit cū deliciaonibz se
culi. et quiescens i eis. nō atten
dens boni sui creatoris absen
ciā. eo qd consolacōnes suas cer
nēt i bonis alienis. Nā cū ex
terior sensus carnalis bono
suo utit. Interior sensus qd ob

doenit. Non enī agnoscat bona
intioris sensus: qui iocūditate
bonorū exteriorū rapit. Vñ in
libro de spū et aīa. Qualit
autē hñ sensus intiores refor
ment et epavent ab hñoi i
pediētis. De hoc sciendū: qd
p mū ipediētū sc; corruptio
nē tollit ipō. qm suā sapien
tiā et grā infundit cordibz
hōm. et p ea extirpat cōcupis
cāā malā: et dñi intellectu
hōis et affectū purificat. et
cordis palatū sanat. De hoc
bñs bñer sup Can. sic ait.
Sapia assidue vincit malicia
am et cōcupiā. i mentibz ad
quas intuerit: saporē mali
que illa iuerit sapore meli
ore extirminās. Intraceni sa
piciā dñi sensus carnis infir
mat. Intellectū purificat. cōd
palatū sanat et ipat: sana
to iā palato iā sapit bonū. Sa
pit et ipā sapia. qua i bonis
nichil ē melius. Hec bñer.
¶ Cōt ipediētū sciendū
sc; nāz negligentia necē est
ut sensus exteriorē sopiant.
et a sua euagacōe restigāt.
et tū sensus intiores extirpāt
et exerrant. Vñ dicit Greg.
Si exterior sensus euagacio clau
dit. interior sensus apitur. Cū
uis rōnē reddit. Hugo idē ar
cha noe: ita dicens. Mentis
quas curē exagitat nō ppe
hendūt sapida sapienciā: s;
qui minuat actu ille iuen
tā: quia dū animus ab extio
ribz abstinet ad seipm colli
git. et robustior ad etna cō
teplanda eleuat. et cū a de
lectacōe carnali abstrahūt. necē

carles

est ut statim aliqd iam gaudij spi-
ritualis p̄gustare incipiat: ne
si mens oino a deliciae r̄mā
serit aliena. q̄i semē aridū si-
ne hūore ad germē sapie nō
possit cōualesce. **Hic** ergo dina
grā aspirante. ut mens sic ab-
stracta et tremis desiderijs ex-
uta. statim quasi insolita leti-
cia pfundatur: et amplius a-
marū agnoscat eē qd̄ deseruit.
quo magis dulce sentit quod
uenit. **Hec** hugo. Et quibz
colligē possumus. q̄ quicōmag
sensus criticos a carnalibz de-
siderijs retraxerim. tanto va-
lidius sensus interiores et spi-
rituales ad gustandū dina
et celestia cōualescunt.

D Esidero **Ca. xi filius**
eā fare: quot modis
spēs siue qualitas cō-
templationis valet. **¶ Pat**

A

Sicut des: q̄ tribz modis
contemplationis qualitas va-
riat. **Primo** nō cōtēpla-
tio agit mētis dilatatiōe:
sēdo nō mētis subleuatiōe:
tercio nō mētis alienatiōe.
Mentis dilatatio ē. q̄n spūs
sctus cor hominis ingredit: et
p̄ suā grāz om̄s affōnes car-
nales siue seculares de ipā
mēte elimināt: et cor mag-
no ardore amoris dei inflama-
t: ac etiā dilatat: inōdū tñ
huāne industrie nō supgre-
dit. **Mentis** vō subleuatiō
ē. q̄n intelligēcie viuacitas
dimit̄ irradiata huāne in-
dustrie metas trāstendit. nō
tñ i mētis alienatiōe trāsit:
ita ut et sup̄ sit qd̄ videat. i

tame ab assuetis penitus nō
recedat. **Mentis** aut̄ aliena-
tio ē. q̄n p̄nāi mōnōna mē-
ti exēdit. et i p̄gnū quēdā
huāne industrie statu trāssi-
gitiōe trāsit. **¶ Prima** species
cōtēplatiōis agit mētis dila-
tatiōe. **Exclusis** nāq; vicijs de-
cubiculo cordis et decēt vir-
tutibz adōnatis. subintrat di-
lectio dei. **Cui** vero deū diliḡt
et mandata eius seruat. v̄z
p̄ctis ēsistendo et virtuose vi-
uendo. illius mētē deus libe-
ter visitat: ac i illa
mōnōne desiderat face. **Si**
quis diligit me sermōne meū
seruabit: et p̄ctis meus diligit
eū: et ad eū veniemus. et mā-
signe apud eū faciemus. **Cui**
vō cor om̄ps deus p̄ suā p̄nā
sic visitat: illius mētē d̄ns
amat: inflamat: et exclusis oī-
bz cupiditatibz feruēs cari-
tas dei oīā interiora aīe occu-
pat. et p̄ suā d̄lctōne dilatāt
Cuius vō p̄ amore dei sic dila-
tatus videt deū: qd̄ contin-
git. cū deus qui spūs ē visi-
tans aīā p̄nālit ad eē sen-
tit: et intelligitur. **Vñ** dicit
b̄s **Bernardus**. **Oculus** me
intelligēcia mea. **Vide** gō
deū dicimur: cū eius p̄nā
i aīa p̄ intellectu v̄tūq; p̄-
cipimus et sentimus. **Cū**
ergo sentis grāciā: agnosce
p̄nā. **Nā** p̄ut dicit b̄s **Greg.**
Cui mētē itēq; deū desiderat.
p̄fecto iā h̄z que amat: neq;
n. quisq; posset deū v̄e dili-
gē. si eū que diligit nō habet.
¶ Grego. **Aīa** vō p̄ grāciā
sibi infusa sententiā adesse

pñcia sui creatoris. suū intui-
 tu et totū affectū dirigit in
 ipm. i eo delatando et ipm sup
 oia amando. In quo autē ta-
 lis latitudo caritatis ē. forat
 aut ad viā mandatorū dei. Vñ
 dicit ps. Viā mandatorū tuo-
 rū auarū. cū dilatasti cor
 meū. Ad hanc latitudinem
 cordis hñdā. hortat' dñs per
 ps dicens. Dilata os tuū et
 implebo illud. Ac si dicat. Exten-
 de et dilata p desiderū factū
 os tuū. cordis vñ. et ego imple-
 bo illud. visitando et imple-
 do illud multiplici dono spūs
 mei. Quā vero deus que sic a
 dño visitatur. habens et sti-
 nes illū in se. ipm iacet p
 cōtēplationē. amplerat' p di-
 lectionē. deosculat' p deuocōe.
 De hoc Eucherius de sancto vir-
 toe 2º libro repleta sic ait.
 Deus audit' vñ ab aīa p r-
 uelationē. videt' p cōtēplacōe.
 deosculat' p deuocōe. astingit'
 p dulcedinis sue infusionē.
 Audit' p ruelationē. donec
 voce eius paulatim iualescen-
 te. tota p streperāu tumultu-
 tuatō sopiat'. sola 3 illius
 vox audiat'. donec oīs illa
 tumultuāu tandē turba dis-
 pareat. solus q; cū sola emā-
 neat. et solū sola p cōtēplacō-
 nē aspicat'. donec. solite visi-
 onis aspectū pulchritudinis
 q; admirationē paulatim
 aīa iualescat. ac tandē a-
 liquā tota itandescat. donec
 ad verā puritatē intrāq;
 pulchritudinē tota rformē.
 et ille intne hitacionis tha-
 lamus vñdīq; virtutibus

140
 aduenet. Tandē aliquā thala-
 mo adornato et introducto di-
 lecto. fiducia iā iualescente de-
 siderio q; urgente cū se ulterius
 iā cohibē non valet. subito i
 oscula ruit. et impressis labijs
 intne deuocōnis oscula figit.
 P deuocōne sepe et multiformi-
 ter deosculat'. dū interi cubi-
 culū stant. donec intus aīe
 sinus ad sumā pacē et tran-
 quillitatē rponat'. donec tā-
 de dilecto int' vbera collocato
 ad ineffabilem quandā diuic
 dulcedinis infusionē. i illius
 desiderū liqueat. et spūs i
 qui dño adhet vnus spūs fi-
 at. Hūto quia expta tanta
 dulcedine et tā intima sua-
 uitate. de cetero iā nō possit a-
 nima illa pulsanti dilecō a-
 liquas molestias inertē. vl'
 vlla expectacōe fatigac'. Idē
 ferti cū sibi ipi omīs mora ni-
 mus longa sit. et expectacō
 videatur onerosa. Deinceps ut
 arbitror ad hitacionis sue
 introitū libent' obseruabit'.
 ut ad dilecti suscepōe sp pa-
 ta sit. Sed quia iā patā sit
 tūc tps hmoi adueniētē sus-
 cape. Resao si et eaq; patā sit
 et expedita vocanti occir'. Pa-
 to enī nō ē eiusdē felicitatis
 suscipe veniente. et sequi vo-
 cante. Aliud ē cū ipō intro-
 ure. atq; aliud ē ad ipm exire.
 Ibi aīa ad serpam ruerit.
 et cū dilecto suo vsq; ad ita-
 ma cordis sui penetralia in-
 greditur. hic extra semet-
 ipam ducit' et ad sublimiaz
 cōtēplandā sbleuat'. Quid nā
 q; ē eius introire. n' se tota

i seipaz collige: Quid vō est
 eius exire. nisi seipaz ext se
 metipaz totā effundere. **R**ich
 il itaq; aliud e aiāz cū di
 lecto suo i cubidm ingredi.
 et sola cū solo morari. Dulce
 dme q; pfrui. n̄ extiorū om̄
 obliuīsa. et i eius dilcōne
 sume et itime delcāri. **S**e so
 la cū dilecto videt. qn̄ extio
 rū om̄ oblita. ex p̄a con
 sideracōe i dilecti sui dilcōz
 desiderū suū purget. et ex
 hys que i intūis suis cō
 siderat. aum̄ suū i eiusmodi
 affectū inflammat. et tū ex
 malozū q; bonozū suscū. **S**i
 deracōe in grāzū actioe in
 surgit. t̄ hinc p̄ ipensa grā.
 hinc pro indulta venia in
 tūe deuocōis victiās ex
 solu. **U**sq; i intūm dilectū
 pduat. et i optimo collocat.
 qn̄ ex itimo affectu et sup
 oia diligit. **C**ogita qd̄ sit
 qd̄ i vita tua ardentius di
 lēristi. anxius cupisti. q; te
 iocundius afficiebat. ceteris
 q; oibus profūdus delecta
 bat. **C**onsidera ergo si eandē
 violēciā affcōis. delcācōis
 q; habūdaciā sentis. qn̄ i su
 mi dilcōis desiderū tardes
 cis. qn̄ i eius dilcōne iques
 cis. **C**ui dubiū sit. q; intūm
 illū tue affcōis sinū nec
 dū teneat. si intime dilecti
 om̄is aculeus aiām tuā i
 diuis affectibz minus penēt.
 tepidius exagitat. q; i aliis
 affectibz aliqñ penetrē vel ex
 agitacōe solebat. **S**i tanta
 p̄sus vel forte validiore di

lōnis vel delectacōis violen
 ciā i intūis tuis circa dīna
 p̄senseris q; alias vniq; exp
 tus fueris. **U**nde adhuc si for
 te aliud aliq; sit i quo delcā
 ri vel consolari possis. **C**erte
 q; diu possumus ex aliena q;
 licūq; re consolacōne vel io
 cūditate deice. nondū audeo
 dice itimū ardentissimū a
 moris sinū tene. **S**atage fes
 tina trahē cū adhuc ad in
 tiora tua et secreta cordis
 tu penetrālia. q; q; eiusmōi es
 aiā. cte si alienā aliquā cō
 solacōz queris vel cupis. **D**e
 u tui q;us fortassis sume.
 nondū tū singularit̄ dilig.
Nodū q; i itima pduat. nō
 dū i optimo collocat. **S**i q;
 nō satagis introduce cū ad
 intima tua. quō te credā pos
 se sequi cū ad sublimia sua.
Certū q; signū t̄ sit q; q;
 es aiā. q; dilectū tuū minus
 diligis. vel ab illo minus dili
 geris. si ad theoretos illos ex
 cessus nondū vocari vel vo
 cante seq; nondū merueris **R**
Euchar. **U**mo siue spe
 cies rēplacōis. agit̄ metas
 subleuacōe. agens cū p̄na
 sui creatoris visitata. et ex
 eius amōe dilatata. p̄pter f
 uētē caritatē dei quā in se
 sentit. ultra nō valens se
 tūe. m̄tiori ac spūali itūtu
 suū se librat. desiderās il
 lū vide a quo tā dulat vi
 uificat et consolat. **C**ū vō
 mēs siue aiā sic suū de
 uata. p̄ feruū amōe r̄
 ihescit. incipit unē brachia

cuius aliquo modo sopor. ut
 non solum delictabiliter sed et te-
 naciter deo inhaerent. et quasi vi-
 quadam abstrahantur ab omni vi-
 sibili sensu et memoria. sic
 tamen quod non plene sumunt oblita
 nec tamen vere compositi sunt sui. ut
 illud Cantator. Ego dormio
 et cor meum vigilat. Est enim ta-
 lis iste sompnus sicut illorem
 qui inapuit dormire. et tamen vi-
 dentur sibi ea que circa se fi-
 ut aliquo modo sentire et in-
 telligere. sed per sompnos non aduer-
 tunt. sic amor dei cum intelligere
 a conditis iebriat mentem.
 et ab exterioribus abstracta
 sua virtute deo conglutinat
 et coniungit. et quanto amor ve-
 hemens. et intelligencia lucida
 dicit. tanto validius mentem
 in se rapit. quousque tandem
 oia que sub deo sunt abicit.
 in solo diuine contemplationis
 radio libere figatur. licet
 breuitate in quodam coarctato lu-
 minis celitus emicantis. quod
 corpus quod corruptum aggruat
 aiaz. et depmit eterna mhi-
 tatio sensu multa simul co-
 gitante. Sensus enim hominis per
 se pauca potest vix tenuit cogi-
 tare. subleuatus autem a fla-
 tu superni luminis tanto plura
 simul itinet. quanto super se sub-
 limius eleuat. Sed corrup-
 cio terreni corporis et vere huius
 vite occupationes. depmit
 aiaz et ruocat ad seipsum. ut
 gemens cogat clamare cum
 dolo. Infelix ego homo. quod
 me liberabit de corpore mor-
 tis huius. Quanto enim plus mens

sobria est ad ista miseria et
 humana cogitanda et tractan-
 da. tanto plus a superioribus et
 celestibus per deuotionis intima
 elongatur. et quanto feruenter
 ab inferiorum memoria affertur et in-
 tellectu ad superiora sustollit
 tanto perfectior est deuotio et
 purior contemplatio. quia simul
 perfecte non potest videri et in-
 tuita que ab unum sicut lux a tene-
 bris se diuisa. Nam qui deo in-
 haeret in lumine versatur. qui vero mundo
 inhaeret in tenebris est. Et notan-
 dum putat dicit beatus Gregorius vi-
 moralium. quod mens cum in contempla-
 tione suspendit. cum carnis an-
 gustias superas per speculationis
 vim deliberate aliquid itine
 sequitatis rimat. statim diu su-
 per semetipsum non potest. quia et
 si hac spiritus ad summa euehit.
 caro tamen ipsa adhuc corruptio-
 nis sue pondere deorsum premit
 Unde in libro iob dicit. Et cum
 spiritus meus preterit trisivet. Nobis
 presentibus spiritus trisivet. quoniam inuisibili-
 bus agnoscimus. et tamen hoc non
 solide sed rapti videmus. Neque
 enim in suauitate contemplationis
 itine diu mens figit. quia ad
 semetipsum ipsa immensitate lu-
 minis ruerbeata ruocat. cum
 quod in terra dulcedine degustat
 amorem estuat ut super semet-
 ipsum nititur. sed ad infirmitatem
 sue tenebras fracta elabit.
 et magis virtute proficiat. videtur
 quia videtur non potest hoc quod ar-
 dent diligit. nec tamen ardent
 diligit. nisi aliquid videt. Non
 ergo statim transit spiritus.
 quia superna luce nobis contemplatio

velut:

mphantibus agit. et mox inf
 mantibus abscondit. De hoc
 iterum b[ea]t[us] Grego[rius] sup[er] ezechie
 le sic ait. Depe animus in
 diuina contemplatione ita suspi
 rit. ut iam se p[er]cipit de eterna
 illa libertate qua[m] oculus no[n]
 vidit nec auris audiuit a
 liqd p[er] quanda[m] ymaginem le
 tet. s[ed] cu[m] mollitatis pondere
 reu[er]beratus ad yma[m] relabit.
 q[ui] quibusda[m] pene vinculis
 ligatus tenet. Humana q[ui]p[er]
 pe mens cu[m] superiora atq[ue] ce
 lestia utruq[ue] in enigmate
 co[n]spicit. ia[m] de claustr[o] h[um]ana
 conus co[m]pocet p[er] subleuata
 cogitatione[m] erit. atq[ue] illu[m]
 milu[m] adorat cuius et vide
 sbaz no[n] valet. ia[m] tamen eius
 potencia[m] p[er] illuminacione[m] sp[iritu]
 rimat. h[ec] Grego[rius]. **U**bi
 sciendu[m] q[uo]d sancta a[n]i[m]a cu[m] ad
 superiora contemplan[da] suble
 uatur. puula ibi facta mox
 statim ad inferiora relabit. et
 postmodu[m] ex meo[n]a illo[rum] q[ui]
 vidit suauit[er] pascitur. de h[oc]
 b[ea]t[us] Bernar[dius]. **A**n[im]a q[ui] p[ri]us in
 scola humilitatis sub magro
 filio dei ad semetip[s]am inire
 et se agnosce[re] didicit. et de sco
 la humilitatis duce sp[iritu] pue
 nit ad cellaria caritatis. dem[um]
 suffulta florib[us] et stapata malis.
 in virtutib[us] et bonis morib[us]
 ad regis t[em]p[or]is cubiculu[m] digne ad
 mittit. cuius amoe languit.
 ibi modicu[m] q[ui] hora media sile
 cio facto i[n] celo in[ter] desideratos
 amplexus suauit[er] quiescens
 ip[s]a quide[m] dormit s[ed] cor eius vi
 gilat. quo utiq[ue] ulterius veita
 tis archana rimat. quoru[m]
 postmodum meo[n]a statim
 reditura pascitur. **F**elix eni

ista hora. s[ed] p[er] pua mora. **I**bi vi
 det ineffabilia. carpit inuisibi
 lia. **H**ec **B**er[nardus]. **U**nde etia[m] deuo
 ti viri quauis mente i[n] contempla
 cio[n]e eleuati. de inuisib[ili] l[um]i
 ne furti aliqd et tenuit[er] attan
 gut. t[ame]n statim ad semetip[s]os re
 uersi ab ea luce qua[m] viderut
 ad suas tenebras suspirando
 redeunt. **E**o b[ea]t[us] Grego[rius] tangit
 exponens illud Gen[esis]. **J**acob i[n]
 via angelu[m] iuenit. et ecce vir
 luctabat[ur] cu[m] eo. sic dicit. **I**s q[ui]
 certat i[n] luctamine. aliq[ui] se
 superare aliq[ui] eu[m] cu[m] quo stetit
 i[n] inferiori iuenit. **E**st eni[m] i[n]
 contemplatiua vita magnitudinis
 i[n]tencio. cu[m] sese contemplan[do]
 ad celestia erigit. cu[m] in rebus
 sp[iritu]alib[us] a[n]i[m]a tendit. cu[m] t[ame]n
 gredi uult om[n]e q[uo]d corruptibi
 le videtur. cu[m] sese angustat et
 dilatat. et aliq[ui] vincit quide[m]
 reluctantes. t[em]p[or]is sue ceatata
 tis exsuperat. ut de inuisib[ili] l[um]i
 ne quidda[m] furti et tenuit[er]
 attingat. s[ed] t[ame]n ad seip[s]os p[er]ti
 nus reu[er]berata euertit. ab
 ea luce ad qua[m] respirando t[ame]n
 sit ad sue ceatatis tenebras
 suspirando redit. **Q**uasi ergo
 vincit angelus. q[ui] intellectu
 intimo apprehendit deus. q[ui]
 intelligendo et sentiendo de inuis
 ib[ili] l[um]i[n]e aliqd degustat.
Cu[m] etia[m] vincit homo. q[ui] sub
 tracta i[n]tima luce nolens eni
 tens q[ui] ad assuetas tenebras
 redit. **S**i igit[ur] ad p[ar]tes p[ro]prios
 i[n] ad scos in celo redie cupi[er]it.
 teneam[us] i[n] via angelu[m] ut sua
 uitate i[n]tima app[re]henda[m] deu[m]
Tenentes vo[rum] angelu[m] vno clau
 dicamus pede et fit nerui a
 refacto. p[er] q[uo]d intelligit carili
 desiderio[rum] repressio siue extinctio.

Omnis enim deus cum iam per desiderium et intellectum agnoscat. deus in nobis voluptatem cuius restringit. et qui prius quasi duobus pedibus iacentes et deum videbamur quod et scilicet tenet. post agnitionem suavitatis dei unus in nobis pes sanus manet. atque alius claudicat. quia natura est debilitata in nobis amore seculi solus conualescat amor dei. uno claudicamus pede. quia dum arescat in nobis fortitudo amoris itum infirmatur praeiudicio cuius fortitudo. quia omnis qui claudicat uno pede soli iungitur quod sanum habet. quia cum terrenum desiderium iam arescatum fuit. in solo pede amoris dei tota virtute se sustinet et in ipso stat. quia pede amoris seculi quem ponit in terra consuevit iam a terra suspensus portat. **Hec Gregorius.** Et sciendum quod etiam diuersa sunt deuotionum species. de quibus sacra scriptura nomina diuersa ponit. ut sunt iubilus. ebrietas spiritus. liquefactio anime. et spiritualis iocunditas. **Iubilus** uero quid sit. ostendit beatus Gregorius in xxxiii moralium. sic dicens. **Iubilus** dicitur quoniam ineffabile gaudium mente concipit. quod nec abscondi possit nec sermone aperiri. et tamen quibusdam motibus portatur quibus nullus perturbationibus exprimat. Unde Dauid propheta intus elevans animas tantum gaudium mente capere quantum sermone non valet aperire. **Hic** propheta plus quam sit iubilatione. Non enim autem qui loquitur sed qui sentit iubilacionem. quia sciri quidem iubilacione mente potest. sed deo exprimi non potest. **Senti** per illam quippe quod ultra sensum

est. et tamen uix ad hoc contemplationem sufficiat consuetudo scientie. quoniam ad hoc exprimendum sufficeret et lingua dicentis. **Hec Gregorius.** **Iste** autem iubilus natura solet ex sancta meditatione. deuota oratione. ac cordis iocunditate. quod de consuetudine procedit puritate. **De hoc** beatus Bernardus sic dicit. **Renuat** et solari anima tua. nisi in deo uiuas. **Hec** enim consolacio est suauissimus radius quo anima per annum capitis eleuat. cum meditatione exardescit et oratione ualescit. **De tali** enim meditatione et oratione nascitur et acceptio. in corde iubilus quidam mellifluus et cordis risus. quem nemo sentit nisi qui sentit. nemo sentit nisi qui exprimit. qui cito pertransit. felix hora. sed breuis est mora. **Narrant** scriptura quod dicitur. qui hoc magis experientia didicerunt quoniam in corde. quia cum feruore orationis admiscetur ardore meditationis. erumpit ille contemplationis radius de media caritate quoniam spes electi. hoc est de medio ignis. suspiriorum scilicet consuetudo iubilacionis. **Hic Bernardus.** **Ubi** notandum quod sancti uiri secundum dictum Cassiani felicitatis sue gaudia tam in presentia accipiunt quam in futuro. **In presentia** quidem per iubilum iocunditatis intus. **In futuro** uero per plenitudinem beatitudinis sempiternae. **Hic Cassianus** hunc iubilum suauissimum beatus Bernardus desiderabat habere. cum sic dicit. **O** si ueniat super cor meum facies illa que videtur in iubilo. quid dulcius. quod suauius. quid uel iocundius. **In** me epulae domini ihesu christi. et post epulas inclina super animam serui. si presentis non gaudium. si quod non lassor. **Iugum** enim suauis est. et onus tuum leue. **Hec Bernardus.** **Ebrietas** autem spiritus

a

B

pōt dīa quēlibz amoris et mag-
 ni gaudiū deuocōis. ex qua quāsi
 ex vini fortitudīe feruor spū-
 ritus ī tūm exarsit. q̄ se mētra se
 cohibē nō valet. Unde Ap̄li. sc̄i
 spūritus feruorē estuantes. musto
 plerū dicebant. De hoc p̄ Job sic
 dicit. Venē meus q̄ mustum
 absq̄ spūritu. q̄ lagūdas nō
 uas dirūpit. Nouas dicit nō dicit
 veteres. quia veteribz cōdibz nō in-
 funditur talis deuocō sicut nō
 ius. sc̄i ī nouitate vite ambulā-
 tibz. Vel nouas dicit. quia talis
 feruor sp̄s. nouus et nondū exita-
 tis mentibz nūq̄ infusus. mīnō
 valet sese cohibere. q̄n erūpat ī
 uisitatos gestus voces vel sin-
 gult. sic vinū nouū ī vase ebul-
 lit. q̄ tūteratū quiescat. Nec
 etiā mirū si ex magna sp̄s hy-
 laritate. quā sp̄s sanctus cōdi-
 mīfundit aliqui erūpat ī aliq̄
 apta hylaritatis mōdia. vel
 si q̄nq̄ singulibz et fletibz ap̄t̄
 m̄pare nō valeat. et h̄mōi m̄
 tūe deuocōis motū abscōde.
 nū videam⁹ aliquos sepe ex stul-
 ta leuitate a visu et insolentibz
 cactim⁹ nō posse cohibere se. etiā
 ubi pudor hūanus m̄pat dis-
 ciplinā. Et aliqui ex hūmana
 tristitia abscōta. nō possit fle-
 tu hō q̄uis libent̄ faceret ip̄-
 are. Cū n̄ scriptū sit. Deus ig-
 nis cōsumens ē. et deus cari-
 tas ē. Ergo quid mirū. si fer-
 uor dīne caritatis infusus
 cōdi. totū hominē cōmouet. si
 ut p̄dictū ē leuitas a tristitia
 tanta vim ī hominē op̄ari p̄t.
 sc̄i cor dīni amoris gaudiō vl-
 dīne fructuōis desiderio m̄lā-
 mati ī se dilatat. et extendi-
 tur. et quasi inter angustias

pectoris se rapē nō sufficiens. p̄t
 ardoris violentiā ext se eru-
 pit. et amoris magnitudinem
 quē ī se continet p̄ extera m-
 dia euaporat. Liquefacto
 vō aīe aliud nō videt. et. n̄
 quēdā emolliō a sua duriciā.
 p̄ quā flexibilis reddit̄ et volū-
 taria ad amandū deū. et lique-
 cens ad dīne v̄tutis r̄cipiendū
 impressiōne. ut sicut liquor li-
 quor ita sp̄s dei spūi hōis
 infusus miscet. miscet et v-
 nū fiat spūis aīe cū deo. De h̄
 Orasius sup̄ cantica sic dicit.
 Aīa viri dicit liquefacta. dū
 ī dulcedine dīne gracie celū
 fuit resoluta. et sub dilecto af-
 fura. et īsepabilē anera. h̄
 Orasius. Unde secūdu dicit
 Origenes. Dīne cōsolatōnis
 felicissimus effectus. ē liquefactō.
 Liquefat enī mens dū deuo-
 cōne mollescat. ut sponsus ī
 ea suauit̄ cubz. et nichil duri-
 ei obsistat. Liquefat dū deuo-
 cōne calefat. ut dilectus ī
 ea calore dīni amoris īueni-
 at. et q̄ quidā cōtact⁹ spūi-
 lis fiat q̄ maximā delectatō-
 nē gnāt. Liquefat dū de-
 uocōe sup̄effluit. ut de⁹ sol⁹
 solū dominū ⁊ plerūq̄ ī
 ea obtineat. tūc oīs motus.
 oīs r̄fus. oīs ip̄etus eius.
 felicit̄ ī erūtate t̄minat.
 h̄ Orig. Et b̄n̄s Bern̄
 sup̄ Can. exponens illud
 Aīa mea liquefacta ē. sic ait.
 O dulcis fabulacō dei ī aīa.

que sine lingua et labiorum for-
 mat^r strepitu. et sine aere p-
 apitur i silentio. sol^o q loq^r. et
 cu loq^r audit. et alien^o exclu-
 dit. quoru^m utate et auditu
 corda liquefaut liquefendo
 defiaut ab eo qd fuerut. et
 defiaendo pfiaut i eo i que
 fluut. **H^o Ber.** Spualis at
 iopunditas dia pt gaudiu
 qdlibz i spu^m sancto qd a spu
 sancto ifundit. quo gauoz
 aumz i deo pro pceptis bene-
 ficis vel promissis. Nota
 du q spualis notiaa du-
 pliater accipit. gnaliter et
 specialiter. Gnaliter. qn est
 gnalis motus gaudiu in
 spu^m sancto. ex intuitu bn-
 fiaozu dei et futu glie ac
 bonitatis diu. Specialiter.
 qn e queda metis hylari-
 tas et confidencia bona ad
 deu. ex bono isae testimo-
 nio reddens ho^mz beniuolu
 et deuotu ad oia agenda et
 sufferenda pro deo. et omia
 que dei st diligenda et pro-
 moueda. Ideo bis diat Apis.
 gaudete i dno sp. itez dico
 gaudete. pmo gnaliter. scdo
 specialiter. **T^{er}ms** ergo decur-
 sis. videndu e de t^{er}cio mo
 cotemplacois. Tertius mo^s
 siue species contemplacois
 agit metis alienaco^e. aze-
 tis aut alienaco ex t^{er}cia ca-
 lz processu. Aliqn. n. agi

p magnitudine deuocionis.
 nonuq p magnitudine ad-
 miracois. m^odu^m etiā p mag-
 nitudie exultacois. **Hos** tres
 mos **Ryck** de sco vict i q^uto
 libro de cotemplaco^e declarat.
 ita dicens. **T^{er}tz** de causis i
 metis alienacione abducim.
Pa mo p magnitudine deuocionis.
 mo p magnitudine admira-
 cois. ayo p magnitudine ex-
 ultacois fit. ut semetipam
 mens hois no capiat. s sup
 semetipaz eleuata i aliena-
 aone tuseat. Magnitudine deuo-
 aonis mens huana sup semet-
 ipam eleuat. qn toto celestis
 desiderij igne succendit. ut
 amoris uitim flama ultra
 huanu modu exarscat. que
 aiaz humanā ad cete stituti-
 ne liquefacta a p^{ri}mo statu
 penitus resoluat. et ad m^ostar fu-
 mi extenuata in supna eleuet et
 ad summa emittat. Magnitudine
 admiracois aia huana supra
 semetipam ducit. qn diuo lumine
 irradiata. et in sume pulchritu-
 dinis admiraco^e suspensa. ta
 uehementi stupore concutitur.
 ut a suo statu funditus exruat.
 et in modu fulguis cocuscantis
 quato pfundius p despm sui i
 mese pulchritudinis respau. i pma
 deiat. tanto sublimius. tato cele-
 rius p sumozu desideriu ruerbe-
 rata s sup semetipaz capta i sub-
 lyma eleuat. Magnitudine
 iocunditatis s exultacois mes
 homis alienatur. qn i intima

C

E

D

illa mīne suauitatis habundācia
 potata. p^o plene tebrata. quid sit.
 qd fuit penitus obliuiscat. et i
 alienationis excessu. epudj sui
 numeritate traduat. et in super
 mundanū quēdā affectū sub quo
 dā mirē felicitatis raptu tñsfor
 mat. Quidū igit hīmoi ex
 cessus i nobismetipis nō senti
 mus. qd aliud de nobis sentie de
 bem⁹ n qd minus diligimus.
Si. n. quisq; es plene pfect⁹ di
 ligeres. forte dilectōnis tue nūm
 etas. estuatisq; desiderij anxie
 tas. i cuiusmōi te rapiet excessus.
 quales tibi expte desepsumus
Iā sane si dina dilectioe plene
 dignus extitisses. si tanta digna
 none te ydoneū exhibēs. forte tā
 ta lūmus sui claritate. intelli
 genae tue oculos irradiaēt. tā
 itime dulcedinis sue suauita
 te cordis tui desiderū mebraēt.
 q̄ teipm sup teipm rapet. et p
 mentis excessu in supna deua
 rat. **H**os aut anagogicos exes
 suos modos. mystice quide de
 septos in Cantic can^o uenu
 m⁹. De pmo quide vte illud
 intelligit quo dicit. Que ē ista
 q̄ ascend^t p desertū sicut virgla
 fu. ex arō mir & thū. t vnu
 pul pig. De 2° ē. Que ē ista
 q̄ progredit^r q̄ auroea cōsue ista
 gens. De 3° ē. Que ē q̄ ascend^t
 de deserto delicias affluens. inuē
 sup dīctm suū. **H**ec Rychar⁹

Quare de unoquoq; mō ipi⁹ excessus mē
 tis duendū ē in spali. Et p^o excessus mē
 tis ut dicit richardus de libro u^o fit ex des
 derij anxietate. et deuotionis magni
 dine. **S**um⁹ at sup surgit de igne. Et at
 neget amore spuale ignē ec. **R**ū itaq;
 illa mentis i supna cleuatio q̄ ex fūde
 dilectōis oue. fumo ni fallor. **Q**uid
 at intelligi⁹ p thū⁹ fumo. nisi deuota
 mentis desiderū. **C**ū ergo aū i supna
 eleuatur et ascendit. qm dilectōe ferue
 te i hoc ipm. vrgētia sui eū deside
 riu p semetipam rapit. **E**t at vrgula
 ut om̄s nou⁹ et gracilis et rā. **D**e
 ergo vge similitudinē i se thar ascensio
 tua. sit anxii sit vnuū desiderium
 tuū surgens ex uicēse rā. **S**i at per
 mirā carnis. et mōne p thū vco cor
 dis deuotionē p vnuū vco pigmen
 tarij pulueron. vtuū oim̄ intelligam⁹
Sūmationē attende quō h⁹ oia i eandē
 smam. **S**auriū. **H**ec omnia p se facile
 intelligunt. **N**ā hys satis. **S**tat⁹ vnuū
 quisq; cū ante ple⁹ ē. cetera vtuū isig
 nua non hie non p^t. **S**i enī aploredū
 tur. cōsumatio vtuū ē carnis. **I**llud
 sane nōndū q̄ aū sū tunc verat
 q̄ fum⁹ i p desertū ascendit. qm affm
 suū i celestis sponi desiderū accedit.
Aiaior nō sed quānū ad meitū mū
 detur ec mentis cleuatio illa. q̄ fa
 uete quide grā surgit ex iteāoe et
 itensione. p uat⁹ illa que surgit ex
 sola ex sola reuelatione vel aliqua
 inspiratione diuina. **D**e ergo dig
 na iuenat^r aū. oportet p^o q̄ p de
 serū ascendē. **D**erūpū ut eadem
 ipā velut vrgula fumi fiat q̄ vnuū
 desertū fieri incipiat. oportet ut sup
 ipm desertū assurgat. **A**loquū mō
 ipā i mentis excessum non rapit.
 nisi sup semetipam eleuetur. nisi se
 metipam i vno desertū. et semetipam
 desēdo desertū faciat. **Q**uo deserto
 i more fumi magis magis q̄ i subli
 nua tēscendat. **S**olet tñ thūoi mē
 tis excessus fieri. mō ex sola desiderij
 feruentis estuacione. q̄ ex adiūta
 sibi dina reuelatione. **S**i enī fit ut
 spūalis iste ignis et i corporeus di
 ne dilectōis eandē vnu nō obineat
 i spiritalib⁹. q̄ ille ignis corpore⁹

Ca. xi

in rebus corporeis habet. sicut dicitur
 noui q' ignis iste corporeus vase g'uit
 modico liquore p'fusus opai solet. p' mo
 quide' impit liquore ipm ab ymnis eute.
 postea uero nuc' hanc nuc' in illa nunc
 sur su nuc' deorsum iactat. et paulatim
 ad supiora attolle. totu' q' uas ex quom'
 modico usq' ad sumu' e'ple. tandem at sup
 ipm attolle. et cu' uolentia quada' iteiora
 euacuare et foras effundit. et foras e'it
 Sic sane animus huianus dino igne suc
 cessus. id sepe i seipo' at semetipm ferues
 et fremens. est uas sibi ipi irascens. se
 ipm despicens. sibi ipi uehemet' dig
 nas. semetipm uehemet' oculis. su
 mus ilypans. et cu' eiusmodi estu diuina
 uitatur. du' p' inferioru' acceptu' ab i'fimis
 repellit. et p' supioru' desideriu' ad su
 piora trahitur ad supiora. fit sepe ut
 impem sp' iter pellente desiderio. ex
 semetipm et supra semetipm cietus
 su q' penitus oblitus. et inextasi sub
 leuatus. totus in supiora rapit. In h'e
 modu' celestis desiderij ardor cu' uelhe
 ment' exstuat. animu' huiana dino a
 more fuida sup semetipm leuat.
 Nec rich'. Qui igitur diuino amo
 re sic accendit. et sup semetipos ad
 illa supiora rapitur. h'ij procul du
 bio ab omnibus uicijs et malis mo
 ribus se exuunt. scilicet cu' mundi cupi
 ditatibus contempnit. et spe ad iuisi
 bilia se extendunt. De talibus b'is
 greg' sup Cant. exponens uba supi'
 p'ruissa. in. Et ue' e' ista q' ascendit
 p' desertu' sicut uir fur sic ait. Inde
 ferto itaq' aut i hor' mundo e'ia' sue
 queq' aia' sca' uiuit. du' a regno erul
 me' bestias demones degit. Nec et si
 oino a sponso non deseritur. tu' q'
 diu' i carne est nodu' ad certu' e'ia' in
 sione admittit. du' ab eo p' exilia t'
 teptaciones p' egriuantur. et quia ad
 huc cu' eo non regnat. deserit ab eo
 sibi uider'. Ob hoc semp' laborat ut
 ascendant. ut que' ualde diligit ma
 gis ac magis senaat. et qm' p' sic
 eu' in deserto non tenet. ab ipso ei'
 desiderio se refiat. ut sic in uia robo
 rata. qm' ad hoc qd' diu' occupuit
 pueniat. Sic eni' non nulli q' du'
 omnia uisibilia fastidiunt. mente in
 celestia e'igunt. et q' i' infimi' nichil

e' quod eis dulcesat. cupiscunt totu'
 cor ad supia i'itunt. h'ij ab oibus ma
 lis se exuunt moribus. censu' mundi cu'
 cupiditatibus contempnit. spe ad iuisi
 bilia tendunt. et quo' ap'iori desiderio ill'
 iherit. eo magis ac magis moleste
 corruptionem ferit. quam h'ic. h'ij
 nimiru' p' desertu' d'ndit. q' du' i' ho'
 mundo in teptaciones uiuit. quo
 amplius du' h'ic morant' dese' metuit.
 forcius ista deserit et aggr' eduntur.
 i' quibus du' fuerit. nichil amplius
 qd' eos amoueat t'ebit. On' aut' sicut
 uigula sumi ascendit dicitur. no' aut' ^{sum'.}
 quarulib' e'ia' e' iste dicitur. sed ex
 aromatibus mirre et thuris. et in
 u' si puluicis pigmentarij e' d' d'at.
 Altra quippe mortuorum corpa condi
 untur ne putrescat. thura uero
 attenduntur ut redoleant. p' mir
 ra ergo carnis mortificatio desig
 natur. p' thuris oroniu' mundicia intel
 ligit. Ita igitur aia' carne sua a
 putredine uicioru' mortificat. du'
 oes voluptates mundi p' i'ntin'cia
 abnegat. ut et post iudiciu' a p'rip
 tione' etna libera p'maneat. Qu' uo
 ro ad celestia maiore desiderio as
 tendit. et a cordis cubiculo oes cogi
 taciones supfluas abiicit. q' turbu
 lu' cor sui cora' deo facit. quo' cu' di
 l'one et uirtutes agregat. q' carbo
 nes in tubulo coaptat. q' bus serpa
 mens i' asp'cu' di igne caritatis ac
 cendat. dum q' feruentes i' mun
 das oroes ad dm' emittit. q' sumu'
 aromatatu' ex thuribulo eduat.
 ut cora' d'ico suaue redoleat. i' p'xi
 mos ad eius amore' p' bo' ex' oram
 re no' desinat. h'ec greg'. De metis
 etna' alienatione' et fra' que' tales
 assequit' q' hui' mo' gra' pociunt.
 rich' de seo victore sic ait. Cu' p' de
 placidus dulcedine sup nos metipos
 rapim'. quodda' q' suauitans in
 na' sup mentes i'ebriamur. et hui'
 nu' q' d'amo sensu' excedentes. i' diu'
 ni q' da' affm' a nob' metipis alic
 namur. Nichil in hac uita. hac dul
 cedine iocundius sentitur. nichil
 sic aia' ab amore' mundi sic elogat.
 nichil ita mente' de teptaciones
 roborat. q' elis gustus i'ebriauerit.

S.

ad omne opus et omne labore tular et
 at laborat nec lassit. festinat nec
 deficiat. dolet n' sentit lassatur et nes
 cit. irridetur et no' dicitur. **Hec ruli** Et hec
 de mentis alienatione q' surgit ex de
 uotiois magnitudine. **Secundo** videndu
 e' i' speciali de mentis excessu. q' euenie
 solet ex admiracionis magnitudine.
De hoc idem ruli i' 1° libro de contem
 placione sic ait. **Quis** nesciat in admira
 tione fieri. cu' aliquid enim p' spe
 et sup' estimacione. **Quoties** itaq' visi
 onis et rei vix credibil' adduce solet
 admiracione' mentis. qn' aliud incipit in
 del quod vix possit cogi. **Hec** mentis
 excessus bn' describit i' eo quod dicitur.
Que e' ista que progreditur q' auro
 ra surgens. **Aurora** siquide' paula
 ti' eleuatur. eleuando dilatat. dila
 tado clarificatur. sed nullo mo' du' ca
 dem i' diem desinit. p' promouoiois
 sue i'cometa ad desin' venit. ut vn'
 accipit ut maior sit. tandem q' ei ac
 cidit ut oino non sit. **Sic** itaq' hua
 na itelligencea. dino luce irradiat.
 du' itelligibilu' contemplacione' suscipit
 dicitur. du' i' corp' admiracione' distendit.
 qnto semp' ad alacra et miabiliora
 ducatur. tanto apli' t'nto copiosius
 dilatat. et vn' ifimus remotior. in
 semetipa' purior et ad sublimia
 sublioz iuenit. **Sed** i' ei' mo' suble
 uacione' du' mens huana sup' alao
 ra crescit. du' diu crescit. tande' ali
 qn' huane capacitas metas t'nto
 dit. fit demu' ut asemetipa' peius
 deficiat. et sup' mundani q'da' af
 firm' t'nto tota sup' semetipameat
Et sicut matutina lux crescit. de
 sinit. no' quide' ee' lux. sed ee' lux ma
 tutia. ut ipa' aurora ia' sit aurora. ^{no'}
Ita huana itelligencea ex dilataoiois
 sue magnitudine qnq' accipit. ut ipa'
 ia' no' sit ipa'. no' q'de' ut no' sit itelli
 gencia. sed ut ia' no' sit huana. dūmo
 miabili. mūcioe' q' i' conphesibi effi
 citur. plus q' huana. dū glia' dū
 speculando. i' eandē ymaginē t'nto
 fortur a claritate i' claritatem t'nto
 adnū spū. **Et** nōndū si vas aq' solū
 radio supponas. ipam mox aqua
 videlicet lūis splendorē ex se supioa

transfunde' et claritate quide' absq' ca
 loze in infima leuare. **Et** quid e' aq'
 nisi cogitacio huana. que semp' ad i
 feriora labitur. nisi sub dist'caois
 magne moderamine cohibeatur. **A**
 qua in vase collat. cogitacio meditati
 uita et p' intencione' desira. **A**que
 collecto. cordis meditatio. **Et** usmo' aq'
 solis radius se infundit. qn' dū
 reuelacio meditatiōis occurrat. **I**
 cu' aqua radiū i' se sup' lūis ac
 cipit. fulgore quoz lūis et ipa'
 ad supiora emittit. et nūcū i' mo
 dū illū vtz radiū lūis ex se leuar.
 quo ipa' p' se nullo mo' ascendē va
 let. et cum tāta surdū aq' i' lūis. ra
 diū ei tū quēm de se lūis emittit
 nō sue sili tūdmis imprimit. ita ut
 tremulū tremula. quēta que
 tum. purior purioze diffusioz dif
 fiores effigat. **Quē** hanc sans si
 mulitudine cum inactē sibi illū
 et etū lūis reuelacio. cor hois hu
 manū irradiat. huana itellige
 cia sup' semetipaz ymo sup' oem
 huani modum leuat. i' illuc i
 telligencie dadius. diuinū lūis
 ifusione' admiracionis q' ruerbe
 racioe' de ymus ad summa resilit.
 vbi nulla p'p'icacio. nulla artis
 vidustria. huana rōtācio aste
 dere suffiat. et quo melius mēte
 hois diuine claritatis splendor
 profundius penetrat. eo alius
 stuporū sui magnitudine extul
 sa. et p' extasim subleuata i' dinoz
 archanoz sublimitatib' sublimi
 resultat. **Illud** at oino a stare dē.
 quā quāto plerū atq' p'fectū
 ad itānā aīm' parē atq' in quā
 litatem opone' se p'ualierit. tāto
 firmius tanto tenac' in hac sub
 leuacione. sume lūa p' contemplacionē
 adhēbit. **Et** procul dubio qnto
 purior ad integritate. quāto diffi
 sior ad caritate. tanto p'p'icior
 tanto cupacior iuenitur. ad sup'
 mūdanoz i' sup' celestū. contem
 placionē. **Hec** ruli. **Ita** vō tam excel
 lens contemplacio q' in extasim et
 i' excessum mentis p'ducit. req'
 rit cor mūdū et bn' purgatum

Quod affirmat huius v. ut dicens
 Sapientia et maxima contemplatio est:
 admiratio maiestatis. Nec requirit
 cor purgatum a vicijs. liberatum atq;
 exoneratum a peccatis. ut se facile pos-
 sit ad supna leuare. ut in diu p ali-
 quas morulas stupore et extasi sus-
 pensum teneat admirate. h. b. nar.
 Qui eam sic a semetipso alienat.
 ea que interi in spu erit vobis exp-
 me no valet. De hoc huius greg.
 Tur dei marie maiestatis miam.
 ai in contemplatione ei. ob stupescit
 do obmutescit. p. l. m. i. u. s. i. t. a. r. e. a. p. i. e.
 tes q. vobis expme valeat. no iue-
 nientes verba p. d. o. n. e. a. ad. f. a. sub-
 lingua exprimentenda. h. g. r. e. h. i. c. e.
 a. a. m. e. n. t. i. s. e. x. c. e. s. s. u. s. s. u. e. a. l. i. e. n. a. t. i. o.
 figuratur p. regina saba. que vi-
 dens sapiam salomonis non habet
 ultra spm. quod exponens rich.
 de sc. v. i. c. t. de. a. i. a. d. e. u. o. a. c. c. o. n. t. e. m. p. l. a.
 t. i. o. n. e. i. n. l. i. b. r. o. d. e. c. o. n. t. e. m. p. l. a. t. i. o. n. e. s. i. c. a. u. t.
 Regina austri a fratribus tre venit
 audire sapiam salomonis. Que e-
 ista regina nisi quibus aia sancta
 sensibus et appetitibus carnis. co-
 gnationibus et affectionibus mentis
 fortiter presidens. et sui regis
 veri q. prozsus salomonis dilco-
 feruens vndiq. desiderio ardens.
 Huiusmodi regina fame sapie re-
 ge. p. p. o. s. i. t. i. s. e. n. i. g. m. a. t. i. b. u. s. e. t. f. r. e.
 quentibus interrogacionibus ipetit.
 qn qlibet aia deuo de dno adiu-
 torio psumens iue. gande veri-
 tatis studio vehemens insinat. audit
 quod querit. qn illa que ex p. a. d. u. s. t. a.
 no suffiat. sepe in ordni suspna ex di-
 uina reuelacione agnoscat. Videam.
 adhuc qd de hac regina dicitur.
 Videns at regina saba oem sapiam
 salomonis. et domum quam edificauerat.
 rat. no habet vlt. spm. prozsus qut
 i audit. postea videt et intelligit.
 tandem aut obstupescit. et deficiat. h. u.
 rogat quod distat. contemplat. quod
 m. i. e. t. s. t. u. p. e. r. u. t. m. e. n. t. e. e. x. c. e. d. a. t. p. p. i.
 mu e meditacionis. sedm contempladi.
 etu e extasis. Ex quibus gradibus
 subleuatur aim. huius. Meditacione

profro surgit in contemplatione.
 contemplatione i admiracione. admy-
 gone i mentis alienacione. Mai-
 festu e ergo q. ex magnitudine ad-
 miracionis. inquit homo in excessu
 mentis. Quid etu aliud illi fuit
 spm non habere nisi mente exte-
 de. vel vnde ei hoc accidit nisi ex ml-
 ta admiracione. Quo queso r. g. n. a.
 ista sine spu fuit. nisi q. sp. eius
 a semetipso alienatus fuit. Sed illud
 hoc in loco i memoria venit. quod
 iohes dicit. ego inquit iohes fui i
 spu. Fate iohanes i spu esse testa-
 tur. et r. g. n. a. gustu spm no h. r. e.
 asseritur. **U**bi noudu q. hoc e-
 spm i spu esse semetipm iur se
 metipm totu collige. et ea q. arca
 carnem seu eam que in m. uege-
 runtur interi penitus ignorare.
 Spm aut sine spu ee. est semet-
 ipm ex semetipm et sup semetip-
 su totum funde. et que sub ipso vlt.
 i ipso fuit oino iteri ignorat. et i
 illud diuinitatis archanum totu ite-
 none i spu sps esse tunc p. t. e. a. s. s. e.
 ritur. quando exteoz oim obli-
 uisat. p. i. t. e. r. e. t. i. g. n. a. t. e. o. z. o. u. n.
 que in corpe corpali aguntur.
 et illis solis itest p. memoria vel
 intellam. q. in spu vel ex spm ac-
 titantur. **U**bi non et ite dicitur
 spm semetipm non habere. qn
 inapit a semetipso deficere. in suo
 esse in sup mundum quenda et
 ve plus qm huius inire. et in-
 rabili. t. i. s. s. i. g. n. a. t. e. s. p. u. s. i. l. l. e. a. b. h. u. a.
 no videatur i diuinu deficere.
 ita ipe ia no sit ipe. eo dicitur at-
 tpe. quo dno inapit ala. i. h. e. r. e.
 Qui em dno adheret. un. sp. est.
 cum eo est psalle. p. t. qui huius mo-
 est. defecit in salute tuu aia mea.
 In spu itaq. est. qui sumu mens
 ascendit. et quasi a suo spu defi-
 at. qui sumu mens ascendit.
 Nec rich. **T**ertio videndum est
 de metas excessu qui euenire
 solet ex magnitudine exultan-
 onis. de quo idem rich. in eode
 v. libro sic ait. **R**estat t. i. o. l. o. r.
 ondere. quo ex iocunditatis exul-
 tacionis q. magnitudine mens

excedit. **h**uana solent Tertissim adde: et se
 metipam. **h**ic sane excessiois videt
 modus nudi satis iucunde expres
 sus in illis vrbis. **Q**ue e ista q as
 cendit de deserto delias affluens
 emra sup dilem suu di p desertu
 rre intelligitur cor huani. quib
 eit iste de deserto ascensus: nisi me
 us huane excessus. **Q**u de deserto
 huani aum ascendit: qm sup semet
 ipm mentis alienatione trahit:
 qm semetipm i pmo deserens. et
 ad celu vsq pmissis. **S**olus dnm
 se totu p contemplationem et deuoa
 onem inuigt. **S**ed huus ascensio
 causa desitit auegit: i cogit q
 ascendit delias affluens deserit.
Quid est delias affluens. nisi spua
 luu gaudior plenitudine affluens.
Quid ip e h deliaaz affluencia:
 nisi vere et iucunde suauitatu ha
 bidana. celus q dam. vbanu
 fusa leticia. **H**az deliaaz copia
 sicut vcz gaudiu fallaces diu
 tie exhibe nup pnt: alioqu fall
 laces no eent: si veras deliaas i
 eny affluenciaas venat exhibe
 rent. **H**as sane extiores falla
 ces q diuicias eam ipu habere
 pnt: q vcz m gaudiu oino habe
 non pnt: nisi forte mendacem
 eu faciant. que ipha venat co
 testantur audiu. none gaude
 ipus di dnd. **Q**uoacuis itaq
 itens veris q delias caris: eam
 si exterioribus diuicijs habu
 deb. ai ipha venat psalle potes:
 qm iops et paup su ego. **H**anc
 itaq deliaaz confluentia. vcz
 q habundantia gaudioru. no
 est vn spare debeas. no est vn
 habere valeas: nisi ex illa ita
 aumi iocunditate diuinitus q
 ifusa dulcedie. **Q**ue e ista ite
 que ascendit de deserto delias
 affluens: non dit deliaas hns
 sed delias affluens: eo q no
 quelib haz deliaaru experientia:
 sed eaz affluencia huiusmodi
 ascensus qui de deserto fit g
 nit atq pfiat. **C**onstat aute
 q quatuor profia: has deli
 aas i hac ditaxat vita stannu

K

habe non possi. **S**o itaq tpe quo
 hmoi affluencia aia tner: ad hunc
 de quo mo loqm ascensum affurge
 non valet: q i suo ascensu delias
 affluens oportet. **P**uto at q aliud sit
 affluens ascende q ascendente affluens:
 sicut aliud e affluencia e causam
 affluendi. **D**eliaaz itaq affluencia
 ascensionis e causa exiit: qm ex illa
 diuine dulcedis infusione. quam
 i mib sentit. sciam aia sa p gudio
 et exultatione no capir: tan vt ex
 ultationis et iocunditatis sue ntag
 nitudo ea ex semetipam effundat.
 et sup semetipam rapiat. **S**ic sane
 sic vehemens inuenta q leticia
 du sup huani modu exarsit.
 hanc sup hoem extollit: et sup
 huani subleuatu i sublimib sus
 pendit. **H**uus sane rei forma in
 pisabus videt. **N**a pisces dum
 in aquis ludunt. sup aq exiit:
 et natue illis hitaonis sue tmos
 excedit: du seipos vel ad modum
 p aera suspendit. **S**ic procul
 dubio aia sa du inueno qm tpu
 di sui applausu a semetipa exti
 titur: du sup semetipam ire me
 us alienatione viget: du celis
 bus to suspendit. du angelias
 spectaculis to iniguit: natue pos
 sibilitatis tos supragressa in
 detur. **S**ed aut tota cordis ex
 ultatione vel subleuacione de
 suis vrbis psumat: vel suis
 mentis ascribat. **C**onstat sane
 non matri huani: sed muneris
 ee diu. **P**rode i illa qm e aia
 q de deserto ascendisse deserit:
 dila sub iura phibeat. **Q**u
 e ai dila suo dicit: nisi vtute il
 lus non appus vrbis pmouet:
Quid itq est illi dila suo itabe:
 q de ppria vtute pro hac pte ni
 chilo oino psume. **Q**uatu michi
 videt: nichil de ppria industata.
 nichil de ppria prudencia recte
 psumit: pferri ico loco vbi de
 deserto ascenditur: sed n i deser
 to quide. quando p desertu itur.
Sat hoc sane ipse dilectus huus:
 et id arco deduat ea i nube
 diei. et nocte i illuinaoe igni.

Ca. xi

Quo enim modo sustinet pondus
 diei et estus: nisi sub umbra illius
 qui diligit animam suam. vel quibus ei loco
 tunc a timore nocturno. profertur in
 loco horrore et vaste solitudinis;
 nisi ipse emittat lucem suam et ve
 nite sua. Deum non habet quo estus
 capere tunc et sibi: nisi utius ob
 traret illi. Nichilominus deesset un
 ignorare sue tunc illuaret: ni
 si in luce illius videt lumen. ubi tunc
 ille dicit. **Q**uoniam tu illuminas lucerna
 mea dicit: deus meus illuminat tunc
 meas. **A**ccipit ut dicitur ex mu
 ne dila sui et beneficium sponsi sui.
 duo remedia sunt duo principa
 lia mala. refrigerij nubem et
 deapitiam carnis: reuelat ad
 lucem et ignoziam mentis.
Et non dicitur quibus sponsi dila
 semp et ubique dila sui adiuto
 rio egeat. ita ut siue eo nichil
 face valeat: nisi quod tunc coopanti
 gre uehementia tunc. vel
 uacante oportet. quod eo loco
 ubi deo ascendit: tunc quis
 maxie cum deliquit affluit.
Si enim per desertum tunc intelligit
 cor humanum: quod est de deserto as
 cende. nisi super semetipsum ire.
Quid ergo homo ibi possit. u
 bi homo supra hominem ascendit.
 ubi humana natura humane pos
 sibilitatis metas. **N**ullo tunc tpe
 dila suo uehementia initali:
 quod cum spiritualibus deliquit anima sua
 affluere videtur. **E**t sciendum
 quod spirituales deliciae animam deli
 cata efficiunt. **V**ulas audie
 quod deliciae face osueunt. pene
 supra id quod credi possit. **I**nter
 denique quod nulla exterior delicia
 possit aliquatenus sapere ei. ne ali
 qua huius mundi gloria aliquid
 solacionis afferre: ita ut vea
 at audeat proficere et dicere.
Renuit solari animam meam: eo
 quod vocat senpat. et pro eto
 diffinat quod ois caro femur: et
 ois gloria eius quasi flos femur
Denique tedit animam suam in te
 sue. quociens non dat consuetas

leticias pro voto habeat: et quocumque
 illa solepnitatis in fine gaudia
 aliquid dicit subtrahunt. **S**ed quid quod
 ad eius solacione. quod quid ad
 eius iocunditatem valeat: ex alie
 no arbitrio ex alieno beneficio pe
 det. **N**ec ergo illius vobis inuitur:
 de cuius magnificentia totum profuit:
 quod sperat. desiderat. amatur.
Hec rith. **C**um vero mens pro ut
 dicitur in libro de spiritu et anima semet
 ipsam per pura intelligat: **ex** **capit.**
 dere. et in illa corpore lucis dai
 tatem tunc inerte: in hoc mens ex
 cessu pax illa que exsuperat oem
 sensum iuenitur atque obriet:
 ut fiat silentium in celo quod media
 hora: ita ut contemplantis quibus
 nulla alternatiua cogitationum tu
 multitudine perturbetur. **E**t tunc cont
 placionis tranquillitate totus collecto.
 intromittitur etiam in quendam affiz
 mltu iusitatu mensis: **et** nescio qua
 dulcedine. que si sic semp sentitur
 profecto magna felicitas est. ubi nichil
 et sensualitas. nichil agit yma
 ginaria: **et** ois inferior vis aie pro
 interi viduatur officio. **S**uperior
 aut vis aie in illud intime quiet
 ferretur et sume tranquillitate facta
 archanu flent. **I**n libro de
 spiritu et anima. **E**t notandum quod purus
 mens excessus in deum siue purus dese
 sus dei in aiaz fit in spiritu. quia deus est
 spiritus et deapit deo: aut que in
 spiritu ambulat: **et** carnis cura non
 facit in desideris. **D**e hoc beatus
 Bernardus super cantica sic ait. **V**ide
 habet panyphus vix angelus vni
 usque aie qui mutui amores: **et** tunc
 non nudus non sua gratia: **et** dicitur
 disturrit medius inter dignum et di
 lecta vota offerens. **R**efere bono:
 excutat illa plant illi: **et** tunc quod
 licet vno i pntat eos pariter sibi:
 siue hac racione siue illi adducto
Ignide domesticus est: **et** notum pa
 lactio. **N**ec veret impulsio: **et** tunc
 vide facie patris. **V**ide aut tu. **ne**
 quis me in hac verbi aie: **et** tunc
 rione. **C**orpeu quid sentie existimes.

ascendit.

I

M

Illud loquimur ad aplos dicit. **C**ui
 adhuc deo vnus spūs ē. Excessu pue
 mentis in deū. siue dei puri desensu
 in animi quibus possumus exprimi
 mus verbis. **I**tem in spū sic ista co
 uictio q̄ spūs deus et cōspicit de
 corā aīe illius quā forte aduertit
 in spū ābulante et curā carnis nō
 p̄ficiēte i desiderio. p̄serti si sui
 amore flagrante conspexerit. **A**l
 q̄ aīa talis p̄sto quem desiderat.
 nō figuratū s̄ infusū. nō apparen
 te s̄ afficiēte. nec dubiū qui eo
 iocundiorē quo int̄ nō focus. Verbu
 quippe ē nō sonas s̄ penetrans.
 nō loquax s̄ efficax. nō obstrepes
 auribz s̄ affectibz blandice. facies
 nō formata s̄ formas. nō p̄striges
 oculos corpis s̄ facie cordis letifi
 cans. grāta quippe amoris mune.
 nō colore. nō tñ illū ad huc dixerit
 sicut ē. q̄uis nō oīno aliud hō mō
 exhibeat q̄m qd ē. **R**eg; enī vel
 sic cōtinuē p̄sto erit. q̄uis deo
 tissimis mētibz s̄ nec vniformit
 omibz. **E**p̄oetēt nāq; pro vānis
 aīe desideris dīne p̄ntie gustū
 variari. et infusū s̄apore iugne
 dulcedinis diuersa appetēdo aīe
 alit atq; aliter oblectare palatū
 s̄ **B**ernardus. **C**onsiderandū est
 s̄m dictū h̄yct̄ de sancto victore.
 q̄ mēs cuiuslibz p̄fī ad celi secreta
 fūr rapit. Scū eterne ei⁹ felicitatis
 pelago obsecbetur. et sup̄celestis
 torvente voluptatis eousq; inebra
 at. ut nō solū oīa extēiora p̄ mē
 zia nesciat. s̄ ip̄e enā sibi i obliu
 one veniat. ita ut postmodū ad se
 reuersus proclamēt cū aplō et di
 cat. siue i corpe sū extra corp⁹ iustro
 deus sūt. **V**nde qn̄ aīni intencio
 penitus auertitur a sensibz corpis
 ita q̄ nec p̄ntia videt nec audit.
 tūc dicitur extēns extasis. **H**ec
Richardus. **H**oc vō tā exfolles
 donū qd vī. nōnulli vsq; ad ex
 cessū mentis rapiūt. **A**lī hoc

accipiūt ex sola vocante grātia.
 Alī aut ut hoc possint sibi p̄at.
 cū adiutorio tñ grācie ex magna cū
 industria. **D**e hoc h̄yct̄ de s̄o vic
 tore i 1° libro itēplac̄ sic ait. **C**ui
 i suis itēplacionibz sup̄ semetipōs
 ducit. v̄ vsq; ad mētis excessū rapi
 ut. **A**lī hoc expectat. v̄ accipiūt ex
 sola vocante grā. Alī vō ut hō possit
 comparat cū grē tñ adiutorio et cō
 parte ex magna cū industria. **E**t illi
 quide hoc donū q̄ fortuitū habet.
Isi vō iā q̄ ex virtute possident.
Cū fortuitū cuiq; ē. q̄ qn̄ vult vel
 put vult nullo mō p̄t. **V**elut fortui
 tū igit̄ hoc h̄nt. qui i hoc nichil
 ex p̄ria industria valet. s̄ solū vo
 cante grācia expectat. **I**ā vō ve
 lut ex virtute hōmō grē efficacīā
 h̄re dicendi sūt. qui ex magna iā
 p̄te id posuit cū vult. **S** ad tāta
 grāciā nō nisi cū magno labore p̄
 uenitur. **V**n̄ et moyses i mōte s̄x
 diebz morat. et i septis de medio nu
 bis ad dñi colloquiū vocat. **S**ex
 diebz ut notū ē opa nra paginū.
 v̄ i septis iquestim. **C**ū s̄x ergo
 dies infusim i hoc mōte. qn̄ cū m̄
 no labore magnaq; industria m
 huiusmōi sublimitatis statu as
 suerim⁹ p̄manē diuini. **T**ūc at
 quasi ad septimū diē venit. qn̄
 tanta mentis subleuatio ment
 i oblectamētū vertitur ut sine
 vllō labore subiat. **C**ū ad septi
 mū iā diē p̄tingit. qn̄ in illo
 sublimitatis statu tandē aliqñ
 ad sumā aī⁹ tranquillitātē p̄o
 mtur. ut nō solū oīa cura et sol
 licitudinē deponat. v̄ mō vnū
 sas pene huāne possibilitatis
 metas excedat. **A**d colloquiū dñi
 dñs vocante admittit. qn̄ ex di
 na iſpiracōe v̄ ruelacōe i illā
 dīnoz iudicēu abyssū intro

R

D

mittitur. In mediū nebule moy
ses introgreditur: qñ huāna mēs
ab illa diuū lumis imensitate ab
scepta. sūma sui obliuioe sopitur:
ita ut mutari valeas et uiste mu
vari debeas quo ibi scinder nubes
ignorancie cū igne illuminare
intelligētiā. ignoācia ⁊ obliuio
uotoꝝ et exproꝝ: tū ruelacoe et
intelligētiā p̄us ignotoꝝ et eous
q̄ i exproꝝ. **R**ā uno eodēq̄ tpe
huāna intelligētiā et ad diuū
na illuminat⁹ et ad huāna ob
nubilatur. Hanc subleuati ai
pate obnubilatōne et subleuati.
p̄s pauca vobis p̄phedit cū dicit
In pace i dōp̄s dormiā et i qui
estā. Verant aiā tūc i pace iue
nit: qñ sup̄ semetip̄s, ducta huā
ne possibilitatis molestias oūo
nō sentit. In hac pace obdor
mit: qñ ad sūmā t̄nquillitate
s̄scepta quidq̄ sobria cogitare
consuevit ei i obliuione venit.
Qui enī dormit: q̄ arca ip̄m s̄
p̄mo et serpm̄ nō nouit. **H**ic q̄
p̄ s̄p̄oꝝ. mentis alienatio ex p̄
mitur. p̄ quā ab assuetis abse
tatur: et q̄ p̄ s̄p̄ni occupata
a r̄be huānis diuinarū verū
cōtemplacōe p̄gnat. Et tūc q̄dē
i dōp̄m obdormit: qñ i eo p̄ cōtē
placōne ⁊ admiracōne requies
cit cui vni idēq̄ ē eē q̄d ē. qui
solus verant dicit p̄t. Ego sū qui
sū. **E**t nōndū ai p̄ metis excess
sū sup̄ siue mē nosmetip̄os in
diuorū cōtemplacōne rapti:
exteriorū om̄i stati. p̄ nō solum
eorū q̄ extra nos. verū etiā eorū
q̄ i nobis s̄t: om̄i obliuiscimur.
Et utem ai ab illo sublimitatis

statu ad nosmetip̄os redimur:
illa que p̄us sup̄ nos vidimus.
i ea virtute vel caritate qua p̄us
p̄p̄erim⁹ ad nos mēōrā euocat
oīno nō possum⁹. Et q̄ius inde
i mēōrā aliqd̄ teneam⁹. et quasi
p̄ mediū velū et velut i medio
nebule videam⁹: nec modū quidē
videndi nec qualitate visionis
p̄prehendere nec recordari suffia
mus. Et mirū i modū i mēōrā
nō i mēōrā. dū videntes nō
prouidem⁹. ⁊ aspicientes nō p̄p̄i
am⁹. ⁊ mtendentes nō penetra
mus. **H**ec h̄yct̄. **T**ota talēq̄ gr̄s
absq̄ dubio p̄t idē h̄yct̄ dicit:
Nemo accipit sine ingenti studio.
et ardenti desideria. Nemo etiā ex
timet illius diuū lumis claritate
argumētando posse penetrare.
Nemo se credat huāna illud rō
cūaāce posse comprehendē. Si enī
aliqua argumētacōe adire po
tuisset lumē illud diuīnū: v̄tq̄
iaccessibile nō fuisset. Demq̄ A
postol⁹ ad illud se gloriat⁹ nō qui
dē esse: sed raptū fuisse. **D**ico maḡ sū
hominis i corpore siue extra corp⁹
nescio deus s̄t: raptū vsq̄ ad ternū
ū celū. Ad hoc itaq̄ celū homines
rapiuntur: ascendere autē nō possunt
Possumus tñ illā que in hac vita
h̄ri p̄t dei cōgnitionē: tribz gradibz
distingue. Alit siquidē deus vide
p̄ fide. Alit cōgnoscit p̄ rationē. At
aliter cernitur p̄ cōtemplacōnem.
Prima q̄ visio ad p̄mū: 2^a ad
2^m: 3^a ad tertū. Ad p̄mū cōtē
placōis celū ⁊ scdm̄. hōrēb asten
de p̄nt: s̄ ad illud q̄d ē sup̄ rationē
nō p̄ mentis excessū siue sup̄ semet
ip̄os rapti nulq̄ p̄tingūt. Si q̄

mens hominis sic super seipsum rapit: omnis humane rationis a gustibus supergreditur. Ad illud enim quod super se eleuata et in extasim raptam de diuinitatis lumine conspicit omnis humana ratio succubum: et non humane rationis angustias deserat: ad capiendum diuine inspirationis archanum intelligencie sinu non dilatat. Cuiusque etiam huius dilecti domini desiderio flagrat. quanto enim familiaris nouit: tanto amplius amat eorum frequenter cuius cuius desiderio estuat. Cuius siquidem frequenter utubernum solet sane desiderium non minuit sed auget: et amoris incendium acris inflamat. Cui igitur tali sponso et dilecti dulcedine fruatur. et inter huiusmodi eius requiescat. et amore iugiter delectatur: quod putas frequentes mentis excessus patitur. quod sepe in extasim raptus supra seipsum diuatur. dum pulcherrimum diuis eius magnitudine attonitus in eius admiracione suspenditur: et nimirum anima cum serpente pre gaudio iam capere non potuit supra seipsum ducitur et per excessum mentis in superna eleuatur. **Hec Bernardus**
 Cui vero per excessum mentis aliquid de supne felicitatis dulcedine degustat: tales inter a miseria huius fragilis uite liberi existunt: quia felicitas et miseria simul esse non possunt. **Hec probat beatus Bernardus** in libro de gratia et libero arbitrio: ita dicens. **Scitendum est** eos qui per excessum contemplacionis rapti quousque in spiritu quantumlibet de supne felicitatis dulcedine degustare sufficiunt. tocians esse liberis a miseria.

na. quocens sic excedit. **In** plane quod negandum non est. etiam in hac trine licet raro raptum quod complaciti libertate fruuntur: qui cum maiora optima parte elegerunt que non auferretur ab eis. **Qui** enim eam tenent quod auferendum non est expulsum utique quod futurum est: sed quod futurum est felicitas est. **Porro** felicitas et miseria eodem tempore esse non possunt simul. **Quocens** igitur per spiritum illum pertrahantur: tocians istam non sentiunt. **Itaque** in hac uita contemplatiui possunt utique frui libertate complaciti: et hoc ex parte et parte satis modica. **utique** rarissima. **Hec Bernardus**
S mirum uidetur cum deus ipse quousque sit omnibus hominibus quod tam pauci sint qui ipse in seipso speculantur: ac etiam in contemplacione extra seipsum rapiantur. **Sed** ratio est in promptu: quod mens humana sollicitudinibus distenta non intrat ad se per memoriam fantasmatibus obnubilata: non redit ad se per intelligentiam capere illecta: ad seipsum nequaquam reuertitur per salutis desiderium mentis spiritualis leticie. **Ideo** taliter in huius sensibus iacens non potest ad se tanquam ad dei ymaginem remtrahere. **Et** quoniam ubi quis ceciderit. necesse est ibidem mori. **Non** potuit ergo anima nostra ab huius sensibus releuari ad contumtum sui et eterne ueritatis in seipso: nisi ueritas assumpta fore humana in christo fieret sibi scala reparans priorum scala que fracta fuerat in adam. **Itaque** quantumlibet quis

h

Ca. xi.

illuminatus luce nē et facie ac
 quisit. nō p̄t intrare in se ut i
 serpō delectetur i dno. n̄ mediāte
 xpo qui dicit. Ego sū ostiū per
 me si quis introierit saluabit̄
 et ingredietur et egrediet̄ et pas
 cua iueniet. Ad hoc autē ostiū
 nō apprimamus. n̄ in xpo cre
 damus speremus ⁊ amemus.
Accessit ē igit̄ si intrare volum⁹
 ad fruicōne veritatis tāq̄ ad
 paradisu. q̄ ingrediamur p̄ fidē
 et spē et caritate mediatoris dei
 et hom̄ ihu. qui ē tanq̄ lignū
 vite i medio paradisi. **S**up̄ iustit̄e
 da igitur ē ymago mentis nre
 tribz v̄tutibz theologias. quibz
 aīa purificatur illuminatur et
 p̄ficatur. et sic ymago i format. ⁊
 i formis celestis iherlm̄ efficitur.
Aīa igitur credens sperans et a
 mans ihu. x̄m qui ē verbū inc̄
 oātū inspiratū et incarnatū. sc̄z
 via veritatis ⁊ vitā. dū p̄ fidē
 credit in xpm t̄p̄ verbū increa
 tū qd̄ ē verbū et splendor patris.
 recuperat sp̄iale auditū ⁊ visu.
Auditū suscipiendi xpi sermō.
Visū ad considerandū illius lu
 cis splendorē. **D**ū autē aīa suscipi
 rat ad suscipiendū verbū inspi
 ratū p̄ desideriu et affectū. recu
 pat sp̄iale olf̄m. **D**ū vō aīa
 p̄lectit̄ verbū incarnatū suscipi
 ens ab ipō delectationē et trāsiens
 in illū p̄ extatiōi amorē. i capat
 sp̄iale gustū et tactū. **C**uius
 sensibz i patis. dū sponsū videt
 et audit. odorat̄ et gustat et
 amplexat̄. delectat̄ p̄ talis
 aīa t̄p̄ sponsa a xpo illud cōti

oī. dilectus meus michi et ego il
 li. **I**n hoc nāq; gradu i patis sen
 sibus interioribz ad sentiendū
 sūme pulchrū. ad audiendū sū
 me armoniacū ad odorandū sūme
 odoriferū. ad degustandū sūme
 suauē. ad apphendendū sūme
 delectabile. disponitur aīa ad mē
 tales excessus. et erit sp̄is ierar
 chicus ad conscendendū sursum
 ad illā sup̄nā iherlm̄. ad quam
 nōs intrat n̄ p̄ gram p̄us ipa i
 cor descendat. **T**ūc autē i cor dno.
 qm̄ p̄ reformatōez theologias
 virtutes ⁊ p̄ oblationes sp̄ialiu
 sensui ⁊ suspensionē excessiuū
 efficitur sp̄is n̄ iherarchicus.
 s̄ purgatus illuminatus et p̄
 fectus. **A**īa autē sic purgata
 illuminata et p̄f̄a intrat sc̄p̄.
 intrado i sc̄p̄am. intrat i sup̄nā
 iherlm̄. vbi angelozū ordines
 considerans videt i eis deū. qui
 habitans i eis om̄s opat̄ eozum
 opationes. **V**n̄ dicit b̄s Bern̄
 ad Eugenū. **D**eus i seraphy
 amat ut caritas. **I**n cherubim
 nouit ut veritas. **I**n thronis
 sedet ut equitas. **I**n dn̄ationibz
 dn̄atur ut maiestas. **I**n p̄nci
 patibz regit ut p̄ncipit̄. **I**n p̄ta
 tibus tuet̄ ut salus. **I**n virtu
 tibz opatur ut virtus. **I**n archa
 gelis reuelat ut lux. **I**n ange
 lis assistit ut pietas. **E**t quibz
 om̄ibz videtur deus oīa in
 om̄ibz p̄ contemplationē ip̄ius i
 i mētibz i quibz habitat p̄ dona
 effluentissime caritatis. **E**t no
 tandū p̄ ut dicit **R**ych̄ de s̄o
 v̄t̄ q̄ duo sūt i replacōriū

T²

excessus. vnus i intellectu. alter
 i affai. vnus i lumine. alii i amo
 re. vnus i agnitione. alter i deuoti
 one. cuius horu copia datur ve
 dute pt. Introduxit me rex i cel
 la vmaria **Her. Kyth** De hac
 ena affide et agnitione queda glo
 sup illo verbo. **Chustate et videte.**
 sic aut. **In gustate dinoru affide.**
In videte eorunde agnitione isinu
ans Magna quippe st ista duo
 bona + no ipritur eis maicea.
 Nec felicitate create intellectua
 lis + ronalis pl. imoda. qd lumie
 agnitionis + dulcedo affionis.
Ra si illuminaris lumie agniti
 nis no satiaris dulcedie affio
 nis. magnu bonu e s no plenu.
Di aut etouiso satiaris dulcedie
 affionis et no illuminaris ag
 nitione. magnu bonu utin e s no
 pfm. **Utriqz** igitur ad gaudiu
 plenu diuine refectiois exigitur.
 ut bono additu btitudinis feli
 citas pfectus cumulet. **H. glo.**
Ubi in considerandu q acty
 dilconis excellit actu agnitionis
 i aliquo gradu. **Dant** naqz hoi
 a deo diuersi hntus supnales ad
 suu fine consequendu. qui e sup
 nalis. **Dantur** ena intellectui
 hntus supnaturalis ad suu fine
 agnoscendu. ut fides scia dinor. x.
Dant ena voluntati hntus spua
 les ad deu diligendu. ut caritas
 siue amor gratuit. s hntus cari
 tatis expellit oms hntus itelles
 ut fide stia. x. **Ed** expresse ont.
Aplis ad **Corinth** xij. vbi primo e
 nulatis aliqbz et actibz volun
 tatis et intellectus. infert. **Maice**

B²

aut horu e caritas **Et** ondit
 ibide q nullus hntus vel actus
 intellectus e meiorius su actu
 voluntatis qui e caritas. et hnt
 intellectus aliqualic euacua
 bunt. ppter ipfectione eoru in
 pria. hntus aut caritatis. ppter
 sua ipfectione manebit i pria.
S pfectores hntus pfectores elicit
 actus. et ideo actus dilconis
 pfectur huic actui agnitionis
 taq pfect. **Vn math** xij. d.
Electio e pmu et maxmu
 mandatu. **Ite** actu dilconis
 conuenit vnire et transformare.
 ut dicit **Dyonisius**. **Ra** dilige
 nichil aliud e q copulae xpo
 se amante cu amato. qa cari
 tas e vita copulans amate cu
 amato. **Ex** hnt patet. plane q
 actus dilconis excellit et exced
 actu agnitionis itelluialis i
 aliquo gradu. **In** qritu aute
 excellit intm excedit i attinge
 do deu i aliquo gradu dilconis.
 ad que actus agnitionis itel
 lectualis no pt extendi. qa sup
 itelluialis e ut d' **Aug.** **In** q
 nita nequa q pnt amari. id
 e ibi aliqua noticia no itellua
 lis. s affectualis seu ex pmetu
 lis **Cu** pdictis recordat **Hugo**
 sup **vn** lib^o anglice **Iherarch.**
 ita dicens **Q**ue intelligas
 qnta e vis amoris et dilconis.
 si aut intelligi pt qm dilco su
 perminet scie et maice e intel
 ligencia. plus eni diligitur
 q intelligit. **In**trat. n. dilco et
 appropiqz. vbi scia fons stat

F²

Ca. xi

Et reddat rōne q̄ amor inquit
 p̄sumens et confidens amato
 suo penetrat oīa. et ip̄ctū stōs
 ardentis desiderij sui. nec dyffila
 re valens donet ad amatu p̄
 ueniat. et eo amplius adhuc
 sciens m̄re ip̄m et eē tā prope:
 ut si f̄i possit hoc idē sit qd̄ ip̄e
 Ecce expresse dicit q̄ ver⁹ amor
 vnit deo mediocrius q̄ intellēs
 et q̄ hoc intellectus nōn capit:
 q̄ talis noticia affectualis ē su
 p̄ior itellctuali. Cū h̄is recordat
 Berzellen sup Cantica dicens:
 q̄ itellēs ⁊ affectus simul coam
 bulant vsq̄ ad nouissimū. in
 tellēs ubi h̄z sui lūis et sue igni
 cōnis cōsumaciō. Affectus adh̄
 cōtinet p̄ncipalia in deū suspi
 ria ⁊ sup̄intellctuales extēsiōes
 et im̄ssiōes st̄z feruidos fulgo
 res et fulgidos feruōes. ad quo
 rū oīm sublimes excessus. et ex
 cedentes sublimitates itellgē
 cia trahi nō p̄t. sed solū p̄ncipa
 lis affectus deo vnibilis. **H**er v
 cellen. **Q**uina nāq̄ caligo ē
 ē inaccessibile lumē i q̄ h̄itare
 deus dicitur. ⁊ inuisibilis quidē
 existēs p̄t̄ excedente claritate.
 et inaccessibleis p̄pter excessū sup̄
 sbalis lumis effusione. i hoc fit
 oīs qui deū ignoscit et vidē est
 dignus h̄itus. **Q**ui igit̄ intrat
 hanc caliginē vnitur diuine
 inphensibilitati. quā nō penetr̄t
 itelligencia que v̄ ē oīm clau
 sua. et i se claudit et secretissime
 celat oīm cogitaciōes apphen
 suas. t̄p̄ in prima oīm cā. et p̄
 cam oīs vnitus deo qui ē sup̄

2
A

oīa constituit i excellencia quā
 nec rō uestigat nec intellctus spe
 culatur. et ab omibz et q̄ a scrip̄s
 segregatur. ⁊ p̄ vnionē dilcōnis
 que effrūa ē v̄ ignicōnis vnit
 deo intellctualit̄ ignota ignitōe.
 m̄lto meliori q̄ sit ignicō intell
 ctualis. et q̄ intellectuāle ignitō
 nē derelinq̄ sup̄ intellectu et mē
 te ignoscat. **D**e hoc Berzellen sup
 Cantica verbo. **Q**uesum et non
 iueni. sic ait. **C**ū hoc mō q̄rere ex
 tendendo me et m̄ possibilis. v̄ign
 les. i celestes p̄ncipia qui custo
 diūt citatē i infinitā diuinitatē
 plenitudinē cōtinuis suis item
 placionibz iuenerūt me q̄rente.
 et ex officio suo sursum me longe
 sup̄raduxerūt. quibz caro n̄p̄a ad
 miracōe mea. **N**um vidistis que
 diligit aīa mea. **Q**uia adeo est
 occultus sublimis et gloriosus
 michi ⁊ omī mēti. **I**git̄ cū pau
 lulu p̄tr̄issem eos ascendendo
 sup̄ eminentiā aīe. et caliginē quā
 d̄ns h̄itat qd̄ ē inaccessible lu
 mē pro capacitate mea intrōissē.
Inueni p̄ desideratā et absorbe
 te vnionē sup̄intellctualis igni
 cōnis et amoris. que diligit aīa
 mea. **H**er Berzellen. **D**at̄ q̄rat
 aliq̄s quō h̄ fiāt. talis n̄t̄roget
 q̄rat nō doctrina. desiderū nō in
 tellctū. gemitū orōnis nō stu
 diū lōnis. sp̄nsū nō m̄grm. de
 um nō hoēm. caliginē nō clari
 tate. nō lūcē sed ignē totaliter
 inflāmantē. et i deū excessiuo
 vnioibz ⁊ ardentissimis affecti
 bus trāsferente. **H**oc enī myste
 riū ē secretissimū. et nec nouit

nisi qui accipit. nec accipit nisi
 qui desiderat. nec desiderat nisi
 que ignis spiritus sancti medul-
 litus inflamat que christus misit
 in terra. **H**ic igitur nichil potest nisi
 modicum valet industria. parum
 dandum est inquisitioni et multum
 vinctio. parum dandum est lingue
 et plurimum mentis leticie. parum
 dandum est verbo et scripto. sed totum di-
 dono hoc est spiritus sancto. parum a-
 nichil dandum est creature sed totum
 creature eternae patri et filio et
 spiritui sancto. **E**t non dandum putat dicit
 Dionysius quod perfectissimus modus
 quo intellectus noster deo coniungi potest
 est. magnum coniungitur ei ut igno-
 to. Unde dicit beatus Augustinus. De
 oem formam intellectus nostri sub-
 ter fugit. quia quacumque forma
 intellectus noster accipiat. illa forma
 non pertingit ad rationem divine eternae.
 et ideo ipse non potest esse prius intellectu
 nostro. sed per hoc eum perfectissime cog-
 noscimus in statu vite. quod scimus eum
 esse super omnia id quod intellectus noster con-
 cipere potest. et sic ei coniungimur quasi igno-
 tatis. sed in patria ipsam per formam
 que est eterna sua ipsam videbimus
 et coniungemur ei quasi notis. De
 hac divinitate Gregorius Nazanzus
 Zenus exponens illud verbum. **E**t
 est misit me ad vos. sic dicit. **E**ssentia
 non ipse totum est et semper esse. quod non
 cepit unquam nec aliquando cessabit.
 insuperabile quoddam ac sine fine
 sicut pelagus. nullis terminis limi-
 tibusque circumdatus. omnem supergrediens
 sensum. omne tempus. atque omnem numerum.
 quod solo mentis contemplari potest intuitu.
 et hoc subtili admodum et

perigua inspectione. non ex hiis que
 ex ipso sunt sed ex hiis que circa ipsum
 sunt. ut ipsa veritatis spes non
 tamen ex ipsa veritate quod ex hiis que
 veritati sunt. prima contempletur.
Effugit enim prius quam tenere queat.
 et prius quam apprehendi possit e-
 labitur. tamen se coedi offerens. et hoc
 si purum sit. quantum humanos oculo-
 los utis chrysostrati perstringentis et
 cito preteritis illuminat. Idcirco
 ut ego arbitror quod per hoc quod omnino
 quatuordecim ex huiusmodi luce
 conspici potest. nec appetendi nec in-
 quirendi tribuit spem. **E**ris autem
 vel ex parte sentiri potest admiracionis
 est. et quod in admiracione est desiderari
 copiosius potest. **C**um autem desiderat
 desiderantes purificat. tunc eos
 velut priores iam domesticos facit.
 et in colloquiis et sermonibus per-
 tuapes. **A**bsque ulla ergo est fine cre-
 denda divinitas. et ad sentiendum
 etiam ipsa difficilis mensura. et hoc so-
 lum est quod ex ipsa comprehendimus quod
 comprehendendi non potest. **H**ec Gregorius
Et unde de id quod est nec cogitatur
 nec comprehendendi potest. nam si comprehen-
 ditur. deus non est. potest tamen cordis oculo-
 lus si purus est quoddam tactu interiori
 potest et spiritali visu attingere sed
 non comprehendere. **C**uius ergo desiderat
 deum vide et mente contingit. cor
 purget et mundum faciat oculum
 cordis. **D**e hoc beatus Augustinus in libro
 de verbis domini sic ait. **C**um de deo lo-
 quimur. quod mirum si non comprehen-
 ditur. **S**i enim comprehenditur. non est deus.
Attingere aliquatulum deum mente
 magna beatitudo est. comprehendere
 autem omnino impossibile. **E**ris enim oculum

cordis comprehendit deū. Sufficit ut attingat. si purus ē oculus. Si autē attingit tactu quoddā attingit in corpore et spiritali. nō tamē comprehendit. et fit hīs homo contingendo corde illud qd̄ semp̄ bñm manet. Et illud ipā beatitudo et unde homo fit vniū vita ppetua. Si vis ergo illū mentē contingere. purgā mētē purgā cor tuū. mundū fac oculū cordis. Hī enī mundū corde qm̄ ipi deū videbūt. **V. Aug.** Hīs etiā Bern. i eplā ad Carthusien de hoc sic dicit. Deus idipm̄ qd̄ ē cogitari oīno nō p̄t. nisi q̄ntū ad hoc sensu illuminati cordis amoris attingi p̄t. Certū n̄ sensu hūili et illuminati amoris q̄ quolibz cogitatu vōnis attingitur. Et semp̄ melior ē q̄ cogitatur. melius aut cogitatur q̄ dicit. Ipē ē summa eēcia a q̄ omē eē p̄fuitur. i quo eē nrm̄ nō moritur. intellectus non errat. amor nō offendit. q̄ sp̄ q̄rit ut dulcius inueniatur. dulcissime i ueritur ut diligentius iquirat. Hor ergo ineffabile. cū nō nisi ineffabiliter videat. qui vult cor mūdet. quia nulla cordis similitudine deuenit. nulla corpore hīe vigilanti. nulla tactus mōdā gme n̄ mudo corde hūilit amāris videri p̄t vel apprehendi. Hec enī ē factus dei. quia nullus vidē p̄t. et vnic videndo. Hec ē species. cui cōtemplandē suspirat quis qui affectat dilige dnm̄ deū suū i toto corde suo et in tota aīa sua et in totis viribz suis. Ad qd̄ etiā nō desinit extitōe p̄mū suū. si diligit eū sicut semetipm̄. Hec Bernar.

D **Deo** nōndū. q̄ excessus siue abe-
natio mētis. extasis et raptus oīa
i scripturis p̄ eodē amputantur. et sig-
nificat eleuatiōne quādā ab exte-
rioribz sensibz quibz naturalit mētē
dmḡ ad aliqua que sūt sup̄ hoīz.
p̄t tñ mētē raptū et extasim aliqd̄
mētē. Nā extasis ipocōtat simpliciter
excessū a seipō. h̄m̄ que aliqs̄ extra
suā ordinatiōne ponit. Et raptus
sup̄ hoc addit violentiā quāndā.
et mētē excedente suā virtutē. De
de qua dicit Paulus. Siue mētē
excedimus deo. glō. excessū mētis
dicit. qd̄ mētē leuatur ad intelligē-
da celestia. **F** In excessu enī mētis
duo intelliguntur. vel pauca vel
intētia ad sup̄na. ita ut quoddā
inferiora elabantur a mētia. In
hoc mētis excessu fuerit om̄s sūt.
quibz archana dei mundū istū ex-
cedencia i uelata sūt. De hoc mētis
excessu. Paulus dicit seipm̄ nisi
nuas soli deo excedisse. Excedens
n̄ mētē. Apl̄s oēm hūana fragili-
tate. oēm seculi tēpaliitate. oīa q̄
aīz nascendo et occidendo vanes-
cut tristitia. habitabat i corde in
quādā ineffabili cōtemplatiōe. ubi au-
diuit ineffabilia verba. que non
licet homi loqui. Et q̄rit utrū
illo excessu viderit deū p̄ eēciam.
De hoc b̄s Aug. ad paulinā sic
ait. Quibusdā sanctis deus nō
i sua nā sed i qua voluit sp̄e dig-
natus ē apparē. sicut Abrahe-
Isaac ceteris q̄ simulibz. Inuisibi-
bilis ē igitur nā deus. nō tm̄ p̄
s̄ ipā trinitas vnus deus. et q̄ nō
tm̄ inuisibilis verū etiā imutabilis.
sic appet quibz voluit sp̄e. ut ap-
eū integrā maneat inuisibilis itō

mutabilis q̄ nā. **D**esiderū aut
 proz quo veraciter deū vidē cupi
 unt. m̄hyantez ardestūt. nō opi
 nte ī eandē spēm contuendā fla
 grāt qua ut vult appet q̄ npe nō
 est. sed in eā substantiā qua npe
 ē qd̄ ē. **H**uius enī desiderij sui
 flāmā moyses fidelis famulus
 eius ont. vbi ait deo. cū quo ut
 amicus facie ad facie loquebat̄
Si iueni gratiā apud te. onde m̄
 tempm̄. **Q**uid ḡ. **N**e nō erat npe
Si nō est npe non ei dicit̄. **O**nde
 michi temetipm̄. s̄ onde m̄ deū.
 et tñ si eius naturā sb̄amz cō
 spicet. multo minus dicit̄. **O**nde
 michi temetipm̄. **I**pe ḡ erat in
 ea specie qua appere volueat. nō
 aut npe appebat in nā ppria quā
 moyses videre cupiebat. ca q̄ppe
 pmittitur suis in alia vita. **U**nde
 qd̄ r̄nsū ē moysi verū ē. quia nō
 p̄t facie dñi videre et viuē. i. nō
 p̄t eū ī hac vita viuens vidē sicut
 ti ē. **U**nde **J**ohēs ait. **E**lectissi
 mu. filij dei sumus. **N**ōdū appuit
 qd̄ erim̄. scimus cū appuit siles
 ei erimus qm̄ videbimus eū sicut
 ti ē. nō sicut eū homines viderūt
 qm̄ voluit. specie qua voluit. nō
 ī nā qua ī semetipō enā cū vidē
 tur latuit. s̄ sicut ē quod ab eo
 petebatur cū ei ductur. **O**stende
 michi temetipm̄. ab eo. qui cū eo
 facie ad faciem loquebatur. **S**
 p̄t moueri. quō ipā dei substantiā
 vidē potuit a quibusdā in hac
 vita positus p̄pter illud quod dcm̄
 ē ad moysen. **N**emo p̄t facie me
 ā videre et viuē. nisi quia potest
 huāna mes diuinitus rapi ex

2
H

hac vita ad angelicā vitā anq̄
 p̄ ipām eōdem mortē t̄ne solua
 tur. **E**t sic raptus fuit **P**aulus
 qui audiuit illic ineffabilia vba
 que nō licet homi loqui. **V**bi vsq̄
 adeo facta ē ab huius vite sensibz
 quedā rōnis auersio. ut siue in
 corpe siue extra corpe an oīno cōso
 lucio facta fuit qualis ī plena
 morte cōtingit nestie se diceret.
Ita fit ut illud v̄m sit qd̄ dcm̄ est.
Nemo p̄t facie meā videre et viuē.
 quia nō ē abstrahi ab hac vi
 ta mente. qm̄ in illius ineffabili
 tate visionis assumit. **H**ec **A**uḡ
Ite sup̄ **G**en̄ dicit̄ idē. **C**ur non
 credamus q̄ tanto **A**p̄lo doctoz
 gen̄cū raptō vsq̄ ad excellentissi
 mā visionē voluit deus dem̄rare
 vitā. in qua post vitā istā viuē
 dū est meternū. **H**ec **A**uḡ. **E**t
 nōdū q̄ ī raptu **P**auli nō fuit
 n̄m̄ ut aīa eius separetur tota
 liter a corpe. s̄ manente hoc statu
 ablata ē ab aīa eius actualis dū
 sio ad fantasmata et sensibilia.
 ne ip̄duretur eius eleuatio in id
 qd̄ excedit oīa fantasmata. et idē
 ī raptu eius nō fuit n̄m̄ ut dcm̄
 ē ut aīa eius sic separetur a corpe
 ut ei nō vniretur ut forma fuit
 aut intellectū eius n̄m̄ abstra
 hi a fantasmatibz et sensibilibz
 p̄ceptōe. **N**ā oportet cū intellectus
 hoīs eleuatur ad altissimā dīne
 centie visionē. ut tota mētis intē
 tio illuc aduocetur. ita q̄ nihil
 intelligat ex fantasmatibz. sed
 totaliter feratur ī deū. **V**n̄ et **P**au
 lus ab om̄ibz abstractus offendi
 culis. vnitiue cōtēplacōnis mēte

2
G

tñ excessit ut vè amatoe trans-
 latus i amatu: nò aut ut exuati
 et corpe subductus. **P**terea Apl's
 bene dicit illud **Q**uo ego ià nò ego:
 vuit vò i me xps. **N**à tota mente
 abstractus i supintelleuales exte-
 siones diuinorū iuisibiliū. vsq;
 ad feruidos fulgōes et fulgidos
 feruores. ad quorū om̄i sublimēs
 excessus et excedentes sublimita-
 tes intelligētia trahi nò potuit
 s̄ sola p̄ncipalis affectio deo vmbil:
 dicit se ià et ex tūc vuit s̄ nò vita
 sua sed amati. cū quo fuit effectus
 vnus sp̄s. **C**or nāq; eius diuinā
 absorptū dulcedine. sic resolutū
 diuini amoris extant liquamē.
 ut appetitus cū appetibili nuxa-
 bili vniret amicitiae vmbulo: et
 iō i sup̄bali et sup̄lucēti diuī
 splendōis caligie fr̄us ondit p̄p̄
 intellectui se tē iōprehensibile
 et vite sue nò vniēte dicit **D**icit
 ego ià nò ego. **S**icut enī confla-
 tū i igne i liquore vertitur. nul de
 natura eius remane sensib; vidē-
 tur. s̄ totū i igneā qualitate ver-
 titur: sola vò vōne nām suā quā-
 uis liquefactā seruare ignoscim;
Sicut ergo totū ferrū liquefactū
 igneū p̄mo ignis appet manē-
 te eius s̄bā: **I**ta mens **P**auli car-
 tatis igne liquefacta i deū tñs-
 foemata. manente nā tota fr̄a
 ē deus. **V**nde enī mens deuotozū
 et p̄fectozū vroz cū p̄ cōtēplacō
 et alienacionē. diuicta et vnita
 fuit deo. dormit quodāmodo: et quo-
 dāmodo vigilat dicens illud **C**an.

Ego dormio et cor meū vigilat.
Sola affectiua tūc dormit: et silen-
 tū alijs om̄ib; potēcijs i ponit
Et tūc alienatus ē a sensib; et i
 extasi positus. et audit verba q̄
 nò licet homī loqui. q̄ tñ est in
 affectu: et talia sunt solūmō per
 graciā: quia sol ille diuīus p̄ suas
 inflāmacōnes et ardōes quos
 emittit in illos animas que hnt
 excessus mētales nullus p̄t explica-
 re. **S**i enī scdm̄ Aplm̄ gemitus s̄
 iēnarrabiles quib; p̄o nobis pos-
 tulat sp̄s. quid sunt excessus quid
 ve ardōes vnde sol ille diuīus et et-
 nus illā celestem **H**erarchiā et istā
 huānā irradiat et inflāmat ter-
 formi amorē illā p̄tensionē visi-
 onē et fruicionē: **H**anc p̄ carita-
 tē de corde puro. consciā bona et
 fide nò ficta. **S**ed quid ē q̄ radius
 iste exērat. cū potius debeat illu-
 minare. **S**ed ista exēratio ē sūma
 illuminacio. q̄a est i sublimitate
 mentis ultra huānū intellectus
 iuestigacionē: vbi intellectus cali-
 gat quia non p̄t iuestigare qua
 trāstendit oem potēciā iuestiga-
 tūā. **E**st ibi ergo caligo iacessi-
 bilis. q̄nq; tñ illuminat mētes q̄
 p̄diderūt iuestigaciones curio-
 sas **V**n̄ p̄ ps̄ dicit. **P**osuit tene-
 bras latibulū suū **D**ps at̄ s̄b
 leuat aīz ad ista obscura et docz
 ip̄uisa. et hic ē digitus dei ad
 quē magus pharaonis nò p̄t at-
 tūgē s̄z intellēs nr̄. s̄ affectus **I**ste
 autē amor ē sequestratus et sopo-
 ratus et sursum actus. **S**equestrat

autē ab omī affai alieno: ppter
 sponfi affais uniaone. Soporat
 et quietat omīs potētiās et silē
 tū iponit. Inrū agit quia dicit
 i deū et sic ē homo qī motu et iō
 fortis ē ut mors dulcis. qā sepat
 ab omī causa. Optz n hoēm moī
 p illū amorē omīb; tēnis ut sur
 sū agatur et deo uniatū: i qua
 unioe intrat i tenebrarū radiū
 Diatur tenebra. quia intellūs
 nō capit et tū aīa sūme illustē:
 et qā mēs oculis intellectualib;
 illū radiū respicē nō pōt iā amo
 uendi sē. Vñ dicitur i Cantab
 Auerte oculos tuos a me. nō me
 auolāe fecerūt. Tūc xps recedit.
 quia mēs oculis intellectualib; nu
 titur illā sapiām inspiciē. qā nō
 ibi itellēs sed affectus vadit vsq;
 ad pfundū xpi. Cui vō tātam
 grāciā a dno papiūt. quodāmo
 deficiantur. Nā duas natās rō
 nis capax creator nē didit a
 gelicā sē: hūānā. quas ad silē
 dinē suā creas in eternū subsiste
 voluit. Et qā bñ sine illo cē neq;
 bant sui picipacionē illis lar
 gū dignatus ē. ut vix hoc habe
 rent p grām qd deus ē p naturā.
 Hoc aut sñ aliter nō pōt. n hñ q
 saluandi sē deficiēt: quia saluā
 nō pōt n qui fuerūt deficiāt i.
Deficiācio aut ē assilācio et
 unio ad deū scdm possibilitatē
 creature. Assimilācio fit p vir
 tutes seu opacionē bonā. Unio
 aut fit p caritatis feruorē. Quā
 to aut quisq; ē virtuosior et carita

2
h

te plenuē. tanto ē deo similio: et
 eius unio cū deo pfectior. Vnde
 sū et pfecti viri qui sē virtuosī
 caritate pleni. i suis cōteplacō
 nib; extra semetipōs rapiunt:
 et eo pfectius cū deo uniantur
 qnto magis p vitā virtuosam
 et caritate feruorē deficiantur. q
 p ardore diu amoris quē i exces
 su mētis dulciter degustant in
 deū quodāmo transformantur.
S debz circa hoc vnusq; cōsaciō
 suā discute. et si donis spūalib;
 quib; ad amiciā dei puenitur
 se care cōspexerit d; gemē. et per
 pnie i mediū illa a dno studeat
 obtine. Si aut aliqua miora ha
 buit. maiora i alijs nō iudeat
 potius diligat. et dnm suppliciter
 exeret ut illius donū qd alter pfe
 possidet eū pape faciat. ut dicit
 possit cū ps. Princeps ego sū om
 timēriū te et custodiēriū mā
 data tua. **N**otandū etiā q
 hñ q p grāciā cōteplacōnis
 celestis vite dulcedinē degusta
 uerūt ac ignouerūt. illis tñ
 fitozia vilescūt oīa. deserūt hūā.
 et eozū aīm; solū desiderēs cele
 tib; iardescit. De hoc bñ Greg
 i quādā Omel. sic ait. Qui ce
 lestis vite dulcedinē inquantū
 possibilitas admittit. pfecte igno
 uerūt. ea que i trīs amauēat libē
 ter cūcta derelinq; i capax eius
 vilescūt omīa. deserūt hūā. qnt
 ta dispigit. iardescit aīmus i cele
 tib;. nul i tēnis lib; deforme con
 spiciatur qd de tēne rei place

2
f

2
K

bat sperne: quia sola celestis prae-
claritas fulget in mente. Nam quae per se
obscuratur: ad terrena desideria suis
velut insensibile reddit. **Hec Gregorius.**
Quoniam enim anima putat dicitur
Bernardus quod vel semel gustaverit spiritus
sancti dulcedinem: primum ipsius im-
possibile est ut non toto corde desideret:
primo omnis anima in spiritu ambulans spem
sua vel in amplexu vel in affectu os-
culo et desiderio etiam cum manducatur
vel bibit impossibile est non habere. **Hec**
Bernardus. Hanc vero dulcedinem spiritu-
alem et gaudium verum aut mundi et
voluptatum carnalium amatores
percipere non possunt: quia huiusmodi dul-
cedo est cordis: non carnis: unde eam
ignoscere non potest quilibet carnalis.
De hoc scriptura de sancto viro in tracta-
tu super beparmyri adolescentulam
sic ait. **Qui non in bonis falsis**
atque deceptoris speciem figit: qui
sunt vera bona invenire non possunt
propterea quod est mirum sicut quilibet ama-
tor mundi nescit: quod deus diligentibus
se abscondit. Est enim manna
absconditum: et non gustatum: omnino
ignotum. Est autem huiusmodi
dulcedo cordis non carnis: unde nec
eam nosse potest quilibet carnalis. Or-
dmatum autem et verum gaudium
veraciter tunc habemus: quando de vero
et merito bono gaudemus. Ad
tale gaudium apostolus nos hortatur
dicens. Gaudete in domino. Et propheta.
Letamini in domino et exultate iusti.
Nec autem quae in laude hominum de-
lectatur: quid sit interiorum gaudium
exprimi non meretur. Nec mens

humana nisi per abstinentiam et paci-
entiam ad verum gaudium pertingit.
Optet enim non solum falsam delicia-
rum: sed etiam vanam perturbationem ex-
cludere: qui nolit de veritate gaudere.
Cui non in infinis adhuc delictatur
mentis utique iocunditate mergitur
et qui vano timore perturbatur spi-
rituali dulcedine percipi non potest. Fal-
sam leticiam veritas dampnabat: cum
dicebat. De vobis qui nunc videtis
vanam perturbationem increpabat
cum dicebat. Nolite timere eos qui occi-
dunt corpus. Horum autem unum ab-
standendo superamus: alterum pa-
ciendo calcamus. Quid igitur pro
tot laboribus non verum gaudium que-
rimus? Sed huius mercedis toties
quam quasdam primum et velut
arram quandam accipimus: quatenus
ad illud interiorum domini nostri gaudium
intimus et ex aliquo parte gustamus.
Hanc autem mentis dulcedinis degus-
tationem scriptura sancta nec gustum nec
ebullitatem vocat: ut qui sit pura vel
**magna ostendat. Pura quod ad com-
pationem fute beatitudinis. Magis autem
in compatione cuiuslibet mundane
iocunditatis. Pons etenim spirituali
in videri delictis fute vite gau-
dium comparata quantumlibet exereses.
invenit pura: in cuius tunc parte
omnis exteriorum delictationum sua-
vitas est nulla. O dulcedo mira-
da: dulcedo tam magna: dulcedo
tam pura. Quo non magna quam mu-
dana omnem excedis: quo non pura
quam de illa plenitudine vix stillam
modicam decerpis. Modicum quidem**

G. 3

de tanto felicitatis pelago metibus
instillas: mentes in quas infundis
plene ebrias. Merito tantillum de
tantillo gustus quidem dicit: meritis
nichilominus quod mentis a seipso alie
nat ebrietas notatur. Gustus ergo
est: et ebrietas vix diu potest. Gustate et
videte dicit propheta quoniam suavis est dominus
Et de ebrietate idem dicit: Visitasti terram
et inebriasti eam. Hanc itaque dulcedine
mebraui non merentur: qui adhuc
carnalium desideriorum fluctibus agi
tantur. Visitasti inquit terram et inebri
asti eam. Quare ergo sola terra inebri
asse dicitur deus: tuus non enim merentur.
Sed scimus quia mens quae per varia de
sideria fluctuat: quae adhuc seculi
larum curarum procella exagitat: in illud
mentium gaudium non admittit: et illo
torrente voluptatis non potat: quoniam
tota inebriatur. Quid ergo per terram non
fixam cordis stabilitate debemus
accipere. Quod ergo fluctuationem cordis
extinguere et ad unius veri gaudii de
siderium cogitationum affectionumque
motus colligere: quod se cupit vel credit
illo vix sobrietatis poculo mebraui
dum fore. Hec est illa beata terra mentis vix
stabilitas tranquilla: quoniam in eis seipso
tota colligitur: et in uno eternitatis
inmobilitate figitur. Hec est illa terra quae
veritas promittebat cum dicit: Qui
mites quoniam ipsi possidebunt terram: quoniam
ysachar concupuit et in eius amo
re exarsit ut legitur. Ysachar azi
nus fortis habitans inter gentes:
vidit requiem quae est bona: et terram quae
est optima: et supposuit humerum
suum ad portandum. Bene ergo iste non

plene hanc morientium terram dese
ruat: penitus non plene illam vicien
tium terram apprehendat: quod mentis finos
habitabat. Terra vilissimis quia paucis
simis huius vite bonis contentus
erat: huius terre misere extrema
tenebat: quia per frequentes mentis ex
cessus plenus vite bona per gustaba
bat illius beate terre vicinia tangebat. Terra
huius vite bona ad nescitiam non
respuebat. Hanc terram non penitus
deserebat: quia fuit vite non nisi novis
sima quaedam capere poterat illam omnino
non apprehendebat: idcirco mentis finos
habitabat. Ita tolerabat ad ne
cessitatem: illam concupiscit ad iocun
ditatem. Tangere istam penitus
desere nec poterat: ambiebat in
illa totus mentis nec valebat. Hec
ergo quod potuit: mentis finos habitabat:
cotidie ad illam nitebatur: cotidie
relabebat. Hanc terram ut ait propheta
mansueti hereditabunt: et delcibunt
in multitudinem pacis. Ecce qualis
terra: pax ibi est: pax plena requies
bona: quies pacifica. In illa la
bor non est sed ad illam sine labore
perueniri non potest: propter illam labora
tur sed in illa non laboratur. Nec
enim quae ad internum gaudium
non colligitur tota: quae sit vix reges
minime exigitur. Hec est terra. Un
qui gaudium et consolationem vo
luit habere in domino: nunc est ut vanam
consolationem huius mundi accipiat.
Terra qui habet consolationem: indigni sunt
consolationem diuinam. Nemo autem
autem potest in utroque seculo solari: quia
optat ut unum potest quod alter voluit

posside. Hoc affirmat bñs Aug⁹ i
 libro soliquorum ita dicit. Tu dñe
 solus es consolatio nra sempit
 na. q̄ solus te illis tribuis q̄ cōsola
 tionē h⁹ mundi pro consolatioē eter
 na contēpnt. Nā qui hic conso
 lantur. indigni tua cōsolatioē hnt.
 s̄ qui hic cruciat a te consolantur.
 et q̄ h̄ p̄cipat passionibz. p̄cipat
 consolacionibz. Nemo p̄t in vtroq̄
 s̄cō cōsolari. nec p̄t quis h̄ i futo
 gaude. s̄ vna nra ē ut p̄dat qui
 alterā voluit possidere. Hec ubi
 desidero dñe consolator meus re
 nuat consolari i alijs aia mea.
 ut digna habeatur consolatio
 tuus eternus. q̄a iustu ē ut amit
 tat te quicūq̄ i alio aliquo con
 solari magis eligit q̄ in te. Ego
 obsecro ut non p̄mittas me i ali
 qua alia cōsolatioē vana cōsolari
 q̄ in te. s̄ oia in p̄to ut arēscat.
 ut tu solus dulcis appareas aie mee.
 q̄ es dulcedo inestimabil p̄ quā
 cuncta amara dulcorant. Tua n.
 dulcedo craticula laurencio dulce
 fent. Tua dulcedo stephano tor
 rentes lapides dulcoravit. Pro
 tua dulcedoē ibat Apli gaudentes
 a cōp̄u cōsili. quia digni habi
 ti sunt. p̄ noie xp̄i contumelia
 pati. Ibat andreas ad cruce se
 curus et gaudes. qm̄ ad tuā dul
 cedmē p̄perabat. Hic ut gustauit
 petri. inferoz oblitus clamavit
 q̄ ebrius dicit. Dñe bonū ē nos h̄
 cē. si vis facia h̄c ta tabnacle h̄
 morem. te cōteplem. quo hito nul
 lo alio indigebimus. Sufficit no
 bis dñe videre te. sufficit mō tāta

tua dulcedine saciari. Vna stillā
 iste dulcedinis gustavit. For̄ aliā
 dulcedine fastidiuit. Cōputas
 dixisset si magnā illā multitudi
 nē diuinitatis tue gustasset. quā
 abscondisti diligētibz te. Hec Aug⁹.
 Ubi considerandū. q̄ s̄i vni tu
 visitant p̄ gratiam dei ad tāta
 mterdū dulcedinis iocūditatē p̄
 ueniūt. ut gaudia seu p̄mia iā
 nollet r̄ripe potiora. De hoc bñs
 theo⁹ sic dicit. Hanc des dulcedinē
 i tuos filios demerāsti. q̄ tuo tacti
 dono et grā. ad tantā m̄dū mo
 uentur dulcedinis voluptatē. ut
 p̄mia seu gaudia iā nollet r̄ripe
 potiora. q̄ semp̄ ē i dulcedinis
 redūdancia quā i illa sc̄a sense
 rant hora. Hec theo⁹. De hac
 etiā dulcedine sp̄uali bñs Aug⁹
 sic ait. Tanta aie mee diuine cu
 iusdam dulcedinis incidit delcā
 rio. que si iā bñā vita nō ē. nescio
 tunc quid ē. Hec Aug⁹. Bñs etiā
 Bern⁹ semp̄ desiderans aie in
 dei amore a quo ista sp̄ualis dul
 cedo p̄cedit. dñm sic alloquendo
 dicit. Verbu michi ad te ē o rex
 seculoz xp̄e ihu. ausu caritatis
 p̄sumo alloqui te. fr̄ra mans
 tue. adire te gestiens. desidera
 te cordis mei. Usqueq̄ sustinebo
 absentia tuam. expectacionem
 faciei tue quāto tpe feram. usq̄q̄
 igemista et stillabit p̄ te ocul⁹
 meus. Amabilis dñe ubi habi
 tas. ubi ē dulstoriū tuū. i quo le
 tus recubis mē carissimos et
 satias eos maifestacoē glē tue.
 Cum felix qm̄ sc̄is quanta op̄

petendus est concupiscentia locus iste desiccat
voluptatis locus phœnū deliciaꝝ sicut
attēssit oculus meus nec appropinquavit
cor meū usque ad multimodū dulcoris
dulcedinis tue quā mēseaus abscondisti
filius tuus solo eius odorē facis
ut cuius sustentor. Spiritus suavi-
tatis tue de longinquo venit ad
mē. et est mē super odorē balsami et su-
grancia thuris et mirre. et concupis-
centias mundas pōt in mē. quarū est
adustus delcābilis. Quid nō mē in
celo. Cuius est thesaurus meus in illa
celica cella. Cuius est hereditas mea in
tra vitā. Nōne xps dñs meus
unica salus mea totū bonū meū.
plenu gaudiū meū. et quōd tempore
potero cor meū. ut nō amē te. Dñe.
Si nō amaueris te quid amabo. Si
transuleris amorē meū a te ubi
illū digne collocabo. desiderabilis
dñe ubi erit te requiescent desideria
mea. Si usque extra te pedē exten-
dit amor meus. pollutus est. Si ad
te nō declinauerit desideria mea.
vana erūt. Nōne tu amabilis et
desiderabilis es super omnia quæ amari pos-
sunt et desiderari. Abs te enim hęc omnis
creatura quodquid hęc deoꝝ. Tu mihi
astra solē excellenti claritate ves-
tisti. et claritē sole tu es. Vno quid
est sol. quid omnis creatura. quod ipsa lux.
nō tenebre ad tuā contēplacionē.
Quid ergo melius. quid amabilius
te estimauit. ut abstraherem cor
meū a te ad concupiscendū quicquid
in mundo abste. Cur amauit quicquid
concupiui in omni vita mea quicquid.
preter ih̄m dñm meū. Quare
distuli. quicquid mē nisi villo tpe te
ih̄m versare in corde meo. te tota

mente amplecti. delcāre in tua dul-
cedine. Omnia interiora spūs mei
ubi erat. quā tēnente nō eram.
Quo defluerūt. quā te nō solū au-
dierūt desideria mea. Deus vite
mee quod vane consumpta sunt. quod inferū
ose elapsa sunt a mē tpe mea. que
dedisti michi ut facerem volunta-
tes tuas in eis et non feci. Sed iā ex
hoc nūc omnia desideria mea in
calescat et effluite in dñm meū ih̄m
xpm. cur vite satis. hactenus tar-
dasti. Deus cordis mei et ps in
ih̄m xpe. Deficiat obsecro p te cor
meū a spū suo. caro mea a concu-
piscens suis. et viuas tu in me
et concalescat in spū meo carbo amo-
ris tui. et excreseat in ignē pfectū.
Foueat et enutriet illū in me quod
gratia tua. ut ardeat iugiter in ara
cordis mei et ferueat in abscondi-
tis aīe mee. et in die consumacionis
mee iueniatur in me apud te. In
die qua erui me iubebis tunica
ista mortali quā nūc arcafero
arcadet me dilcō tua. et fiat
aīe mee quasi vestimētū deoris.
ut non nuda sed vestita iueniat.
et habeat unde abscondatur
infirmā eius ab oculis tuis. Ig-
nē alienū quod aduersarios tuos co-
sumit dilcōnis tue feruor elo-
get a mē. et aīam meā cōtente
sursū attollat. et quātū fas est
tuo dño lumini imergat. Dñe
ih̄m om̄s qui te diligunt replent
benedictionibz tuis. et sit por-
eis in velamēto alarū tuarū p eum.
Her. Her. Et hoc nōndū
quod omps deus etiā aīabz deuo-
tus subtrahit interdū dulcedine

2
M

Ca. xi

contemplationis: manet tñ cu eis
 quātū ad gubernationē et quātū
 ad vniōnē. De hoc lacus bñs 2b
 nardus i libello de scala claustru
 sic dicit. Sponsus diu desiderat
 subtrahit se nōnūq̄ aū vñ quātū
 ad cōtēplacōis dulcedinē: manet
 tñ pñs quātū ad gubernationē. quā
 tū ad grāz et quātū ad vniōnē.
 Sed ne timeas o sponsa ne p̄das
 ne despēs. ne existimes te itēpni
 si paulisp subtrahit faciē suā spon
 sus tuus: oīa ista coopant tibi
 i bonū. et de accessu et de recessu lu
 arū tibi requirit. tibi venit et tibi
 recedit. Venit ad consolacōnē. re
 cedit ad cautela: ne magnitudo
 consolacōis extollat te. ne si sit sp̄
 apud te sponsus. itapias itēpniē
 sodales. et hanc cōtinuā visita
 tionē nō iā grācie t̄buas. s̄ ne.
 Her aut grā qñ vult et aū vult
 a sponso tribuitur. nō qñ iure
 hēditario possidetur. Vulgare
 p̄biū ē nimia familiaritas pa
 rit itēpni. Recedit q̄ ne nimis
 assiduus cōtēpniatur. et ut ab
 sens magis desideretur et desiderat
 auidius q̄rat. diu q̄situs q̄rēsi
 iueniat: iuentis strictius teneat.
 Pretia si nūq̄ deesset hęc cōsola
 tio q̄ resp̄tū future glōrie q̄ r̄ue
 labitur i nobis enigmatica est
 et ex pte. forte putāremus hęc hęc
 ciuitatē manentē et min⁹ iqui
 rēremus futurā. Ne ergo exilū
 reputāremus p̄ priā. arā pro
 p̄tā sumā. venit sponsus vici
 sim et recedit. nūc solacōnem

afferens. nūc vniūsum stratum
 nūm i infirmitate cōmutans. pau
 lisp p̄mittit gustāc q̄ suauis ē dñs:
 et anq̄ plene faciem se subtrahit:
 et ita alis expansis sup nos voli
 tans. prouocat nos ad volandū.
 qñ dicat. Ecce parū gustastis q̄
 suauis sū et dulas. s̄ si vltis plene
 faciarī hac dulcedine. cū te post
 me i odore vnguetorū meorum:
 siusū habete corda vbi ego sū i dex
 tera dei sedens. **D** caue o sponsa
 qñ absentat se sponsus. nō longe
 abnt. s̄ et si nō vides eū. ille tamē
 semp videt te. Plenus ē n̄ oculis
 ante et retro: nūq̄ potes ei latē.
Hecā suos nūcios circa te. sp̄s. qua
 si sagacissimos exploratores. ut vi
 deant quō absente sponso cōuer
 seris. et accusent te corā ip̄o. si aliq̄
 signa lasciuie et securitatis i te de
 prehenderit. Zelotopus ē sponsus
 iste si forte aliū amatoreē itēpni:
 si alns magis place studueris sta
 ti discedet a te. et alns adhibet ado
 lestentulus. Delicatus ē sponsus
 iste. nobilis ē. diues ē. sperosus s̄
 p̄ filns hom̄. et iō nō n̄ sperosa
 dignatur h̄re sponsam. Si videt
 i te maculā siue rugā. statū auer
 tet oculos. nullā enī p̄t imūdiā
 sustine. **E**sto ergo casta. esto vici
 da. esto hūilis. ut sic a sponso tuo
 frequēter visitā merearis. **h̄ 2ber.**
Esde fili⁹ Ca. xi.
Duo etiā scire quō deus lo
 quatur angelis et aiabz
 scis ac dyabolo et eod̄is. Et de vi
 sionibz que p̄phetis solet appare

et cū grā contēplacionis defuerit
 vel deuocionis quō debeat se hō
 tunc hē. et de hīs cupio informari
Sicut debes fili **fitm** **P**
 pro pmo quesito: qd talis
 locutio nō sit corpali: sed
 spūaliter. Vnde bñs Grego⁹ in mo
 raliū de huiusmodi spūali collo
 quio sic dicit. **S**ciendū qd ipā nā
 in corpore cū loqui dicitur: eius locu
 tio nequaquā vna ē eadē qualita
 te format. **A**liē n loquit^r deus ad
 angelos. aliter angeli ad deū: ali
 ter deus ad scōrū aiās. aliē autē
 ad deū. aliē deus ad dyabolū: ali
 ter dyabolus ad deū. **S**ciā qd spū
 rituali nē ex corpore opponē nil
 obstat. loquitur deus ad āgelos
 scōs eo tpe quo eorū cordibz oculi
 ta sua īuisibilia ostentat. et quid
 agē debeant in ipā cōtēplandē
 veritatis legūt: ut velut qdā p
 cepta sint vocis. ipā gaudia cō
 tēplacōnis. **Q**uasi n audientibz
 dicit: qd videntibz īspiratur. **V**n
 cū cordibz eorū de qd cōt hūmā su
 p̄biam aduersione vltionis
 īfudet. dicit. Venite descendamus
 et cōfundamus ibi linguā eorū.
Ascendūt angeli ī eo qd creatore
 īspiciūt: Descendūt angeli in eo
 qd creaturā sese ī illucis erige
 tē examine districtiois p̄mut
 Dicit qd dei ē Descendamus et cō
 fundamus linguas eorū. ī seipō ei
 hoc quod recte agatur ostendit
 p̄ vni mēne visionis eorū mē
 tabus exhibenda iudicia. oculi
 tis motibus īspirare. **A**lter

A

B

loquitur angeli ad deū: sic p̄ Joī
 Apocal' dicit. Dignus ē agnus
 qui occisus ē accipe virtutē et
 dinitatē et sapiā. **V**ox nāqz ā
 gelorū ē ī laude conditoris ipā
 admiracō intine contēplacō
 nis: quibz virtutis diuine mira
 cula obstupuisse dixisse ē: quia
 exortatus cū ruerencia motus cor
 dis. magnus ē ad aures īcūm
 scripti spūritus clamor: vocis: que
 vox se qd p̄ distincta verba expli
 cat: dū sese per īnuos modos ad
 miracionis format. **D**eus ergo
 angelis loquitur: cū eis volun
 tas eius intima videnda mani
 festatur. **A**ngeli autē loquitur
 dno: cū p̄ hoc qd sup̄ semetipos res
 picūt: in motū admiracōnis sur
 gūt. **A**lter deus ad scōrū aiās:
 aliter scōrū aiē ad deū loquit^r
Vn ī Jo' Apocal' dicit. **V**idi sub
 altare dei aiās īterfectoz p̄pter
 verbū dei: et clamabat voce ing
 na dicentes. **V**squeqz dñe sanctū
 et verū: non vmdicas sanguīez
 nūm: et **Q**uid n. est aiās vni
 dicte petitionē dicere: n̄ extremi
 diē iudicij et resurrectiois exte
 toz corpū desiderā. **M**agnus
 quippe eorū clamor: magnū est
 desiderū. **T**anto enī quisqz mi
 nus clamat quāto minus desi
 derat: et tanto maiorē vocē in
 aures īcūscripti lumis exprimit:
 quanto se ī eius desiderū plenius
 fundit. **A**iārū igitur verba. ipā se
 desideria. **N**am si desiderū sermo
 nō eet. p̄pheta non dicit. **D**esiderū

cordis eorum audiunt auribus tua. De ipso ergo bibunt quod ab ipso sicut: et modo nobis adhuc incomprehensibili. In hoc quod petendo esurunt presaciendo faciunt. Discordaret ergo a voluntate conditoris si quod eum vident velle non peterent: eique minus haberet. si volente daret. Desiderio pigrius pulsaret. Quibus per insu diuinum dicitur. Requiescite adhuc modicum tempus: donec impleat vultus vestrum. Desiderantibus autem adhuc requiescite modicum dicitur. est. inter ardorem desiderii et ipsam presentiam solacia aspirare. ut avarum vox sit hoc quod amantes desiderant: et respondens dei sermo sit hoc quod eas retribuciois cunctidie inter desideria confirmat. **Aliter loquitur deus ad dyabolum: et aliter dyabolo ad deum. Sed sciendum quod quatuor modis loquitur deus ad dyabolum: et et iustas vias eius arguit: et electorum suorum iustitiam contra illum opponit: et temptanda eorum innocentiam ei concedendo permittit: et aliter eum ne temptare audeat prohibet. In iustas. n. vias suas eius redarguit cum dicit. Vnde venis. Electorum suorum iustitiam contra illum opponit cum dicit. Considerasti seruum meum Job quod non similis ei super terram. Temptanda eorum innocentiam concedendo permittit quoniam dicit. Ecce vniuersa que que habet in manu tua sunt. Rursus quod eum a temptatione prohibet cum ait. Tamen in eum ne extendas manum tuam.**

Quibus autem modis loquitur dyabolus ad deum: cum vias suas insinuat: vel electorum innocentiam fictis criminibus accusat: vel temptanda eadem innocentiam postulat. Vias suas quippe insinuat. qui ait. Curavi terram et pambulavi in ea. Electorum innocentiam accusat. qui ait. Numquid Job frustra timet deum. Temptanda eandem innocentiam postulat. cum dicit. Extende manum tuam et tange aucta que possidet. Hec Gregorius. Et notandum putat idem beatus Gregorius xviii moralium dicit: quod duobus modis diuina locutio distinguitur. Aut enim per semetipsum deus loquitur: aut per creaturam angelicam eius ad nos verba formant. Et cum per semetipsum loquitur: sola nobis in mente inspirationis aperitur. Cum per semetipsum loquitur: de verbo eius sine verbis et syllabis cor docet. Quia virtus eius. ita quodam subleuacione ignoscitur: ad quam mens plena suspenditur: vacua quatur. **Donatus. quiddam est quod omnem animam quam implet leuat. Incepit lumen est: quod et interiora impleat et impleta exterius circumscribat. Dine strepitu sermo est: qui et auditum aperit. et hinc sonitum nescit. Hec Gregorius. De visionibus vero et reuelacionibus que facte sunt prophetis vel etiam aliis perfectis viris. Sciedum primo quod misteria dei sunt secreta neque scire potest. nisi cui spiritus dei reuelauerit: quia ipse solus illa nouit. Hec autem reuelacio fit diuisis modis. ut per sensibile apparicionem et allocucionem: sicut olim**

D

A

R

D

ficbat p̄ribus. ut legitur de Abrahā
ham Gen̄ xij. Dixit dñs ad abrahā
ham. Egrede de terra et de signa
tioē tua. Vel p̄ ymaginaria visio
nē exterius cū insinuatiōe m̄ced
ris intelligentiē. sicut reuelatio fr̄
fuit p̄phetis. Unde dicitur Daniel x.
In visione opus ē intelligentia. Vel
p̄ solā intmā inspiratiōe. sicut d̄
Job 32. Inspiratiō omnipotentis
dat intelligentiā. Vel p̄ inspiratiō
nē et reuelatiōe cū raptu a sen
sibus sicut de b̄to Paulo. ut legit̄
ij ad Cor̄th̄ xij. **S**ignavit tñ
sunt tres visionū species. sc̄z cor
porca. ymaginaria. et intellectu
alis. Corporalis ē cū quedā corpora
liter videntur dei munē que ali
vidē nequeūt. ut Baltazar vidē
manū scribentis i pietē. Daniel
v. Ymaginaria ē. qñ cū i extasi
vel sopno videt nō corporca sed yma
gines rerū dei reuelatiōe. ut
Petrus vidit disc̄p̄. Act̄ x. Intel
lectual ē qñ nec corporca nec yma
gines rerū videntur. sed i substā
tiis incorporeis intuitus mētis
mura dei pō figurat. talis fuit vi
sio b̄ti Pauli. **N**otandū sic
diat glo. sup libro de diuinis noibz.
q̄ quāto magis nrā mēs ad con
templanda sp̄ualia eleuat. tāto
magis abstrahitur a sensibilibz.
Ultimus aut̄ tinus quo contē
placio cōtingē p̄t. ē diuina sb̄a.
Unde q̄ mētē q̄ diuina sb̄a videt
totaliter a corporalibz sensibz eē ab
soluta. vel p̄ mortē vel p̄ raptū
aliquē. Hinc ē qd̄ dicitur ex p̄sō

dei nuū xxxij. Non videbit me hō
et uiuet. **E**t autē aliqui i sacra
scriptura deū vidisse dicuntur. opt̄
hoc intelligi p̄ aliquā ymagina
riā visionem seu etiā p̄ corporale.
sc̄z p̄ aliquas corporeas species vel ex
terius apparentes vel interius
formatas ymaginarie diuine vir
tutis p̄ncipia dem̄strabatur. **E**t si
endū q̄ duplex ē motus apper
tus siue manifestatiōis diuine re
uelatiōis theologorū et p̄phetarū
mētibz ifusus p̄ visiones et dem̄
stratiōes quas greci theolophias ap
pellant. i. diuinas apperatiōes. Cū
aliqui p̄ signa sensibilibz similia.
dem̄strantur iuisibilia. Aliqui per
solā anagogem. i. mētis ascensū
i signa pure contemplata. **E**t
h̄nc p̄ duobz gn̄ibz visionū. i. sac
pagina duo gn̄a cōsp̄ctiōnū sūt
formata. Vnū quo formis et figu
ris et similitudinibz rerū occultarū
veritas obumbrat. Aliud quo nū
de et p̄ue sicut ē absq̄ tegumēto ex
p̄mitur. Cū itaqz formis et signis
ac similitudinibz manifestatur qd̄
occultū ē. vel qd̄ manifestū ē destri
bitur. symbolica dem̄stratiō ē. Cū
vero nuda et pura reuelatiōe vel
plana et apta narratiōe docet.
anagogica ē. **H**ec glo. **C**on
etiā considerandū cū homo p̄ua
tur et caēt gr̄a cōtēplatiōis vel
deuotiōis quo se tūc h̄re debeat.
De hoc sciendū p̄mo. q̄ cū aīn̄
p̄senserit se cōtēplatiōis non
h̄re gr̄a. d̄z serpm̄ cū aliq̄ salubri
meditatiōe occupat. et ip̄ensa sibi

T

B

R

A

diuinorum bonorum munera ante
 recordationis sue oculos riuocare:
 et ex tali recordatione seipm ad
 deuota gratiarum actione instigare.
Hec et similia valet gratia contem-
 plationis p negligentia amissa
 reformare. De hoc **h**ieronimus de sacro
 vict' sic dicit. Non dū q' ille qui
 ad gratia contemplationis profic'
 ai ea sibi ultra solutu subtrahi sen-
 tit. e' qd' facere debeat vnde ad ea re-
 cupanda multu p oem mundu ad-
 uuari valeat: et vnde aum suu
 in id negotij quatu i se e' ydone-
 u efficiat. **O**s itaq' animus q' h'moni
 e' p'pns meditationibz cordis i se
 exultacione r'parat: et i'pensu sibi
 diuorum b'nficioru munera ante
 recordationis sue oculos riuocare:
 et huiusmodi recordacione seipm ad
 p'funda et deuota gratiarum actioez
 instigare: et canendu aliqu' illud
 internu spiritualis armonie or-
 ganu ex intimo affa i diuinas
 laudes relaxare. **D**u itaq' h'moni
 studio i'tima cordis affecto i di-
 ne confessionis magnificentia
 plena deuotione resoluit: quid
 aliud q' ut ita dicitur spiraculu ap-
 utu: p quod i illud cordis nostri
 vasculu celestis dulcedinis ema-
 nacio diuineq' suauitatis habu-
 dancia infunditur. **H**inc e' q' heli
 zeus ppheta verbu d'ni requisit:
 ai se sensisset spm pphete tur-
 t'pis non h're. fent sibi psalterm
 adduce: quo p'nte atq' psallente
 statim spm ppheticu haussit: os q'
 suu ad verba pphete relaxauit.

Audita itaq' melodia pphete facti
 quid aliud q' quedam scala fuit que
 eu ad consueta gaudia leuauit: et
 q' carnalibz causa ruine ee solet. hinc
 occasio ascensionis extitit. **S**ic tu
 quicq' es aia que soles huiusmodi
 spiritalibz delicijs affluere. et sepe ad
 theocraticos quosda excessus subita-
 neo quodam et iopinato gaudio
 ru' t'pudiu subleuau. et q' quibus-
 da pphetas ruelacoibz diuinitus
 sublimat: ppheticis discite exemplo
 quid tu facere debeas. ut sub ne-
 cessitatis articulo q' ad manu
 habeas quo aum tuu ad assuetas
 delicijs r'parare valeas. **F**orte non
 erit iutile: et te sub sili heritate
 psalter adduce. **Q**uid aliud dicitur
 mus psalter istu: q' exultacionem
 cordis in deu: **C**uiusmodi psalter p'nt
 te h're nos voluit. qui dixit. **I**cta
 manu i d'no et exultate iusti. **Q**uid
 e' autem huiusmodi psalter adduce:
 n' p'uida meditacione cordis exul-
 tacione r'parat: et ex diuinorum b'nf-
 ficioru vel promissionu recordacio-
 ne cordis deuotione extitit. **H**inc
 tunc p'culdubio psalter psalle faci-
 mus. qn' ex magno t'pudiu cordis
 i diuina p'conia uibulam: et in
 gratiarum actione assurgentes ex in-
 t'nis visceribz i diuinas laudes
 tu magno cordis clamore r'sona-
 mus. **H**ec itaq' agentes. qd' aliud
 q' via cernimus. p qua ueniente
 uisitante q' nos d'nm erupiamus:
Sacrificiu inquit laudis honori-
 ficabit me. et illic iter quo on-
 dam illi salutare dei. **P**sallendo
 atq' laudando iter d'no pat: p qd'

ad nos venire et miris quibusdam
 mysteriorum suorum revelationibus
 reuelare dignetur. **S**tudeamus ergo
 cum magna mentis alacritate in domino
 gaudere: satagamus coram ipso cum
 intima deuotione psallere. Ad huiusmodi
 itaque psalmodia spiritalis et armoni-
 nam animae contemplatiua spiritalibus
 theorijs assueti incipit tripudi-
 are: et pro gaudio nuncietate se a
 terra frenusque omnibus suspendere:
 et ad celestium contemplationem tota
 mentis alienatione transire. **H**oc
 igitur est ut diximus quod ad me-
 tis inuocationem: hoc est quod ad
 amissam gratiam et pacem maxime
 uale solet. **E**t et alius modus
 per quem gratia amissa recuperari potest:
 uiz. compunctio que ex deuoto corde
 procedit. **N**am sancti et deuoti uiri cum
 dulcedine spiritali quam ex uisitatione
 et presentia domini in suis cordibus pre-
 ceperunt. postmodum eadem gratia et con-
 solatione se priuatos esse persenserunt:
 per lacrimosam compunctionem christi dominum
 et suum dilectum ad se iterum uisita-
 dum uocare student. **H**ec inuocant
 beatus Hieronymus super cantica dicit. **S**i cum
 uerum cum sancto propheta adherere deo
 bonum est. et ut loquar manifestus.
 si quis in nobis est ita desiderium uir
 ut cupiat dissolui et esse cum christo.
 cupiat autem uehementer. ardet sic
 ut. assidue meditetur: is profecto non
 secus quam in foris sponsi suscipiet uer-
 bum in tempore uisitationis: hora uiz
 qua se astingit intus quibusdam
 brachijs sapientie. atque inde sibi
 infundi sentit sancti suauitatem amo-
 ris. **S**iquidem desiderium cordis eius
 tribuetur ei: et si adhuc peregrina-
 ti in corpore et ex parte terrae id quod ad te

pus et tempus modicum. **N**am cum uigil-
 his et obseruationibus et multo ym-
 bec lacrimarum questus fuit. subito
 cum teneri putatur elabatur: et rur-
 sum lacrimanti et iectanti occurres
 apprehendi patitur sed inuicem tenet.
 dum subito iterum quod est manibus auo-
 lat: et si insistit patibus et fletibus
 deuota anima. denique rueretur et
 uoluntate laborum eius non fraudab-
 bit eum: et rursus mox disparebit et
 non uidebitur nisi iterum toto desiderio
 requiratur. **I**ta ergo et in hoc corpore
 potest esse de presentia sponsi frequens leti-
 cia sed non copia. quia uisitatio leti-
 ficat sed molestat uicissitudo. et hoc
 tam diu uicem est pati dulcem. donec
 semel deponita corpore farina mollis
 auolet: et ipsa leuata penitus deside-
 riorum suorum libere iterum corpus per cam-
 pos contemplationis et mentis sequens
 expedita dilectum quocumque uerit. **N**ec
 tamen uel in transitu presto erit sic omni anime.
 nisi illi duntaxat quam ingens deu-
 otio et desiderium uehementis et peridul-
 affectus sponsam prebat et dignam:
 ad quam gratiam uiuificandi accessu-
 rum uerbum decetate induat formam
 sponsi accipiens. **Q**uia enim nondum
 tuerit ita affectus et compunctus: ma-
 gis actum suorum recordatione loquens
 in amaritudine anime sue dicit deo
 noli me contempnere. **A**ut etiam forte
 adhuc periculose temptat presentia contem-
 platione abstractus et illectus. huius-
 talis sponsum non requirat sed medi-
 cum: ac per hoc non oscula quidem uel
 amplexus sed tamen remedia uoluntatibus
 accipiet suis in oleo utique et ungu-
 uentis. **H**ec beatus Hieronymus. **N**otandum est
 etiam quod gratia contemplationis seu de-

Ca. xii

deuotionis vel alia quecumque sine la-
 bore et sollicitudine huius non potest. Teste
 beatus Augustinus qui dicit. Impugnatio est ad gra-
 tiam peruenire sine sollicitudine et labore.
Un qui uult deo per contemplationem seu
 deuotionem ac orationem deuota adherere
 oportet ut cum labore mentis euaga-
 ciones expomat et ad deum colligat.
Utem ex studio et usu tali ac consue-
 tudine facilius iam cor suum cohibere
 et serui habitare distat. tamen non solum
 facilius et delectabilius ualet deo ad-
 herere. ut amissus ab huiusmodi
 quiete sit ei desolatio non modica.
 sed si per uellet si possit delictis et aliis
 habundantibus. **Q**ue de hoc consideratione.
 quod sunt quatuor que impediunt contem-
 plationem. unum dicit beatus Bernardus super
 Cantica. In hoc archano contempla-
 tionis et in hoc secretum dei si que-
 rimus aliquam horam sic rapere et sic ab-
 scondi stingerit. ut nuncime auderet
 aut perturbet vel sensus egres vel
 cura pungens. vel culpa mordet.
 vel esse ea que difficilius amouentur
 ueruerunt corporum fantasmata
 ymaginum: potest quidem hic cum ad
 nos uocet gloriari et dicere. Intro-
 duxit me rex in cubiculum suum. **U**t at-
 heret impedimenta melius intelligamus:
 de hoc uideamus. Primum igitur
 impedimentum dicit quod est sensus egres-
 sus corporis. Intra animam ad corpus af-
 fertur: quod est in aliqua sui parte vel sen-
 suum defectum notabile patiente. con-
 templari non delectat. **T**empe non in-
 mutatus non est locus contemplationis.
 nisi dominus hoc fecerit de gratia specialis.
Sile contingit cum valida fames ul-

D

sitis vel frigus iminet vel corporis
 impedimentum. **S**ecundum impedimentum di-
 citur quod est cura pungens. et sollicitudo
 curarum et occupationum. **U**n idem beatus
 Bernardus dicit. Sicut puluis uertit
 et oculum corporalem impedit uisum eius. sic
 cura tenebrarum actuum oculum intelligen-
 tiae confundit: atque a contemplatione
 veri luminis excludit. **T**ertium impedi-
 mentum dicitur quod est culpa mordet. et per-
 turbat. **E**t hoc duobus modis contin-
 gere potest. Primum cum peccatum eius est in
 anima. **2**o cum fuerit et deletum est per con-
 tentionem et confessionem sed in memoria re-
 uocatur. **U**triusque non impedit contem-
 plationem: quia sicut tenebre impedi-
 unt uisum corporalem: sic peccatum cum est
 in anima impedit spiritum. quia sic tene-
 brosa est. **S**ed ad contemplandum requi-
 ritur puritas et pulchritudo anime.
 sic tunc non est locus contemplationis.
Similiter sicut sanguis et humor
 cretus fluens in oculum impedit ui-
 sum eius: sic peccatum cum redit in memoriam
 influit in animam et impedit uisum eius.
Et propterea cauere debemus tunc con-
 templationis cogitatione super peccatis.
Quia quidem tunc nos debemus peccata
 reputare: sed specialiter non debemus
 cogitationem nostram reflectere super
 aliquo peccato tunc quo uolumus
 contemplari. **Q**uartum impedimentum
 dicitur quod sunt fantasmata corporaliu-
 ymaginum: et hoc est difficilius su-
 pradiuersis alijs: et propterea comen-
 datur in hoc statu sollicitudo. **O**portet
 non contemplante esse mutum. si uideat. et ceterum:
 ut uideat non uideat: audiens non
 intelligat: nec loqui delectet. **E**t si

qm̄ n̄ritas ad hoc cogit: nō serum
 iportet ymagines que p̄ has fe-
 nestras intrant ad aīam nr̄am.
Un̄ nō sic inhēas exteriōribz rebz
 voluntate vel dilectione. ut inde
 iportet ymagines. ne postea va-
 cans deo ipe diaris. **E**t sciendū
 q̄ cōtēplator q̄uis soli deo vacare
 debeat ac cetera obmittē: hoc scīe
 debemus verū eē s̄ nō semp. **N**ā t̄bz
 ex causis a iocunda cōtēplacione
 se ad tempus sepat. s̄ se ieripit in
 vitam actiua. **O**na causa ē p̄t̄
 lurrū aīaz. **U**nde b̄s Ber. **S**as
 sponsa voluntate sponsi zelantis
 aīarū salute. exit ad tempus viz
 cū ē nr̄ū ad ipam opanda. et
 postea redit ad cōtēplacionē.
Seda causa im̄mittēde cōtēpla-
 cionis ē: cū talis im̄missio agit
 voē im̄netis officij. **N**ā cū pl̄at̄z
 subditocū n̄ritatibz intēde habz
 obmittit tūc cōtēplacionē. sicut
 et subditus cū p̄ pl̄atū suū ube-
 tur ī aliquibz tr̄sitoris rebz occu-
 pari p̄pter coē bonū. d̄z p̄pter obedi-
 enciā illo tpe postponere cōtēpla-
 cionē. **T**ercia causa ē im̄mittēde
 cōtēplacionis: qm̄ moē suo recedē-
 te sponso nō sentit aīa solitas cō-
 solaciones. **V**adit n̄ et redit spon-
 sus p̄o suo velle. **C**ū n̄ recedit aīa
 languet ex desiderio ipius. s̄ toto ro-
 natu suo ruocat eū dicens h̄cū
 tere dilcē m̄y. **I**ter tūc redit. **I**nuo-
 cat angelos in auxiliū suū et di-
 cit. **A**duro vos filie iherlm̄. ut a-
 nūcietis dilecto quia amōe lāg-
 ues. **S**i vero nec sic rediē digna

tur: aīa sciens voluntate sponsi i-
 durt se ī actiua vitā ut vel sic fruc-
 tificet sponso. **N**on n̄ decet cōtem-
 platoem eē desidiosū. **U**n̄ religios̄
 quisqz cū graciā cōtēplacionis
 vel deuocōnis senserit sibi deesse:
 ī bonis opibz actiue vite se exerce-
 at ac p̄suet tam diu quousqz
 dno visitante grā cōtēplacionis
 iterū ad mentē redeat. **D**e hoc b̄s
 Bernar⁹ sup can^o sic dicit. **E**x
 bonis opibz recipit consolacionē
 mens afflicta quietis. quonē
 sibi lux ut assolet cōtēplacionis
 subtrahitur. **C**is n̄ non dico cō-
 tinue s̄ vel diu dū ī hoc corpore
 manet. lumine cōtēplacionis
 fruit. **A**c quocōs caruit a vita
 cōtēplatiua. tocens ī actiua
 se recipit. unde nimirū tanqz eui-
 cino familiaris redditura in idipz:
 qm̄ sūt iuitē contubernales et
 cohitant hec due p̄ter. **E**st q̄p-
 pe s̄bz moie martha. **N**eqz enī
 et si a cōtēplacionis lumine cadit.
 patitur t̄n̄. nullatenus se m̄de
 tenebras p̄n̄ seu ignauiā occi:
 sane ī lumie bone opacionis se
 r̄tines. **H**ec Ber. **B**eat⁹ etiā b̄re
 m̄ 1° libro moralū de hoc sic dicit.
Sciendū ē qm̄ nōnulla bona s̄t
 ad que indefessi p̄sistimus. s̄ rur-
 sū nōnulla s̄t a quibz cotidie de-
 ficiunt labimur. atqz ad hec
 magnis conatibz p̄ interualla
 tpm̄ reformam. **I**n actiua etenū
 vita sine defectu mēs figit. **A**cō-
 tēplatiua autē infirmitatis sue
 pondere vita lassatur. **E**id aut

Ca. xy

ezechiel insinuat narras motu
 aialu sic dicens. Non rueret bar
 cu incedent. Et paulop? Aialia
 ibat et rueret bar. Ita quippe
 aialia aliqui vadut et nime re
 dit. et aliqui vadut et ptinus
 reuertuntur. quia electoru me
 tes p oblata sibi actiue gras ex
 rois vias deserunt. cu vero p con
 teplacionis aciem et ab hac se ea
 dem actiua vita suspendit erit
 et reuertit. quia p hoc qd diu psiste
 nime i teplacione sufficit se
 iteru ad opacione fundit. ut in
 hys que sibi uix sunt se extendo
 refoucant. et sup se surgit iteru te
 plando conualefcit. S. du hec cade
 contemplanio moe debito post tpm
 mfualla repetit. indefinet. paul
 dubio i eius soliditate psistitur.
 qd et si mfnutatis sue ponde supa
 ta mens defiat. hanc tn iteru co
 tinuus conatibus rpatu coprehē
 dit. nec stabilitate sua i ea pdidit
 se dicenda e. a qua et si semp defiat.
 hanc et cu pdiderit sp mqrnt. **H.**
Grego. Debet ergo quilibz reli
 giosus nuq vacare ocio. s. sp i bonis
 opibus se exercere. viz contemplan
 do. aut orando. meditādo. legendo stu
 dendo. vel scribendo. vel aliquē labo
 re fructuosu opando. **S.** sunt nonnulli
 in sacra religioe qui postq horas
 ad quas tenent rpleuerint. quas
 etiā satis negligent et distracta
 mente pficiunt. residua pte diei
 tota inutiliter expendit. vacando
 colliquis otiosis et saurilitatibz.
 aut alijs leuitatibz a sili vanita

tibz. **H.** tales multu s. rprehenfi
 biles. **Vn** bts Bernar. unūqueq
 ac seruu xpi hortatur ad spua
 lia exācia. ita dicens Nulla vniū
 seruu xpi iueniat nō dico dies
 sed nec hora. nisi vel in exāij labo
 re. vel proficiendi studio. vel in ex
 piēcie dulcedine. vel fruendi gaudis
Her Bernar. Et sic hēmus de cō
 teplacione. que virtus nobilissia
 ptinet 2° loco ad viros pfectos ut su
 perius pmissu ē. Ita quāto quisq
 in vita religiosa fuit pfectior. tā
 tomagis contemplaniois erit feruē
 tior. et ad speculariū diuina abi
 liaz et expeditio. **Et** nōndū. put
 diat Thomas de aqua. qd tplex ē
 pfectio. Una absoluta q attendit
 scdm totalitate diligentis et dili
 gibilis. et her pfectio nō ē possibil
 alicui creature pure. **Vn** her pfectio
 cōpetit soli deo qui se totū totus
 diligit. **Seda** pfectio attendit
 scdm totalitate ex pte solius dilige
 tis. put affectus diligentis scdm
 totū posse suū semp actualit ten
 dit implū deū. et talis pfectio nō
 ē possibilis i via s. hētur i pna.
Terna pfectio ē que nō attendi
 tur scdm totalitate diligentis
 nec scdm totalitate diligibilis qntū
 ad hoc q actu semp ferat ad deū.
 sed quātū ad hoc q excludantur
 ea que repugnant motui dilco
 nis in deū. sicut dicit bts aug. q
 veneni caritatis ē cupiditas. et
 talis pfectio pt hri i via et vita
 ista. et hoc dupliat. **Vno** modo
 i quātū ab affcū hois excludit

ac utiosa

S

f

nō

oē id qd strariatur caritati sicut ē
 p̄m̄ mōdē. sine tali p̄f̄tōe caritas
 cē nō p̄t. vñ talis p̄f̄tō ē de nati-
 tate salutis. **A**lio mō p̄t h̄c p̄f̄tō
 i quantū ab aff̄tū hominis exclu-
 ditur nō solū id qd caritati cont-
 rariū ē. s̄ etiā omne id qd impedit ne
 affectus mētis totaliter dirigat
 in deū. **H**ec **Thomas**. **U**nde per f̄m̄
 v̄ri ut suū amōre + affectū possēt
 expeditius dirigē i deū. etiā a per-
 catis leuibz seu venialibz quātū
 possibilitas admittēbat seipos
 retrahēbat. **D**e hac p̄f̄tōe i q̄da
 glō. sic dicit. **P**̄f̄tō virtutū est.
 ad hūc statū cū scendē q̄ gr̄az cō-
 ditoris ul' i modico timeamus of-
 fendē. nichil eius mērie p̄ponen-
 tes. **P**̄f̄tō igitur virtutū ē i hac vi-
 ta ut caste timeamus deū finis
 virtutū erit i futuro: ut diuicias
 p̄missas hereditatis + regnū celestis
 glōriā et vitā p̄cipiamus. **H**
Glō. **U**nde scdm̄ dicitur b̄i Amb-
 s̄i. Nichil aliud querit p̄f̄ctus. n̄
 solū et p̄clarū bonū quod ē deus
Et p̄f̄ctus xp̄i seruus ut d̄ b̄s
Ih̄es̄. nichil p̄t xp̄i h̄t. at si quid
 preter xp̄m̄ h̄t. nō ē. cū se p̄f̄m̄ deo
 pollicitus sit. mētū ē **H** **I**h̄es̄.
Et quā quilibz religiosus sub
 obediēcia p̄lātū constitutus
 tenet i q̄ntū v̄z laborat ad p̄f̄tōz.
 + iō nos qui ad hoc h̄tū religi-
 onis accepimus ad hanc toto co-
 namine tendamus. ut sic p̄sol-
 uamus vota n̄rā que distinxerūt
 labia n̄rā. **N**ō enī p̄f̄tōnem
 sed conatū ad p̄f̄tōnem p̄missi.

et iō qui ad conandū fecerit quod
 potuerit. videt̄ voti sui tr̄sgressi-
 onē euasisse. **C**ū aut̄ conatus
 quē p̄missimus tendat ad p̄f̄tō-
 nē. videamus i quo constat p̄-
 f̄ctio: ut et sic ignoscamus in
 quo statu n̄r conatus sit cōplex-
 us. **P**̄ter qd sciendū. q̄ iuxta
 aliā diuisionē duplex ē p̄f̄ctō. **H**
Una ē tencionis siue progressio-
 nis. **A**lia ē t̄m̄ perueniōis. **U**na
 1° p̄f̄ctō ē cū auidā deuotiōe sp̄-
 vltērius procedim̄. nō contenti
 q̄ntūcūq; iā p̄f̄ctam. **T**alis co-
 natus p̄f̄ctiōis q̄ntū ē de affect-
 uōe + mētencōe. et cū potuit opa-
 tione nūq; cessandi. nobis p̄ p̄-
 f̄tōnem reputatur. **E**t hoc inuatur
 nobis in **Gen** cū dicit. **A**mbula
 corā me. et esto p̄f̄ctus. **A**c si dicat de-
Ambula corā me. + p̄f̄ctus. et h̄ tibi
 pro p̄f̄tōnem reputat. **A**mbulare
 n̄ ut ait b̄s **Ber**. p̄f̄ctus ē. h̄c
Aplius dicit. **N**on arbitror me
 p̄f̄ctū p̄f̄ctōnem. **S**ed quid. **U**
 nū ē n̄rū. que retro s̄t oblitus.
 ad ea q̄ p̄uota sunt me extendēs
Ac si dicat. licet nō iudicē me p̄-
 f̄ctū p̄f̄ctōnem t̄m̄. ad eandē t̄m̄
 p̄f̄tōnem conabor. et talis conatus
 p̄f̄ctio iudicat. **E**t iō sequitur.
Utr̄q; autē p̄f̄cti sumus. idipm̄
 sentiamus. **E**cce i hoc verbo sum-
 alys se inuāns. dicit se iā p̄f̄ctū
 ex solo conatu. qui iā nō longe
 supra. arbitratus ē se p̄f̄ctōnem
 nondū apprehendisse. **U**tr̄q; expo-
 nens b̄s **Ber**. dicit. **I**n verbo
 isto manifeste ap̄lo dicēte declarat.

Ca. x

q̄ p̄f̄ra eorū que retro s̄ obliuio. et p̄f̄cta ī anteriora extensio. ip̄a ē uultu hominis ī hac uita p̄f̄ectio. **H**inc igit̄ d̄c̄ b̄tus Ber^o d̄. **I**ndes s̄ū studiū et uigis conatus. p̄f̄co iudicatur. De eodē etiam Leo p̄ sic ait. **H**ec ē p̄f̄ectorū uera uisita. ut nūq̄ se p̄sumat p̄f̄ctos eē: nondū ab itinere. nondū finiti m̄t̄e c̄e cessantes. ibi inadant deficiendi piculū. ubi proficiendi deposuerūt appetitū: q̄a nō tā p̄f̄ctus aut sc̄us ut p̄f̄ct̄ sanctiorq̄ eē nō posset. **I**deo oēs simul sine differētia graduū. s̄ī differētiā m̄t̄e. ab h̄is in que p̄uenimus. ad ea que nōdū apprehendimus. p̄a ciuiditate curamus. **N** Leo p̄. **N**ā quā tūcūq̄ ac ubiūq̄ lassati uel at tediati desistimus profic̄: ubi uisio deficiamus. **U**n̄ dicit b̄tus Ber^o. **O** monache nō uis profic̄: q̄ uis deficere. **D**icit ⁊ b̄tus Aug^o. **T**emp̄ tibi displiceat q̄d es: si uis p̄uenire ad id quod nō dū es. **N**ā ubi tibi placuisti: ubi remansisti. **S**i autē dixeris suffiat. et pisti: semp̄ adde semp̄ a bula semp̄ profic̄: noli ī uia īmanē: noli retro redire: noli de uiaē remanere qui nō proficiat. **R**etro redit qui ad ea īuoluitur v̄n̄ iā recesserat: deuiat q̄ ap̄os totat. **H** Aug^o. **U**nde iacob p̄a archa uidit scala attingente celos: et ī ea angelos ascendentes et descendentes. nullūq̄ ibi subsistente uel etiā residente: quate nus palā dactur̄ intelligi: int̄ profim̄ et defectū ī hac uita

nullū mediū iueniri. **Q**uo corpus n̄m̄ crescit aut deficit constat: sic oportet sp̄m̄ n̄m̄ similiter aut profic̄ aut defic̄. **E**t iō ne nos deficiamus optet nos cōtinuē conari. **C**ur autē talis conatus ad p̄f̄ctionē consequendā pro p̄f̄ctōne. ymo p̄f̄ctio reputat̄. rō est: quia talis conatus maximū desiderij iudiciū ē. **N**ullus n̄ tā īdesse laborē cōtinuē poss̄ conari: n̄ maximū desiderij ip̄sū impellet ad conandū. **C**ui autē uehementi desiderio ad habendū aliq̄d estuat: hoc iā h̄t. **H**ec probari p̄nt p̄ auctes sanctorū. **D**e p̄mo n̄ beatus Aug^o sic dicit. **N**on quid sis s̄ q̄d esse desideras attendit deus: si tamē in quantū potes satagis. ut q̄d nōdū es eē m̄earis. **E**t b̄tus Ber^o. **S**ūt multi qui tota uita tendūt ad p̄f̄ctōne. s̄ nūq̄ t̄n̄ p̄ten dūt: quibz t̄n̄ si p̄e p̄seuerauerūt statim cū de corp̄e exeunt redditur quod ī hac uita dispen satorie ē negatū. illuc p̄ducente eos sola gr̄acia. quo prius tendebat ip̄sī cū gr̄a. **H**ec Ber^o. **E**t q̄bz uerbis colligē possumus q̄ cōtinuē conatus ad p̄f̄ctionē reputat̄ homini. **C**onsiderandū etiā q̄ p̄f̄cti uiri ut d̄m̄ sequi ualeant uia artā et angustā sequū. **D**e qua ueritas ī euangelio dicit̄. **A**ngusta ē uia que ducit ad uitā. **C**id̄ b̄tus Greg^o exponens xxv̄j moral̄ sic ait. **A**n nō q̄ quodā angustia ē itineris in hoc quidē mudo uiuē. s̄ de hui^o mudi cōcupiā nichil h̄re: aliena

nō appetē. ppria nō tenē. laudes
 mūdi despiciē. et pro deo opprobriū
 amare. gloria fugere. despiciē seq.
 adulantes despiciē. despiciētes
 honoreare. mala nocentiū ex corde
 dimitte. et erga eos dilectōnis gra.
 cia imobile in corde retine. **Due**
 vie qntū i pnti vita pro ipā vi.
 uendi custodia anguste sūt. tato
 amplius i etna rtribucioe dilata
 tur. **Her. Greg.** Et scdm btm
Aug. Angustā et artā xpianoz
 viam due res faciūt. cōceptus
 voluptatū et tolerācia passiois.
Quisq̄s confligit. her duo vni.
 cat. et vicit mūdū. Si vis mīre
 p angustā portā. claude portā
 cupiditatis et timoris. **Vnde**
 duplicē acie. pducat mūdū cont.
 milites xpī. blandit. n. ut decipi
 at. t̄ret ut frangat. **Nō** nos te.
 neat voluntas ppria. **Nō** nos tre.
 at crudelitas aliena. **victus** est
 mūdus. **Her. Aug.** Et q̄uis h̄
 via que dicit artā laboriosa ee
 videatur. tñ vris pfectis et in
 amore dei feruentibz nō ē diffi.
 cilis. s̄ potius desidiōsis. **Vnde**
Crisost. sup illo verbo **Arta** est
 via. de hoc sic dicit. **Si** quis viā
 que ducit ad vitā laboriosā exi.
 timat. sue desidiē iputet nō vic.
Si enī tēpestates pelagi nautē.
 vlnera militibz. frigoza et gla.
 cēs agricolis. leuia et portabi.
 lia videntur. ppter spē p̄m̄j tē.
 p̄oralis. multomagis dū celū
 placet nullū debz sentiri picū.
 lū. **Nullus** gō aspiciat i viā q̄ ar.

ta sit. s̄ quo ducit. i ad celū. **Her.**
 alia q̄ lata sit. s̄ quo ducit. i ad
 infernū. **Her. Crisost.** **Debet** er.
 go quilibz homo deuotus et reli.
 giosus in quantū valet dei adiu.
 torio conari ad p̄fōnē. et ut hac
 assequi possit studeat viā sub.
 ce dominio rōnis. et corp̄s aū.
 aum vero deo. p hanc aut viā
 obtinet p̄fctio. **De** hoc p̄sp̄ sic
 dicit. **Quētur** viciis rō. subicia
 corpus aū. et animus deo. **Impleta**
 ē hoīs p̄fctio. **Her. P̄sp̄.** **Sed**
 et hoc nōndū q̄ ad culmē p̄fctō.
 nis nemo puenire p̄t n̄ p vir.
 tutes ac bonā opatione. **Her.** ē
 ut ipē virtutes si efficacit ad sta.
 tū p̄fctm debet hocm pduce con.
 tineant et habeant in se q̄tur.
 viz fortitudine. rram intencioz.
 discrecionē. et p̄seueraciā finalē.
De itaqz homo proficiēs i virtu.
 tibz et volens puenire ad p̄fctōz
 p̄mo h̄re fortitudine. fortiter n̄
 optet eū aggredi viam salutis.
 viriliter se in opibz bonis ac v.
 tuosis exercendō. et nō p negli.
 genciā seu accidiā torpescendo. **Ad**
 h̄hortā. p̄s dicens. **Virilit** age
 confortet cor v̄m. et sustine do.
2° hō proficiēs i virtutibz h̄re
 dz intencione rram. ut viz bō
 que facit nō ppter vanā gloriā
 faciat aut aliqd̄ comodū t̄pale.
 s̄ simpliciter ad gloriā dei p̄t
 salutē aūe sue ac etiā cū cord.
 huilitate illa p̄fctē studeat. **Vn**
Aplis. **Quā** in gloriā dei facite.
3° hō taliter i virtutibz pro

Ca. xiiij

ficiens h're debet discretione. ut
 nō excedat mēsurā virū suaz
 nimis agendo: nec etiā minus
 q̄ p̄t aut facultas suppetit vir
 tuosa opa exercendo. **Vñ.** Ap̄tus
Rōnabile obsequiū vrm. **2°**
 h're d' p̄seuerenciā finale. ut
 nō p̄pter aliquā teptacionē seu
 t̄bulacionē vitam derelinquat
 virtuosam. s̄ constanter ī opibz
 bonus vsqz ad finē vite deo coope
 rante p̄seuet. **Vñ** ip̄e dñs dicit. **Et**
 p̄seuerauit vsqz in finē. h' salus
 erit. **Hec** igitur q̄tuor. v'z fortitu
 do intentio. discretio. ac finalis p̄
 seuerancia. hominē virtuosū ad
 statū p̄fectū p̄ducē solent. ⁊ etna
 gloria cū omibz sc̄is r̄munerari
 faciūt. **Et** sic habemus de statu
 p̄fctōū ac de virtutibz ad eosdem
 p̄tinetibz. v'z cordis puritate ac
 caritate atqz t̄placōe expositū
 et explanatū **filij Ca. xiiij**

Dostoy instructus sū a te
 pater de statutz incipie
 tū proficiētiā et p̄fctōz.
 Runt finalit' de morte ad cui
 debitū p̄soluendū nō solū p̄fctōz
 s̄ magis omēs homines obliga
 ti nascunt' cupio edoceri.

M

Sicre debes fili q̄ triplex ē
 mors. Est itaqz mors aīe
 qua ip̄a m̄rit p̄ peccatū mortale
 Et ē mors aī quis morit' peccō
 et viuit deo **Tercia** vero ē mors
 v'z separatio aīe et corpis: ad quā
 omēs gn̄aliter tenent' s̄ paucos
 delectat. **Et** defectus iste nō est
 ex vicio mortis. s̄ ex fragilitate
 huāne conditionis: quia homo

diligens corpis voluptatē cursū
 huius vite formidat finire: ī q̄
 plus ē amaritudinis q̄ volup
 tatis. **De** hac triplia morte sic d'
 b're Ambros'. **Tria** s̄t mortis ge
 nera. **Una** mors peccati est: q̄ peccō
 dapnacois infert'. **De** qua dicit.
Aīa q̄ peccauit ip̄a moriet': et
 hec mala. **2^a** qua q̄s peccō morit'
 et deo viuit: et hec bona. **3^a** mors
 ē media. nā et bona iustis videt'
 et pleriqz metuenda. paucos qz
 delectat. s̄ nō hoc mortis ē vicium
 s̄ nūc infirmitatis. qui volupta
 te corpis et delectacōe vite huius
 rapimur et cursū hūc r̄sumare
 trepidamus: in quo plus amari
 tudinis q̄ voluptatis ē. **Quid**
 ē. n' hec vita que delectat plena
 erupnarū et sollicitudinū ī qua
 inuē calūpnie et multe molestie
 et lacrimae infinite eorū q̄ affligūt
 molestus. **Nā** in hac vita homo
 ī vmbra viuit nec expleri p̄t cu
 piditatibz suis: et si expleat' dicitis
 firm' quietis amittit: qz cogit custo
 dire qd' misera auaritate quesierit
Hec Ambros'. **De** morte etiā cor
 poris q̄ sit virtuosa iustis de h'
 p̄ quenda sic dicit. **Mors** nichil
 aliud ē q̄ exitus de carce: finis
 exilij. laboris consummatio. ad
 peccatū applicatio. p̄gnacōnis
 finis. oneris grauissimi idest
 corpis depositio. de furioso equo
 ī carne descensio. de domo rumi
 nosa liberatio. om̄ egritudinū
 terminatio. om̄ piculoz euasio.
 om̄ maloz cōsumatio. om̄iū
 vinculoz dirupcio. debiti nē so
 lutio: r̄ditus ī patriam. īgressus ad

gloria. Unde considerandum putat Beda. Quod mortem cuius tunc omnis homo et morte anime pauca formidat. et laborat homines ne moriantur exterior homo moriturus. et non ut non moriat homo inter sepe victurus. Dicit etiam de hoc Aug.

Vera mors est quam homines non timet. et hoc est separatio anime a deo. qui est beata vita anime. Quod autem quilibet fidelis hanc duplicem mortem ante oculos mentis semper habet. quia multum valet talis meditatio ad reprehendam vitam. et terrena desideria contempnenda.

De hoc beatus Gregorius in moralibus sic dicit. Qui considerat quibus erit in morte. sepe fit pauidus in operacione. atque non in oculis sui conditoris vivit. nullo quod transierit appetit. cunctis precibus vite desiderans contemnit. et pene mortuum se considerat quia moriturum se nunc ignorat. Perfracta enim vita est mortis iuvencio. quia dum iusti solliciti pugnant. culpam laqueos evadunt. De hoc etiam Cassianus sic dicit. In id quod futurus es sedula cogitacione cogitaveris. pensaveris. ruminaveris. fueris. credo raro aut nunquam peccabis. Et Cassi.

Ad hanc vero fructuosam meditationem mortis ubi hortatur beatus Bernardus ita dicens. Filioli memoriam non vultissima vestra. ne peccemus. Annuntium hec recordatio facit timoratum. timor expellit peccatum. negligentiam non admittit. Provissima vestra sunt. avaritia. invidia. ghera. et gloria. Quid horribilius morte. Quid iudicio terribilius. et ghera nichil potest intolerabilius cogitari. Quid

metuet si quis ad ista non trepidet. non expauescat non timore conturbetur. Hec Bernardus. Mortis etiam memoria facit hominem contempnere omnia transitoria. et sollicitum facit esse in bono opere executione. Unde beatus Hieronymus. Facile contempnit omnia. qui se semper cogitat moriturum. Beatus etiam Gregorius de hoc sic dicit. Valde de se sollicitat in bono opere. qui semper cogitat de extremo fine.

Notandum etiam quod deus horam mortis nobis voluit esse ignitam. ut sepe possit esse suspecta. Unde beatus Gregorius sic dicit. Ad hoc conditor noster late voluit finem nostrum. ut dum morti sumus quando moriamur. sepe pati ad mortem iuvencum debeamus.

Beatus etiam Augustinus de hoc sic dicit. Latet ultimum dies. ut observet omnes dies. Ideo namque dominus noster tempus exitus sui unicusque nostrum voluit esse incertum. ut maiori diligentia sumus erga nosmetipsos in vita nostra solliciti quousque est in nostra potestate. quatenus ad diem exitus nostri bonus nos operibus domino vocati occurrere pareremur. ut penduli executionis incerto semper credamus cum esse venturum. que ignoramus qua hora vel tempore ad nos vocandos sit ipse venturus. Hec Augustinus.

Quia ergo mors ista omnibus sit incerta. hora mortis incerta. debet unusquisque sic vivere ut illam intrepidus possit expectare. Unde Seneca. Certum est quod morieris. sed incertum est. quando. ubi. quomodo. quia mors ubique te expectat. et si tu sapiens fueris ubique eam expectabis. Hec Seneca.

A

Unde stultū ē in tali statu viuē:
 in quo quis nō audeat mori. Sed
 peccatores sūt plures qui dū sanī sūt.
 tēpus p̄ns ī vanitatibz ⁊ p̄ns ex
 pendūt. Si vō egritudo aliq̄ mortē
 vicinā ēē denūciās eos pulsauerit.
 cū magno desiderio sup̄uue iai
 piscūt. ut peccā sua defleat ac pei
 teant. qd̄ tñ vite tēpus mō accep
 tū pro nichilo r̄putat. De h̄o b̄s
 Bre⁹ sic ait. Semp̄ fr̄es km̄ die
 debem⁹ expauescē. quē nūq̄ pos
 sumus p̄uide. Ecce ip̄m hūc die
 ī quo loq̄mur ad inducias cōu
 sionis accepim⁹. et tñ mala que
 fecim⁹ flē r̄tusam. Nō solū cō
 missa nō plangimur. s̄ etiā q̄
 defleant⁹ augemus. Ac si aliqua
 egritudo corp̄is nos corripat. si
 signa egritudinis vicinā mortē
 denūciant. iduicias viuēdi q̄ri
 mus. ut peccā nr̄a defleamus. et
 eas cū magno estu desiderij peti
 mus. quas acceptas nō p̄ nichilo
 hēmus. Quē ergo km̄ solli
 cite cogitem⁹ ne nobis ī vanum
 tpa peccant. et tūc gramus ad b̄n
 agendū viuē. cū iā cōpellimur
 de corpe exire. Cuius igit̄ momē
 tis suis hoc fugiūt. agite fr̄es
 ut ī boni op̄is mercede teneat.
 Qui ḡ et venturę mortis tēpus
 ignoramus. et post mortē op̄ari
 nō possumus. sup̄ ē ut an̄ mortē
 tpa indulta rapiamus. Sic n̄ sic
 mors ip̄a cū venerit vincit. si
 p̄ns q̄ veniat sp̄ timeat. Sed
 s̄ nō nulli q̄ ī p̄ns mōtibz iā
 cere nō formidant. et tēpus pe
 nitentię differunt vsq̄ ad hōra

mortis. quod valde p̄iculosū est
 Quā n̄ tales p̄nt agere p̄niā. cū
 omēs potēcie et virtutes aūc ī
 illa hōra p̄ mortis dolore sic sūt
 occupate. De hoc b̄s Aug⁹ sic ait.

Plane nō iuenio. mortis ī tpe
 te aliq̄le p̄niā posse face. Tunc
 n̄ omēs potēcie aūc et virtutes
 mortis s̄t vehemētia occupate. des
 titute q̄ sūt cōmoda libertate.
 Hec Aug⁹. Unde valde timēdū
 est. quia mala vita hominis r̄
 ro sortatur bonū fine ī extremis.
 Sed affirmat b̄s Ihero⁹ dicens.

Qui dū sanus ē et iuuenis de
 ū offēde nō formidat. ī morte
 nō meretur diuinā indulgen
 tia obtine. Que dilāssimū filij
 ē p̄niā. quā nō solū quis accipit
 quia se viuē amplius nō posse ē
 nit. q̄a si ex infirmitate cōuales
 cet. peior q̄ p̄ns fiet. hoc teneo. h̄o
 verū p̄uto. hoc multiplici exp̄i
 encia didici. q̄ ei nō bonus est
 finis cuius mala sp̄ sūt vita. q̄
 peccare nō timuit. s̄ mūdi vani
 tatibz sp̄ vixit. Unde. mors p̄cō
 rū pessima. Hec Ihero⁹. **C**itat
 igitur malā vitā sequit̄ malā
 mors. ita qui b̄n vixerit nō p̄t
 male mori. Festinandū ē ergo
 nobis ad p̄niā agenda et ad
 b̄n viuēdū. quia vnūquēq̄ ī
 quo iuenit finis nouissimus
 dies cū de hoc seculo miguerit.
 talis ī nouissimodie iudicabit.
 De h̄o b̄s Aug⁹ sic d̄. **O** hō vide
 condicōnē tuā. Vides vitā. sed nō
 times. Nō ē inquis sic. s̄ timeo
O miser metiris plane. **I**n times

quave nō caues. **A**llud potius ti-
me: qđ si nolis nō erit. **Q**uid: pec-
care time. **S**i amaueris peccare:
i altera pte uiues quā posses nō
iuenire. si nō amasses peccare. **I**gitur
mori male times: uiue male non
times. **H**ic bñ morat: qui male vix
erit. **C**orrege ergo male uiue: ti-
me male mori. **C**ū nō correxeris
male uiue: noli time. **N**ō potest
male mori: qđ bñ vixit. **H**oc age
ut bonā vitā hēas: et quicumq;
ocasio venerit ut exas de hoc
coepe: eris ad requiem. eris ad bñ-
tudine: que nō hē timorē nec fi-
nē. **M**erces nō bone vite: vita et
nō ē. **I**gitur quisquis futurū
iudicē times: pntē confāz: corri-
ge. **U**nde cotidie ad priam festine-
mus: sp̄ an̄ oculos nrōs uerſetur
ultimus dies: et cū diluulo re-
surrexerimus: de lucis nō psu-
manus aduētū. **N**ichil nō sic re-
uocat a pctō: qđ frequens mortis
meditatio. **B**ene gō unusquisq;
de die nouissimo formidāe debet:
vniūquēq; nō i quo iueniēt suus
nouissimus dies cū de hoc secul-
lo egreditur: talis i nouissimo
die iudicat. **V**eruptū bonum
opus fiat nō timorē: s̄ amore
iusticie. **I**pā nō vera et summa li-
bertas est. **E**t quidē signū est
pfectus caritatis iminuat tim-
oris: signū p̄sonis autē nul-
lus timor. **C**onsumata nō cari-
tas: foris mittit timorē. **H**ugo
ecia de scō victorē exponēs
illud bñ mortuū qđ mō nō mori-
untur: de hoc sic ait. **I**n domo

mortuū: qui i carne quidē mori-
entes i dno tñ uiuentes iueni-
unt. **Q**uid ē in dno? **I**n fide et
spe et caritate. **I**sta nō uiuit: i
illa vita qđ uiuit i dno. **E**t
quedā vita qua corpus uiuit ex
aiā: et est quedā vita qua aiā
uiuit ex deo. nūc quidē fide spe
et dilcōne: postea vero pō fide et
spe contēplacōe i manētē dilcōe
Nō nō nocē p̄ aiē si corpus vitā
suā pdit: qñ ipā vitā suā i fide
spe et caritate psistens nō amittit.
Sicut dicit quis. **Q**uis securus
p̄t ee post hanc vitā i mōrtuū
p̄gens: hoc autē solū mōrtuū ee nō
debz: quia bonā vitā mala mōrtis
sequi nō p̄t. **Q**ui gō bñ mori
uol: bñ uiuat. **H**er hugo. **C**ū
igitur vitā bonā nō possit reci-
pe malū finē: nec ē ut hō stude-
at uirtuose et rē uiue: ut cū
fiducia et hilaritate possit ex-
nū diē expectāe: quia nec mōrtē
gaudenter suscipit: nō qui se ad
illā dū adhuc uiuet p̄ vite mēri-
tū diligenter p̄parauit. **D**e hoc
bñ Bern⁹ sic dicit. **I**ntellige qđ
ueniētē mōrtē nullus letus et
hilaris suscipit: nō qui ad ipam
dū uiuet bonus opibz se p̄para-
uit. **B**onā nō ē mōrtis iustā p̄pter i-
quie: melior p̄pter nouitatē: op-
tima p̄pter sc̄ritatē. **C**ontrā
mōrtis pctōz pessima: mala i a-
missione mudi: peior i c̄nis et aiē
separōe: pessima i uermis et ignis
contōe: et qđ om̄ pessimū est i
dine cōtēplacōis amissioe. **H**ugo.

Eriā de hoc p̄ quēdā dicitur.
Sic unq̄ vita tua iugiter dispona-
 tur. ut mors tibi nō amara sed
 adoptabilis videatur. **U**nde secū-
 dū dictū b̄ Gregorij. **C**um de sua
 spe et opacoē securus ē dno pul-
 santi confestim apit. quia letus
 iudicē sustinet. et cū tēpus p̄mō
 mortis aduenit. de gloria retribu-
 tionis hylarsat. **H**ec Greg. **N**ā
 qui pie et s̄c vixerit. mors illi nō
 tenebit. **U**nde d̄ Psido. **N**ec mors
 te tenebit si b̄n et pie vixeris. **N**ō
 solū aut talis mortē nō formida-
 bit. s̄ etiā ut veniat exoptabit.
Unde b̄s Ber. **O** vita secura.
 ubi secura et pura conscia. ubi abs-
 q̄ formidine mors expectat. ymo
 exoptatur. cū dulcedine suscipit.
 et exapitur cū deuotioē. **H**ec Ber.
Unde p̄fā viri vitā p̄ntē paciē-
 ter sustinet. mortē vō i desiderio ha-
 bent. **U**n̄ b̄s Grego. **P**fectoū ē
 vitā hrē i paciā. et mortē i desiderio.
S peccatores autē p̄cognoscentes cau-
 sam sue dāpnacoē. p̄pter p̄cā p̄s
 contracta de corpe exire trepidat
 ac p̄tumesat. **U**nde dicit b̄ Ihesū.
In extremo mortis articulo p̄-
 nosat aīa causā sue dāpnacoē.
 quā p̄uidēs a c̄ne exire formidat.
Nec mirū. quia ut dicit Haymo
 Nulla maior acbitas cuiuscūq̄
 amaritudinis et doloris. q̄ mors
 ipā homis i p̄cā tā miserabiliter
 morientis. **E**riā de hoc Gregorius
 sic ait. **N**ulla vō apphēde p̄t. nul-
 la q̄ lingua exp̄mare poterit. q̄n-
 tus horroz et miseria p̄cōribz p̄

hanc vitā iminebit. **N**ā secūdu b̄
 Bern. **M**alū triplex sup̄ p̄cōres
 manet. manet n̄ si eos horroz in
 exitu. dolor i t̄situ. pudor i cōsprū
 fiet. **B**er. glorie m̄gnū dei. **H** Ber.
Ex dictis igitur colligē possum.
 q̄ illi mortē timent qui i p̄cōs
 iacent. et nullū bonū i futū sperāt.
 p̄ntibz q̄ radiatus iherent. **I**lli vō
 qui mudū et seculi vanitates ac
 voluptates pro xpo cōtēpnūt. n̄
 mortē timent. nec p̄cā diligūt.
 s̄ potius futura desiderant. **N**ec
 mirū. quia secūdu Crisost. sup̄
 mathē. **N**ul dolorosius mortē i
 p̄cōrū. s̄ econtrio nul dulcius mor-
 te obituz iustozū. **M**ors nāq̄ a
 malis nimū formidat. **A** iustis
 aut cū desiderio etiā expectat. **H**
 Crisost. **U**n̄ p̄fā viri nō solū nō
 timet morē s̄ desiderat dissolu et
 cē cū xpo. **E**x quibz vnus viz b̄
 Ihesū sic dicit. **N**ichil michi iam
 foret dulcius q̄ morē in corpe. ut
 in suo sic aīa mea saluat creatōē
 eiusq̄ foueat solacio et dulcōe. atq̄
 iocundet beatissima visione. **H**ec
 Ihesū. **N**ec i merito b̄n gaudent
 de mortis aduētū et mali p̄tur-
 bantur. **C**uia ut dicit b̄s Gre.
Bonus exituris de corpe occit
 odor celestis patrie. malis vero
 fetor gehēne c̄ne. **U**n̄ b̄s ē qui
 in hoc seculo sic viuit ut post-
 cursū huius vite cū fiducia et
 gaudenter coram deo sūmo pos-
 sit assiste. ac i eius visione etna-
 liter delcari ac gaudē. **D**e hoc
 Abb Effrem sic dicit. **B**tus qui
 i mente habueit diē exitus sui

ante oculos. et festinauit in illa ho-
 ra patius est. et sine aliquo timore
 peccati vel prauae conscientiae iueniri. **Be-**
atus qui iuenerit fiducia in illa ho-
 ra exitus sui quoniam anima separatur a corpore.
Cum magnus namque fletibus ac dolo-
 ribus separatur. Venient namque angeli
 assumunt animam et separabunt eam de cor-
 pore. et producent eam ante tribunal
 immortalis et metuenti iudicis. **At**
 illa commemorans opera sua misera-
 bilitate contremiscit. Grandis timor
 est frons in illa hora mortis et sepa-
 rationis anime a corpore. **Assistent** namque tur-
 pi anime opera eius quae die nocturne bonae
 vel mala gessit. **At** illa audiens
 actus suos egredi perterrita. quia
 peccatitates anime cum metu magno et
 timore horrendo separabuntur a corpore.
 et tremantes pergunt ad eternum iu-
 dicium. **Et** quod hora cum anima diuiditur
 a corpore videt uniuersa opera sua di-
 cis donante in unius horae spatium.
 donec egrediar. **Et** videntes simul
 omnes actus eius dicent ei Tu nos
 egisti. tua opera sumus. tecum semper
 ibimus. tecum quae pergemus ad iudi-
 cium. **Scia** vero anima cum separatur a corpore non
 timet nec metuit. sed magis gau-
 dens cum fiducia pergit ad deum aucto-
 ritate officinis angelorum. **Hec** Effrem
 Abb. **Ubi** notandum quod quilibet
 deuotus ac religiosus virtuosus quod
 diu in hac peregrinatione est constitutus
 desiderat de introitu celestis patrie.
 quia haec vita tota tribulatio et temptatio
 est. **Ubi** beatus Augustinus in gloria super psalmum sic
 ait. **Vita** ista tribulatio est. et si tri-
 bulatio non est. aut parum patriam di-

P

ligis aut sine dubio tribularis. **Et** si
 non tribuletur non se esse cum eo quod deside-
 rat. **Ubi** tamen non videtur ista tribulatio.
 quia non amas. **Amata** altera vita
 et videbis quia ista tribulatio est. **Quod**
 cuius prosperitate fulgeat. quibuslibet
 delictis habundet atque transloceat. quoniam
 nondum est illud gaudium sine ulla tem-
 ptatione certissimum quod nobis in fine
 seruat deus. **Ubi** dubio tribulatio est.
Hec Augustinus. **Non** enim in ista misera
 vita in qua pignam potest esse felici-
 tas aut gaudium verum. **Ubi** testatur
 Maximus ita dicens. **Nemo** credat
 se aliquam felicitatem. aut aliquid verum
 gaudium in hoc seculo possidere. **Beati-**
tudo hic parari potest. possideri non
 potest. **Ubi** sibi quia ordine suo suc-
 cedet. tempus flecti et tempus ridendi. **Ne-**
se transueniat. non est in hoc mundo hoc tempus
 ridendi. **Sciam** autem quod omnis homo gaudere
 desiderat. sed non omnes ibi gerunt gaudi-
 um ubi optet ingredi. **Ubi** in hoc
 mundo gaudium nec fuit. nec est. nec
 esse poterit. **Hec** Maximus. **Unde**
 sancti viri ut liberius peruenire possent
 ad celestem patriam in hac peregrinatione
 in labore et gemitu fuerunt. et ad illam
 conspiciendam suspirauerunt. **De** hoc
 Augustinus in quodam sermone sic ait. **Non** desi-
 derat patriam. peregrinatio sine lacrima.
Si desideras quod non habes. funde lac-
 rimas. **Et** iustus non habuit istas lac-
 rimas. **Qui** non habuit. peregrinum se
 esse non doluit. **Cuius** fronte ad patriam
 venit. qui non absens suspirauit.
Hec Augustinus. **Et** inde est quod dicit beatus
 Bernardus. **Desiderum** quanto possumus
 desiderio celestem patriam. cum magna

Q

R

nāq; confusioē et rubōe ad illā per
ueniet: quūq; cū vehementē modo
nō desiderat. Quūq; uigi orōne.
assidua meditacōne. nec nō solū
ta cōuersacōne ī illa versat. secur⁹
hinc egredit: et cū magna exulta
tione in ea suscipiet. *Her. Bern.*

Ad tale etiā desiderū viz pueni
endi ad regnū celozū vnāquāq; de
uotā aiā hortat: ita dicens *Ansel.*

Quā tantus d; eē amor tuus
ī hac mōli vita et desiderū pueni
endi ad illud ad qd facta es. et do
lor q; ibi nodū es. et timor ne forte
nō puenias: ut nullā leticiā senti
re valeas n̄ de hīs q; t' auxiliū et
spem conferūt pueniendi. *Her. Ansel.*

Et ut aiā liberius possit cele
stia desiderāe et cōrē ad etnā felici
tate puenire. nec ē cū adhuc ī cōrē
ītinet: ut affectionib; iordinatis ī
luctet: ac etiā ab illis mūdēt: ut sū
obstaculo seu ipedimēto puenire
valeat ad xpm. De hoc ī libro de
spū et aiā sic dicit. Si a corrupcōe
corpaliū affcōnū hic nō mūdēt:
corpē exuta corpaliū tenet passi
onib;. Studeat ergo ī hac vita ab
huiusmōi petulancia mūdari: q;
tenus cū hinc exierit nichil cor
ruptū seru trahat. et a corpali pos
sione īmūnis existat. *Her. m lib.*
de spū et aiā. Optet gō ut aiā
nō solū a consensu abstineat vni
etiā ab omib; concupis se exua
at: put declarat b. Bern⁹ lacius
sup Cantica. sup illo verbo. En
ipē stat p; pariente. sic dicit. *De*
ē dñs scis et electis suis etiā cum

longe eē videtur: et nō equalit oib;:
s; alijs plus. alijs min⁹. p meritoꝝ
diuisitate. Nā et si ppe ē dñs omī
bus iuocantib; eū ī veritate: nō
tñ cū oib; forsan ut ita dicit possit.
quia ipē ē post parietē. Nā talis
cupit dissolui. et rupto medio piete
eē cū illo quē p; parietē eē cōfidit.
Ego aut qui pator sū dissolui nō cupio
s; formido: scies q; mors pator pes
sima. Cū nō pessima mors vbi
nō subueit vita. Formido exire. et
ipē contremisto portus ingressū: dū
nō confido. p; assistentē q; exupi
at exiuntē. *Ed n secur⁹ exco. si nō*
dñs custodiat exitū meū: *Heu ero*
ludibrio demonū: si nō assistat q;
redumat neq; qui saluū faciat. *Nūl*
tale verendū erat aiē *Pauli*: cui
aspū et amplexu vn⁹ paries tm̄
modo obsistebat viz lex pti. quā
iueniebat ī membris suis. *Ipā ē*
oīs cōrē concupia: quā care vno
nō potuit donec ī corpē fuit. *Hoc*
sane intrecto pariete vno nō longe
pgrinabat a dñs. *Vñ et optabat*
clāmans. *Quis me liberabit de*
corpē mortis hui⁹. *Sciens se mortis*
cōpendio itinuit pueturū. *Hac*
gō *Paulus* se fatebat vna lege te
neri concupia s; quā cōrē sue imo
biliter infita tolerabat iuitus: de
cetero nichil ī cōscia inq; *Vñ*
q; simil' *Paulo*: q; nō viz hui⁹ mē
dū cōsentiat cōcupiē ad obediē
dū pator: *Novit p̄inde quis is q;*
pator confeserit. et alterū sibi se op
posuisse parietē. vtz illicitū con
sensū. nec p; gloriari q; huiusmōi

est qua fiet sibi post pariete spon-
 sus. Si puenit ad effectū. tūc tūc
 paries sponsi ipedit accessū. actus
 vix ipē pccā. Sed si pccm i vfu. con-
 suetudo forte aut vsus etiā i con-
 teptū pdixerit. nā si exierit mi-
 les. an a rugientibz paratis ad es-
 cā potens deuocari q̄ puenie ad
 sponsū. nō vno sūde s̄ tāta a te-
 metū nuditate seclusū. Primus
 siquidē cōcupiā. scōs consensus. 2°
 actus. 3° consuetudo. Cūctus cō-
 teptus. Cura igit̄ pōa dāpne to-
 tis isiste vixibz. ut nō cadas i con-
 sensū. et omis demceps maligni-
 tatis fabra euanesat. Nec ē oino
 qd̄ sponsū appmāre vetat p̄ter
 solū p̄ctē corpis. quatenus glari
 possis et dice de illo. **E**n ipē stat
 p̄ pariete. **H**ec Bern. **M**ōndū
 etiā ut ait btus Aug^o. q̄ nō su-
 mus i hac vita sine pccis a totū
 p̄ctēns q̄uis etiā sc̄. s̄ exibim⁹
 hinc s̄ pccō quia vnusq̄sq̄ cū de
 corpe exierit dimittunt ei qui
 talia habebat ut dimittent debi-
 ta. q̄a cotidianus p̄abz dimittit^r
 et exit mudatus. **H**ec Aug^o. Et ut
 dicit bt̄s Grego^o sup̄ Can^o. Cū
 aiā sc̄a a pccis cotidianus ac mi-
 nutis se p̄ p̄niam mudat. dū co-
 tidie pccā muruta cū lacrimis ab-
 luit. et a maioribz se obseruat. q̄
 vis frequēter p̄ctet. p̄ assidua
 t̄n p̄niam mudiciā suā assidue
 seruat. Quāuis n̄ mor ut p̄ctat
 a iusticia declinet. t̄n dū sp̄ credit
 in eū q̄ iustificat ip̄m. et assidue
 sub eius fide pccā suā deflet. per

T

assiduas abluciones iusticiā suā
 retinet. **H**ec Greg^o. **C**uiusq̄s
 etiā i iusticia p̄stiterit et p̄cepta
 dñi seruae nō obmiserit. anti-
 quū hostē in hora exitus sui nō
 timebit. **Q**uod affirmat b̄ Greg^o
 vi moral^o sic dicit. **C**uiusq̄s se ad
 vite p̄cepta dirigit. plus q̄ etna
 pmia p̄cipiat. huc iā uia seute
 i p̄petuū felicitatis degustat. ut
 atiquū hostē nō metuat. ut int̄
 uenite mortis articulo violetos
 ei⁹ ipetus nō phorrescat. **I**hs nā
 q̄z inuā ē t̄ribucōnis ip̄a plerūq̄
 inolita seuitas metis **V**n̄ rē m
 li^o Job dicit. **E**t bestiam t̄re nō for-
 midabis. **C**allid⁹ q̄ppe adūsarius
 bestia t̄re dicit. q̄z ad rapendas
 mortis t̄pe p̄ctōzū aiās uolencia
 crudelitatis effrenat. **I**qs n̄ uiuē-
 tes blandiens decipit. morietes
 seui⁹ rapit. **Q**uo cōn de elcōrum
 et̄lia p̄ p̄phetā pollicet^r dñs dicit.
Mala bestia non ascendet p̄ eā.
Illi igitur t̄re bestia morientes ti-
 met. qui conditoris sui potentia
 uiuētes nō timet. **S**c̄i etenū uiri
 qui dñe se formidū medullitus
 subdūt. omē de aduētū adūsarij
 pondus timoris abiciūt. q̄z uiuē-
 tes p̄f̄e elc̄i timet uidicē. ne mo-
 rientes metuāt accusatōre. **S**n̄ g^o
 di. **E**t bestia t̄re nō formidabis.
Ac si apte dicit. **C**uius blandiēte
 hoste mō nō uinceris. huc seute
 postmodū nō timebis. **H**ec Greg^o
Impiorū vō aiās i hora sue
 egressionis de corpe magn⁹ t̄roz
 uadit. **A**marissime angustie

D

F

et pauos illas cūstāt p̄t̄ imor
sū male conste. De quarū misē
rabili anxietate Petrus Damiani
sic ait. **R**ensandū quippe ē. cū
iā p̄catorū aīa v̄m̄ulis incipit
carnis absolui. q̄ am̄ro t̄ore cō
cutit. q̄ntis mordacis conste s̄
mulis lacerat. **R**ecolūt vetera q̄ cō
misit. videt mādāta que cōplē cō
tēpsit. dolet indulta p̄nē t̄pa fest
inanit̄ p̄cepisse. plorat̄ imobilē
districtē v̄lōnis articulū iēuita
bilū iminē. manē satagit. ve
cōpellit. r̄cupare vult p̄dita. non
audit. post terga respiciēs tota
t̄nsacte vite cursū velut v̄nū bre
uissimū deputat utincis passum.
An se oculos dignit̄. et ifinite p̄hē
nitatis spacia deprehendit. **P**lorat
itaq̄. q̄a m̄ tā breuē spaciū acq̄
rere potuit oēm leticiā seculoz.
Deflet etiā se. p̄pter tā breuē ille
cebre voluptatē. iēnarrabile p̄e
tue suauitatis amisisse dulcedi
nē. **E**rubescit. q̄a p̄t̄ illā s̄bam q̄
v̄m̄ibz erat obnoxia. illā neglexit
q̄ choris erat angelicis ifenda. **T**o
radios mētis attollit. et cū diuina
arū imōclū gloriā cōtēplatur.
cā p̄pter vite huius iōpiā p̄didit
se confunditur. **C**ūq̄ sub se reflectit
oculos ad huius mundi cōuallē
tetrāq̄ caliginē. sup se v̄d̄ mirat̄
ctū lūis claritate. liquido dephē
dit q̄a nox erat et tenebre q̄ a
manit. **O** si idiuuū p̄nē tēpus
mēri possit. q̄ dure cōuersationis
iter arripet. q̄nta et q̄lia p̄mittet.
quāntis se deuocōnū vinculū ino
daret. **I**ntē dū oculi cōtādesant.

dū pectus palpitat. rauai guttur
anhelat. dentes paulatī nigrescūt.
palescūt ora. mēbra cūcta rigescūt.
Dū hec itaq̄ et h̄mōi t̄p̄ v̄uine
morti p̄cedentia famulat̄ officia.
assūt oīa gesta simul et v̄ba. nec etiā
p̄p̄ cogitacōnes desūt. et cūcta hec
amarū adūsus auctōrē testimoniu
ū reddūt. **C**oacervant̄ omniā ante
respiciētis oculos. q̄ respiciē r̄fugit.
coactus et iūctus attendit. **A**dest
p̄terea h̄nc horrenda demonū t̄
ba. illinc v̄tus angelica. **I**n illo q̄
medius ē liquido deprehendit. cui
p̄ti iure possessio vendit̄. **N**ā si p̄
etatis in eo videntur insignia. a
uitacōnis angelicē blandicōis deli
nit. atq̄ armonice melodicē dulce
dine ut exeat prouocat. **E**o si cū
sinistre p̄ti meritorū nigredo et
feditatis squalor. adiudicet. intole
rabili mor̄ terrore conantit. īp̄t̄nū
īp̄tus violentia p̄turbat. p̄cipitā
ter iūadit. ac de misere c̄nis ex
gastulo violenter euellit. ut ad
eterna supplicia iā cū amaitudie
p̄trahat. **J**am vero p̄gressioez
de corp̄. q̄s explicatē valeat. quot
armate iūquozū spūum acies i
insidīs lateat. q̄t fremētēs cunei
feralibz telis instructi iter obsidēt.
et ne t̄isire libē possit aīa. velut
militari mōe constipate legiones
oppugnat. **H**ec et huiusmōi fre
quenter i corde versare. q̄d ē aliud
q̄ lenocinancia vite huius blan
dimicta respiciē. mūdo repudiū
dare. illicitos carnis mot̄ elidē.
solūz p̄fōnis adipiscēde p̄positū
īdeclinabilē custodie. **H** Petrus Da

A

Non dū etiā q̄ dyabolus gūssi
me tēptat fideles cū iā morti appro
pinq̄at. Testatur h̄ Athanasius
qui sic dicit. Demō siquidē fortis
simus aggressionibz suis tēptat. dū
ip̄e hō mortis sue foribz appropin
quat. et maxime ī duobz. vix ī fi
de et spe. In fide tēptat. quia valde
conatur quō possit hominē tunc
a via veritatis et fide catholica cū
tē. et i errore isclūtatatis inducē. et
sic cōsequēter ī pdicōne t̄he. Vñ
optima cōsuetudo in ordie Cisterci
moleuit. Nā cū aliquis firm̄ ī ex
tremis laborat. p̄autit tabula et
occidentibz fr̄ibz expressa voce dicit
et clamat. Credo ī unū deū. ut
ille fr̄ qui ī articulo mortis ē cōsti
tutus audiens verba symboli ad
scrip̄m redeat. et si forsitā tēptat
p̄ viciū incredulitatis. ī fide catho
lica solidet. Vñ nūc ē ut hō cum
adhuc ī corpe subsistit et icolumis
ē. p̄cula q̄ in mortis hora eueniē
solent frequēcius meditēt. et sic
vuiat ut illa cū venerit nō time
at. s̄ cū dei adiutorio vincat. De
hoc Damascenus sic dicit. Tēp
tabit nos hostis antiquus mira
obligate veritatis et fidei ī extre
mus. p̄pter qd̄ aīm̄ n̄r quidē ī me
ditacione eoz que ī morte futura s̄
tribulū uigiter ē exercendus. et p̄
ria futūri cūctū imbuedus. **D**
Damascē. **S**ecūdo malignus sp̄s
tēptat hoēm ī illa vltiā hora ī spe.
q̄a laqueos despacōnis ī cor hoīs
tūc t̄ps unūtere solet p̄ q̄s det̄
piat et ī despacōne inducat ac

B

postmodū ad etnā dāpnacionē p̄
hat. **C**ont̄ hoc etiā p̄culū d̄ vnus
quisq̄ p̄ vite s̄imonā ac bonā
cōuersacionē se mūire. ut adue
niente tēptacōnis turbine possit in
spe ac fiducia p̄durāe. Vñ b̄s Greg.
Obiacet t̄ sp̄s malignus mortis
ī t̄pe īfinita despacōnis p̄stigia et
erroris. que nullatenus effugies
n̄ dū uiuus te p̄munas et confines
Hec Greg. **E**rgo quilibz fidelis
dū adhuc ī corpe ē timorē d̄ni cotidie p̄
oculis h̄re et virtuose viuē. ut in ol
tima n̄ritate fiducia ī deo et conso
lacionē mecat ab ip̄o p̄cipe. Vñ dicit
Et̄n p̄mo. **E**mentē deū b̄n erit in
extremis. et in die defunctiois sue b̄n
dicit. **U**bi etiā nōndū p̄ ut dicit b̄s
Grego. **xix** moral. **D**ū uiuimus
bona n̄ra debemus a mediā ipelle
ne extollat. et app̄inq̄ate ex̄ta ple
rūq̄ ea hūiliter ad mediā r̄udat.
ut vix fiducia prebeant. et desp̄a
tū timorē p̄mat. **H**ec Grego. **I**nde
ē etiā q̄ idē b̄s Grego. **xix** moral
sic dicit. **N**ōnūq̄ etiā aīa iusta so
lucōna carnis appropinq̄as. t̄rōc
vmdute turbat p̄mittente deo. t̄u
et si quid ī hac vita triquillū s̄ape
potuit mortis articulo itueniente
conatit. **S**̄ iustozū aīe a leuibz
quibusq̄ contagis ip̄o sepe mortis
pauore purgant. et et̄ne retribu
tōnis gaudia iā ab ip̄a carnis solu
cione p̄cipuit. **P**lerūq̄ vō contē
placione quadā retribuōnis mi
ne. etiā p̄uis q̄ carne expolent
hilarēscit. et dū vetustatis debitū
soluūt. noui iā muneris p̄fruant.

Ca. xiiij

L Nec Greg. Cumq; itaq; unusq; maxime i illa extrema hora indigeat consolatione dina ubi tot pcula occurrunt. necesse e ut ho du adhuc sanus. tale dnm et amicu sibi qrat et elogat: qui cu a tot malis libet et defendat. Iste vero dñs et amicus e dñs nr. que sibi quilibz i prem et amicu elige d. et eide factit adhere p fide et dilectone. p vite scimoniam et puritate. ut in illa tremenda mortis hora meatur ab ipso ab insidys demonu liberaa. et ad etna gaudia pdua. De hoc p bñm Aug. sic di.

Elige inq; illu amicu p omibz amicis tuis xpm vr. qui cu oia subtracta fuerint e solus fide ser uabit i die sepulture tue. cu amia tuu recedent a te ille te no delinquet: s; tuebitur te a rugentibz pparatis ad esca. et pduet te ad ignota regi one. atq; pduet te ad plateas ce lestis iherm et ibi collocabit te cu angelis an facie maiestatis sue: ubi e cumu felicitatis. supeminis glo ria. suphabundans leticia. et oia bo.

Hec Augusti filij Ca. xiiij

Quopro etia scire cu aie soluiet a corpibus. ad que loca ferantur vel ubi loent aut subsistant. **Pater**

De hoc scie des fili q; excepto limbo puora sine baptisni sacrameto decedentiu i quo e pena dapni et no sensus. tria sut potis sine loca ad que aie stati postq; a corpibz soluiet ferut. viz. Infn. purgatoeiu et regnu celoz. In qbz locis aie scdm meritū vl demeritū

recipiunt. Hec vero loca qualia sunt no pnt nobis ee nota: sut tn substā cys spūalibz i aiābus congrua et cō uenientia. De hoc Thomas de agno sic diat. Quāuis aiābus p morte no assignent aliqua corpa quoru sint forme et detnuati motores. det mināt tn eis quedā corpalia loca p congruenciā quandā scdm gra dū dignitatis corā i quibz st q; m lo co eo mō quo icorpalia i loco ee pnt. scdm q; maius vel min accedūt ad pmā scām cui locus supior p con gruenciā deputat sc; deu. cuius scde celū septima e denuciat. et iō aīme que st i ptiapacōe pte deitatis i celo ee ponimus. Aīas vō que a pti apacōe huiusmodi ipediūt. loco cō trario dicimus deputari. **E**t scie dū q; icorpalia no st i loco modo aliquo nob noto et consueto scdm q; dicim corpa ppe i loco ee. Sūt tn i loco modo substācys spūalibz iuenienti. q; nobis plene manifest ee no pnt. **E**t sicut i corpibz e gūitas vel leuitas qua ferunt ad suum locū qui e finis motus ipozū. ita et enā e i aiābz. meritū vel demeritū quibz pueniūt aie ad pmū vel pe nā que st fines actionū ipozū. Vñ sicut corpus p gūitate vel leuitate stati fertur i locū suū n; prohibe at. Ita et aie statim soluto vincu lo aīnis p qd i statu vie declina bant. stati pmū consequūt vl penā nisi aliqd impediāt. sicut i terdū ipedit consecutionē pmū pīm ueniale qd prius purgari optet. ex quo sequit q; premium

E.

¶ Illi etiam mors uiuet i pena.

differatur. Et quia locus deputatur
 aiabz scdm congruentia pini vel pene.
 stati ut aiā absoluit a corpore. vel
 in infernū demergit vel ad celos
 euolat. n̄ impediatur aliq̄ ratu quo
 opteat euolacōne differri ut pius
 aiā purget. Et huic ueritati auto
 ritates scripturę canonice mañfes
 te attestant. p̄ p̄m̄ documta sc̄oz.
 vñ contrū p̄ hēi ē h̄ndū. **¶** Chōs
¶ Ex p̄dictis agnosamus tñ eē
 loca aiabz deputata sc̄oz meriti uel
 demeriti. Et sciendū conr̄ de pena
 infernali. q̄ pena ipā infernal̄ ē i lo
 co corpali deorsū. i quo etnaliter
 affligūt tā hoies q̄ sp̄s mali. Af
 fligent̄ autē eodē igne corpali q̄
 cremabit et affliget sp̄s ac etiā
 corpā. nec tñ corpa illa cōsumet s̄
 semp affliget. alios plus. alios mi
 nus. scdm exigētā demeritorū. Ig
 nis aut̄ infernal̄ nō om̄s equa
 liter cruciabit. qm̄ ab eodē igne ab
 pl̄ aliq̄ min̄ t̄quebūt scdm q̄
 plus uel min̄ p̄cauerūt. Quā
 uis at̄ ille ignis sit corp̄us nec
 possit agē i sp̄m̄ ipm̄ calefaciendo.
 agit tñ i ipm̄ ut instrumētū di
 uine iusticie ipm̄ ledendo. et ille
 dolor ē maximus. tñ p̄t̄ poten
 tiā diuine manus illū ignē ma
 nentis. tñ p̄t̄ sensibilitatē pa
 tientis. tñ etiā p̄t̄ imediacionem
 cōiunctionis. De tñ ignis acerbī
 tate b̄s Auḡ sic dicit. **¶** Quantū
 distat̄ material̄ ab igne p̄cto tñ
 distat̄ infernal̄ ab igne mali. rō
 tāta ē uolētā q̄ si marū unū
 tas fluit i ip̄ nec ad modicū re
 frigeraret. **¶** Et notandū q̄ r̄p̄

hocū aiē que i p̄nti uita moriunt̄
 p̄ culpā. i inferno p̄t̄te carū m̄tes
 eternaliter uiuet i pena. i qua ex
 istentes nō solū maiora p̄t̄a uerū
 etiā minora. tormēta paciēdo p̄t̄
 soluet̄. De hoc b̄s Greḡ x̄o moral̄
 sic dicit. **¶** Cuius h̄c uita mortua
 fuerit i culpā. luet̄ que fecit om̄ia
 nec tñ consumet̄. quia cruciat̄. nō
 extinguit̄. morit̄ et uiuit. desiat̄
 subsistit. finitur semp et s̄i fine ē.
¶ Nec solo auditu ualde tribula s̄t̄.
 quātomagis passioē ḡuioza. cum
 tormēta r̄cipiūt illi q̄ mltas iiquita
 tes ex suis p̄ius desiderijs p̄t̄uerūt.
¶ Distita oīpotentis dei iusticia sup
 plicū a r̄probis p̄ p̄uersis actibz
 erigit̄. eis mala usq̄ ad uborū r̄t̄
 buacionē reddidit. ut qui de magnis
 malis debitoct̄s sunt. suppliis t̄t̄
 diti etiā nouissimū quadratē sol
 uat̄. Illis n̄ m̄ima p̄cant̄. q̄ maiora
 i se mala distructe defleuerūt. s̄t̄
 quos magna p̄m̄it̄. etiā m̄ima p̄t̄
 i gehēna p̄t̄ affligūt. **¶** Gregor̄.
¶ De igne etiā infernali Hugo
 de sancto uir̄ sic ait. In inferno di
 ignis eē inextinguibilis. et q̄ ut sp̄
 ardeat nut̄m̄to nō eḡ. p̄ ab uas
 m̄udi demōibz etnalit̄ cruciandis
 p̄parat̄. In q̄ s̄z igne etiā hom̄ies
 maligni cū demōibz etiā penam
 passuri s̄t̄. q̄ i hac uita p̄t̄i ad
 culpā eis consenserūt. Adhūc ism̄
 aiē sceleratorū a corp̄ibz egressē
 statū retrudū. **¶** Nec Hugo. In quo
 etiam inferno cat̄ et ē calor ignis.
 stridē frigidis tenebre fun̄. lac
 me iteiores aspect̄ demōnū. t̄lame

st

G

Ca. xiiij

improperium. ariditas sitis fetor sulphuris. omnis consuetudo. vincula. carcer. tumor. dolor. pudor. rancor. tristitia. carencia visionis dei. ablacio spei omnis salutis. In quibus etiam penus erit afflictionum varietas. et cum varietate acerbitas et acerbitate terminabilitas. ut ad exhorum supplicium. tormentorum fumus ascendat in sella scelerum. **U**bi etiam considerandum put dicit Thomas de aqua. quod spiritus damnati nunquam sunt ex inferni. nisi ex dispensatione divina. vel ad instructionem vel ad exercitium elationis. **U**bi autem erit infernum sic spiritus tamen videt ignem inferni. unde cum ista visio sit immediate affligens. ubique sunt ab igne inferni affliguntur. **U**bi sicut gloria scelerum non minuit si aliqui ex celis empyreum sunt. Ita etiam in nullo minuit pena damnatorum si ex inferni divina dispensatione ponuntur ad tempus. **S**icut et dyabolus ubique sit sive in aere sive sub terra. sicut tamen tormenta suorum flammam. **Hec** Chrysostomus. **D**e purgatorio etiam sciendum est primo. quod ille ignis purgatorius scilicet est corporalis ignis. per quem tamen spiritus iustorum qui in hac vita penam non tulerunt impleverunt ac satisfactionem dignam affliguntur secundum plus et minus. **S**icut quod plus de cremabili seculo ex hac vita tulerunt. **A**ffliguntur autem minus qui tamen in inferno. **U**bi autem in hoc mundo non tamen ita graviter quam speret et sciat se in inferno non esse licet forte per penam magnitudinem hoc aliquo modo non ad vitam. **H**oc autem pena ab igne corporali afflicta purgantur spiritus a vitiis

scelerum et reliquis peccatis. quibus sufficienter expurgatis immo emolantur et inducuntur ad gloriam paradisi. **E**t non dum quod divine iusticie ordo hoc exigit. ut spiritus ab igne mali habeat puniri. ut sicut secundum ordinem nature anima vomitum corpori ut influat vitam. sic puniat ut punibile punientem a quo suscipiat. **E**t quia viri iusti qui sunt in gloria non sunt digni nisi pena transitoria. et tanto maiore pena digni sunt quanto maiora commiserunt peccata. et magis egerunt penam. **H**inc est quod ab igne mali puniuntur temporaliter. quidam tamen diutius. quidam vero brevius. quidam acerbius. quidam levius. scilicet quod ratio exigit offensarum. **R**ate est enim ut dicit beatus Augustinus. quod tamen vult dolor. quantum habet amor. **T**anto enim quod difficilius purgatur. quanto medullis cordis eius intimius amor adheret mundanorum. et ideo tanto vultur torquetur diutius. quanto affectus qui venalibus adhererat fortius. **U**bi tamen beatus Augustinus de hoc sic dicit. **P**ost hanc vitam mercedibile non est. nonnullos fideles per ignem quendam purgatorium quanto magis minime de bona penam dilexerunt. tanto tardius citiusque saluari. **U**bi non frustra illa tanta distinguitur. **A**plius lignum fenam stipulam. quod illi edificat. qui et si aliena non rapiunt rebus tamen mundanis hominibus decessis aliquid dilectum adheret. quod secundum suos amandi modos diutius ut lignum. vel minus ut fenam. vel minimum ut stipulam ignem suscipit. **Q**ui vero si edificat aurum. argentum. lapides preciosos. de utroque igne securi sunt. non solum de illo eterno sed etiam de illo emundatorio quod purgabit quidam

h

f

k

l

saluandi. In auro intelligit contē
placō dei. In argento dilacō p̄mi:
In lapide p̄ioso bona opa. **Hic**
obia p̄t. Si p̄ lignū fenū stipulam
intelligūt venialia p̄cā. et nullus
ideo p̄fecto ē qui venialit nō peccat.
g^o qui edificat aurū. argentū lapi
des p̄iosos. edificat etiā lignū fenū
et stipulā. g^o p̄ ignē trāsbūt. **De**
hoc sciendū q̄ nō om̄s qui veniali
peccat. lignū fenū et stipulā edifi
cat. Lignū q̄ppe fenū et stipulā actu
p̄ p̄nt sc̄larū rerū q̄uis licite con
cessoz. tales cupiditates. ut amitti
s̄n̄ dñi dolere nō p̄nt. **Hec** g^o edifi
cat is qui cogitat q̄ m̄di s̄t quō
placeat mundo. q̄ etiā diuicias suas
quodā affrū carnali tenet. t̄n̄ ex
eis multas eleōsmas facit. nec pro eis
aliqd̄ fraudis ul' rapine molit.
Ex hys igit̄ patet. q̄ nō idē hō s̄m̄l
hec et illa edificat. Illa n̄ edificacō
p̄fectoz t̄n̄ ē. q̄ nō cogitat place mū
do s̄ t̄n̄ dō. q̄ et si venialit aliqn̄
peccat. fuce caritatis ita absūt
i eis p̄cā sicut aq̄ gutta i cami
no ignis. et iō nūq̄ vel vazo pornt
sc̄ar cremabilia. Si vō mūdū p̄po
neret. nō s̄ edificaret s̄ destruerent
fundamētū. **Affrōes** igit̄ carnales
quibz dediti s̄t domibz cōiugibz pos
sessionibz ita ut nul p̄ponat xp̄o.
signat̄ illis t̄bz q̄ i mētes p̄fōz nō
cadūt. et si venialia nō admittat. i
cordibz vō nūmōzū mterdū durant
vsq̄ in finē qui cū talibz edificōibz
t̄n̄ s̄nt s̄ dissoluēt in igne. ip̄i vero
merito fūdamētū salui erūt. ḡiussi
mā t̄n̄ penā sentiet. **Ex** quo appet

quātā h̄ mūz ex h̄bz deus. q̄ntā
exeat ibi seueritate. tū p̄ eodē p̄cō m̄l
to ḡiuis ibi puniat q̄ h̄c. **Ubi**
etiā nōndū q̄ s̄t nōnulli q̄ capita
lia c̄mina nō cōmiserūt. ul' si cōmi
serūt p̄ p̄nāz. et satisfactioz. licet in
sufficacōtē i venialia cōmutauerūt.
et m̄lta venialia addiderūt. **In** tales
q̄ nō h̄nt capitalia euadūt m̄fernū.
s̄ q̄a h̄nt venialia nō statī i celū r̄spūit. s̄
i locū mediocre h̄ ē i purgatorū. vbi
tā diu detinent̄ quousq̄ ip̄a venia
lia p̄ ignē p̄gatorū cōsument̄. ul'
p̄ suffragia sc̄arū r̄dmū. **Vñ** dicit
br̄s Aug^o. Cui capitalia c̄mina
nō admittūt. s̄ ad minuta p̄cā
da faales. ad r̄dmēda negligentēs.
ad vitā et̄nā s̄n̄ dubio venturi s̄t.
s̄ p̄us a m̄ hoc sc̄lo p̄ dei iusticiam
amarissime sūt torquēdi. aut per
multas eleōsmas et orōnes liberadi.
aut c̄te illo igne de q̄ dicit̄ Apl̄us. sic t̄n̄
q̄ p̄ ignē. longo t̄pe cruciandi. **Et**
aut̄ s̄nt illa venialia. s̄c̄ b̄ Aug^o
enuat̄ dicens. Quociēs aliqs̄ in
abo et potu p̄h̄ accipit q̄ nec̄ sit.
quociēs flagello dei ip̄acens fue
rit. quociēs plus loquit̄ q̄ optz. p̄h̄
tacet q̄ expedit. quociēs malas co
gitacōnes s̄n̄ consensu admiserit. q̄
ciēs i diuino seruiū negligens
fuerit. quociēs t̄ena dilexerit c̄t̄ deū.
Hec et h̄ys filia ad minuta p̄cā
pt̄ne dubiū nō ē. **Ex** quibz p̄cā
licet aīā nō dāpne. t̄n̄ velut q̄busdā
pusillus. q̄ q̄ horrida sc̄abie defor
mat aīām. ut ad c̄plexus dei i celo
nullatenus admittat. **Et** iō quidq̄
de h̄ys minutis. c̄tinuis orōnibus

eleosimarū largitionibz. misericordie
opibz. missarū cōpaciōibz. ieiunijs.
et indulgentijs eoz qui i nos peccā
uerit assidue edeptū nō fuerit. aut
hic multis tribulacōibz expiat. vñ illic
i purgatorio demit. hoc ipm tamē
aiā plus patit et min⁹. Quā diu
sitate aplis insinuat. ai vocat eade
minuta. ligna fenū stipulā. nō q
st talia. s. q. cruciat pl⁹ et minus.

Quēdū enā q ignis p̄gatorū val
de dur⁹ et acerb⁹ ē. ita q nulla hui⁹
mūdi pena illi dolōra penē cōparā
possit. Et hoc pbat b Aug⁹ sic dicit.
Ignis purgatorū durat e. q. qdqt
i hoc seculo videri aut cogitari p̄t.
Quis n tribulatio quātūcūq. magna
vñ lōga i hac vita. modica ē respēcū
p̄gatorij. Et iō totis viribz vnusq. q.
laboret. ut capitalia cōmīa possit
evadē. ⁊ minuta peccā ita bonis opibz
ēdime. ut de ipis nichil videatur
ēmanē qd ille possit absumē ignis.
Illi aut q capitalia cōmīa cōmit
tūt. si q. diu viuūt ea p̄nē medi
camentis edime noluerūt. ad illū
puenient de quo dñs dicit. Itē i ig
nē eternū. Et iō qui ab ista pe
tua pena ⁊ ab illo p̄gatorio igne
desiderāt liberari. cōmīa capita
lia nō admittāt. a si iā cōmiserūt
fructiosa agāt p̄nias. addētes lac
mas rugitus et gemit⁹ lōgo con
tinuatos tpe. et illa pua vel coti
diana peccā bonis opibz ēdime
nō desistat. h. Aug⁹. Et q. dur
ē vel ad modicū illa tormēta sen
tire. iō tūc ē et saluber⁹. ut i p̄nti
vita hō subeat p̄gatorij rēmediū

et p̄nt. ut illas penalitates euadē
possit in futū. De h. Hugo de scō
vult sic ait. Est ignis quidē q p̄gatorij
durat. vbi mūdant et p̄gant q h. cor
rige ceperit et nō fecerit. Cui aut i
hac vita nec incipē voluerit. ibi con
sumare nō p̄nt. Quibz at h. coertitio
suā incipē datur. illic coertitio. per
fctō reseruat. Un tūc oīno ē ut h.
incipē et p̄fctō contēdas. ut illic mē
il t. faciendū vñ patiendū supsit.
Durū ē tormēta illa vñ ad modicū
scitū p̄ptia t. tūc oīno ē. ut h. ⁊ ma
pias et p̄fctō qd facē debes qd si p̄f
tē h. nō potueris. tñ si ichoaueris noli
desperare salu⁹ eris sic tñ q. p. ignē. ar
debis quidē donec cōsumptū fuit qd
cremabile potas tu at salu⁹ eris.
qm fudamētū vite i te p̄māsit ca
ritas dei. h. Hugo. **Q**uēdū p̄nt
dicit h. Hugo de scō vult. q. t. b. modis
purgatio peccā agit. Aliq. scdm
solā seueritatē. Aliq. scdm solā me
tate. Aliq. scdm solā modēcōnē vñ
usq. ut miseratō ipā nō sit sñ nōnul
la seueritate. nec seueritas sñ misera
cōnē. Siquidē i igne p̄gatorio ē into
lerabilis afflictio. sñ totius cōsolacō
nis rēmediū. In voluntaria satisfactōe
ē afflictio cū multiplici cōsolacōe.
In lauacro rēgnationis plena emē
dacio nichil hñs afflictionis. In
purgatio agitur p. mēdiū. ⁊ p. fla
gellū. ⁊ p. lauacrū. Quēdū p̄nt
tōz ignis scōra peccā extoquit. ⁊
flagellū satisfactōis palca peccā ex
cutit. ⁊ lauacrū rēgnationis peccā
macula absq. pena diluit. Sunt
mli q. in extremis veracē penitet.
s. moete p̄nti tēp. satisfaciendi nō

D. 32

hinc et hinc quidem in eorum peccatis quod iniquitatis et impietatis est ad veram eorum penitentiam remittit: quod vero turpitudinis et impietatis purgatio igne excoquit. Et hinc dominus intelligit quod in peccatis habet: Beati quorum remissa sunt iniquitates. Alii tamen magna devocione ad confessionem veniunt, et cum omni studio et sollicitudine satisfactionem solvunt, et turpitudinem suam caritatis operibus et virtutum varietate obducunt. fit itaque in eis quod alias legis: Caritas operum multitudine peccatorum. In hinc adimplet illud per scriptum. Beati quorum tecta sunt peccata. Diversos post multa flagitia et blasphemias de iudeis et gentibus venientes in christo regenerant: quibus tamen pro peccatis malis nichil satisfactionis imputat: quia in natis in christo de ante actis peccatis malis nichil imputat. Et talibus putat esse dominus: Beatus vir cui non imputavit dominus peccata. Et si nonnulli quanta profunde et intime penitent, et tante devocione ardore in ipsa sua penitentia fervent, et tamen de domini pietate presumunt, ut hoc ipsum in eis ad peccatum suorum expiationem sufficiat, et dominum sibi pro omnia placabile reddat. Testatur hoc tamen sermo penitentis latro ille, qui statim audire meruit, hodie mecum eris in paradiso. Cuiusmodi quilibet in coram currit numerum quibus a domino non imputat peccata, sed dimittunt eis peccata multa quoniam diligunt multum. **H**ic **kyrie** **O**bi etiam considerandum quod in peccato duo sunt remittenda: culpa videlicet et pena. Culpa remittitur per confessionem et cordis purgationem. Sed culpa dimissa adhuc remanet peccata remittenda quantum ad penam: ad cuius remissionem

P

requirit satisfactio que fieri solet per bonum opus caritate firmatum: et hoc scilicet plus et minus prout unusquisque in peccatis et facinoribus excessu. Et non dum quod remissio culpe aut nulla est aut totalis, et remissio pene fit per partes et non tota simul de coram iusticiis, aliquando fiat tota simul propter fervorem penitentis et ex liberalitate dei. Et hoc maxime fit cum omnipotens deus cor hominis per gratiam compunctiois accendit, et ferventes lacrimas pro peccatis et excessibus effundit facit, quod ita habundantes esse putat quod peccata omnia non solum quantum ad culpam vincenda quantum ad penam valet abluere. **O** Maria magdalene ex fundo corde dilectionis lacrimis suis christi rigavit pedes. Dimittuntur tamen peccata tua, non solum quantum ad culpam sed etiam quantum ad penam propter vehementem amorem caritatis dei. **S**icut etiam legitur de beato petro quod per negationem tamen egressus est foras et fleuit amare, cui statim dimissa est tota peccata. **E**t in signum huius dominus per resurrectionem suam dignatus est sibi singulariter apparere, et in eadem apparere ipsum mirabiliter consolari. **E**t quibus colligere possumus quod ad peccatum delendum peccatum quantum ad culpam et quantum ad penam, nichil ita efficitur quod ex fundo et humili corde peccator. **C**um exhortando affinat beatus Bernardus ita dominus. **O** homo una lacrima de puro corde et contrito peccatore, plus purgat animam quam ignis purgationis infra spatium annorum. **H**ic Bernardus. **O**nde videtur penitentes non solum emundat vitam suam virtuose et religiose vivendo, unde etiam de peccatore dominum ut gratia

Et ideo ab illo domino audivi me ruit. quoniam diligere multum

Ca. xiiij

computationis et lacrimarum illis donec
 tur: ut a suis excessibus in presenti vita ab
 luam perfecte mereantur. Quia cum gratia
 se obtineat a domino confidentes cum peccatis
 dicunt. **L**ibabis nos pane lacrimarum
 et potum dabis nobis in lacrimis
 in mensura. **A**t si dicat. **T**anta suffi
 cientia ac mensura expolletur: des no
 bis, ut sufficiat ad delendum perfecte
 peccatum quantum ad culpam et quantum ad
 penam: et purgati et mundati post
 hanc peregrinationem sine impedimento ad
 te pervenire valeamus. **T**alis vero
 anima exuta a corpore non habet impedime
 tum culpe vel penae temporalis debite, statim
 auolat ad gloriam. **H**oc etiam patet
 ratione: quia talis anima per gratiam quam habet
 digna est gloriae, et non habet impedimentum
 propter personam vel totius naturae: quia illud im
 pedimentum per christi mortem fuit abla
 tum, quia per mortem suam amovuit impedi
 mentum naturae, et ascendens ad celos misit
 donum gratiae, quae ab eo erat natura ad
 consecrationem gloriae. **E**t hoc non dicitur,
 quod peccatum veniale minuit fervorem ca
 ritatis in hoc, et potentias animae in bonis
 operibus lassat et retardat per hanc
 vitam, quia homo qui dicit et posset statim per
 mortem evolare: cogit propter peccatum ve
 nialia ad tempus in purgatorio expect
 tare. **T**unc non ab aliquo facies dei vide
 bitur: donec solvat minimum gravita
 tem venialium peccatorum. **O**portet, non quibus
 ita mundum esse ante introitum paradisi:
 sicut fuerat in innocentia baptismali.
Vn nunc est quod diu sumus in corpore, ut
 secundum dominum apostoli mundemus nos ab
 omni ignorantia carnis et spiritus proficiamus
 sacrificatorum in timore dei, ut purgati

lacrimarum

H

a glia

et mundati ac virtutibus decet ad or
 nati. per hanc vitam sine lesione ac molestia
 possimus cum pace videre faciem dei.
De hoc beatus Augustinus sic dicit. **Q**ui temporalibus
 bonis digna gesserunt per flammam
 ignis non transibunt: quanta fuerit pec
 catorum mensura tanta et presentium morborum.
 quantum stulta iniquitas gessit tam sa
 pientis pena discuriet, quae anima ab anima
 separari per electuras et lacrimas compe
 diosa transactio potuissent. **C**on
 tamus ergo nos ad meliora dum in nra
 peccata se in medio habet extinguamus mor
 tem moribus peccatis, habet iam vitam vite me
 ritum comparat. **H**ec Augustinus. **T**ertio
 videndum est de celesti gloria, ad quam san
 ctorum animae quae sine impedimento se statim postquam
 solvantur a corpore perveniunt, et sanctorum an
 gelorum consortio iunguntur. **D**e hoc beatus
 Gregorius in libro moralium super illo verbo
Qui sunt interiora austeri, sic ait.
Quid nunc austeri nomine, non feruor sancti
 spiritus designat, quo dum repletur quisque
 fuit ad amorem patrie spiritualis ignis.
Interiora ergo austeri sunt occulti illi an
 gelorum ordines sanctissimi patrie celestis,
 quos implet calor spiritus sancti. **I**lluc quippe san
 ctorum animae et nunc corporibus exiit, et postea
 corporibus restituta perveniunt, et quasi ascen
 dit abditis occultat. **H**ec Gregorius. **E**x
 etiam de sancto victore de hoc sic ait. **A**ima
 iusta de ergastulo et vitulo carnis
 egredies, liberata de seculi temptationibus
 transibit ad gloriam filiorum dei. **F**elix
 ille transitus quo iustus pro actione boni
 nam rapit stolam immo et evades mi
 seriam intrat gloriam, et pro labores in
 venit requiem. **S**icut namque mortui, qui
 in domino moriuntur. **A**nno dicit spiritus ut

D

et deus. ut requiescat a laboribus suis.
Agent. n. ibi diem solemne cum angelis
 circa altissimum dominum. Ibi gaudentes cum
 beatis spiritibus in gaudio solemnitatis
 illius. glorificatione suorum corporum feli-
 citer expectant. Ibi habitantes in excelsis
 videt regem in decore suo. **H.** Richardus

Nam autem sancti in illa eterna beatitudine fru-
 untur dei visione. quod videt deum per eternam
Videtur dominus in cruce dixit latroni. Hodie
 mecum eris in paradiso. ubi nomine paradisi
 si notatur dei fruitio. quod pacta passio-
 nis ipsi latroni quod alij qui in limbo fu-
 erunt deum per eternam viderunt. et ideo
 contra autem beati et innocentes nec habitantes
 aliud impedimentum postquam a carne so-
 lute fuerunt ad celestem patriam per-
 cunant. et fruuntur dei visione. **V**idetur beatus Gregorius
 in moralibus sic dicit. Unicuiusque sancti anima
 corruptione carnis exuta ad deum migra-
 dunt. quod pro nobis in morte sua spore
 te cadit et de morte resurrexit. **V**idetur
 nos qui redemptoris gratiam adepti sumus.
 hoc iam celestis muneris habemus. **H.** autem
 carnis nostre habitacione subtrahimus. mox
 ad celestia premia ducamur. **H.** Gregorius
Premium vero celestis patrie quod ali-
 ud quod visio sancte trinitatis. ac fruitio
 illius. qua fruuntur omnes anime sancte in illa
 felici requie constitute. ad quam iocun-
 dissima requie anime innocentes per peni-
 tentiam satis purgata. a domino per
 istam pignacionem suscipiunt. **D**e hoc
 per beatus Augustinus sic dicit. **A**nime sancte qui hoc
 scilo a per vite innocentiam pure sunt
 aut per penitentiam purgantur. satisfactio a vero
 salvatore suscipiunt. et cum eo credede
 se esse sanctos deum. **A**pli. Cupio dissolui
 et esse cum christo. **H.** Augustinus. **B**is

etiam Gregorius in libro dialogorum de hoc
 sic dicit. **L**uce clarus constat quod per
 fructum anime magis cum habet carnis clausura
 exeat. in celestibus sedibus capiat. **C**um
 ipsa per se vitas attestat dicitur. **V**bi
 corpus fuerit corpus illuc congregabitur
 et aequale. quia ubi ipse redemptor noster
 est corpus. illuc paulo dubio colliguntur
 et anime iustorum. **E**t Paulus dissolui cu-
 prebat et esse cum christo. **C**um ergo christum in
 celo esse non dubitat. nec pauli animam
 in celo esse negat. **C**um et de solutione
 sui corporis atque habitacione patrie celestis
 dixit. **S**am quoniam si celestis domus
 nostra huius habitacionis dissoluatur. quod
 edificacione habemus a deo domum non
 manufactam sed eternam in celo. **S**ed si nec
 in celo sit anime iustorum. quod est quod in die iu-
 dicii pro sue iusticie retribucione reci-
 piant. **H**oc eis nimirum accidit in iu-
 dicio. quod nunc anime sola postmodum vo-
 eciam corpus beatitudinem perfruatur. ut in ipsa
 quos carne gaudeat in qua dolores
 per dominum cruciatibus quod perulerunt. **H.** Gregorius
Vbi tamen notandum quod anime sancte ante
 resurrectionem corporum quibus sunt in eterna
 felicitate et in visione dei. tamen adhuc
 cogitant de resurrectione proprii corporis. et
 id propterea tale desiderium quod ad corpus hinc
 eorum beatitudo non est ita perfecte plena sicut
 erit per resurrectionem corporis. **D**e hoc
 beatus Hieronymus sic dicit. **A**nime a carne exute
 iam pane doloris non cibant. sed vinum
 amoris per cibum plenus haurire permittunt.
 non tamen purum sed cum lacte mixtum.
 ut quilibet illorum dicit possit illud can-
 tium v. **S**ibi vinum meum cum lacte
 meo. **V**ino enim divini amoris miscent
 etiam tunc dulcedinem in naturalis affectionis.
 lactis.

qua rsume corp⁹ suū gloriōsū
desiderat. Estuat ergo tūc vīno sacte
caritatis potata s̄ plane nodū ad
ebrietatē celicā. qm̄ tēpat interī ardo
rem dīne caritatis p̄mixtio huma
ni lactis r̄ nālis affectionis. Ebrietas
deniq; corp̄alis auerte mentes atq;
oīno īmemores reddē sui. s̄ nō ex to
to oblita sui que adhuc de p̄o corp̄e
cogitat r̄ suscitando. p̄t qd̄ desiderū
aīa p̄fē b̄tā eē nō p̄t sicut p̄ r̄surrex
tionē corp̄is aī cōsumabit. **Her. 2° Ber.**

Nā aīa. p̄t talē affōnē quā ge
rit ad corp̄. r̄tardat quodāmodo ne tō
intēsiōe p̄gat ī illud sūmū bonū qd̄
ē deus. nec tñ p̄pter hoc desinit eē b̄tā
q̄uis nō cōsumate. nec etiā aliq̄ue
dolore sentit ex hūmīsmō desiderio
nāli. hoc affirmat b̄ Aug⁹ s̄ Genes
sic dicens. **Ac** inest quidā natural
appetit⁹ corp̄⁹ m̄strandi. quo appeti
tu r̄tardatur quodāmodo ne tota in
tēsiōe p̄gat ī illud sūmū celū qd̄ dū
nō subest corp̄⁹ aī⁹ administrōne
appetit⁹ ille cōquiescat. nō obstante
tñ illo desiderio aīa ī p̄a eē b̄tā lic
nō cōsumate. et tñ nullū dolore sen
tit ex illo naturali appetitu. **Her.**
Augustin⁹ filius Ca. xv

Desidero etiā ultimo scire de
resurrectione mortuor⁹. de fi
nali iudicio. ac de glā etna
quā possidebūt etiā ī illa celesti p̄a.

Sic debet de **Pater**
resurrectione mortuor⁹. qd̄ de
sicut ē potentissim⁹ ī colla
cōne grāz. Ita ē et iustissim⁹ ī re
bucōne stupendior⁹. Quia igit⁹ meruit
hō vel demeruit ut ī aīa sūm⁹ et corp̄e
p̄nuat. vel ī vtroq; p̄miū adnō cō

sequat. **I**deo ī eisdē optz ipm̄ r̄surgē.

Ad vocē aut⁹ tube resurgēt moctui.
sicut aut⁹ apls **D**uplicat vō intelligi
t⁹ illa vox. **S**cdm̄ q̄sdā n̄ illa vox tube
ē ipm̄ xp̄i r̄surgē īperatōis. **S**cdm̄
alios vox tube ē māifesta r̄ appicio
Vn̄ dicit b̄ Greg⁹. **T**ubā sonare non
ē aliud. q̄ mūdo iudicē filiū dei de
mūare. **D**e resurrectione at⁹ corp̄or⁹
hoc tenendū ē. qd̄ om̄ū corp̄a r̄sur
gent ī resurrectione gnāli. nulla erūt
in eis differentia q̄ntū ad ordinem
t̄p̄is. s̄ māy q̄ntū ad ordinē digni
tatis. **N**ā mali surgēt cū suis deforma
tātibz. penētibz miseriis et defectibz
q̄s habuerūt ī statu vīe. q̄ malis
r̄surrectō nō ē ad vitā s̄ ad suppli
cū. **I**deo nec ē qd̄ ipm̄ cū suis infirmi
tātibz deformitatibz et defectibz sus
citent. **B**oni vō suscitabūt ī opti
mis condiciōibz. ac p̄ hoc nec ē qd̄
eis vīa detrahant⁹ et natā seruet.
Om̄s vō tā boni q̄ mali r̄surgēt ī
tegrī corp̄e debita statūra s̄z etate
plenitudinis xp̄i. **R**esurrectio igit⁹
tria corrigit ī nā. sc̄z defm̄ sicut ī
pueris et ī mutilatis. **D**uplū s̄z
vnguū crinū et hūmīsmō. **E**ro
rē sicut mōstruositatē mēbroz. **R**e
surgēt q̄ corp̄a eadē rūō q̄ p̄us erāt.
ex eadē puluē ad quē redacta fuerāt.
ita q̄ quascūq; aurās vel sinūs tre
pulus ille disposus fuerat. ad ean
dē aīam redeat. que ipm̄ p̄mitus
dū cret et vīuet aīauit. **N**on
solū resurgēt corp̄a q̄ntū ad men
bra p̄ncipalia. s̄ etiā salus capul
lis et ceteris mēbra q̄ faciūt ad de
corē. **N**ōndū etiā qd̄ duplex est
mōs. vōz aut⁹ p̄ culpa r̄ corp̄is per

pena. **H**is erit duplex resurrectio: aut s p gram, et corpus p gloriā. Et sicut i pnis pntibz mors culpe intulit mortē penē: ita resurrectio aut p gram, causabit resurrectionē p gloriā. **D**em considerandū q post resurrectionē statim erit iudiciū: quo deus p p dnm nrm ihm xpm iudicabit viuos & mortuos, bonos & malos, reddendo vnicuiqz scdm exi gētiā mētorū. **I**n hoc aut iudicio fi et apia libroz scz consūoz quibz merita et demēta vniūsoz subripis & ceteris inotescat: faciente h virtute illis libei vite, vbi scz icarnati: qui in forma deitatis non videt n a bonis. **I**n for vō humanitatis i q et scētia pmulgabit, videbit tā a bonis q a malis: licet tribulis i eadē forma appareat i probis, et blandus iustis. **D** qz existimāe p q horribile est pccozū illud vltimū iudiciū ex oī pte, q sup erit iudex vrat, subtilis infem pates int consūā i mēdes, ex totus mūd ardens. **A** dextris pccā accusantia. **A** sinistris infinita demonia ad supliciu thētia. **V**isit pccoz tot malis iudicū qd facies. **I**ate impossibile erit: appare intolerabile. **T**otus etiā mūd tūc accusabit pccozē, qz offēso creatore offēdit oīs creatā. **A**stabūt etiā oīs corā illo tremēdo iudicio: ut referat vniūsqz qd gessit siue bonū siue malū. **I**sto erit dyabolus et citabit vitā professionis nre: & obiciet nob i facie quidq fecim in qua die i quo loco peccauerimus: et qd boni opis tūc tps facē debuerim. **E**t si tales iuenti fuerimus

exultabit ille aduersarius nr i conspectu iudicis: supiorē se nobis ex clamans, agens talē causā apud talē iudicē. **D**icet nāq dyabolus. **E**st sime iudica iudex istū meū ēē ob culpā, qui noluit tu ēē ob gram. **H**oc tremēdū iudiciū vniūsqz fidelis timē debz: q diu ē i pnti vita cōstitutus semetipm diiudicet: & p vite i no: etiā purā consūāz acquirē studeat: que i illo metuendo iudicio p valebit q oīs thesauri. **D**e hoc b Bern sic dicit. **Q**uid tā pauendū qd tā plenū anxietate excogitari p: q iudicandū astare illi tanti iudicis tribunali: & mētā tū adhuc sub distracto iudice expectare sentētia. **V**eni et inq dies iudicij, vbi plus valebit pura corda q astuta vba, consūā bō qz max subia plena, qm quidē iudex ille nō fallitur vobis nec flectet donis. **V**erendū ē valde cū ad hoc ventū fuerit: ne tā i subtili examie mltā nre iustitiae ut putant pccā appartant. **V**nū ē tūc si nosmetipos diiudicauē vniū nō vtiqz diiudicabim. **B**onū iudiciū: qd me illi distracto diuinoqz iudicio subducit et abscondit. **V**olo vultui ut iudicet pntari: nō iudicā d. **A**udient interī frēs: et tribule illā expectatōne studeam: pnti declināe iudicio. **C**uiūqz n iudicari dissimulant eo iudicio qd nē ē i quo pnceps h mūdi ciet foras: iudicē expectēt vel tuncat magis a q ai ipō pntape suo ciant foras & ipi. **H** Bern. **U**bi nōndū: q quatuor erit ordinēs i fūto iudicio. **Q**uā n iudicabūt et dāpnabunt: sicut illi q fidē habuerūt in opibz. **Q**uidā iudicabūt et salua

bunt: ut hii quoru merita bona p
mixta sūt aliquibz malis venialibz.
Quidā nō iudicabūt & dāpnabūt:
sicut hii qui caruerūt fidamto fidei.
Quidā nō iudicabūt s̄ saluabūt et iu
dicabūt: sicut p̄fā viri et contēptōes
mūdi. De hoc hētur xxvj libro moza
l' ubi b̄ Greg' sic dicit. **Que** quippe
sūt p̄tes: elcōz s̄z et r̄probōz. **U**bi
nu ordines hysdem singul' p̄tibz con
tinēt. **Alij** nāq; iudicāt et p̄cut. q̄bz
voce dñica dicit. **Esurui** et nō dedis
tis m̄ manducare. **Alij** vō i extremo
iudicio & p̄cut et nō iudicabūt. De q̄bz
dñs dicit: qui nō credit iā iudicāt ē.
Ex elcōz vō p̄te alij iudicant et r̄
nant. q̄ vite maculas lacrimis t̄gūt:
qua mala p̄cedentia fas̄ sequentibz i
dimentes. quiddō illiatū aliqñ fecer
rūt. ab oculis iudicis elcōsmaz sup
dacione cooperiūt: quibz iudex veniēs
i dextera consistentibz dicit. **Esurui**
et dedistis m̄ manducare. **Alij** nō iu
dicant & regnāt. qui p̄cepta legis p̄
frōne v̄tuti tr̄scedūt. quia nequaquā
hoc solū qd̄ cūctis diuina lex p̄cipit
imple contenti sūt. s̄ p̄stantiora desi
derio pl' exhibē appetūt q̄ p̄ceptis
gnalibz audire meruerūt. q̄bz dñica
voce d'. **Vos** qui reliquistis oīa & secu
ti estis me. cū sederit filius hominis
i sede maiestatis: sedebitis et vos sup
sedes duodecī iudicantes duodecī t̄bz
isrl'. **Hii** itaq; i extremo iudicio nō
iudicāt & regnāt. q̄ cū auctore suo
etiā iudices veniūt. **Relinquentes** q̄
pe oīa pl' p̄mpta deuocōe exsequūt.
q̄ ubi gnalibz audierūt. **H' Greg'**
Credu est etiā qd̄ due s̄ne in

illo iudicio ferēt: vna p̄ bonis alia p̄
malis. **Quia** circa bonos cōtinē septē
clausulas. **Prima** ē amabilis xpi vo
cacio ibi Venite. **Secūda** ē diuina bene
dictio ibi b̄ndicti. **Tercia** patna di
lectio ibi p̄ris mei. **Quarta** ē r̄mune
rationis retribucio ibi p̄cipite. **Quinta**
regni assignatio ibi regnāt. **Sexta** ē
glorie p̄paratio ibi qd̄ vobis patū est.
Septia etiā p̄destinatio ibi. ab origi
ne mūdi. **Itē** s̄niā contē malos cōtinē
sex clausulas. **Prima** a deo sepacōnem
cū dicit. **Itē** **Secūda** maledictionē ibi aya
ledicti. **Tercia** i carceracōnis iclusioz
ibi. **Quarta** pene acerbitate ibi. **Ignē**
Quinta liberacōnis despacōne. **Ubi**
etnū: **Sexta** demonū associacōne. **Ubi**
qui p̄parat ē dyabolo et angelis ei'.
Ubi etiā notandū. qd̄ s̄ nōnulli ex
bi q̄ finē suis p̄cis r̄ponē nō curāt.
quia finē h̄re futū supplicia suspiciant.
De talibz dicit b̄ Greg' xxxij mozal'
sic dicit. **Sunt** quidā q̄ idcirco p̄cis
suis ponē finē negligūt. q̄ habē q̄
q̄ finē sup se iudicia suspiciant. **Quibz**
breuiter r̄ndem'. **Si** q̄q; finiēda sūt
supplicia r̄probōz: q̄q; etiā finiēda
sūt gaudia b̄ōz. **P̄** semetipam enim
veritas dicit. **Ubi** hii i supplicium
etnū: **Iusti** at̄ m̄ vitā etnā. **Si** g' nō
ē v̄m hoc qd̄ minat: neq; illud v̄m ē
qd̄ promisit. **Ac** inquit. **Ioco** etnā
penā p̄cōz minat: ut eos a pec
catorū p̄petracōe conpesceret. quia
creature sue etnā supplicia minari
debit nō m̄fere. **Quibz** etiā r̄nde
m'. **Si** falsa minatus ē ut ab iust
itia corrigat. etiā flā ē pollutus ut
ad iusticiā prouocet. **Cui** dū pro
missionibz suis r̄probōz supplicia

C

S

Sic tormēta agūt. ut sp̄ renouent.

finiri asserūt. asserōne sua etiā elcōz
 p̄mia r̄muneracōnes q̄ confundunt.
Quis hanc eoz vesaniā tollēt. q̄ co
 nant astruere v̄m nō eē qd̄ veritas
 de et̄no m̄nata ē. dū satagūt deū
 phibē misericordē nō veniūt predicare
 fallacē. Ac iniquiūt. Sine fine nō d̄
 puniri culpa. que cū fine peccata ē.
Iust̄ n̄m̄m̄ ē omnipotēs deus. et qd̄
 nō et̄no peccō cōmissū ē. et̄no nō debet
 puniri tormēto. **Quibz** r̄ndem sp̄ r̄tē
 dicent si iust̄ iudex district̄q̄z veni
 ens nō corda hom̄n s̄ sc̄a pensaret. Iniqui
 n̄ cū fine deliquit. quia cū fine vixerūt.
Voluissent quippe sine fine viuē. ut s̄n
 fine possent ī iūctatibz p̄manē. **Sc̄a**
 magis appetūt peccare q̄ viuē. et hic
 semp̄ viuē capiūt ut nūq̄ desinat pec
 care cū viuūt. **Ad** districti ergo iudi
 cis iusticiā p̄tinet. ut nūq̄ careat sup
 plicio. quocū mēs ī hac vita nūq̄ vo
 luit care peccō. et null̄ det ī quo tūm̄
 vltim̄ q̄ dū valuit noluit h̄c tūm̄
 criminis. **Omp̄s** n̄ deus quia pius est.
 miserōz cruciatibz nō p̄sūt. quia at
 iust̄ ē. ab iniquoz vltimē ī p̄petuū
 nō cedat. **H̄ Greḡ.** **De** eterno etiā
 supplicio īprobis p̄parato. et q̄ pena
 inferni finē nō habeat. d̄ndit b̄. **Bin̄**
 ī tractatu de miseria hoīs ita dicit.
Quis putas tūc merz ē. q̄ tristi
 cia. cū iūsti sepabunt̄ a consorcio
 sanctor̄ et a visione dei. **Edent** ī
 p̄tate dyaboli. **Et** ibūt cū eo ī ignem
 et̄nū. **Ibi** erūt sine fine ī luctu. **Et** ge
 nitu. **Paul** quippe exulati a b̄tā p̄ciā
 p̄dysi. **Cruciantur** ī gehēna p̄petua.
 nūq̄ requie adepturi. nūq̄ lucē vi
 suū. **S̄** p̄ milia milū annoz ī m̄f
 no cruciandi. nec tū v̄m̄q̄ vide liberā

di. vbi nec qui torquet fatigat̄ nec qui
 torquet̄ aliq̄n liberabit̄. **Sic** n̄ ignis
 ibi cōsumit. ut sp̄ reseruet̄. **Iuxta** v̄d
 qualitātē culpe vnusquisq̄z penā sus
 tinebit̄ gehēne. et filis culpe rei. suis
 filibz unguunt̄ cruciandi. **Nihil** ali
 ud ibi audit̄ n̄ fletus. luctus. gemitus.
 vlulatus. et planctus. merores. **Et** strid
 res dencū. nichilq̄z ibi videt̄ n̄ ver
 mes. **Et** laruales facies tortoz atq̄z te
 truma mōstra demonū. ardebut̄ q̄z mu
 serī ī igne et̄no iet̄nū et vlt̄. **In** carne
 cruciantur̄ p̄ ignē. **In** sp̄u p̄ conscie
 verne. **Ibi** erit dolor intolerabil̄. fetoz
 it̄pabilis. timor̄ horribilis. mors cor
 pois et aīe s̄n̄ sp̄e venit et mic. **Sic** tū
 moriūt̄ ut semp̄ viuāt. et sic viuunt
 ut sp̄ moriant̄. **Ita** ip̄a aīa p̄ccōis
 ā ī inferno. p̄ peccōis cruciabit̄. aut ī
 p̄dysi p̄ bonis op̄ibz collocabitur.
Fuit ḡ alterū ē duobz eligam̄. aut
 semp̄ cruciari cū ip̄is. aut sp̄ letari
 cū s̄tis. **Bonū** siquidē et malū. mors
 et vita aīe nos s̄ p̄tita. ut ad qd̄ vo
 luer̄ manus extendat̄. **Et** si tormēta
 nō t̄ret saltē p̄mia iūctet̄. **Hec** **Ex̄.**
Q̄dem videndū ē de gloria b̄tōz.
 qua ip̄i p̄ r̄surrectioz possidebunt.
De qua p̄mo nōndū ut dicit̄ **Thōs**
 de agno **B̄titudinē** sc̄oz p̄ r̄surrec
 tionē augeri qd̄ extēsiue. manifestū
 ē. q̄ b̄tudo tūc erit nō solū ī aīa sed
 etiā ī corpe. **Aut** etiā b̄tudo extēsiue
 augebit̄ ī q̄ntū aīa nō solū gaude
 bit de bono p̄p̄io. s̄ etiā de bono corpe
Corpus aut̄ qd̄ corripit̄ ī p̄nti ag
 grauat aīa. **Et** v̄o a corpe r̄moueat̄
 om̄e illud qd̄ p̄ actionē aīe īsistit. **sim**
 plicat̄ aīa erit p̄fectior ī tali corpe ex
 istens q̄ p̄ se sepata. **Quanto** aut̄ aliq̄

ga.

E

H

est perfectus in carne: tanto potest perfectus operari. Unde et operatio anime coniuncte tali corpori erit perfectior quam operatio anime separate: huiusmodi autem corpus est corpus gloriosum sicut quod omnino subdet spiritui. Unde perfectior erit beatitudo anime post resurrectionem corporis quam ante. Sicut enim anima separata a corpore corruptibili, perfectius potest operari quam ei coniuncta. Ita postquam fuerit coniuncta corpori glorioso, perfectior erit eius operatio quam antea erat separata. Omne autem imperfectionem appetit suam perfectionem, et ideo anima separata naturaliter appetit corpus coniunctionem: et propter hunc appetitum ex imperfectione procedentem, eius operatio qua in deum fertur est minus intensa. Et hoc est quod dicit Hieronymus: *Et ex appetitu corporis retardat: ne tota intentione pergrat in illud summum bonum.* **Thom.**

Unde considerandum quod anima post resurrectionem generaliter resumpto corpore iam glorificato liberabitur ex hac imperfectione, quia tunc absoluetur a desiderio naturalis affectionis quam nunc gerit erga corpus per gloriam resurrectionis, et ideo sine omni obstaculo altius impediti eternaliter tunc ferretur in amorem dei et inebriabitur plenissime ebrietate diuine caritatis ne unquam a visione seu aspectu sui conditoris in perpetuum auelletur. De hoc Bernardus sic dicit: *Reduimus igitur corporibus consumptis in vitam modelis inebriabimur mira plenitudine exuberantes post resurrectionem totum carissimum: merito inebriantur qui ad nuptias agni mitti merentur edentes et bibentes semper illius in regno sapientie quam sibi exhibet gloriosam eternam: tunc prorsus*

inebriat fimos suos: tunc de torrente voluptatis sue potat eos. quam in compleri illo artissimo sponsi et sponse fluminis impetus letificat ciuitatem dei: ut dicitur in leticia metrum. De ista superabundantia diuine caritatis idem Bernardus in libro de diligendo deum, ita sic dicit: *O amor scius et castus: o dulcis et suavis affectus caritatis: o pura et deserta intentio voluptatis: et eo tunc deificatione: et miror quod in ea de proprio nichil reliquit mundum: eo suauior et dulcior quod totum diuinum est quod sentit. Sic affici deificari est: quod stilla aque modica multo misculata vino puro, a se deserta tota videtur, et sapore vini videtur et calore. Et quod ferrum candens ignitum sile ignificat, pristinamque formam exurit: et quod solum luce aer perfusus in candore transformatur luminis claritate, adeo ut non iam illuminat, quam ipsum lumen esse videat: sic oem tunc in se humanam affectionem quodam ineffabili modo necesse erit a se metipsum liquefit, atque in diuinam penitus transformari voluntate. Alioquin quod erit deus omnium in omnibus: si in hoc aliquid de homine aliquid supererit? Manet quidem substantia: sed in alia forma alia gloria atque potentia. Et quam erit quodammodo uenia et apparebo ante faciem dei mei.* **Bernardus.** **E**t sciendum quod in celesti patria omnes deus electos suos dotabit diuisis dotibus tam in anima quam etiam in corpore. Dotes vero anime quibus anime gaudebit sunt tres: scilicet ignitio dulcis ihesus, sunt terra, quam a quibusdam appellat apprehensio, a quibusdam uero fructus. Harum dotum numerus multipliciter accipitur. Primum ex parte uirtutum theologiarum: quia cognatio succedit

fidei. dilatio caritati. comprehensio aut
 spei. Alio modo accipit ex parte potentia
 rum autem. Cognitio namque potest apprehendi in
 telligena. dilatio voluntati. comprehen
 sio memorie. Sunt etiam predictae dotes
 accipi secundum tria quae tribus personis appria
 tur. Ita ut comprehensio respiciat po
 tentiam primum. Cognitio vero sapientiam
 filii. Et dilatio veritate spiritus sancti.
Prima igitur dos autem est cognitio. quae diu
 na certitudo videbitur ab omnibus tota scilicet non
 totaliter. et putatur esse infinita. Videbitur tamen
 certitudo diuina limpidius ab uno quam
 ab alio. et iste defectus erit ex parte vide
 tis. non visus. quia idem erit visus. **Secunda**
 dos autem est dilatio. scilicet inter dilectionem virtu
 tum. et inter dilectionem dote duplex est diuina.
Una est secundum habitum. quae videtur esse idem propter quod
 transit de statu gratiae in statum gloriae. dos
 autem est quod super meritum datur introductio
 tionis sponsae. Alia diuina est penes obiectum.
 quia deus erit obiectum virtutis in quan
 tum est summa bonitas. Obiectum autem dotis
 in quantum vniuersalis in vniuerso spiritum. **Et** no
 tandum quod fides et spes secundum rem euacuabuntur
 in praesentia. Caritas vero nec secundum rem
 nec secundum actum eius euacuabitur. scilicet solu
 mo secundum modum. quod imperfectio illius tol
 letur et ideo augetur in praesentia. **Ter**
 tia dos est autem comprehensio. quae est certitudo
 visus et amati. uel est certitudo veri et primi
 boni. et hoc vniuersum est propter comprehendere su
 mitur propter attingere. et non propter circumplecti
 diuinam immensitatem. **Quoniam** confertur
 quod quatuor sunt dotes corporis. quae nunc sic
 habetur. Nam ad hoc quod corpus perfecte
 sit subiectum autem nec eam impediatur
 in operibus gloriae quatuor requiruntur. quorum
 duo pertinent ad sensum. alia duo pertinent
 ad motum. **Primum** quod ad sensum requi

ritur est ut sit facile receptabile spiritum
 sensibilium. ad quod disponit claritas.
Alterum ut non sit receptibile passionum igitur
 nobilium. ad quod disponit impassibilitas.

Quo ad motum etiam duo requiruntur.
 Vnum est ut per contrariam inclinationem non
 resistat suo motui. ad quod disponit agi
 litas. Aliud est ut corpora per quae mouetur
 non resistant ei. ad quod disponit subtili
 tas. **Ite** sumuntur istae dotes secundum qua
 tuor defectus. quos habet corpus humanum
 a quatuor elementis ex quibus componitur.
Habet enim corpus humanum ab igne cal
 liditatem et in nigredinem. A terra grossi
 tatem. Ab aere passibilitatem. Ab aqua
 frigiditatem. et in tarditatem. **Sed** ista
 tolluntur per quatuor dotes corporis. Vnum
 propter resurrectionem generale beatorum. corpora cor
 pora quatuor prerogatiuis sunt dignita
 tum seu dotibus gloriabuntur. scilicet claritate agi
 litate. impassibilitate. et subtilitate.

De prima videlicet claritate dicitur **Ecce** ful
 gebunt iusti sicut sol. **De** 2^a videlicet impassi
 bilitate dicitur in **Apocalypsi**. **Jam** non erit
 amplius neque luctus neque clamor. neque
 nec ullus dolor. **De** eadem etiam dote di
 citur **beatus Augustinus**. **Interim** corpora nostra glorifi
 cata erunt impassibilia. ut si ponentur
 in inferno nullatenus patiantur. **De** 3^a
 etiam dote scilicet **beatus Augustinus** sic dicit. **Cor**
 pora glorificata erunt tam agilia ut
 ubi esse voluerint sine mora sine villo ob
 staculo statim erunt. quia ubi volet spiritus
 ibi statim erit corpus. **De** quarta dote videlicet
 subtilitate. **interim** dicitur **beatus Augustinus**. **Corpora**
 glorificata erunt tam subtilia. ut non
 obstantibus quibuscumque obstaculis tamen
 seut ubi voluerint. **Primo** dominus resurgens
 a mortuis ex virtute corporis glorificati
 surrexit de sepulchro clauso. et ad disa

agili
 tate

Ca. xv

pulos intravit in coelam clausis ianuis.
Hanc glorificationem corporum operabit
 xps in fidelibus et electis suis per resur-
 rectionem generalem. **U**n dicit Ap[osto]lus. Sal-
 uatorem expectamus dominum nostrum ihesum xpm:
 qui reformabit corpus humilitatis nostrae
 configuratum corpori claritatis suae. **U**n
 etiam b[ea]t[us] Greg[orius]. Erunt electorum corpora signa
 claritatis domini corporis. q[ui] et si equalitate glorie ex-
 no hnt p[er] nam. **S**imilitudine t[ame]n configura-
 nis eius habebunt p[er] gratiam. **U**bi etiam
 non dicit q[uo]d p[er] resurrectionem generalem et gli-
 ficationem corporum in celesti patria. **S**ed etiam
 ip[s]as diuinitate non videbit p[er] oculos
 corporales quous t[ame]n glorificatos. **S**ed p[er]
 sp[iritu]m hoc e[st] p[er] a[n]i[m]as. **D**e h[oc] Aug[ustinus] i[n] li[bro] de ci-
 uitate dei sic dicit. Considerandum est
 quomodo vix dicebat. ex parte sancti et ex parte
 prophetam. **E**t videmus nunc p[er] speculum et
 i[n] enigmate. tunc autem facie ad facie.
Premiu[m] itaque fidei nobis visio ista
 seruat. **F**acies autem dei manifestatio
 eius intelligenda e[st]. non aliq[ui]d tale me-
 trum quale nos habemus i[n] corpore. **U**n
 illud quod ait Ap[osto]lus facie ad facie. non
 vult ut deum p[er] hac sp[iritu]s corpale ubi sit
 oculi corporales nos visuros esse credamus.
 que sp[iritu] sine uisibiliore videbimus.
Nisi enim esset interioris hominis facies.
 non dicit Id[em] Ap[osto]lus. Nos autem reuelata fa-
 cie gloria dei speculantes. i[n] eandem p[er]
 imaginem transformamur de gloria i[n] glo-
 ria tanquam a domini sp[iritu]. **E**t in p[ar]te conit.
Accedite ad eum et illuminamini. et fa-
 cies v[est]re non confundentur. **H**ic quippe
 accedit ad deum. quia cordis esse constat
 non corporis. **I**n futura enim vita deus erit
 nobis ita notus atque conspiciendus. ut vi-
 deat sp[iritu] a singulis nobis. **H**ic Aug[ustinus]
Sed omnipotens deus ubique et in omnibus

volens. p[ro]uide salutem nostram. unigenitum fi-
 lium suum in hunc mundum misit. et carne
 assumere voluit. ut p[er] suam passionem
 et mortem non solum ab eterna damnatione
 nos redimeret. sed etiam ut i[n] celesti patria p[er]
 corpus glorificationis a sensu nostre car-
 nis videtur i[n] sua humanitate. **N**on a sensu
 mentis hoc e[st] p[er] sp[iritu]m siue animam videtur
 i[n] diuinitate. **E**t sic totum hominem nostrum interiori
 v[est]re et exteriori efficiet eterna sua suauitate
 ac letificaret. **D**e hoc i[n] tractatu de
 sp[iritu] et anima sic dicit. **D**uo sunt sensus i[n] homine.
 vnus interior. et alter exterior. et vnus
 bonum suum habet quo reficitur. **S**ensus
 interior reficitur i[n] contemplatione deitatis.
Exterior i[n] contemplatione humanitatis.
Propterea enim deus homo factus e[st] ut hominem totum i[n]
 se beatificaret. ut tota conuersio hominis
 esset ad ipsum et tota dilata esset i[n] illo cum
 a sensu carnis videtur p[er] carne[m] et a sen-
 su sp[iritu]s p[er] dei contemplationem. **H**oc erat
 totum bonum hominis. si ingredere[nt] siue
 egredere[nt] foras in suo creatore ut pas-
 tua iueneret. **P**astua foras i[n] carne
 saluatoris. pastua interior i[n] deitate cre-
 atoris. **H**ec in libro de sp[iritu] et anima
Sed et hoc non dicit. quod sancta trinitas que
 vnus deus a nemine i[n] hac vita comp[re]-
 hendi potest. **I**n celesti vero ab electis et sanctis
 apte videbitur et agnosceret. **D**e hoc Aug[ustinus]
 alloquendo dominum i[n] quodam tractatu qui
 speculum dicitur. sic ait. **E**is i[n] hac vita
 positus uel cristallino pectore sufficiat
 penetrare t[ame]n ipsi trinitatis mysteria.
Quod pater et filius et sp[iritu]s sanctus tres persone
 estis et vna natura. **Q**uod tu pater dixeris
 ingeneratus. filius genitus. sp[iritu]s sanctus nec
 ingeneratus nec genitus sed procedens dicitur.
Quod filius de te patre natus e[st]. et sp[iritu]s
 sanctus de te procedit et filius. **Q**uod fili-

nascendo nō procedit: Spūs scūs pro-
cedendo nō nascit. **Quō** filius nō de se
sed de te ē. nec tñ tu ē postea de quo
ē. **Quō** spūs scūs de te procedit & filio, nō
tñ a vobis p̄scandit a quibz procedit.
Quō tā vnū estis et vnū tria. **Quō**
iūce ratiōe tria estis cōualiter vnū.
Quō trinus et vn⁹ deus vbiq; es et nō
p̄tulatū vbiq; es sed vbiq; totus vbiq;
p̄ns sine situ motu et loco. **Es** ista ro-
go confidet. q̄s hec comprehendat. q̄nta-
libz p̄bitate vel sc̄a p̄dur. **Hoc** tñ i spē
promissionis r̄p̄tū ē. q̄ videbunt te
dnē. et tanto vnusquisq; p̄ficiatū
quāto hie vixerit purius. q̄ mūdi corde
teste scriptura deū videbūt. **Apte** nāq; vi-
debim⁹ cūcta mētis iā detersa caligine.
quō filius qui orando ē ē o p̄r de quo orat⁹
subsequēs nō ē. et quomō sp̄s āborum
qui p̄ processioē p̄durat a vobis p̄ferē-
tibz nō p̄itur. **Quō** et vnū diuisibilit̄
tria et tria indiuisibilit̄ vn⁹ estis. **Visa**
n claritas ad patefām nobis tue ma-
iestatis sp̄em: purū amātis intuitū
mentis rapiens subleuabit. **Cūc** nūm-
rū visio nūc fide inchoat: s̄ tūc i spē
p̄ficiat. **Non** ibi vllis indigebim⁹
mysterijs. cū facie ad facē videbim⁹
te. **Nō** nos latē tūc nō poterit. q̄n tu
deus nē vita viuētū te nob clara vi-
sioē insinuabis. **Hec** Aug⁹. **Cōside-**
randū etiā q̄ i illa celesti p̄ria vnus-
quisq; mercedē p̄ria accipiet sed; suū
laborē et meritū. quia quāto quis i
p̄nta vita fuerit virtuosior & i caritate
dei p̄fectior: tanto eius gl̄a i cēna rē-
butioē erit copiosior. **De** hoc b. Greg⁹
in moralū sup illo verbo Prius et
magnū ibi s̄. sic ait. **Quia** i hac

vita nobis ē discretio opm. erit i illa
p̄cul dubio discretio dignitatu. ut q̄
hic alius aliū merito supat. illic ali⁹
aliū r̄tribucōne t̄scendat. **On** i euā-
gelio vitas dicit. **In** domo patris mei mā-
hōnēs mlte s̄. **Sed** i eis multis mā-
hōnibz erit ip̄a r̄tribucōnū diuisitas
cōcordēs. q̄ tanta vis in illa pace nō
locat. ut quid i se quisq; nō accepit
hoc accepisse in alio exultat. **Erūt**
cūctis b̄tūdo letitiae. quāuis nō vna
sit op̄nibz sublimitas vite. **H. Greg⁹.**
Quia qd nōndū q̄ tres s̄ status
sublimes homī quibz aureola debet.
Aureola n ē mentis sp̄ciale gaudi-
ū: veniens ex ope p̄cellenti et p̄uilegi-
ato. **Tribz** gō gnibz homī ut dictū ē
debetur aureola. vix martiribz v̄gū-
b⁹ et p̄dicatoibz: qd patet multiplici
rōne. **Primo** ex opibz excellentissimis
viriū aīe. **Excellentissimū** aut op⁹
rōnalis ē predicatio veritatis. **Ex-**
cellentissimū op⁹ conaupisabilis ē
obseruatio castitatis v̄ginalis. **Ex-**
cellentissimū op⁹ irascibilis ē p̄fessio
mōrtis. **On** p̄ q̄ p̄dicatoibz. m̄tibz. &
v̄gūibz debet aureola. **Sed** patz
horū nūc ex hostibz. quos p̄ pugnas
manifestas vincūt. qui s̄. mūd⁹. caro
demonia. q̄artres n vincūt mūdū.
Virgines carne. **Predicatores** dyabo-
lū. **Tercio** patet p̄ victoriā tripli-
cū passionū. **Dūc** n passiones inate.
illate. et in cordibz alienis. **S. passio-**
nes inatas supant virgines. **Illatas**
vō m̄tires. **Illas** aut q̄ s̄ i cordibz
alienis vincūt p̄dicatores. **Ex** istis
gō collige possum⁹ q̄ tres s̄ gradus
excellētis p̄fionis sanctorū. quibz

o

o

debetur aureola? et sumit s'dm effm
grē causante meritū excellentis pre
mij glorie penes sume arduū virū
aie ut pmissū ē; que s't rōnabilis
uasabilis et cōcupisabilis. Meritū
nāq; p'mij excellentis qntū ad sume
arduū v'tutis cōcupisabilis ē v'ginal
continēcia; cui debet aureola virginū
p singularē victoriā quā de tēne ob
tinet cont quā cōtinuū bellū gerit.
Quāuis n vidue vel continētes p
pam pugnet cont carnē. p'f'us tū
v'gines trūphant; q; nobilissimū
gen' victorie ē nūq; cessisse hosti. Me
ritū vō qntū ad sume arduū v'rtutis
rōnabilis ē p'dicāōnis doctrinā; cui de
bet aureola p'dicator; q; p'fectissima
victoria cōn dyabolū obtinet qn nō
solū d's dyabolo epugnātū nō cedit; s'
etiā de regno illius expellit nō a se so
lū s' etiā ab alijs. Meritū vō qntū
ad sume arduū v'rtutis vasabilis
ē pro xpō passionū et mortis tolerā
cia; cui debet aureola m'īm q; sumā ē.
Quia s'dm b Greg' Ad magnam
claritatē que i r'gno xp'i aspicit; p
effusione s'guis venit. Rā mē omēs
passiones illatas exterius p'apue
mors tenet locū. Non solū aut h'j s'ā
q; has p'rogaruas a d'no cōstrui sūt.
vni etiā omēs b'ī et cl'i cuiuscūq; sta
t' sūt q; p' finale iudiciū et r'surrec
tionē ad gloriā celestē assument;
gaudebit inenarrabili iocūditate
mētū. Gaudebit nōq; sup se de dei
visiōe; infra se de celi et aliaz crea
turaz pulchritudinē; int se de corpis
et aie gloriā. Extra se de ange
loz et hom' societate. **De** hac etna

felicitate b Aug' sic dicit. **O** vita vi
talis dulcis et amabil'. vbi sumā secu
ritas. secura t'quillitas. t'quilla io
cūditas. iocūda felicitas. felix et'ni
tas. et'na b'titudo. et b'tā vita s'ī fine
visio atq; laudatio dei. Ibi affluēcia
diuitiaz. Influenā deliciaz. confluen
cia om' bonoz. **Hec** Aug'. Ad has
delicias tā felices. ad hanc r'fectionē
tā desiderabile quā deus p'parat suis
electis. b't's ē qui puenerit. q; x'ps dei
filius et'nas epulas illis ministrabit.

De hac mirifica refuōne b Ber'
sic ait. **O** iuitatio amicabil'. **O** refer
tio desiderabilis. **O** inebriatio exopta
bilis. vbi dapifer ē dei fili'. p'mēna
spūs s'us. vbi in h'itacōe s'ā mē et v
go intemperata t'nsit et m'istrat disai
benitaz. **Hec** Ber'. **De** p'nis etiā
at felicitate et'ne p'ie. **Ide** b Bern'
i tractatu de miseria hoīs. sic dicit.
Premiū ē vidē deū. v'ue cū deo cē
i deo q; erit oīa i oībz. h'ie deū q; ē sū
mū bonū. et vbi ē sūmū bonū ibi ē
sūmā felicitas. sūmā iocūditas. vera
libertas. p'f'ā caritas. et'na securitas.
et secura et'nitatis. Ibi ē vera leticia.
plena s'ā. et oīs pulchritudo et b'tū
do. vita p'hēnis. requies et cōcordia
dulcis. **Sic** cū deo b'tus erit. i cui' con
s'ā p'ām iuctū nō fuerit. **V**idebit n
eū ad voluntatē. h'ebit ad volupta
tē. fruet' ad iocūditatē. i et'nitatē vi
gebit. i veritate fulgebit. i bonitate
gaudebit. **Sicut** h'ebit p'manēdi et
nitatē. sic cognoscēdi facultatē et
r'quiescēdi securitatē. **Cuius** siquidē
erit ill' s'c' trinitatis auz' angel' sūt
ciues. **O** ciuitas celestis. māsis secura

pria totū continēs qđ delat: papul
 sñ murmur. incole quieti. homines
 nullā indigētia hñtes. **Q**uā glorioſa
 deā sunt de te ciuitas dei: sicut letānū
 om̄i habitatio i te. Om̄is letant̄ i deo:
 in aspectu pulcher. et facies decora. elo
 quū dulce. **D**elēbilis ē ad videndū:
 suauis ad habendū: dulcis ad p̄fru
 endū. **I**p̄e p̄ se placet. et p̄ se sufficit
 ad meritū. sufficit ad p̄mū. nec ex̄t
 illū quiddā aliud q̄ritur: q̄ totū i illo
 iuenit̄ quiddā desiderat̄. **D**emp̄ libet
 illū asp̄it̄: sp̄ h̄re. semp̄ in illo delēari.
 et illo p̄fru. **I**n illo clarificat̄ intel
 lectus. et purificat̄ affectus ad cognoscē
 dā et ad diligendā vitatē. et h̄ ē totū
 bonū hoīs. nosse viz et amare creaturē
 suū. **V**idebim̄ et videbim̄ qđ dul
 cis ē dñs. et qđ magna multitudo dulce
 diuus eius. **C**ognoscem̄ p̄as potētia
 ā: filij sapiāz sp̄is s̄a benignissimā
 clemētia: et ita habebim̄ illius sū
 me trinitatis noticiā. **N**ec erit sūmia
 illius felicitatis. qm̄ intelligit̄ i suo
 puo ēē sincera diuinitas. **P**h̄ditur
 incōprehensibil̄ trinitas. patebit̄ ar
 chana diuinitatis. videbit̄ et ama
 bit̄ deus. **H** visio et dilas totū cor
 hominis iplens et satians totū erit
 illius b̄titudinis cōsumacō. **O**na erit
 om̄i lingua. iubilatio m̄fessa. vn̄
 affis amor et̄nus. **P**atebit̄ veritas.
 iplebit̄ caritas. et erit inteḡ corpus et
 aut̄ societas. **F**ulgebit̄ sicut sol huāni
 tas glorioſata. q̄ erit concors carnis
 et sp̄is caritas. **A**ngeloz et hom̄ v
 nū erit gaudiū. vnū colloquū vnū
 cōuiuū. **N**ō laquebit̄ amor. nō lique
 fiet dilas. p̄ntibz om̄ibz bonis nulla

erit dilacōnis affluctio. qm̄ b̄nfica di
 uine maiestatis p̄nāia om̄ibz erit
 oīa. **I**n torrente illuz voluptatis nich
 il appetet vlt̄ accumulata satietas. vbi
 et̄ne erit felicitatis superminēs glā
 sup̄habundās letitia. **H**ec **B**ern̄.
Cu igit̄ hoīs sūt p̄ucturi ad celestē
 p̄nāia et silēs effūri āgelus dei. **P**gru
 ū ē ut de amore illoz quo et̄naliter
 ferūt̄ in deū aliqd̄ videam̄. **H** q̄uis
 silēs actus caritatis neq̄q̄ nos ex̄t
 i hac vita possum̄. **I**n unitari eos
 aliql̄t̄ qm̄tū n̄ā fragilitas p̄mittit
 i dei amore studeat̄. **D**et̄ p̄mo sc̄e
 dū. q̄ amore diuinū angeloz intel
 lige optet̄ im̄aliter. qui ē sup̄ mētē
 et desiderū indeclinabile i aliud. et
 irremissibile a p̄o feruore diuine
 tēplacōnis. ac p̄ excessū om̄is s̄be i
 solos sponsi āplexus tendentis. et nul
 la anxietate afflucti. ut accidit̄ in desi
 deris carnaliū voluptatū. quarū
 appetit̄ plenḡ ē anxietate et p̄nāia.
 p̄pter qđ ip̄i angeli pure et singula
 rit̄ deū desiderant̄. et nichil ē qđ eos
 possit̄ ab ei amore reuocare vlt̄ et̄ar
 dare. **E**t q̄ deus ē sp̄ vniformis eq̄lit̄
 bon̄ et pulcher. etiā qui in se h̄z sim
 plicissimē oem̄ sp̄em̄ desiderabile. ut
 sapiāz. bonitatis. pulchritudinē. eter
 nitate. oīpotētia. **S**ed̄m̄ oīa h̄ ē to
 ty desiderabilis. **I**deo plenarie et irre
 uocabilit̄ i se trahit̄ om̄i suoz. icon
 preheſoz desideria oīa. **V**n̄ āgelū ex
 rōnis habūdācia scientes id qđ appe
 tit̄ s̄ oīa ēē desiderabile. **I**deo amor
 puo et nō i aliud tendētē i illud sū
 mū lumē ita fortit̄ et iauitabiliter
 intendūt̄. q̄ ista potētia int̄no a

T

nulla potentia mutari potest vel impe-
 diri. Et nondum quod in sacra scriptura
 non inueniuntur amores angelici distincte
 traditi. nisi de seraphim. De quorum amore
 Dionysius in 6° vniuersali angelice hierarchie
 ponit quatuor gradus sui proprietates. ita
 dicens. Mobile eorum semper circa diui-
 nam et incessabile et calidum et acutum
 et superferendum. **U**bi dicitur gloriose in
 tacio huius nominis seraphim significat
 vel calefacientes uix nates proprietates
 ignis qui incendit et calefacit. nobis
 significat septimam mobilitatem scilicet
 illam circa diuinam et incessabilitatem et
 caliditatem. et acutum ac excedentem feruorem
 esse septime moribus eorum in deum quod attri-
 tissima est et irremissibilis et in aliud de-
 siderabile nunquam declinat. **H**ec verba
 occultissima sunt. ideo synononem comen-
 tator exponens ea ita dicit. **A**d hos
 deformes huius tam excelsos et a-
 nam infinitate longinquos ac visui
 nostro tam absconditos exponentes. omnino
 mundes sumus. **V**erisile non est hoc esse
 de archanis verbis que paulus in rap-
 tu suo audiuit. quod quibus homini non licet
 loqui. nisi in Dionysio qui specialissimo
 discipulo et qui celesti concilio locutus est.
 que iste ut estimo non contemnit omnibus sed
 puritate intelligentie et diuinis il-
 luminacionibus et gratia preilegnatis ac
 per hoc ut supra hominem eleuatis de-
 creuit gnoscere. **H** synononem. **P**rima
 igitur proprietas vel gradus seraphici amo-
 ris secundum Dionysium est spiritus mobile. **D**e quo
 comentator synononem et hugo comen-
 tator ibidem concedit dicitur. **A**uctor
 volens manifestare proprietates amo-
 ris quo feruent seraphim. sicut eam
 significauit pignem sic eorum deformes

proprietates huius significauit per ignis
 proprietates. **I**gnis namque proprietates sunt. sem-
 per in motu non interrupta mobilitas. calidi-
 tas acume. penetratiuum acutum et super-
 ferendum. **E**andem igitur proprietatem quam dicitur
 motus amoris. ut estimo significat ac-
 tionem et amacionem non interruptam nec fi-
 nitam quiete vel pausacione ab agendo.
Quia in alia esse potest amoris motus non sit
 actualis celestibus substantiis non sicut in
 nobis quibus quiescat aut finit. sed semper
 tunc agit. existens intenta ut non desis-
 tat aliquando ab agendi morione. ac per
 hanc intentionem irremissibilis ab a-
 mandum intencione. et indeclinabilis seu
 inflexibilis ab amando ordinata ama-
 tum. et indeclinabile ad aliud aliquo inor-
 dinate amandum. **D**e hoc eadem gloriose super
 eodem vniuersali caelestis hierarchie sic dicitur.
Quia igitur deus caritas est. et quoniam cari-
 tas ex deo est. homo autem et angelus ad yma-
 ginem dei facti sunt. **Q**uid si ista dilectio
 defuerit. totus ymaginis species figuram
 soluet. **E**rgo deus caritas est. sicut
 ille est apud deum caritate participans. ea autem
 caritate maxime viget in primo ordine an-
 gelorum. vniuersales et seraphim et ardentes ap-
 pellantur. **I**nterpretacio igitur nominis sera-
 phim insinuat mobile semper eorum. id est
 quod spiritus mouetur circa diuinam. **N**am uigilant
 flagrant et ardent ineffabili dulcedine
 diuini amoris. et circa dilectionis aut
 affectionem est quoddam delectabili mouentur.
Mobile ergo eorum. vniuersales vehementissimi a-
 moris insinuat. **V**niuersales et ipsum nomen
 eorum de quo nunc sermo est seraphim
 et incendium dicitur. **N**am et de ipso omnium
 auctore scriptum est. **D**eus noster ignis consumens
 est. **D**eus quippe ignis dicitur. quod flamma
 sui amoris mentes quibus replet in

2

incendit. Et seraphim dicuntur dicuntur
 incendit. qm̄ hec p̄tates ei p̄xime sup
 ceteras iestimabilis dilectōnis ei succē
 se st. **Hec glō** **S**eda p̄tetas sunt gra
 dus seraphim amoris. ē ineffabile vel
 infiniibile. et hec p̄tetas differt a p̄.
 sicut dicit amētator. **Lynconien**. Et rō
 dit rōne dicit. **Hec p̄tetas sp̄ mobile.**
 tollit m̄rupcōne motōis i amātel.
Et h̄ aduētū ineffabile vel infiniibi
 le. tollit t̄tationē duratiōis. **Vel forte**
 p̄ hoc q̄ auctor dicit ineffabile vel i
 finibile. intendit exp̄mē h̄c p̄tatem
 amoris ad similitudinē p̄tetas ig
 nis. v̄z q̄ ignis nō h̄z tim̄ in agendo
 dū iuenit auctā materiā i qua p̄t
 accendi. s̄ sp̄ crescat i maius. Sic amor
 et eius actio nō h̄z tim̄ in agendo dū
 iuenit mām auctā i qua possit t̄nsi
 re. **Deus at̄** infiniit̄ ē. q̄ infiniite sa
 p̄ncie. potencie. bonitatis. iustrat. m̄e.
 et sic de alijs de ip̄o d̄is. **Igit̄** amor i
 ip̄m t̄nsiens sp̄ iuenit auctā mate
 riā. in q̄ntū n̄alū apt̄ n̄at̄ ē t̄n
 sure. et ignis qui ē amor apt̄ natus
 accendi. **Amor** igit̄ et amoris motio
 i diuina. tim̄ nō h̄z in agendo. **Signi**
 ficat̄ ergo p̄ mobile sp̄. sep̄tuitas p̄
 uas m̄rupcōne et duratiōis m̄t̄acōz.
P ineffabile v̄o seu infiniibile amo
 ris et amatois. signat̄ augmētabi
 litas p̄uas t̄m augmētatiōis seu i
 t̄tationis et magnitudinis. ut verus
 ē consuēt̄ sermo quō dicit̄. **ardus**
 amādi deū ē q̄ sit sine m̄o et m̄esura
Uñ motio illor̄ sp̄ium sūme diu
 nitati appropinquancū ineffabilis
 dicit̄ et m̄t̄ a m̄tina. et inflexibilis.
 q̄ a se p̄ amatois desiderū in deū tendēs
 et mobilis sp̄ ē ut nūq̄ in se subsistat.

et intenta ut in illū p̄gat. et m̄tina
 ut ad ext̄ra nō effluat. et inflexibil
 ut ad aliud ext̄ ip̄m et p̄t ip̄m non
 dūitat. **Mobilis** n̄q̄ ad m̄q̄sitiōne
 ext̄tat. **Ineffabile** vero ad p̄seueran
 ciā cōsumat. **Hec Lynconien** **T**er
 tia p̄tetas vel gradus seraphim amo
 ris ē calidū. **Itā** caritas eoz frugesce
 nesat. q̄ tā valido amoris igne calet
 ut nūq̄ in eis ebetudo m̄t̄is locū
 h̄eat. q̄ ip̄m tā feruent̄ t̄nsubtiliter
 diuinitatis amore m̄flāmata illumina
 cōnes eius p̄mi suscipiūt. **De h̄** cali
 do. **Hugo** sic dicit. **Tertio** i loco me
 nent̄ ponit̄ calidū. q̄ sicut mobile
 p̄cedit ut ad m̄q̄sitiōz ext̄tat. et m̄ces
 sabile sequit̄ ut ad p̄seueranciā cō
 firmet̄. **Ita** calidū sequit̄ ut ad sen
 sū viuificet. et acutū ut ad cōp̄hen
 dendū penetret. et ultimo sup̄ferui
 dū sequit̄. ut adhesionē et amplexū
 quietū m̄ifestet. **Hec hugo.** **De p̄e**
 tate seu ardore seraphim etiā b. **Greḡ**
 i quadā omelia sic dicit. **Seraphim**
 vocant̄ illa sc̄oz sp̄ium agm̄ia. q̄
 ex singulari p̄p̄m̄uitate conditoris
 sui m̄cōpabili ardēt am̄tes. **Sera**
 phim n̄q̄ ardentes vel incendē
 tes vocant̄. **Quē** q̄ ita deo cōuicta st̄
 ut m̄t̄ deū et hos nulli alij sp̄is m̄t̄
 sint. t̄nto magis ardēt q̄nto hunc
 viuūus vidēt. **Quoz** p̄fecto flāma
 amoris ē. q̄ quō subtilius claritatem
 diuinitatis asp̄ciūt. eo validius in
 ei amore flāmasūt. **H̄ Greḡoz.**
Et q̄ celestis p̄t̄ sp̄is in dei amore
 sp̄ flagrāt. iō m̄cessant̄ gustat̄ q̄
 suauis ē d̄ns. **Itā** p̄t̄ dicit **Hythar.**
Amor ē dulcedo saporis intimi. **Uñ**
 quāto quis ardenti⁹ amat. t̄nto suau⁹

2

gustat. Et cingulū quo cingit̄ amara.
 ē gaudiū sp̄s. quia ubi amara ibi sp̄s.
 et ubi sp̄s dilaō ibi gaudiū. **Enā**
 hoc notandū. qd̄ gaudiū et desiderium
 b̄tōz sp̄m ē incessabile et et̄nū. quo
 rū enā desiderū ē s̄n̄ labor. qd̄ deside
 rū s̄aetas comutatur et s̄aetant̄
 s̄n̄ fastidio. quia illa s̄aetas ex deside
 rio h̄ accendit̄. Est itaqz eis delcābi
 liter impressa sitis s̄m̄ atqz s̄aetas.
Longe abest a s̄i s̄aetas. longe a sa
 cietate fastidiū. qd̄ et s̄aetantes s̄aetā
 tur et s̄aetati s̄aēt. **Quarta** p̄petas
 vel gradus seraphica am̄as ē acutū
Cid̄ exponēs Hugo cōmētator sic dicit.
Acutū significat quēdā impetū amo
 ris et vehemētiā ardentis desiderij
 penetrantis. ut ubi sit ubi ē ip̄m qd̄
 amat. et cū ip̄o et in ip̄o. ut nō solū
 ab illo calidū sit sed t̄ns̄eat acutū i
 ip̄m. **Poterat** n̄ calidū ēē et q̄i delo
 ge calefieri. au h̄o satis ēēt amara. **Et**
 nō erat iste amor p̄fect̄ n̄ acutū fa
 ceret sibi n̄ t̄ns̄iret oīa n̄ penetrēt. p̄
 mo potius ad d̄ilem̄ iret. **Si** n̄ in di
 lectū nō vadis. adhuc foris amas
 nec acutū h̄re dicitis. s̄ ebens n̄ tor
 pens diuis̄. **Et** manēs ex̄ et alius.
 unū cū illo nō efficiēs. **Amor** autē
 unū te vult facē cū ip̄o. et idcirco pe
 netrat n̄ p̄p̄nquat q̄ntū ut ad unū
 ip̄m. **Un̄** p̄pha aut. **Ubi** erat ip̄etas
 sp̄s. illuc gradiebant̄. **Impet̄** acu
 tū ē. **Acutū** vō nō quiescit. donec in
 tret et penetrēt et dicat. **Tenui** cū
 nec dimittā. tū donec introducā cū
 i domū matris mee. et in cubiculū
 genitricis mee. **Tū** n̄ ip̄e ad te inḡ
 ditur q̄n̄ amor illi cor tuū penetrat
 et ad int̄mū cordis tui dilaō illi

ptingit. **Igit̄** tu t̄p̄m ad te introducā
 to. nō solū in domū tuā qd̄ hoc nō est
 magnū magnē dilaōm̄. n̄ vsqz ad tha
 lamū p̄ueniat et cubiculū ingrediat̄
 et vsqz ad int̄mū penetrēt. **Et** in int̄
 mis tuis requiescat. **Acutū** ḡo penetrēt
 oīa n̄ ip̄etū sequēs ardentis desiderij
 sui. nec dissilare valens donec ad a
 matū p̄ueniat et corp̄o ampl̄ ad
 huc s̄aēt̄ m̄re ad ip̄m et cē cū ip̄o.
 et tā p̄pe ut si h̄ possit hoc idē ip̄m
 sit qd̄ ip̄e. **Quid** nō acutū valde ē
 hoc omnia penetrēt. et ad int̄mū m̄re.
 nec ip̄elli posse aliq̄ virtute. **Cis** inḡ
 apl̄s sepabit nos a caritate xp̄i. **P̄**
 secutio an fames. et m̄ltaqz ip̄edimēto
 ēē potuissent si dilaōm̄ obstuissent.
Dilaō aut qd̄ acutū habuit tenerino
 potuit. s̄ p̄t̄ns̄iuit et penetrūt euadēs
 libere et t̄rens ad desiderū suū. **Hec**
Hugo. **Quinta** p̄petas seu ḡdus
 seraphica amoris ē sup̄feruidū. **Cid̄**
 lynconien̄ exponēs. ostendit p̄mo
 qd̄ sit feruidū. et qd̄ sit sup̄feruidū.
Dicit ḡo sic. **Ferue** dicit. que ip̄presso
 calore h̄r̄sū sup̄ se ferunt. et p̄po pon
 dē in se iradūt. **Huius** sup̄ se eleuatio
 nis et i se irap̄s. v̄n̄situdinariae fer
 uē dicit. **Huius** itaqz viri q̄ ex accepta
 sp̄s s̄a gr̄a sup̄ se efferūt in deū. ex p̄po
 ponde r̄radūt i se ab actuali sup̄ se
 eleuatiōne. **Hec** v̄n̄situdinantes p̄nt
 cōgrue d̄ia sp̄i feruentes. **Et** q̄ i hoc
 sup̄eminēt sup̄feruidi s̄. **Et** ques
 tio orit̄. si angeli quoz amor des̄p̄
 i deū nō tepesat aut imittit̄ aut
 aliquo mō nō declinat ab ip̄o. quō
 dia possūt feruentes. et si feruentes
 dita nō p̄nt quō sup̄feruidi dicunt.
Respondet lynconien̄. qd̄ p̄t̄ d̄ia. qd̄

donec pueniat
ubi amat.

C²

D²

hanc da ignis ipius i creaturis e
 velut vespe. sic amor i se e eleuati
 or. et amor ipius m creaturis e de
 pressior. et m hoc vtrorqz ipius amoe
 sese naliu adiuue consequete qz qda
 viassitudinatio feruor e spualis. au
 emunecia ee m tmo possibilis sibi i
 tensionis. **Vel forte pt dia q amor q**
angeli deu aplerant superuid est:
 qui mtens ad hmu no lentesat ne
 qz emittit. sed imobilitate prestat m
 tentionis sue sumitate. **Hec linconio**
Hugo vō comentate expones p
 dictū verbū s superuidū dicit. Ammo
 net nos her res aliqd maius cogitat
 de superuidū. qz de calido et acuto.
Profas n: qm id qd feruet quada ca
 lozis et incendon sui violētia iactat
 ex se. totalit qz sup se. et facit motū
 magna iuisibili estuacione. qd n pus
 acutu fuit m dilcoine. obsistētia vā.
 penetrās superuidū fit iā buliens
 i seipō stare nō valens. Acutu enī
 amoris ē. cū omiā trāscendendo des
 picat. Superuidū aut. cū etiā seipm
 contēpando relinqt. **Nā** ille q hoc
 solū appetit qd amat. i illū copatōe
 etiā seipm despiciat qd amat. **Neg. n**
 vē id solū appetit. si vel seipm cū illo
 amaret. **Nō** aut hoc face pt i mī
 na et singularis dilcō. ut p amore
 illū qd solū diligit. etiā ille q amat
 quodamō a seipō despiciat. fit er
 go mirō mō. ut dū p dilcōnis ignē
 i illū sustollit qz e sup ipm. p vni
 amoris expellat et creat a se. **Quō**
 ergo feruet et quō bulit corde. qz p
 pceptū supm amoris ignē dū m
 illū solū qui surū ē appetendū fert

cogitacōe et desiderio ex se prouertur
 et sup se eleuat. nec se cogitat dū
 illū solū amat. **Hec hugo** **Et** no
 tandū prout dicit **Glō** sup eodē vñ
 ra° celestis **Jerarchie.** qz qnto sera
 phim vicinūs claritate dei aspiciūt.
 tāto māifestius que i creatura fuit
 penetrabiliter vident. **Aspiciētes enī**
mirū septū oīā cōtinētē. oīā i eius
 visioe conspiciūt. **Nā** luce visiois m
 tunc. mētis laxat. **suū.** **Cūqz** i dei lu
 me rapit. sup se. i miraculz apliat.
 tūqz expandit. ut deū ut angusta
 sit ei omīs creatura. **Nō** solū autem
 seraphim sed et quicūqz sū i illa celest
 ti pūa omīpotentis dei claritate vi
 dent. nullo mō credendū ē qz foris
 sit aliqd qd ignozent. quālibz parū
 de luce creatoris aspexerint breue sit
 oē qd creatū ē. **Nāqz** m deo rapti vide
 sū difficultate pnt omē id qd ē mfra
 deū. **Cū** ergo facultas her omībz
 sit deū cernētibz. **Seraphim** tū cam
 specialit obtinent. sicut et omēs an
 gelici spūs amoe creatoris cōit ar
 dent. **Et** tū pnt irōpabile caritatis ar
 dore. **Seraphim** ardentē dicunt. qz
 ultra qd dicit vel estimari possit diu
 no ardet amoe. **Hec Glō.** **Quō** aut
 bī spūs videntes deū penetrēt et vi
 deant omiā que fuit i creaturis. etiā
 bīs **zbern** sic dicit. **Celestis** illius
 curie lapides viuī ac rōnabiles vi
 angeli spūs. diuinus mētis consi
 līs. **A** trinitatis misteria noūt. au
 dūtqz vba ineffabilia et que non
 licet homini loqui. qnto n plū vidēt
 tanto plū intelligūt. et qnto plus g
 noscūt tanto plū diligit. **Verū** dū

E

plura coheret sibi lapides illi glutino:
 ignicōnis plene. et p̄f̄e dilaōnis. Ta-
 to siquidē maiore dilaōne ad seuiūcē
 copulant. q̄nto ip̄i dilaōni que deus
 ē vicinior assistūt. Sed nec vlla se-
 parat eos abinuicē suspicō p̄t. vbi
 nichil oīno qd sit in altero alim late
 patit penetrās oīa rādus veritatis
 Cū qui adhēt deo vni sp̄s ē cū eo.
 nichil dubiū qn̄ p̄f̄e adhētēs ei
 bñ sp̄s. cū eo putet. et in eo penetret
 vniūsa. **H**er. **U**bi etiā notandū
 qd nō solū hęc p̄p̄tates quas describit
 Dionisiū. vix sup̄ferūdū p̄tinet ad se-
 raphim. vniūcā ad omēs sp̄s celestes.
 q̄ p̄ferūt visioē dei. q̄ et ip̄i mouent
 sū cessatōe et m̄missioē in amōe sui
 creatoris. et hoc acute et feruēt. nō tñ
 equali mō. quia digniores et magis
 p̄p̄m̄q̄ores deo. put s̄t Seraphim et ce-
 teri ordines sublimiores angeloz. sc̄z
 suā dignitatē et excellenciā quā a deo
 hñt. feruētius sc̄m pl̄ et min̄ et ar-
 dentiū ferūt. in sui conditoris felicissi-
 mū amōe. Hoc idē intelligendū est
 etiā de omibz s̄is et bñs. q̄ p̄ i surrec-
 tionē gnālē et gloriāficatiōē corp̄m
 ad etiā gloriā s̄t p̄uenturi. s̄t et ip̄i
 sc̄m pl̄ et min̄. put i p̄nti vita fue-
 rūt v̄tiosiores. et in dei caritate fer-
 uētiores. mouebūt et feruēt m̄cessat
 et sū m̄missioē absq̄ om̄i obstaculo
 et ip̄edimēto etnaliter i amōe dei. ac
 cū angelicis sp̄itibz etiā illā felici-
 tate possidebūt. Et sic hēm̄ de gradi-
 bz et p̄p̄tatz seraphina amōis. put
 p̄ doctores dia potuit. **E**t q̄uis de
 gaudio p̄rie celestis multa i sacra
 scriptura habcant. et p̄ doctores factos

in diuersis libris ac tractatibz ponā-
 tur. nullo mō tñ illa ineffabilia bo-
 na. put veraciter sūt aliquo sermōe ex-
 plitari p̄nt. Nec etiā m̄mū gaudiū
 qd bñ aīe in regno celest̄ possidet. ali-
 q̄s i p̄nti vita potuit intelligē p̄. q̄nto
 min̄ verbis enarrare. **V**n̄ b̄ auḡ
 s̄t. v̄e desiderans bñz gloriā auarū.
 de hoc volebat scribere. **E**pl̄az b̄t̄o Ihero-
 nimo q̄ iā fuerat egressus de corp̄e et
 celestibz gaudijs sociat. qd de hac mā
 sentiret. ab eodē b̄t̄o Iheronimo i visioē
 miracula informatiōē sup̄ hoc habuit
 et en̄sū. De quibz visioē et r̄sō. Idem
 b̄ Auḡ. i. **E**pl̄a ad Cyrillū sic dicit.
Dū p̄pone i cella mea iquietatē a-
 uide cogitans qualis inest aībz b̄t̄o
 rū q̄ cū xp̄o gaudet glorie et leticie q̄n-
 titas. cupiens m̄ ex hac mā breuem
 cōponē tractatū. Carta calamo pugil-
 lariq̄ i manibz susceptis. breuē velle
 scribere. **E**pl̄am sc̄ssimo Iheronimo des-
 tinanda. ut quidquid ex hoc sentiret
 r̄nderet. **S**cribā etiā in tā difficili q̄nē
 a nullo alio viuētū me posse euiden-
 tius edoceri. **C**ūq̄ iā scribēs salutatio-
 nis exordū. Iheronimo ineffabile lu-
 mē subito nris iūisū tempibz nris q̄
 linguis nūme declarandū. cū ineffa-
 bili iauditaq̄ odorū om̄i fragrantia.
 cellulā in q̄ stabā m̄tuit. hora iā com-
 pletorū. **I**nt̄ hęc aut̄ meīs me p̄strepe-
 tibz cogitacionibz quid hoc cēt de luce.
 hęc dices verba. vox emicuit. **A**ugus-
 tine quid q̄ris? **D**ucas ne braui im-
 mitte vasculo mare totū. braui indu-
 de pugillo t̄rarū orbē. celū firmare
 ne vsitatos c̄reat aībz. **Q**ue oculū
 nullū hoīm vidē potuit. tuū videbit.

p̄notare.

que auris nulla p̄ sonū hausit audi
 et tua. que cor huānū nullatenus
 intelligit nec etiā cogitavit. existimas
 te posse intelligē? Infinita rei quis
 erit finis. Infinita qua mēsurā mea
 eris? Vocas totū mare ī artissimo
 claudēs vasculo. vocas terrā orbē p̄
 uis tenēt pugillū. vocas a motu
 tinuo celū desistere. q̄ gaudiorū et gl̄e
 quibz b̄tāz aut sine fine potuit mi
 norē intelligeres p̄ticulā. n̄ vti ego
 experientia doceris. Discurre adhuc
 breue t̄pis spaciū. impossibilia face
 ne coneris. donec impleat vitæ tue
 curſus. Hic nō q̄ras. que nō alibi nisi
 quō tā felicitatē. p̄p̄ro. inueniri possunt.
 Hic satage talia exerce opa. ut p̄
 modū ibi. que aliquantū cupis. tota
 lit̄ meternū habeas. Inde q̄ intrant
 nullatenus exiūt. Hec verba heroni
 ni ad Augustinū. **B**eatus etiā
 Bernar⁹ enuātis quibusdā gaudijs
 celestis p̄t̄. ultimo concludit neq̄
 q̄ posse illa ī cor hominis ascendē. ita
 dicens. Om̄s h̄itantes celestis ihe
 rusale letissimū et iocundū. q̄ leticia
 sempiterna sup̄ capita eorū. gaudiū et
 exultationē obtinebūt. Non erit ibi
 neq̄ flet⁹. neq̄ mors neq̄ luctus neq̄ dolor neq̄ lang
 uor. s̄ nec serui nec t̄re hostiū. s̄ vna
 vox letantiū. vn⁹ ardor cordiū. **O** q̄
 securi. q̄ sedet in pulchritudine patris
 et in tabernaculis fiduciat et r̄que o
 pulēta. **O** opulētia nimis multa. et
 eternitas. Quidq̄ delat̄ ad votū adest.
 quiddq̄ contristat. paul̄ abest. Ibi sonat
 uigil̄ organa sc̄oz. Ibi dulcis sympho
 niā r̄sonat musicorū. Ibi angeli et ar
 changeli p̄nū deo decantāt an̄ thro
 nū dei. **H**ic n̄ deus populo suo ē ibi ser

tū exultationis et corona letitiæ. ip̄e
 eorū merces. ip̄e pastor et pascua. Ibi
 pascunt nec fastidiūt. fruūt̄ nec defi
 ciūt. s̄ sp̄ frui magis ac magis fruūt̄
 Et n̄ eis ip̄e ois iocunditas. ois sua
 uitas om̄s ubertas. et ut breuiter
 dicam⁹. ē eis om̄ia in om̄ibz. **O** quā
 dulcī corā deo resonāt cantica can
 ticoz. **A**udite hinc inde. Magn⁹ dñs
 et laudabilis nimis. **E**t dicam⁹ bre
 uis. Non ē ibi locus ubi nō cantet
 canticū letitiæ. et p̄ om̄s vias eius
 ab vniuersis dicit̄. laus honor⁹ et gl̄a
 b̄ndictio et om̄s gr̄az actio deo n̄d
 ī secula seculorū. **A**men. **H**ec vidim⁹
 et loq̄mur vterūq̄ velut ī p̄bolicis. sed
 ea que ibi in veritate s̄t nec oculi vide
 nec aures audire ne vniq̄ ī corda ho
 minū ascendē potuerit. **H**ec Bern⁹.
Hec igit̄ celestis p̄t̄ bona p̄ fide et
 caritatē dei ac cetera opa vtiuosa ac
 quiri p̄t̄. s̄ q̄nta sunt estimari nō
 p̄t̄. **D**e hoc Aug⁹ sic dicit. **E**tendat
 aīa cupiditatē suā. et sinu capaciore
 q̄rat cōprehendē qd̄ ocul⁹ nō vidit n̄
 aures audiuit nec in cor hominis ascē
 dit. **D**esiderari p̄t. suspirari ī illud p̄t.
 cogitari digne et verbis explicari dig
 ne nō p̄t. **Q**uidq̄ vis cogita. quiddq̄
 vis exopta. si eēt cōprehensibile de
 sinet eēt laudabile. **E**t qd̄ dicam⁹. fide
 nō attingit. spe nō cōprehendit. cari
 tate nō capitur. desideria et vota tr̄s
 gredit. acquiri p̄t estimari nō p̄t. Ibi
 faciaberis cū puenieris. s̄ te optz esu
 rive cū pegrans. **E**t q̄ nō genuit p̄
 gn⁹ nō gaudebit aīus domesticus
O qualis p̄t̄. et miseri s̄t pegrantes
 ab illa. **S**uspirem⁹ et suspirio gema
 m⁹. et ubertate domus ei⁹ iebriati illā

salute cordis desiderio attingam. Cuius
 potuit lingua sonuit. cetera mente cogi-
 tent. Et istis igitur verbis sanctorum
 doctorum colligere possumus quod gaudium eterne
 felicitatis nulla humana ratio compre-
 hendere potest. quanto minus sermo
 quis poterit explicare. Ad illa ergo
 festa celestis patrie omnium studio ac dili-
 gentia per vite sanoniam unusquisque
 potest valeat domino cooperante se debet
 parare. Ita secundum dominum beatum fulgentium.
 Arbores sumus in agro domino. et in sancta
 religione constituti. Deus autem est noster
 agricola. In qua via religio et si non
 possunt omnes arbores scilicet omnes fructus et
 religiosi equales fructus afferre. Nulla
 tamen in agro dominico. et in sancto ordine
 sterilis debet permanere. Unde laborare
 debemus omni sollicitudine ut in statu
 sapientiam et vere penitentiam aut in
 statu proficiantiam vel etiam perfectorum qui
 tres tractatus status in hoc tractatu
 pro parte descripti sunt. ante exitum mortis in-
 veniri valeamus. ut per hanc transitivam
 vitam ad eternam mansionem et ad illa in-
 effabilia celestis patrie gaudia pueni-
 re mereamur. De quibus ineffabilibus
 gaudiis apostolus ait. Oculus non vidit
 nec auris audiuit nec in cor hominis
 ascendit. que preparavit deus his qui
 diligunt eum. Ad que inarrabilia eterne
 glorie bona producat nos dominus noster ihesus
 christus. Cui cum patre et spiritu sancto vivit et
 regnat deus per infinita secula seculorum.

A M E N

Explicit dialogus dictus Malo-
 granatum compilatus a quodam vene-
 rabili abbate Aule regie in Bohemia
 Ordinis Cisterciensis

د. ٣٥

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Quis meus Anima restitui et q. m. g. d. o.

